

Lahden yhteiskoulun peruskoulun opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman viimeisimmät muutokset on merkitty punaisella värillä.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yleistä.....	7
2. Opetuksen järjestäminen.....	7
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	7
2.2 Arvoperusta	8
2.3 Oppimiskäsitys	9
2.4 Lahden yhteiskoulun tuntijako	9
2.4.1 Yleisopetus.....	10
2.4.2 Painotettu opetus	11
2.4.2.1 Kuvataideluokka	11
2.4.2.2 Matemaattis-luonnontieteellinen luokka	12
2.4.2.3 Musiikkiluokka.....	13
2.4.3 Kieliohjelma.....	14
2.5 Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö	14
2.6 Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat	14
2.7 Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma	14
2.8 Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa	16
2.9 Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen	16
3. Opetuksen toteuttamisen lähtökohdat.....	18
3.1 Perusopetuksen tehtävä	18
3.2 Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa	18
3.3 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	22
3.4 Oppimisympäristö	25
3.5 Työtavat.....	26
3.6 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	26
3.7 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	27
3.7.1 Oppilaiden osallisuus	32
3.7.2 Kodin ja koulun yhteistyö	33
3.7.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	34
3.8 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	35
3.9 Opetuksen järjestämistapoja.....	38
3.10 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	38
3.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa.....	40
3.11.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	40
3.11.1.1 Formatiivinen arviointi	40
3.11.1.2 Summatiivinen arviointi	41

3.11.2	Arvioinnin yleiset periaatteet	42
3.11.3	Oppimisen ja osaamisen arviointi	43
3.11.4	Työskentelyn arviointi	44
3.11.5	Käyttätymisen arviointi	44
3.11.6	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	44
3.11.6.1	Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	44
3.11.6.2	Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	45
3.11.7	Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	46
3.11.8	Perusopetuksen päättöarviointi	46
3.11.8.1	Päättöarvosanan muodostaminen	46
3.11.8.2	Erytystä tukea saavan oppilaan päättöarviointi	47
3.11.8.3	Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa	47
3.11.8.4	Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa	48
3.11.8.5	Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	48
3.11.8.6	Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi	48
3.11.9	Poissaolojen vaikutukset arviointiin	49
3.11.10	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	49
3.11.11	Todistukset	49
3.11.11.1	Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa	49
3.11.11.2	Lukuvuositolistus	50
3.11.11.3	Välitodistus	50
3.11.11.4	Erotodistus	51
3.11.11.5	Perusopetuksen päättötodistus	52
3.11.12	Erytynen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	53
3.11.13	Paikallisesti päätettävät asiat	54
3.12	Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	54
3.12.1	Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	54
3.12.1.1	Ohjaus tuen aikana	55
3.12.1.2	Kodin ja koulun yhteistyö	55
3.12.2	Yleinen tuki	56
3.12.3	Tehostettu tuki	56
3.12.3.1	Pedagoginen arvio	56
3.12.3.2	Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana	57
3.12.4	Erytynen tuki	58
3.12.4.1	Pedagoginen selvitys	58
3.12.4.2	Erytyisen tuen päätös	59
3.12.4.3	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	59

3.12.5	Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.....	61
3.12.5.1	Tukiopetus	61
3.12.5.2	Osa-aikainen erityisopetus.....	62
3.12.5.3	Tuen järjestäminen käytännössä.....	62
3.13	Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset	62
4.	Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhoitosuunnitelma	64
4.1	Johdanto.....	64
4.2	Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista 64	
4.2.1	Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta Lahden yhteiskoulussa	65
4.2.2	Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Lahden yhteiskoulussa.....	65
4.3	Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	65
4.3.1	Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	66
4.3.2	Lahden yhteiskoulun opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	67
4.3.3	Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen.	67
4.3.4	Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen	69
4.3.5	Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	70
4.4	Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito) ..	70
4.4.1	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	70
4.4.1.1	Psykologipalvelut	71
4.4.1.2	Kuraattoripalvelut	71
4.4.1.3	Terveydenhoitopalvelut	71
4.4.2	Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	72
4.4.3	Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille.....	72
4.4.4	Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	73
4.4.5	Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokalla 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	73
4.4.6	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet.....	73
4.4.7	Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	74

4.5	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	74
4.5.1	Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen.....	74
4.5.2	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	75
4.5.3	Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	76
4.5.4	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	76
4.5.5	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille.....	77
4.6	Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	77
4.6.1	Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet	77
4.6.1.1	Toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi	78
4.6.1.2	Toimintamalli väkivaltatilanteessa	78
4.6.1.3	Toimintamalli seksuaalisen häirinnän tilanteessa.....	79
4.6.1.4	Lastensuojeluilmoituksen tekeminen.....	80
4.6.2	Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin.....	81
4.6.3	Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.....	81
4.6.3.1	Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu	81
4.6.3.2	Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako	81
4.6.3.3	Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa.....	82
4.7	Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.....	82
5.	Oppiaineet.....	83
5.1	Vuosiluokat 6-9.....	83
5.2	Vuosiluokkien 7-9 tehtävä.....	84
5.3	Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 6-9.....	85
6	Oppiaineet vuosiluokilla 6-9.....	89
6.1	Äidinkieli ja kirjallisuus	89
6.2	Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	131
6.3	Toinen kotimainen kieli.....	162
6.4	Vieraat kielet	185

6.4.1	Englanti, A-oppimäärä	185
6.4.2	Saksa, A-oppimäärä	214
6.5	Matematiikka.....	237
6.6	Biologia	272
6.7	Maantieto.....	297
6.8	Fysiikka	326
6.9	Kemia	345
6.10	Terveystieto.....	364
6.11	Uskonto	386
6.12	Elämänkatsomustieto.....	408
6.13	Historia	426
6.14	Yhteiskuntaoppi.....	451
6.15	Musiikki.....	467
6.16	Kuvataide.....	484
6.17	Käsityö.....	509
6.18	Liikunta	524
6.19	Kotitalous	549
6.20	Ympäristöoppi.....	565
6.21	Oppilaanohjaus.....	580
7.	Painotettujen luokkien opetus.....	590
7.1	Kuvataideluokka.....	590
7.2	Matemaattis-luonnontieteellinen luokka	592
7.3	Musiikkiluokka.....	594
8	Valinnaiset oppiaineet	596
8.1	Valinnaiset aineet	596
8.2	Englanti, A2-Kieli	596
8.3	Ruotsi, B1-Kieli.....	625
8.4	Ranska, B2-kieli	626
8.5	Saksa, B2-Kieli.....	637
8.6	Venäjä, B2-Kieli.....	648
8.7	Tietotekniikka.....	659
8.8	Musiikki.....	661
8.9	Kuvataide.....	662
8.10	Tekninen työ/tekstiilityö.....	664
8.11	Liikunta	666
8.12	Kotitalous	668
8.13	Ilmaisutaito	669

8.14 Arjen laki- ja taloustieto	670
8.15 Retkeilykurssi	671
LIITTEET	672

1. Yleistä

Lahden yhteiskoulu on Lahden yhteiskoulun säätiön ylläpitämä yksityinen oppilaitos, joka on toiminut Lahdessa vuodesta 1896 alkaen. Perusopetuslain mukaisesti Lahden yhteiskoulun säätiö on tehnyt sopimuksen perusopetuksen järjestämisestä Lahden kaupungin kanssa. Lahden yhteiskoulun peruskoulu toimii osana Lahden kaupungin kouluverkkoa. Yhteistyötä tehdään opetussuunnitelma tasolla, oppilaaksi otossa sekä kehittämistyössä.

Oppilaalle ja oppilaan vanhemmille koulun yksityinen luonne tarkoittaa vahvaa yhteisöllisyyttä, joka syntyy tiiviistä yhteishengestä, yhteisistä tavoitteista ja pitkistä perinteistä.

Lahden yhteiskoulu noudattaa Opetushallituksen laatimia perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisia perusteita (hyväksytty 22.12.2014). Opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet ovat luettavissa Opetushallituksen verkkosivulla www.oph.fi. Tähän koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan on kirjattu Lahden yhteiskoulun perusopetuksen keskeisimmät tavoitteet, sisällöt sekä koulun toimintaa ohjaavat päätökset, painotukset ja linjaukset.

Tätä opetussuunnitelmaa täydentää oppilaille ja heidän huoltajilleen lukuvuosittain jaettava Lyk-kalenteri, joka sisältää tiedot koulun opetustyön käytännön järjestelyistä kullekin lukuvuodelle.

2. Opetuksen järjestäminen

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä¹. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu². Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa³.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet⁵. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet.

Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.⁶ Opiskeluhoillon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki⁷. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön⁸. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.⁹

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella¹⁰. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen

¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012)

² Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003)

³ Perusopetuslaki 3 a § (163/2022)

⁴ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

⁵ Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

⁶ Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2013)

⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

⁸ Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

⁹ Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

¹⁰ Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom. ja yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom.

katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.¹¹

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinan ihmisoikeuksien merkittävydestä¹². Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus¹³. Saamelaiden oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista¹⁴.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2 Arvoperusta

Lahden yhteiskoulun arvojen perustana on suomalainen sivistyshistoria, joka muodostuu niin paikallisesta (pääjähämäläisyys, lahtelaisuus), suomalaisesta kuin eurooppalaisesta kulttuuriperinteestä. Koulun arvopohjaan vaikuttavat koulun pitkä yli satavuotinen historia ja yksityisyys.

VITAE DISCIMUS - Opimme elämää varten

Koulun tunnuslauseella halutaan painottaa koulutuksen suurta merkitystä nuoren ihmisen elämän ja tulevaisuuden rakentamisessa. Latinan kieli viestii siitä kulttuuriperinnöstä, jolle suomalainen koulu ja sivistys perustuvat.

Vastuullisuus yhteisistä ja omista asioista

Koulu tukee oppilaita ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja elämästään sekä kouluyhteisön yhteisistä tehtävistä. Oppilaita kannustetaan huomioimaan toisten hyvinvointia ja kunnioittamaan jokaisen ainutlaatuisuutta.

Käyttäytyminen ja ilmapiiri

Koulu korostaa hyviä käytöstapoja, jotka vaikuttavat myönteisesti koulun ilmapiiriin. Hyvä ilmapiiri kannustaa avoimuuteen, yritteliäisyyteen sekä toisten huomioimiseen. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Lahden yhteiskoulu ei salli kiusaamista. Nämä kaikki edistävät oppimista kouluyhteisössä.

Arvoperustan toteutumista seurataan ja arvioidaan. Palautetta ja arviointia saadaan oppilailta, koulun henkilökunnalta, vanhemmilta, koulun johtokunnalta ja muilta sidosryhmiltä.

OPH:n POPS 2014, arvoperusta, luku 2.2

¹¹ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 §

¹² YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

¹³ YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS 59-60/1991, TSS-sopimus SopS 6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS 85-86/1998

ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

¹⁴ YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

2.3 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelma perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän asettaa tavoitteita ja ratkaisee ongelmia itsenäisesti ja muiden kanssa. Oppiminen on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, työskentelyn eri vaiheiden suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Yhdessä oppiminen edistää luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön ja kehittämään kykyään ymmärtää erilaisia näkökulmia. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri oppimisympäristöjen kanssa.

Perustana oppimiselle on oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppilas oppii työskentelemään eri tavoin, ennakoimaan ja suunnittelemaan toimintaansa ja toimimaan yhä itseohjautuvammin. Opittavat asiat pyritään liittämään aikaisemmin opittuun. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii arvioimaan oppimistaan. Opetuksessa pyritään huomioimaan lahjakkaiden oppilaiden mahdollisuudet edetä opetussuunnitelman tavoitteita laajempiin kokonaisuuksiin, mutta tukea myös oppilaita, jotka tarvitsevat erityistä tukea tai muuta apua opiskelussaan.

Myönteiset tunnekokemukset ja oppimisen ilo edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa oppimiselleen. Oppimisen tukemisen keskeinen osa on monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen saaminen.

Oppimiskäsityksen toteutumista seurataan eri oppiaineissa. Palautetta ja arviointia saadaan lisäksi vanhemmilta ja muilta koulun sidosryhmiltä. Kouluyhteisössä käydään keskustelua oppimiskäsityksestä.

OPH:n POPS 2014, oppimiskäsitys, luku 2.3

2.4 Lahden yhteiskoulun tuntijako

Lahden yhteiskoulussa toimivat perusopetuksen luokka-asteet 6-9. Yleisopetuksen lisäksi Lahden yhteiskoulu järjestää painotettua opetusta kuvataiteessa ja musiikissa vuosiluokilla 6-9 sekä matemaattis-luonnontieteissä vuosiluokilla 7-9. Oppilaat valitaan painotettuun opetukseen yhdenvertaisin perustein; valintaperusteena käytetään oppilaan aiempaa koulumenestystä sekä painotuskohtaista valintatestiä.

2.4.1 Yleisopetus

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Yleisopetuksen tuntijako

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Englanti tai saksa ¹⁾ , A1-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8	9	
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3			4	5			6			
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biologia ja maantieto					1	2		3	4			5	6	7	
Fysiikka ja kemia					1	2		3	4	5		6	7		
Terveystieto					1			2				3			
Ympäristöoppi	1	2	3												
Uskonto/Elämäntutkimustieto	1				2			3				4			
Historia	1				2	3		4	5						
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4	
Musiikki	1	2			3	4									
Kuvataide	1				2	3		4							
Käsityö	1	2			3	4	5								
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7	8		9	10		
Kotitalous					1	2	3	4	5						
Oppilaanohjaus					¼			¼				2			
KURSSIT YHTEENSÄ	25				30,5			27,5				24			

II Valinnaiset oppiaineet	1		2		3		4		5		6		7		8		9		
Englanti, A2-kieli	1	2			3	4			5	6			7	8	9				
Ruotsi, B1-kieli													1						
Ranska, B2-kieli									1	2			3	4					
Saksa, B2-kieli									1	2			3	4					
Venäjä, B2-kieli									1	2			3	4					
Tietotekniikka	1								2	3			4	5					
Musiikki									1				2	3					
Kuvataide									1				2	3					
Tekninen työ/Tekstiilityö									1	2			3	4					
Liikunta									1				2	3					
Kotitalous													1	2					
Ilmaisutaito													1	2					
Arjen lakitieto									1										
Luonto- ja retkelykurssi									1										
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1																		
	Yhteensä vähintään 6 valinnaiskurssia																		

Peruskoulun 7.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 88 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Saksaa A1-kielenä opiskeleva voi opiskella englantia valinnaisena A2-kielenä.

2.4.2 Painotettu opetus

2.4.2.1 Kuvataideluokka

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Kuvataideluokan tuntijako

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Englanti tai saksa ¹⁾ , A1-kieli	1	2			3	4	5	6			7	8	9		
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3				4	5		6			
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biologia ja maantieto					1	2	3	4			5	6	7		
Fysiikka ja kemia					1	2	3	4	5			6	7		
Terveystieto					1				2			3			
Ympäristöoppi	1	2	3												
Uskonto/Elämänkatsomustieto	1				2			3				4			
Historia	1				2	3	4	5							
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4	
Musiikki	1				2	3									
Kuvataide	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Käsityö	1	2			3	4									
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7			8	9		
Kotitalous					1	2	3								
Oppilaanohjaus					½			½				2			
KURSSIT YHTEENSÄ	26				30,5			27,5				28			

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka		7. luokka		8. luokka		9. luokka		
Englanti, A2-kieli	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ruotsi, B1-kieli							1		
Ranska, B2-kieli					1	2	3	4	
Saksa, B2-kieli					1	2	3	4	
Venäjä, B2-kieli					1	2	3	4	
Ruotsi, B1-kieli							1		
Tietotekniikka	1				2	3	4	5	
Musiikki					1		2	3	
Kuvataide					1				
Tekninen työ/Tekstiilityö					1	2	3	4	
Liikunta					1		2	3	
Kotitalous							1	2	
Ilmaisutaito							1	2	
Arjen lakitieto					1				
Luonto- ja retkelykurssi					1				
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1		Yhteensä vähintään 2 valinnaiskurssia						

Peruskoulun 7.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 88 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Saksaa A1-kielenä opiskeleva voi opiskella englantia valinnaisena A2-kielenä.

MOI 5.11.2015

2.4.2.2 Matemaattis-luonnontieteellinen luokka

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Matemaattis-luonnontieteellisen luokan tuntijako

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka				
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Englanti tai saksa ¹⁾ , A1-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8	9		
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3			4	5			6				
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Biologia ja maantieto					1	2		3	4	5		6	7	8		
Fysiikka ja kemia					1	2		3	4	5		6	7	8		
Teknologia					1							2				
Terveystieto					1			2				3				
Ympäristöoppi	1	2	3													
Uskonto/Elämäntutkimustieto	1				2			3				4				
Historia	1				2	3		4	5							
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4		
Musiikki	1	2			3	4										
Kuvataide	1				2	3		4								
Käsityö	1	2			3	4		5								
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7	8		9	10			
Kotitalous					1	2	3	4	5							
Oppilaanohjaus					½			½				2				
KURSSIT YHTEENSÄ	25				30,5			29,5				27				

II Valinnaiset oppiaineet

Englanti, A2-kieli	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ruotsi, B1-kieli							1		
Ranska, B2-kieli						1	2	3	4
Saksa, B2-kieli						1	2	3	4
Venäjä, B2-kieli						1	2	3	4
Ruotsi, B1-kieli							1		
Tietotekniikka	1					2	3	4	5
Musiikki						1		2	3
Kuvataide						1		2	3
Tekninen työ/Tekstillityö						1	2	3	4
Liikunta						1		2	3
Kotitalous								1	2
Ilmaisutaito								1	2
Arjen lakitieto						1			
Luonto- ja retkeilykurssi						1			
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1		Yhteensä vähintään 1 valinnaiskurssia						

Peruskoulun 7.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 88 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Saksaa A1-kielenä opiskeleva voi opiskella englantia valinnaisena A2-kielenä.

2.4.2.3 Musiikkiluokka

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Musiikkiluokan tuntijako

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Englanti tai saksa ¹⁾ , A1-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8	9	
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3			4	5			6			
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biologia ja maantieto					1	2		3	4			5	6	7	
Fysiikka ja kemia					1	2		3	4	5		6	7		
Terveystieto					1			2				3			
Ympäristöoppi	1	2	3												
Uskonto/Elämäntutkimustieto	1				2			3				4			
Historia	1				2	3		4	5						
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4	
Musiikki	1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kuvataide	1				2	3									
Käsityö	1	2			3	4									
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7			8	9		
Kotitalous					1	2	3								
Oppilaanohjaus					½			½				2			
KURSSIT YHTEENSÄ	26				30,5			27,5				28			

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka		7. luokka		8. luokka		9. luokka		
Englanti, A2-kieli	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ruotsi, B1-kieli							1		
Ranska, B2-kieli					1	2	3	4	
Saksa, B2-kieli					1	2	3	4	
Venäjä, B2-kieli					1	2	3	4	
Ruotsi, B1-kieli							1		
Tietotekniikka	1				2	3	4	5	
Musiikki					1				
Kuvataide					1		2	3	
Tekninen työ/Tekstiilityö					1	2	3	4	
Liikunta					1		2	3	
Kotitalous							1	2	
Ilmaisutaito							1	2	
Arjen lakitieto					1				
Luonto- ja retkelykurssi					1				
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1		Yhteensä vähintään 2 valinnaiskurssia						

Peruskoulun 7.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 88 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Saksaa A1-kielenä opiskeleva voi opiskella englantia valinnaisena A2-kielenä.

MOI 5.11.2015

2.4.3 Kieliohjelma

Lahden yhteiskoulussa A1-kielenä voi opiskella englantia tai saksaa. A1-saksan kieltä lukevien oppilaiden A2-kieli on englanti. B1-kielenä luettavan toisen kotimaisen kielen, ruotsin, opetus aloitetaan kaikille yhteisenä kielenä kuudennelta vuosiluokalta. Valinnaisena B2-kielenä on mahdollisuus opiskella 8. luokalta alkavana saksaa, ranskaa tai venäjää.

2.5 Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Lahden yhteiskoulussa toimivat perusopetuksen vuosiluokat 6-9. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö kuvataan opetussuunnitelmassa tarkemmin luvussa 4.1 ja 4.2 (Opetus eri vuosiluokilla).

2.6 Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelmaan liittyvät muut paikalliset suunnitelmat ovat:

- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- kulttuurikasvatusohjelma
- nuorisotyö kouluissa
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma erillisenä asiakirjana

OPH:n POPS 2014, paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet, luku 1.2

2.7 Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjaus kuuluu perusopetukseen kaikilla luokka-asteilla.

Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Kuudennella luokalla oppilaanohjaus toteutetaan pienryhmäohjauksena, josta vastaa pääsääntöisesti oppilaanohjaaja. Pienryhmäohjauksessa tuetaan oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 6-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Pienryhmässä perehdytään uuden koulun käytänteisiin, harjoitellaan ja arvioidaan oppimaan oppimisen taitoja ja opiskelunvalmiuksia, arvioidaan oppilaiden koulumenestystä ja kehitetään itsetuntemusta sekä sosiaalisia taitoja.

Vuosiluokalla 7 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista ja Työelämään tutustumisjaksosta (TET) omalla koululla.

Vuosiluokalla 8 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista, TET-jaksosta koulun ulkopuolella sekä työelämäpäivästä.

Vuosiluokalla 9 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista, TET-jaksosta, henkilökohtaisista ohjauskeskusteluista sekä tutustumiskäynneistä paikkakunnan toisen asteen oppilaitoksiin.

Työn ja vastuunjako

Oppilaiden ohjaaminen ei ole ainoastaan oppilaanohjaajan tehtävä, vaan jokaisella koulun työyhteisön jäsenellä on velvollisuus ohjata oppilasta parhaan kykynsä ja ammattitaitonsa mukaisesti. Peruskoulun oppilaanohjaajat ovat jakaneet vuosiluokat siten, että sama oppilaanohjaaja on nuoren tukena 6.luokalta jatko-opintoihin siirtymiseen saakka. Ohjauksen työnjako käydään opojen kesken vuosittain läpi.

Työskentely monialaisissa verkostoissa

Oppilaanohjaajat osallistuvat erityisesti päättövaiheessa olevien oppilaiden moniammatillisiin oppilaspalaveriin. Yhteistyötä tehdään koulun sisällä erityisesti rehtorin, erityisopettajien, S2-opettajan, kuraattorin, koulupsykologin ja kouluterveydenhoitajan kanssa. Yhteistyötä tehdään myös sosiaalitoimen ja esimerkiksi etsivän nuorisotyön kanssa. Oppilaanohjaajat osallistuvat myös kaupungin oppilaanohjaajien yhteisiin tapaamisiin, sekä erilaisiin koulutuksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa ohjaustyössä konsultoidaan oppilaitosten ulkopuolisia eri alojen ammattilaisia. Muiden alueen oppilaitosten, työ- ja elinkeinoelämän, nuorisotoimen, TE-keskuksen, lähipoliisin, toisen asteen oppilaitosten sekä muiden tärkeiden yhteistyötahojen ja paikallisten toimijoiden yhteistyöllä tuetaan oppilaan valmistumista peruskoulusta, sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin sekä vähennetään riskiä syrjäytyä yhteiskunnasta.

Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Lahden yhteiskoulussa oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa järjestämällä vanhempainiltoja kaikilla vuosiluokilla, pitämällä luokanvalvojan johdolla vanhempainvartteja 6.- ja 8.-luokilla, tiedotamalla Helmi-järjestelmän kautta oppilaanohjaukseen liittyvistä asioista sekä tarjoamalla huoltajille mahdollisuutta osallistua ohjauskeskusteluihin erityisesti opintojen päättövaiheessa.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin

Jokainen 9.luokkalainen käy henkilökohtaisessa ohjauskeskustelussa vähintään kerran ennen yhteishakua. Ohjaukselta järjestetään tarvittaessa lisää. Ohjauksella tuetaan yhtenäisen koulupolun eheyttä ja jatkuvuutta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa kartoitetaan oppilaan elämää kokonaisuutena. Keskustelun aiheina ovat mm. harrastukset, perhe, valinnaisaineet, TET-jaksot ja oppilasta kiinnostavat kouluaineet. Pääpaino henkilökohtaisessa keskustelussa on kuitenkin tulevaisuuden suunnitelmilla ja jatko-opinnoilla. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaan kanssa täytetään henkilökohtainen keskustelulomake. Yläkoulussa henkilökohtaista ohjausta annetaan enimmäkseen oppilaanohjaajan toimesta, mutta ohjaukseen liittyviä keskusteluja voivat käydä muutkin koulun toimijat oman osaamisensa puitteissa.

Oppilaanohjaaja seuraa oppilaiden jatko-opintoihin siirtymistä kesällä tulosten tultua. Mikäli oppilas jää ilman opiskelupaikkaa, on oppilaanohjaaja oppilaaseen yhteydessä ja yhdessä tehdään jatkosuunnitelma. Oppilaanohjaaja myös seuraa opetushallituksen ylläpitämästä keskitetystä palvelusta (VALPAS), että jokainen oppilas on ottanut saadun opiskelupaikan vastaan ja aloittanut opinnot syksyllä koulujen alkaessa. Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu jatkuu siihen saakka, kunnes oppivelvollinen on aloittanut opinnot toisessa oppilaitoksessa. Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy kuitenkin viimeistään elokuun lopussa. Opetushallitus täsmentää tarkan ohjaus- ja valvontavastuun päättymispäivämäärän vuosittain.

Myös 8.luokan oppilailla on mahdollisuus saada henkilökohtaista oppilaanohjausta, sillä sellaisella perusopetuksen 8.–9. luokkaa suorittavalla oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta. Tätä kutsutaan tehostetuksi henkilökohtaiseksi oppilaanohjaukseksi.

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Oikea-aikaisen ja suunnitelmallisen ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaiden siirtymistä jatko-opintoihin ja välttää turhia välivuosia sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja toisen asteen opintojen keskeyttämistä.

Työelämäyhteistyö

Oppilaanohjauksessa tehdään yhteistyötä paikallisten järjestöjen, toisen asteen oppilaitosten sekä yritysten kanssa. Yritysyhteistyötä tehdään yhdessä muiden oppiaineiden kanssa järjestämällä yritysvierailuja ja kutsu-

malla kouluun vierailijoita kertomaan työelämästä. Kahdeksaluokkalaisille järjestetään vuosittain työelämäpäivä, jonne kutsutaan eri ammattien edustajia kertomaan omista työtehtävistään ja koulutuksistaan. Myös TET-jaksot lisäävät ja ylläpitävät koulun ja yritysten välistä yhteistyötä.

Työelämään tutustumisen järjestelyt

Lahden yhteiskoulussa oppilailla on kolme TET-jaksoa. Vuosiluokalla 7 TET kestää kahden oppitunnin ajan, jolloin oppilaat tutustuvat koulussa joko kiinteistönhuollon tai ruokalan toimintaan ja niissä työskentelevien ammattilaisten työhön. Osan päivästä kaikki oppilaat toimivat myös siistijöiden apuna. Vuosiluokilla 8 ja 9 TET-jaksot kestävät vähintään viisi päivää ja ne suoritetaan koulun ulkopuolella. Oppilas hakee työpaikan omatoimisesti oppilaanohjaajan antamien ohjeiden mukaisesti. Työelämään tutustumisjakson tavoitteena on harjoitella työpaikan hakemista, parantaa oppilaan työelämän tuntemusta, antaa virikkeitä ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin hakeutumiseen sekä kohottaa työn arvostusta.

Kolmiportainen tuki oppilaanohjauksessa

Oppilaanohjauksessa pääpaino on yleisen tuen antamisessa. Yleinen tuki sisältää opetussuunnitelman mukaisen ohjauksen eri muodoissaan: luokkamuotoinen-, pienryhmä- ja henkilökohtainen oppilaanohjaus. Tehostetun tuen oppilaan ohjaamisessa oppilaanohjaaja voi tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan lisätä oppilaalle annettavan henkilökohtaisen ohjauksen määrää. Erityisen tuen oppilaalle ohjauksellinen tuki voi olla tehostetun tuen lisäksi myös erityisjärjestelyjä TET-harjoitteluihin ja oppilaitostutustumisiin liittyen. Erityisen tuen ohjauksena järjestetään opettajien, oppilaanohjaajan ja oppilashuollon yhteistyönä.

2.8 Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Lahden yhteiskoulussa toimii Lahden kaupungin työntekijänä kouluterveydenhoitaja, joka on jäsenenä perusopetuksen oppilashuoltoryhmässä. Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelman oppilashuoltoon sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevia osia on laadittu yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa, etenkin terveydenhuoltoon koskevien osien osalta. Laadinnassa on hyödynnetty käytännön kokemuksia kouluterveydenhoitajan työstä sekä Lahden kaupungilta saatuja yleisiä linjauksia kouluterveydenhuollosta. Lisäksi suunnitelmassa on hyödynnetty ajankohtaista tietoa ja kokemuksia yhteistyöstä muun muassa Lahden kaupungin nuorisovastaanoton, nuorisotoimen, seurakunnan ja vanhempainyhdistyksen kanssa.

Lahden yhteiskoulun koulukuraattori pitää yhteyttä Lahden kaupungin koulukuraattoreiden kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään sosiaalitoimen ja nuorisotoimen kanssa. Sosiaalitoimeen kuraattori on yhteydessä silloin, jos jostakin oppilaasta herää lastensuojelullista huolta. Kuraattori voi olla mukana lastensuojelun toimenpiteissä ja neuvotteluissa tuomassa esiin koulunkäynnin näkökulmaa. Yhteistyötä voidaan tehdä myös toiseen suuntaan, eli sosiaalitoimi voi olla yhteydessä koulukuraattoriin, kun lastensuojelun tuen piirissä olevan oppilaan tilanteesta kaivataan koulun näkökulma. Nuorisotoimen kanssa yhteistyö on esimerkiksi nuorten ohjaamista nuorisotoimen palveluiden piiriin ja yhteisten asiakkaiden tilanteen kartoittamista.

2.9 Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämissuunnitelmien tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

OPH:n POPS 2014, paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen, luku 1.3

3. Opetuksen toteuttamisen lähtökohdat

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Lahden yhteiskoulun peruskoulu antaa oppilailleen ne tiedot, taidot ja valmiudet, joita oppivelvollisuuden suorittaneilta vaaditaan. Perusopetus antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta.

Lahden yhteiskoulu kasvattaa oppilaitaan yhteistyössä kotien kanssa avoimuuteen, sosiaalisuuteen, luovuuteen ja terveisiin elämäntapoihin. Oppilaiden tasapainoista kasvua ja terveen itsetunnon kehittymistä tuetaan. Oppilaita ohjataan arvostamaan työntekoa, hyviä käytöstapoja, kunnioittamaan erilaisuutta sekä ottamaan vastuuta itsestään ja ympäristöstään. Koulussa edistetään monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tuetaan oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa.

OPH:n POPS 2014, perusopetuksen tehtävä, luku 3.1

3.2 Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojään, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvamisen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävä elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa

ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilaille on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutetaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistussaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittamista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Laaja-alainen osaaminen Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa toteutetaan kaikkia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita. Erityisesti korostetaan kolmea laaja-alaisen osaamisen aluetta: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä tieto- ja viestintäteknologian osaaminen (L5).

Osaamisalueena ajattelu ja oppimaan oppiminen luo pohjan kaikelle koulutoiminnalle. Oppilaan rooli aktiivisena toimijana tukee hyvin kyseistä osa-alueita. Toisena merkittävänä teemana on itsestä huolehtiminen ja arjen taitojen hallinta. Tämä näkyy kädentaitojen korostamisessa Lahden yhteiskoulun perusopetuksen tuntijaossa. Muuttuvassa yhteiskunnassa koulu pyrkii tarjoamaan apua ja tukea oppilaille oman elämän rakentamisessa ja hallinnassa. Kolmantena aiheena korostuu tieto- ja viestintäteknologian osaaminen, jota tarvitaan yhä enemmän tulevaisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset huomioidaan koulun toimintakulttuurissa, esimerkiksi koulun monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat tavoitteiden toteutumista. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan eri oppiaineissa. Tavoitteiden seuraamisessa voidaan hyödyntää opettajan ja oppilaan välisiä keskusteluja, oppilaiden itsearviointia ja vertaisarviointia sekä tuntiaktiivisuutta.

OPH:n POPS 2014, tavoitteena laaja-alainen osaaminen, luku 3.3

3.3 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiin-

nittymistä tukevia ratkaisuja¹⁵ sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteisöryhmien kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Lahden yhteiskoulun toimintakulttuurissa korostetaan oppimisen arvostamista ja tekemisen iloa. Perinteisesti koulussa on korostettu hyviä käytöstapoja, toisten huomioonottamista ja hyvää työrauhaa. Suuressa työyhteisössä arvostetaan eri-ikäisiä oppilaita ja kunnioitetaan oppilaiden erilaisia taustoja. Koulun tavoitteena on antaa oppilaille vahva tiedollinen ja taidollinen tausta tulevaisuuden opintoja, työelämää ja koko elämää varten. Tavoite toteutuu parhaiten, kun koko kouluyhteisö sitoutuu noudattamaan yhteisiä sääntöjä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä¹⁶.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen¹⁷. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä¹⁸. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää¹⁹, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

¹⁵ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹⁷ Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

¹⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹⁹ Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kielyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvuksi aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentamisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat

mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestäväan elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlavia materiaali- ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestäväan elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestäväa arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyväan tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

3.4 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Lahden yhteiskoulu tarjoaa oppilailleen turvallisen ja ilmapiiriltään viihtyisän oppimisympäristön. Koulun pitkä historia ja hyvät oppimistulokset luovat perinteen, joka kannustaa myönteiseen opiskeluilmaperiin. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta sekä antaa mahdollisuuden oman toiminnan arviointiin. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa haasteita kasvulle ja kehittymiselle. Tilojen ja opetusvälineiden puolesta koulu pyrkii tarjoamaan mahdollisimman hyvät ja nykyaikaiset puitteet pedagogiselle opiskelulle ja tiedonhankinnalle. Eri oppiaineiden tarpeet pyritään huomioimaan mahdollisuuksien mukaan.

Opetusjärjestelyillä luodaan kehys, jonka puitteissa opettajat ja oppilaat työskentelevät. Lahden yhteiskoulussa lukuvuosi on jaettu viiteen jaksoon, jotka kukin ovat noin 38 työpäivän mittaisia. Jaksojärjestelmän tarkoituksena on auttaa oppilaita keskittymään vain rajalliseen määrään oppiaineita jakson aikana. Jaksojärjestelmä tuo myös vaihtelua lukuvuoden opiskeluun. Oppitunnin pituus on 75 minuuttia, joten koulupäivään mahtuu enintään viisi oppituntia. Tämä rauhoittaa koulupäivää turhien siirtymisten jäädessä pois. Koulupäivä on oppilaille myös selkeämpi, sillä koulupäivän aikana opiskeltavia oppiaineita on enintään viisi. Opettajalta 75 minuutin oppituntipituus edellyttää hyväa suunnittelua ja monipuolisia työtapoja. Lahden yhteiskoulussa kaikkia oppiaineita opettavat aineenopettajat.

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään oppimisympäristönä. Tämän kautta on mahdollista kehittää uusia malleja oppimiseen. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Koulun sijainti keskellä kaupunkia mahdollistaa koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämisen eri oppiaineissa. Esimerkiksi kirjastot, museot, liikunta- ja taidekeskukset sekä vierailut kouluun ja koulun ulkopuolelle tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen lisäksi oppilailla on käytössään hyvin varustettu kirjasto, jossa on oma kirjastonhoitaja. Ruokalapalveluista ja siisteydestä huolehtivat koulun palveluksessa olevat ammattitaitoiset työntekijät.

Oppimisympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti. Vastuu oppimisympäristön kehittämisestä on koulun henkilöstöllä. Oppilaat ovat mukana oppimisympäristön suunnittelussa ikäkautensa edellytysten mukaisesti. Yhteistyö kotien kanssa on tärkeä osa turvallista ja hyvää oppimisympäristöä ja sen kehittämistä.

OPH:n POPS 2014, oppimisympäristöt ja työtavat, luku 4.3

3.5 Työtavat

Lahden yhteiskoulu pyrkii tarjoamaan oppilaille ja opettajille hyvät mahdollisuudet hyödyntää monipuolisesti erilaisia työtapoja. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden kehitystaso, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Valinnassa huomioidaan eri oppiaineiden ominaispiirteet ja vaatimukset sekä laaja-alainen osaaminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta, vahvistavat opiskelumotivaatiota. Työtapojen valinnalla voidaan tukea yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen käsittelyyn ja tuottamiseen karttavat.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelyä. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Mahdollisuuksien mukaan opettaja voi käyttää eriyttämistä tai eheyttämistä työtapoja valitessaan. Näin tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä. Erilaiset työtavat antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Monipuoliset työtavat lisäävät oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä auttavat oppilaita ottamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään kouluyhteisössä.

OPH:n POPS 2014, oppimisympäristöt ja työtavat, luku 4.3

3.6 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Lahden yhteiskoulussa monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat:

6. Luokka

- "Minä osaan ja opin" = oppimaan oppiminen ja tapakasvatus
- Lähiympäristö

7. Luokka

- Arjen taidot ja elämänhallinta

- Media

8. Luokka

- Kulttuurien moninaisuus
- Kestävä kehitys

9. Luokka

- Aktiivinen kansalainen

Työelämää ja yritteliäisyyttä käsitellään läpäisy periaatteella 8. ja 9. luokilla.

Koulun lukuvuosisuunnitelmassa voidaan vaihtoehtoisesti valita kaikkia vuosiluokkia koskeva yhteinen oppimiskokonaisuus.

Jokaisella vuosiluokalla toteutetaan vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus, jossa on mukana useita oppiaineita. Oppimiskokonaisuus vastaa tuntimäärältään noin yhden viikon kokonaistuntimäärää. Toteutettava oppimiskokonaisuus päätetään lukuvuosisuunnitelmassa, jossa kuvataan mukana olevat oppiaineet sekä oppimiskokonaisuuden tarkemmat tavoitteet ja sisältö. Oppimiskokonaisuuksien varsinainen suunnittelutyö toteutetaan yhteistyössä oppilaiden kanssa. Arvioinnissa voidaan käyttää monia erilaisia tapoja, esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia, opetuskeskustelua ja portfolio työskentelyä. Opettaja valitsee haluamansa arviointitavan omassa oppiaineessaan ja huomioi sen osana kokonaisarvosanaa. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti.

OPH:n POPS 2014, opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet, luku 4.4

3.7 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä²⁰. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoitoon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy²¹, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoitoon tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien

²⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

²¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käytäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaille vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluisissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Lahden yhteiskoulussa turvallisen koulupäivän luominen kuuluu kaikille koulun aikuisille tehtävästä riippumatta. Opettajien sekä muun henkilökunnan tehtävänä on puuttua välittömästi tilanteisiin, joissa turvallisuus on vaarassa. Turvallisen koulupäivän luomisessa myös oppilailla on merkittävä vastuu. Oppilaat tietävät, mitkä ovat koulun säännöt ja mitä seurauksia sääntöjen rikkomisesta on. Merkittävä rooli on myös yhteistyöllä vanhempien kanssa, mikä tukee turvallisen kouluyhteisön luomista.

Lahden yhteiskoulussa korostetaan turvallisen koulupäivän luomisessa koulun sääntöjä, selkeitä rutineja ja toimintatapoja. Koulun säännöt on kirjattu LYK-kalenteriin, joka jaetaan oppilaille lukuvuoden alussa. Koulu pyrkii myös luomaan avoimen, välittävän ja kannustavan ilmapiirin, jossa uskalletaan keskustella avoimesti. Oppilailla on myös mahdollisuus osallistua turvallisen ilmapiirin luomiseen esimerkiksi aktiivisesti läpi lukuvuoden toimivien oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan kautta.

Oppilaskunnan hallitus edustaa oppilaita ja tapaa tässä tehtävässään säännöllisesti koulun johtoa ja opiskeluhoitopalvelun toimijoita. Kolmen vuoden välein tehtävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma edellyttää oppilaille tehtävää kyselyä, jonka tulokset käsitellään oppilaskunnan kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on luoda huoltajille matala kynnyksellä yhteydessä koulun oppilaita tai koulun käytänteitä koskevissa asioissa. Koulu kutsuu huoltajia vanhempainiltoihin sekä luokanvalvojien oppilas- tai perhekohtaisiin keskustelutuokioihin. Huoltajia on myös mukana koulun vanhempainyhdistyksessä sekä koulun päätöksenteossa koulun johtokunnan jäsenenä.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.²²

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää.²³

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Eri-tyistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.²⁴

Opiskeluhoito on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoito ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät

²² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

²³ Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

²⁴ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.²⁵

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä.²⁶ Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön²⁷.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa²⁸.

Lahden yhteiskoulussa kiinnitetään erityisesti huomiota yhteisöllisyyteen. Tätä tukevat koulun omat kuraattorien pitämät ryhmäytymishetket, yhteistyössä Lahden nuorisopalveluiden kanssa toteutetut toimintakokemukspäivät, luokanvalvojan tunnit, koulun juhlat ja tapahtumat, tukioppilastoiminta, opiskelijakunnan hallituksen toiminta sekä LYK-kummi, eli Lummi-toiminta, jossa vanhemmat ikäluokat toimivat nuorempien koulukummeina luokkakohtaisesti. Suurta osaa tästä yhteisöllisestä työstä organisoidaan koulun opiskeluhoitoryhmän kautta. Opiskeluhoitoryhmä tapaa vuosittain sekä oppilaita oppilaskunnan hallituksen kanssa järjestettyjen tapaamisten ja huoltajia vanhempainyhdistyksen kanssa järjestettävien tapaamisten kautta. Näin sekä oppilaat että huoltajat ovat osallisena yhteisöllisen työn suunnittelusta.

Koulupoissaoloja, koulun keskeyttämistä ja muita kouluun tulemisen haasteita ennakoidaan Yhteiskoulussa tutkimalla oppilaiden kouluun kiinnittymistä eli oppilaiden suhdetta koulunkäyntiin, oppimiseen ja opiskeluun sekä sitä, miten he kokevat suhteet koulussa toisiin oppilaisiin sekä koulun aikuisiin. Vuosittain järjestetään oppilaille kysely, jossa kouluun kiinnittymistä tutkitaan. Kyselyssä havainnoidaan kolmea kiinnittymisen osa-aluetta: emotionaalista, kognitiivista ja toiminnallista kiinnittymistä.

Aineenopettajat ja luokanvalvojat vahvistavat oppilaiden kiinnittymistä kouluun oppituntivuorovaikutuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukeen, ohjaukselliseen tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tulemisen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen oppilaan suhde koulussa käymiseen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien toiminta on sujuvaa, opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Koko koulun tasolla poissaolomääriä seurataan vuosittain. Seurannasta saatua tietoa hyödynnetään kouluun kiinnittymistä vahvistavassa työssä.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.²⁹

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.³⁰ Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin³¹. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti³².

²⁵ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

²⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

²⁷ Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

²⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

²⁹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

³⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

³¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

³² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

Lahden yhteiskoulussa aineenopettajat merkitsevät poissaolevat oppilaat Eepokseen heti oppitunnin alussa. Tieto oppilaan poissaolosta lähtee huoltajille Eepoksen kautta välittömästi. Luokanvalvoja seuraa oman luokansa poissaoloja päivittäin ja on tiiviisti yhteydessä huoltajiin ja koulun opiskeluhoitohenkilöstöön, jos yksittäisen oppilaan poissaoloista nousee huoli.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa.³³ Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja koulu yhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin³⁴.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti³⁵. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta.³⁶ Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin³⁷.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä³⁸. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana³⁹.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus⁴⁰.

Lahden yhteiskoulussa on käytössä toimiva poissaoloihin puuttumisen malli. Mallissa sovelletaan Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen mallia.

Poissaololle on aina oltava hyväksyttävä syy. Hyväksyttävä syy on sairaus ja rehtorin tai luokanvalvojan antama lupa. Luvan enintään kolmen päivän poissaoloon myöntää luokanvalvoja, muutoin rehtori tai vararehtori. Lupa on pyydyttävä aina etukäteen Yhteiskoulun työ- ja viestintäjärjestelmän Eepoksen kautta tai hakemuslomakkeella, joita saa koulun toimistosta tai verkkosivuilta. Huoltaja vastaa oppilaan opiskelusta lomamatkojen aikana.

Oppilaan tehtävänä on huolehtia koulunkäynnistä työjärjestyksen mukaisesti ja huoltajan tulee tukea oppilasta tässä tehtävässä. Mahdollisten poissaolojen kohdalla oppilaan ja huoltajien tulee noudattaa LYK-kalenterin ohjetta poissaolojen selvityksestä.

Sairastapauksessa huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolosta luokanvalvojalle heti ensimmäisenä poissaolopäivänä. Huoltaja ilmoittaa oppilaan sairastumisesta Eepoksen kautta. Koulupäivän voi keskeyttää vain rehtorin, opettajan tai terveydenhoitajan luvalla.

Lahden yhteiskoulussa on käytössä poissaoloihin puuttumisen yhteistyömalli. Mallin tarkoituksena on päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä oppilaiden, huoltajien

³³ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

³⁴ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

³⁵ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

³⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

³⁷ Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

³⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

³⁹ Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

⁴⁰ Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)

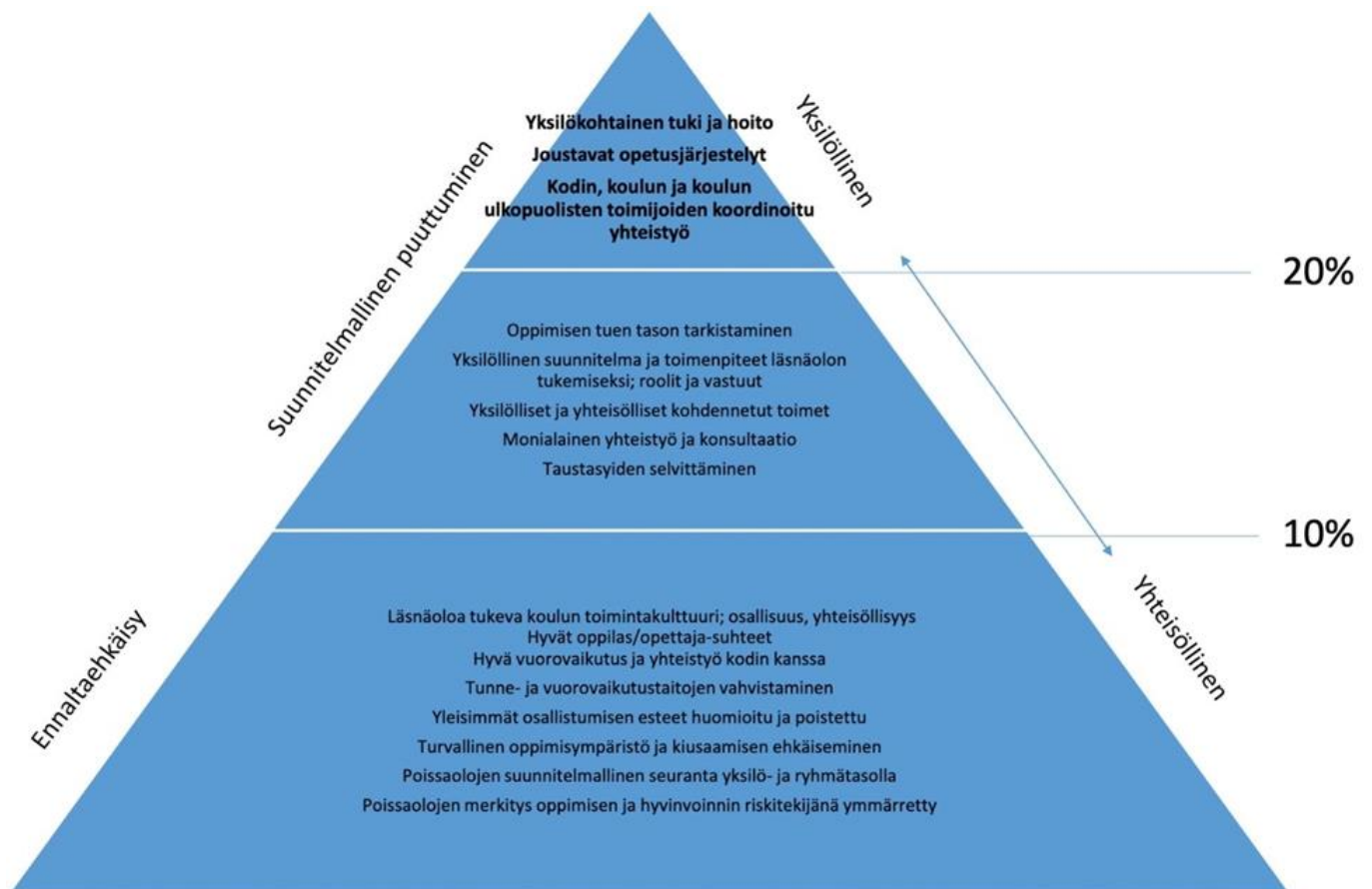
ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot hankaloittavat opinnoissa etenemistä, vaikuttavat oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisäävät syrjäytymisen riskiä.

Luokanvalvoja seuraa Eepoksen välityksellä oppilaiden poissaoloja päivittäin. Jos oppilas on luvatta poissa tai jos poissaoloja kertyy yli yhden viikkotuntimäärän verran tai jos oppilas on prosentuaalisesti laskettuna yhden jakson tuntimäärästä yli 10 % pois, luokanvalvoja on yhteydessä kotiin ja selvittelee tilannetta. Tarvittaessa sovitaan oppilaan ja huoltajan kanssa koulun opetusjärjestelyihin liittyvästä tai opiskeluhuollollisesta tuesta. Luokanvalvoja selvittää syitä poissaolojen taustalla ja tekee tarvittavia toimenpiteitä näiden syiden poistamiseksi yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Jos poissaolot edelleen jatkuvat ja jakson kokonais-tuntimäärästä poissaoloja on kertynyt 20 %, luokanvalvoja varmistaa tarvittavien kohdennettujen tukitoimien toteutumisen.

Luokanvalvoja ohjaa oppilaita opiskeluhooltohenkilöstön tuen piiriin matalalla kynnyksellä myös poissaolojen suhteen. Oppilaan kanssa sovitaan yhdessä, miten yhteydenotto opiskeluhooltohenkilöstöön tehdään. Oppilas voi halutessaan olla itse yhteydessä kuraattoriin, psykologiin tai terveydenhoitajaan tai luokanvalvoja voi tehdä sen oppilaan näin toivoessa. Koulupoissaolot nousevat tapauskohtaisesti esiin myös terveystarkastuksissa. Terveydenhoitaja tekee tiivistä yhteistyötä luokanvalvojien ja muun opiskeluhooltohenkilöstön kanssa, jotta esiinnoussut huoli runsaiden ja/tai luvattomien poissaolojen suhteen saadaan ratkaistuksi.

Mikäli poissaolot ovat luvattomia tai niiden määrä on huolestuttava, luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Tilanteen mukaan luokanvalvoja voi konsultoida opiskeluhooltotyöryhmän jäseniä asiassa. Jos koulupoissaolot jatkuvat, järjestetään monialaisen asiantuntijaryhmän neuvottelu, johon voidaan huoltajien lisäksi kutsua mukaan myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja, esimerkiksi lastensuojelun tai perheneuvolan työntekijöitä. Monialaisen asiantuntijaryhmän neuvotteluun osallistuvat oppilaan ja huoltajien lisäksi luokanvalvoja ja opiskeluhooltoryhmän jäsenet, joiden läsnäolo neuvottelussa on tarpeellista. Neuvottelussa laaditaan opiskeluhooltokertomus ja sovitaan keinoista, joilla oppilasta ja perhettä tuetaan. Neuvottelussa tehdään tarvittaessa myös kouluun palaamissuunnitelma ja sovitaan, kuinka poissaolojakson aikana kertyneet rästitehtävät hoidetaan.

Jos luvattomia poissaoloja kertyy useita tai koulupoissaoloja on muutoin huolestuttava määrä, koululta tehdään lastensuojeluilmoitus. Yhteistyö koulun ja ulkopuolisten auttajatahojen kanssa pyritään pitämään tiiviinä hyvän yhteistyön ja oppilaan edun saavuttamiseksi.

Kaavio 1. Ennaltaehkäisevät toimet ja suunnitelmallinen puuttuminen poissaolojen suhteen.

Kaaviossa on kuvattu Lahden yhteiskoulun toimia poissaolojen suhteen. Kun yksittäisen oppilaan poissaolojen tuntimäärä vastaa 10 % kokonaistuntimäärästä, luokanvalvojan johdolla siirrytään ennaltaehkäisevistä toimista suunnitelmalliseen puuttumiseen. Kun poissaolojen tuntimäärä vastaa 20 % kokonaistuntimäärästä, luokanvalvoja varmistaa, että tarvittavat kohdenetut tukitoimet ovat käytössä. Tietenkin oppilaan tilannetta tarkastellaan yksilökohtaisesti, jolloin poissaolojen prosenttimäärä ei määritä opiskeluolosuhteiden tukitoimien järjestämistä.

Kodin ja koulun hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö on tärkeää oppilaan hyvinvoinnille ja koulunkäynnille. Lahden yhteiskoulun koulupoissaoloihin puuttumisen yhteistyömallissa tavoitteena on suunnitelmallisesti tukea jokaisen lapsen ja nuoren hyvää ja turvallista koulupolkua.

Lahden yhteiskoulun poissaolojen puuttumisen yhteistyömallia tarkastellaan vuosittain ja sitä kehitetään tarpeiden mukaan. Tästä vastuussa ovat koulukuraattorit ja opiskeluhoitoryhmä. Kehitystyössä otetaan huomioon vuosittain tehtävä kouluun kiinnittymisen kysely ja sen tulokset.

3.7.1 Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehit-

tämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun⁴¹. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista.⁴² Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Oppilaiden osallisuus Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa kehitetään erityisesti oppilaiden osallisuutta ja osallisuuden kautta tuetaan hyvää oppimista, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Osallisuudella tarkoitetaan sellaista toimintaa, jossa oppilaat asettavat tavoitteita, keskustelevat ja pohtivat eri ratkaisuja sekä tekevät päätöksiä ja kantavat vastuun tekemisistään. Toiminta tarjoaa osallisuuden kokemuksen kaikille. Oppilaille on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa demokraattista toimintakulttuuria ja kansalaisvaikuttamista lasten ja nuorten tasolla. Oppilaskuntatoiminta parantaa koulun sisäistä ilmapiiriä ja parantaa oppilaiden ja koulun henkilökunnan välistä viestintää. Oppilaskuntatoiminta kehittää oppilaiden valmiuksia toimia omien ryhmiensä edustajina ja harjaantua neuvotteluun perustuvan yhteistoimintaan. Oppilaskuntavaikuttamisen kautta tuetaan hyvää oppimista ja sekä ihmiseksi ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

OPH:n POPS 2014, yhteinen vastuu koulupäivästä, luku 5.1

3.7.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa⁴³. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.⁴⁴ Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohdina on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista⁴⁵. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja

⁴¹ Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

⁴² Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

⁴³ Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

⁴⁴ Perusopetuslaki 26 § 1 mom.

⁴⁵ Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Kodin ja koulun yhteistyö Lahden yhteiskoulussa

Kodin ja koulun yhteistyön edellytyksenä on hyvä tiedonkulku. Lahden yhteiskoulussa tiedottamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Lukuvuosittain vanhemmille jaetaan Lyk-kalenteri, jossa on koko lukuvuoden ohjelma. Kalenteria täydentävät jaksokohtaiset tiedotteet, koulun www-sivut sekä muu sähköinen yhteydenpito. Lukuvuoden aikana järjestetään kunkin luokka-asteen yhteinen vanhempainilta ja kunkin luokan oma vanhempaintapaaminen. Lisäksi luokanvalvoja tapaa oppilaan huoltajan kahden kesken vähintään 6. luokan ja 8. luokan aikana. 8. luokan tapaamisessa on myös oppilas mukana. Väli- ja lukuvuosittodistusten lisäksi vanhemmat saavat tietoa lapsensa koulumenestyksestä **Eepoksen** kautta. Mikäli oppilaan koulumenestys tai käyttäytyminen antavat aiheita, koulu ottaa yhteyttä huoltajaan tilanteen parantamiseksi.

Poissaolojen seuranta ja valvonta ovat osa kodin ja koulun yhteistyötä. Koulu edellyttää säännöllistä koulunkäyntiä ja selvitystä poissaoloista.

Ongelmatilanteissa yhteistyö huoltajien kanssa siirretään **opiskeluhuoltoryhmälle**.

3.7.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtäessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa Lahden yhteiskoulussa

Lukuvuosisuunnittelua ja koko koulua koskevia käytänteitä hoitaa suunnitteluryhmä, jonka jäseniä ovat rehtori, vararehtori, **apulaisrehtorit**, aikuislukion rehtori, opinto-ohjaaja sekä **kuusi** kahden vuoden välein vaihtuvaa opettajaa. Nämä opettajat edustavat **kuusi** suuraineryhmää: **äidinkieli ja kirjallisuus, muut vieraat kielet, matemaattiset aineet, humanistiset aineet, luonnontieteelliset aineet** sekä taito- ja taideaineet. Näiden opettajien tehtävä on toimia linkkiä suunnitteluryhmän ja omien aineryhmien välillä.

Lahden yhteiskoulu tarjoaa puitteet ainerajat ylittävälle yhteistyölle ja laajempien oppimiskokonaisuuksien suunnittelulle ja toteuttamiselle. Aineryhmän yhteistyö on tärkeää oppiaineen kehittämisen sekä opettajien ammatillisen kehittymisen kannalta. Opettajien yhteissuunnittelu-aikaa käytetään aineryhmätyöhön suunnitelmallisesti. Henkilökunnan yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista.

Lahden yhteiskoulu tekee yhteistyötä Lahden kaupungin koulujen kanssa esimerkiksi perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. **Myös hyvinvointialueen kanssa tehdään yhteistyötä, esimerkiksi opiskeluhuollon järjestämisessä.** Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden suomalaisten yksityiskoulujen kanssa ja ulkomaalaisten koulujen kanssa erilaisiin kansainvälisiin projekteihin liittyen.

Koulun sijainti Lahden keskustassa mahdollistaa laajan yhteistyön nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten, museoiden kanssa.

3.8 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle **opiskeluhoitopalveluita** sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna **opiskeluhoitona** mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti **opiskeluhoollon** psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen **hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.** Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle

oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettujen opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.⁴⁶

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista⁴⁷. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteellisten ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun⁴⁸. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa **hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden** edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatustieteelliset ja kurinpidollisia toimia koskeva suunnitelma

Lahden yhteiskoulussa suunnitelman kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista valmistelee koulun johtoryhmä. Opettajia ja oppilaskuntaa kuullaan suunnitelmaa laadittaessa ja ennen sen hyväksymistä tai päivittämistä. Suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa.

Kasvatustieteellinen keskustelu

Lahden yhteiskoulussa aineenopettajan tai luokanvalvojan suorittama kasvatustieteellinen keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan sääntörikkomukseen tai epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskusteluun voivat ottaa osaa myös koulukuraattori ja koulun KIVA-tiimi. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimintatavien johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Ei-toivotun käytöksen jatkuessa oppilas ohjataan klinikkaopettajan tai erityisopettajien kanssa käytäviin kasvatustieteellisiin, joissa voi olla mukana myös huoltaja.

Kasvatustieteellinen keskustelu käydään mahdollisimman nopeasti rikkomuksen tai epäasiallisen käyttäytymisen tapahduttua. Keskustelusta ei ole välttämätöntä tehdä muistiota. Tapauksesta riippuen keskustelun keskeiset asiat kuitenkin kirjataan ja keskustelun osapuolet allekirjoittavat sen. Luokanvalvojalle tulee kertoa pidetystä kasvatustieteellisestä keskustelusta.

Kurinpidolliset keinot

⁴⁶ Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)

⁴⁷ Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

⁴⁸ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

Lahden yhteiskoulussa kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaiset enintään kahden tunnin pituinen jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Lahden yhteiskoulussa jälki-istunto toteutuu osallistumalla enintään kahden tunnin pituiseen läksyparkkiin klinikkaluokassa. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli tarvitaan aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna **opiskeluhoilto** mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti **opiskeluhoillon** psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kurinpitotoimea harkitessa otetaan huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä oppilaan huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi **hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle**. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata. Määrääjäksi erotetulle oppilaalle järjestetään opetusta, joka estää jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettujen opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Lisäksi huolehditaan, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava **opiskeluhoilto**. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Lahden yhteiskoulussa rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa asioiden selvittämistä vastuusta, työnjaosta sekä kuulemis- ja kirjaamisvastuusta määrää rehtori. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan ennen päätöksen tekoa.

Vakavimmissa riketapauksissa oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Rehtori päättää kirjallisen varoituksen antamisesta. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppilaan määräaikaisesta erottamisesta päättää koulun johtokunta rehtorin esityksestä. Ennen erottamispäätöksen tekemistä kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, rehtori voi panna määräaikaisen erottamisen täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Oppilaalle järjestetään opetus siten, ettei se estä määrääjäksi erotetun oppilaan jäämistä jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Kurinpidollisten keinojen käyttöperiaatteista ja niiden muutoksista annetaan henkilöstölle säännöllistä koulutusta. Oppilaille peruseriaatteet ja koulun järjestysäännöt kerrotaan lukuvuosikalenterissa (Lyk-kalenteri). Vanhemmille asiasta kerrotaan vanhempainilloissa, lukuvuosi- ja jaksotiedotteissa.

Suunnitelman toteuttamisen ja vaikuttavuuden arviointia tekevät **opiskeluhoilto** ja rehtori. Lisäksi käydään läpi tilastoja esillä olleiden tapausten määrästä ja laadusta.

3.9 Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuusien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään osiossa Oppimisen arviointi.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva oppilas suorittaa kaikki opetussuunnitelman mukaiset oppiaineet vähintään ydinsisältöjen mukaisesti. Oppilaalle laaditaan opinto-ohjelma, jonka mukaan opetus toteutetaan. Opinto-ohjelmaan kirjataan kaikki suoritukset sekä suorittamattomat oppiaineet. Tarvittaessa pienluokalla voidaan laatia myös opintokokonaisuudet eri oppiaineille määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta.

Opetus erityisissä tilanteissa

Sairaalakoulussa opiskeleva oppilas jatkaa opintojaan aluksi Lahden yhteiskoulun ohjeiden mukaisesti. Jos jakso on pitkä, sairaalakoulun opettajat vastaavat opintojen etenemisestä ja toimittavat arvioinnit koulun toimistoon. Opinto-ohjaaja toimii yhteyshenkilönä koulujen välillä. Lahden yhteiskoulussa erityisopettaja vastaa tuen lomakkeiden päivittämisestä, mutta usein päivitys tehdään yhteistyössä sairaalakoulun opettajien kanssa.

3.10 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Toiminta vahvistaa kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekee mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan koulupäivän.

Koulun kerhotoiminta

Lahden yhteiskoulun kerhotoiminta suunnitellaan lukuvuosittain oppilaiden kiinnostuksen ja koulun mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on edistää oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä soveltaa koulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kerhotoiminta parhaimmillaan ohjaa heitä myönteisten harrastusten pariin, tarjoaa onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa heidän luovuuttaan ja aktiivista osallistumistaan. Kerhotoiminta on

maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria.

Koulun kirjastotoiminta

Lahden yhteiskoulun kirjasto tukee kaikkien aineiden opetussuunnitelman mukaista opiskelua. Kirjasto ja kirjastonhoitajan palvelut ovat kaikkien oppilaiden käytettävissä. Koulukirjaston tehtävät opetuksen tukemisessa jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: kirjaston käyttötaitoihin, kirjallisuuden opetukseen ja tiedonhallintataitoihin. Opiskelu koulukirjastossa tukee oppilasta niin, että hänestä kasvaa aktiivinen kirjastonkäyttäjä ja lukija, jolle kirjallisuus on osa elämää. Tavoitteena on oppia tiedonhallintataidot, jotka antavat pohjan elinikäiselle oppimiselle. Tällaisia taitoja ovat muun muassa tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen arkielämässä, tiedonlähteiden monipuolinen käyttö sekä tiedon luotettavuuden arviointi.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokailukulttuurin tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Lisäksi oppilailla on mahdollisuus saada maksutonta välipalaa iltapäivisin. Lahden yhteiskoulussa päivittäinen kouluruokailu on työjärjestyksen mukaista toimintaa, johon jokaisen oppilaan kuuluu osallistua. Kouluruokailuun varataan riittävästi aikaa, jotta ruokailuhetki on kiireetön.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Lahden yhteiskoulussa 75 minuutin oppitunnin jälkeen oppilaille varataan 10-15 minuutin välitunti. Osa vuotuisesta työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää.

Koulupäivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella. Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä⁴⁹. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle⁵⁰.

⁴⁹ Perusopetuslaki 32 §

⁵⁰ Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (163/2022)

3.11 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

3.11.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain⁵¹ ja -asetuksen⁵² mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksen yhtenäisiä arvioinnin periaatteita ja käytänteitä ohjaa arvioinnin aikajana. Rehtori keskustelee arvioinnin periaatteista ja käytänteistä peruskoulun oppilaskunnan ja opettajien kanssa lukuvuosittain.

	elokuu	syyskuu	lokakuu	marraskuu	joulukuu	tammikuu	helmikuu	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu		
	1. jakso		2. jakso		3. jakso		4. jakso		5. jakso			
Oppiaine 1 vvt	1. arviointikokonaisuus					V Ä L I T O D I S T					L U K U V U O S I T O D I S T U S	P Ä Ä T T Ö T O D I S T U S
Oppiaine 2 vvt			1. arviointikokonaisuus				2. arviointikokonaisuus					
Oppiaine 3-5 vvt	1. arviointikokonaisuus		2. arviointikokonaisuus			3. arviointikokonaisuus						
						U S						

Kuva 1. Lahden yhteiskoulun peruskoulun arvioinnin aikajana.

3.11.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoritustaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien

⁵¹ Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

⁵² Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai salliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaille ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁵³

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa pidetään 6. ja 8. vuosiluokilla oppilaskohtaiset keskustelut, joihin osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanvalvoja. Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden kohdalla keskustelut voidaan käydä oppimissuunnitelman ja HOJKSin laadinnan ja seurannan yhteydessä. 7-9. vuosiluokilla käydään ohjauskeskustelut oppilaan ja opinto-ohjaajan kesken. Tarvittaessa huoltaja on keskustelussa mukana.

Huoltajia tiedotetaan arviointiin liittyvistä periaatteista ja arvioinnin käytänteistä. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa arvioinnista Lahden yhteiskoulun perusopetuksen verkkosivustolla.

3.11.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaille ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁵⁴ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaille annetaan lukuvuosiodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuosiodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.⁵⁵

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.⁵⁶

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

⁵³ Perusopetusasetus 10 §

⁵⁴ Perusopetusasetus 10 §

⁵⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

⁵⁶ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa on määritelty aineittaan arviointikokonaisuudet, joiden täytyttyä oppilaille annetaan arvosana. Oppiaineen vuosiviikkotuntimäärästä riippuen arviointikokonaisuuksia on lukuvuoden aikana 1-3. Opetussuunnitelmassa määritellään aineittain, miten lukuvuosiarvosana määräytyy näiden perusteella.

3.11.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁵⁷ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁵⁸

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö koulu yhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁵⁹ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

⁵⁷ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁵⁸ Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

⁵⁹ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määrittelyistä, oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä eli niin sanotuista ydinsisällöistä. Tällöin oppilas pyrkii edelleen oman vuosiluokkansa tavoitteisiin. Oppilaan ja huoltajan tulee tietää, miten painoalueisiin keskittynyt osaamisen näyttö näkyy oppilaan arvioinnissa.

3.11.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarviointissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritetyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

3.11.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa työskentelyn arvioinnin perusteet on määritelty kunkin oppiaineen opetussuunnitelmassa. Opettajan tulee selvittää oppilaille työskentelyn arvioinnin periaatteet.

3.11.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa käyttäytymisen arvioinnin täsmennetyt kriteerit on kirjattu Lahden yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelmaan (katso liite 2). Opettajan tulee selvittää käyttäytymisen arvioinnin periaatteet oppilaille.

3.11.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

3.11.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.⁶⁰

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.⁶¹ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.⁶²

Lahden yhteiskoulun peruskoulun oppilalle ja hänen huoltajalleen on annettava riittävän varhain tieto mahdollisesta luokalle jättämisestä, jotta oppilaalla on mahdollisuus suorittaa erillisiä näyttöjä.

3.11.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.⁶³

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.⁶⁴

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa yleisen ja tehostetun tuen oppilalle opinto-ohjelma kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaan opintokokonaisuudet kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS).

⁶⁰ Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

⁶¹ Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

⁶² Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

⁶³ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

⁶⁴ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

3.11.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.⁶⁵ Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimus, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositolustukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä.

3.11.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaille, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

3.11.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

⁶⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

3.11.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa yksilöllistetystä oppimäärästä annetaan numeroarviointi ja tarvittaessa sanallinen arvio.

3.11.8.3 Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä⁶⁶ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

⁶⁶ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

3.11.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

3.11.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

3.11.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa kuvataiteen, musiikin ja matemaattis-luonnontieteellisestä painotetusta opetuksesta kirjataan todistuksen lisätietoja -kohtaan, mihin painotettuun opetukseen oppilas on osallistunut.

3.11.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.⁶⁷ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.⁶⁸

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

3.11.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.⁶⁹

3.11.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

3.11.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokkien 6–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 6–8. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.⁷⁰ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

⁶⁷ Perusopetuslaki 35 §

⁶⁸ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

⁶⁹ Perusopetusasetus 19 §

⁷⁰ Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa käytetään numeroarviointia vuosiluokilla 6-9. Yksilöllistetystä oppimäärästä annetaan sanallinen arvio.

3.11.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko⁷¹. Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämäntiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetus suunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa lukuvuositodistukseen kirjataan lisätietoja-kohtaan, mikäli oppilas on opiskellut painotetussa opetuksessa tai oppiaineita on yksilöllistetty.

3.11.11.3 Välitodistus

⁷¹ Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa välitodistus annetaan vuosittain.

3.11.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta⁷² tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erilistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

⁷² Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa kesken lukuvuoden annettavaan erotodistukseen liitetään oppiainekohtainen kuvaus erotodistuksen antamiseen mennessä käsitellyistä sisällöistä.

3.11.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päätöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietojakohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioiduista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioidavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa⁷³ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa tiedotetaan huoltajia mahdollisuudesta jättää arvosana pois ja saada päättötodistukseen ”hyväksytty” -merkintä valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2-kielestä.

3.11.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa⁷⁴. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

⁷³ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

⁷⁴ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

3.11.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

3.12 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja opiskeluhoolto muodostavat kokonaisuuden⁷⁵. Tässä osiossa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Opiskeluhoiltoa käsitellään omassa osiossaan.

3.12.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukana muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

⁷⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 § (1287/2013)

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä opetusryhmän että kunkin oppilaan vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Jotta tuen tarve havaitaan mahdollisimman varhain, oppilaiden edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan monialaisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle ja oppilaalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta.

3.12.1.1 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. **Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen.** Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä tarvittaessa hyödynnetään myös oppilashuollon asiantunte-
musta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

3.12.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea⁷⁶. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun

⁷⁶ Valtioneuvoston asetus (422/2012)

säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen opiskeluhoillon tukea. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso opiskeluhoillon osio).

3.12.2 Yleinen tuki

Opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioonottamisesta opetuksessa. Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhain. Tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin opetustilanteisiin. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea.

3.12.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti⁷⁷. **Tehotettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.** Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, **ja niin kauan, kun oppilas sitä tarvitsee.** **Oppilaan** tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. **Oppilas tarvitsee yleensä myös useampi tukimuotoja. Tehotettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.**

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. **Esimerkiksi** osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään **opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä.** Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaa. **Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu.** **Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana.** **Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.**

3.12.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Aloite arvion tekoon voi tulla aineenopettajalta tai erityisopettajalta. Lahden yhteiskoulussa tehdään pedagoginen arvio sitä varten laaditulle lomakkeelle. Vas- tuun pedagogisen arvion tekemisestä kantaa luokanvalvoja ja erityisopettaja toimii tukena. Tuen toteuttamisen kannalta on tärkeää tehdä yhteistyötä huoltajan kanssa.

Pedagogisessa arviossa kuvataan:

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne **koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista**
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio **eri tukimuotojen** vaikutuksista

⁷⁷ Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta

Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa, ja etenkin silloin, kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, voidaan myös niitä hyödyntää huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä (TAMMA)⁷⁸. Tämän käsittelyn jälkeen oppilaalle annettava tuki ja käsittelyä koskevat tiedot kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

3.12.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan⁷⁹. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Suunnitelma lisää opettajien tietoisuutta oppilaan tilanteesta ja helpottaa siten kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelman tarkoituksena on myös, että oppilas oppii vähitellen ottamaan vastuuta opiskelustaan ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole mitään estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa⁸⁰. Laatumiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Lahden yhteiskoulussa oppimissuunnitelma tehdään sitä varten laaditulle lomakkeelle. Vastuun oppimissuunnitelman tekemisestä kantaa luokanvalvoja ja erityisopettaja toimii tukena. Oppimissuunnitelman laatimiseen osallistuu tapauskohtaisesti aineenopettajia. Oppimissuunnitelmaa arvioidaan sovitun ajan kuluttua. Asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan sekä pohditaan tukitoimien riittävyyttä. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut

⁷⁸ Perusopetuslaki 16 a § (1288/2013)

⁷⁹ Perusopetuslaki 16 a § 3 mom. (642/2010)

⁸⁰ Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät, joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- **suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt**

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Tehostettu tuki Lahden yhteiskoulussa

1. Kun yleisen tuen piirissä annetut tukitoimet eivät ole riittäviä, aineenopettaja keskustelelee asiasta oppilaan, vanhempien, luokanvalvojan sekä erityisopettajan kanssa.
2. Tilanteen kartoitusta varten luokanvalvoja erityisopettajan tukemana tekee pedagogisen arvion.
3. Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä käsittelee asian pedagogiseen arvioon perustuen.
4. Jos oppilas siirtyy tehostettuun tukeen, pidetään palaveri, jossa oppilas ja vanhemmat ovat paikalla. Koulun puolesta kokouksessa ovat paikalla ainakin luokanvalvoja ja erityisopettaja.
5. Tehostettu tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa.
6. Myös oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä.

3.12.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti.

3.12.4.1 Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys⁸¹. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. **Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii**

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- opiskeluhoitopalveluiden ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.⁸²

Lahden yhteiskoulussa luokanvalvoja tai erityisopettaja hankkii oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä. Tämän selvityksen perusteella rehtori ja moniammatillinen oppilashuoltoryhmä tekevät arvion oppilaan erityisen tuen päätöksestä.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi **tulee** tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. **Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.**

3.12.4.2 Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen päätöksen Lahden yhteiskoulussa tekee opetuksenjärjestäjän edustajana rehtori. Rehtori tekee viranhaltijan päätöksen huoltajan suostumuksen ja pedagogisen selvityksen perusteella. Erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vammaan, sairauden, kehityksessä viivästyksen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

3.12.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

⁸¹ Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki (434/2003) 34-36 §

⁸² Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen⁸³. Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä⁸⁴. **Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.**

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja /tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjauksesta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- opiskeluhuolto- ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkittamis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointijankohdat

⁸³ Perusopetuslaki 17 § (642/2010)

⁸⁴ Perusopetuslaki 17 § (642/2010)

- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät, joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Erityinen tuki Lahden yhteiskoulussa

1. Jos on vaara, että oppilas ei saavuta riittäviä oppimisen tai muun kehityksen tavoitteita, voidaan harkita oppilaan siirtämistä erityiseen tukeen.
2. Ennen siirtoa oppilasta on jo tuettu eri tavoin. Jos tuesta huolimatta, oppilas ei toistuvasti suoriudu esimerkiksi jonkin oppiaineen tavoitteista hyväksytysti, voidaan miettiä erityisen tuen mahdollisuutta.
3. Aineenopettaja keskustelelee asiasta oppilaan, vanhempien, luokanvalvojan sekä erityisopettajan kanssa.
4. Luokanvalvoja, erityisopettajan tukemana hankkii oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä. Tämän pedagogisen selvityksen perusteella rehtori ja moniammatillinen oppilashuoltoryhmä tekevät arvion oppilaan erityisen tuen päätöksestä.
5. Rehtori tekee viranhaltijan päätöksen huoltajan suostumuksen ja pedagogisen selvityksen perusteella.
6. Jos oppilas siirtyy erityiseen tukeen, pidetään palaveri, jossa ovat läsnä ainakin oppilas, vanhemmat, luokanvalvoja sekä erityisopettaja. Oppilaalle tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).
7. HOJKS tarkistetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana.
8. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tuen lopettamisesta tehdään päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

3.12.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

3.12.5.1 Tukiopeetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopeetus. Tukiopeetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopeutuksella voidaan myös ehkäistä vaikeuksia

ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus siihen osallistua. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisen oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Sitä voidaan antaa samanaikaisopetuksena oppilaan tavallisessa opetusryhmässä, pienryhmässä tai täysin yksilöllisesti.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti oppilasta opettava opettaja, joka pääsääntöisesti myös huolehtii tukiopetuksen antamisesta. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan myös tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tuen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista. Lahden yhteiskoulussa tukiopetuksen antamisesta päättää rehtori.

3.12.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan parantaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä moniammatillisesti.

Lahden yhteiskoulussa osa-aikaisesta erityisopetuksesta vastaavat kaksi erityisopettajaa. Osa-aikainen erityisopetus on erityisopettajan antamaa yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetusta. Aineenopettaja ja erityisopettaja suunnittelevat oppilaan opetuksen sisällöt yhteistyössä. Osa-aikaisen erityisopetuksen saaminen ei edellytä hallinnollista päätöstä, koska oppilas ei ole pysyvästi laaja-alaisen erityisopettajan oppilaana. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa aineenopettaja vastaa yhteydenpidosta huoltajaan. Erityisopettaja on yhteydessä kotiin tarvittaessa.

3.12.5.3 Tuen järjestäminen käytännössä

Jotta tuen tarve havaitaan mahdollisimman varhain, oppilaiden edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Kun luokanvalvojalla tai aineenopettajalla huoli herää, hän keskustelee oppilaan kanssa, on tarvittaessa yhteydessä oppilaan huoltajiin ja tuo huolensa esille myös erityisopettajalle. Yhdessä mietitään keinoja, joilla oppilaan opiskelua voidaan tukea. Tarvittaessa oppilas voidaan ohjata keskustelemaan koulukuraattorin tai -psykologin kanssa. Aineenopettaja on yhteydessä huoltajiin oman oppiaineensa osalta ja välittää tarvittavat tiedot myös luokanvalvojalle.

OPH:n POPS 2014, perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot, luku 7.5

3.13 Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa

huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.⁸⁵

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön sisältyy monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Perusopetuslain mukaisesti Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.⁸⁶

Tarpeen mukaan saamenkielistä, romanikielistä ja viittomakielistä opetusta pyritään järjestämään yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa.

Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Oman äidinkielen opetusta järjestetään, jos yksittäisen kielen opetukseen osallistuu vähintään opetuksen järjestäjän määrittelemän minimimäärän verran oppilaita. Opetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan muun koulupäivän yhteydessä ja opetuksen laajuus on kaksi vuosiviikkotuntia. Opetus voidaan järjestää yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa. Opetus on perusopetusta täydentävää, opetuksesta annetaan erillinen sanallinen arviointi koko perusopetuksen ajan.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti.⁸⁷ Oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaille voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

OPH:n POPS 2014, kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä, luku 9

⁸⁵ Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §

⁸⁶ Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

⁸⁷ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

4. Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhooltosuunnitelma

4.1 Johdanto

Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu koko Lahden yhteiskoulun käyttöön ja se kattaa perusopetuksen vuosiluokat 6–9, lukion ja aikuislukion. Lahden yhteiskoulussa järjestetään perusopetusta ja nuorten lukiokoulutusta. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään kolmea eri koulutusta: aikuisten perusopetusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) ja aikuisten lukiokoulutusta.

Opiskeluhooltosuunnitelmaa sovelletaan Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa aikuisten perusopetuksen opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat) ja oppivelvollisuutta suorittaviin opiskelijoihin. Kaikkiin edellä mainittuihin oppilaisiin ja opiskelijoihin viitataan opiskeluhooltosuunnitelmassa opiskelijoina. Osioissa, joissa käsitellään ainoastaan peruskoulua, käytetään termiä oppilas.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Lahden yhteiskoulun opiskeluhoollon, oppilaskunnan, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Yhteisten käytänteiden osalta yhteistyötä on tehty Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä⁸⁸. Opiskeluhoolto toteutetaan kahdella tavalla: yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhoollona. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää, koko koulua tukevaa ja rakentavaa toimintaa. Sitä organisoii koulussa yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä. Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa järjestetään nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Siitä vastaavat opiskeluhoollon palveluiden asiantuntijat sekä moniammatilliset asiantuntijaryhmät ja moniammatilliset verkostot. Liitteenä 1 Opetushallituksen määräykset opetussuunnitelmien muutoksista.

4.2 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista (kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa opiskeluhoolltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoolltopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja koulu yhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa⁸⁹.

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoolltotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi koulu yksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoolltopalvelujen ammattilaisilta.

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoolltopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

⁸⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §

⁸⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010)

4.2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa opiskeluhuollon palvelut jakautuvat peruskoulun, lukion, aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen kesken. Lisäksi Lahden yhteiskoulu tuottaa opiskeluhuollon koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut Lahden Steiner koulun esi- ja perusopetukseen ja lukioon.

Opiskelijamäärä jakautuu Lahden yhteiskoulussa seuraavasti (lukumäärät ilmoitettu 20.9.2023 koonnin mukaisesti). Luvut päivitetään vuosittain syyskuussa.

Lahden yhteiskoulun järjestämät koulutukset	Oppilasmäärä	Opiskeluhuollon piirissä
Perusopetus	716	716
Lukiokoulutus	448	448
Aikuisten perusopetus	24	24
TUVA-koulutus	45	45
Aikuisten lukiokoulutus	179	38
Oppilasmäärä yhteensä	1412	1271

Lahden Steiner koulun opiskelijamäärä on esi- ja perusopetuksessa 225 ja lukiossa 67, yhteensä siis 292.

Lahden yhteiskoulussa opiskeluhuollollisen tuen tarve näyttäytyy tämänhetkisen arvion mukaan tyypillisenä keskustan alueen koulun tarpeena.

4.2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa työskentelee kaksi koulupsykologia, jotka jakavat työpanoksensa tarpeen mukaan Lahden yhteiskoulun peruskoulun, lukion ja aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen sekä Lahden Rudolf Steiner koulun peruskoulun ja lukion kesken. Tämänhetkinen resurssi on 2 henkilötyövuotta.

Lahden yhteiskoulussa työskentelee kaksi koulukuraattoria. Koulukuraattorit jakavat työpanoksensa Lahden yhteiskoulun peruskoulun, lukion, aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen sekä Lahden Rudolf Steiner koulun peruskoulun ja lukion kesken. Tämänhetkinen resurssi on 2 henkilötyövuotta.

Lahden yhteiskoululla työskentelee kokoaikaisena yksi kouluterveydenhoitaja, jonka lisäksi toinen terveydenhoitaja auttaa määräaikaistarkastusten toteuttamisessa yhtenä päivänä viikossa. Terveystoimijat toimivat sekä Lahden yhteiskoulun peruskoulun että Yhteiskoulun aikuislukion aikuisten perusopetuksen kouluterveydenhuollossa. Tämänhetkinen resurssi on n. 1,2 henkilötyövuotta. Koululääkärin palvelut tulevat Hyvinvointialueelta. Opiskeluterveydenhuollon piiriin kuuluvat Lahden yhteiskoulun lukio ja TUVA-opiskelijat sekä aikuislukion ja aikuisten perusopetuksen oppivelvollisuusikäiset opiskelijat. Opiskeluterveydenhuollossa toimii yksi Lahden yhteiskoululle nimetty terveydenhoitaja, jonka resurssi Lahden yhteiskoululle on 0,9 henkilötyövuotta.

4.3 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

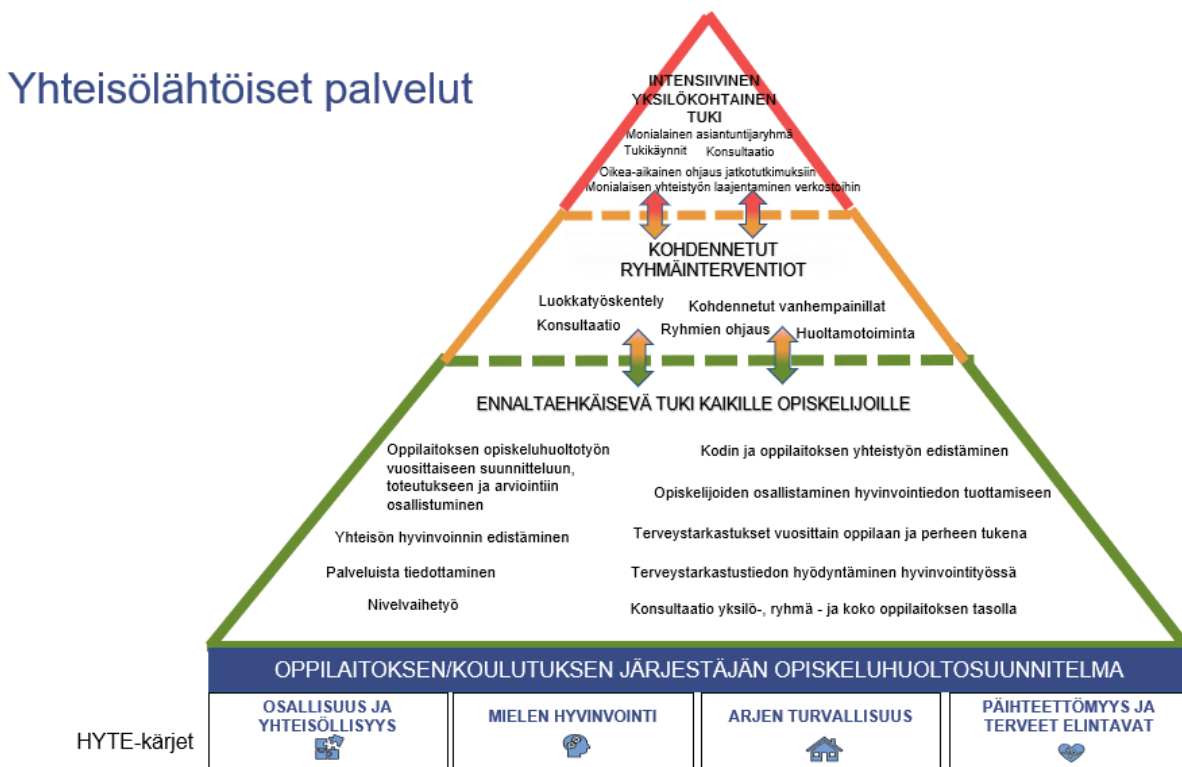
Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (*opetus suunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito*) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä

ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä.⁹⁰ Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista⁹¹.

4.3.1 Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Lahden yhteiskoulussa seurataan säännöllisesti oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia. Käytössä on valtakunnallinen kouluterveyskysely, jossa kartoitetaan laajasti opiskelijoiden ja koko oppilaitoksen hyvinvointia. Kouluterveyskyselyt teetetään valtakunnallisen aikataulun mukaisesti. Joka kevät tehdään KiVa-koulu -toiminnan KiVa-kysely, jossa kiusaamistilanteen lisäksi saadaan tietoa kouluyhteisön ja luokkatason ilmapiiristä. Lisäksi toteutetaan vuosittain luokkakohtainen ilmapiirikysely, jossa kartoitetaan myös kouluyhteisöön sitoutumista. Tämän kyselyn tulokset käydään läpi luokan kanssa. Kolmen vuoden välein teetetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely. Edellisten kyselyjen tulosten perusteella valitaan hyvinvointia tukevat painopistealueet. Päijät-Hämeen Hyte-kärjet toimivat painopistealueiden pohjana.

Kuva 1. Päijät-Hämeen yhteisölähtöiset palvelut

Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteutetaan mm. seuraavilla käytänteillä

- ilmapiirikyselyn tulosten läpikäyminen luokkien kanssa, tarvittavat kehittämistoimet
- oppilas- ja opiskelijakuntatyö
- tukioppilas- ja tutortyö
- luokka- ja ryhmäkohtaiset ryhmäytystilaisuudet vähintään kerran lukuvuodessa
- opiskeluhoollon työntekijöiden pitämät teemaoppitunnit
- lukiolaisille suunnattu opiskeluhoollon Huoltoasematoiminta
- KiVa-koulu -oppitunnit
- luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan tunnit

⁹⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

⁹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §

- teemapäivät ja -viikot
- vanhempainillat
- tapahtumat ja juhlat

4.3.2 Lahden yhteiskoulun opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, ohjata ja arvioida opiskeluhoollon toteutumista. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoolto toimii yhteistyössä Lahden kaupungin opiskeluhoollon ohjausryhmän kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa, että Lahden yhteiskoulun opiskeluhoollon suunnitelmaa päivitetään ja seurataan asetettujen tavoitteiden ja toimien toteutumista.

Alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä ohjaa opiskeluhoollotyötä kerätyn arviointitiedon maakunnallisten arviointikyselyiden ja kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoollon henkilöstöä osallistuu alueellisen opiskeluhoollon ohjausryhmän toimintaan. Yksityiskouluilla on myös yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Tämä ohjausryhmä toimii Yksityiskoulujen Liitto ry:n hallituksen ohjauksessa.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolloryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoolloryhmiä (peruskoulussa ORY ja lukiossa LORY sekä aikuislukion opiskeluhoolloryhmä) johtaa koulun rehtori ja aikuislukiossa aikuislukion rehtori. Ryhmien jäseniä ovat koulupsykologit, koulukuraattorit, terveydenhoitajat, opinto-ohjaajat, erityisopettajat sekä tarvittaessa luokanvalvojat ja ryhmäohjaajat. Opiskeluhoolloryhmät kokoontuvat säännöllisesti etukäteen sovittuina aikoina useita kertoja vuodessa. Ainakin kerran vuodessa opiskeluhoolloryhmät tapaavat oppilas- ja opiskelijakunnan edustajia. Opiskeluhoolloryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmien keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

4.3.3 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen.

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen opiskelijankin tasolla.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee opiskelijoiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen opiskelijan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee opiskelijan läsnäoloa koulussa.

Koulupoissaoloja, koulun keskeyttämistä ja muita kouluun tulemisen haasteita ennakoidaan Yhteiskoulussa tutkimalla opiskelijoiden kouluun kiinnittymistä eli suhdetta koulunkäyntiin, oppimiseen ja opiskeluun sekä sitä, miten he kokevat suhteet koulussa toisiin opiskelijoihin sekä koulun aikuisiin. Vuosittain järjestetään opiskelijoille kysely, jossa kouluun kiinnittymistä tutkitaan. Kyselyssä havainnoidaan kolmea kiinnittymisen osa-aluetta: emotionaalista, kognitiivista ja toiminnallista kiinnittymistä.

Aineenopettajat, luokanvalvojat ja ryhmäohjaajat vahvistavat opiskelijoiden kiinnittymistä kouluun oppituntivuorovaikutuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukeen, ohjaukselliseen

tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tule-
misen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen opiskelijan suhde koulussa käymi-
seen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien sekä ryhmien toiminta on sujuvaa,
opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Koko koulun tasolla poissaolomääriä seurataan vuosittain. Seurannasta saatua tietoa hyödynnetään kouluun
kiinnittymistä vahvistavassa työssä.

Peruskoulu

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa on käytössä poissaoloihin puuttumisen yhteistyömalli. Mallin tarkoituk-
sena on päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä oppilai-
den, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot hankaloittavat opinnoissa
etenemistä, vaikuttavat oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisäävät syrjäytymisen riskiä. Tämä yhteis-
työmalli on kuvattu tarkemmin omassa suunnitelmassaan osana Lahden yhteiskoulun peruskoulun opetussuun-
nitelmaa (Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen).

Vastuu oppilaan poissaolojen seurannasta on luokanvalvojalla. Luokanvalvoja seuraa oman valvontaluok-
kansa poissaoloja päivittäin. Huoltaja ilmoittaa äkillisestä sairauspoissaolosta Eepoksen kautta. Jos oppilaalla
on tarve olla pois koulutyöstä esimerkiksi lääkärikäynnin vuoksi, tulee huoltajan anoa tätä varten lupa poissa-
ololle etukäteen luokanvalvojalta. Luokanvalvojan tehtävä on merkitä luvallinen poissaolo Eepokseen. Jos
oppilas on pois oppitunnilta ilman, että huoltaja on etukäteen anonut tähän lupaa tai ilmoittanut äkillisestä
sairauspoissaolosta, aineenopettajat merkitsevät poissaolot aina oppitunnin alussa Eepokseen. Huoltajan teh-
tävä on selvittää poissaolon syy Eepoksen kautta. Jos poissaolo on luvaton, luokanvalvoja keskustelelee asiasta
oppilaan ja huoltajan kanssa ja tarvittaessa ryhdytään opiskeluhuollollisiin toimiin.

Lukio

Lahden yhteiskoulun lukiossa poissaoloja seuraa ryhmänohjaaja. Poissaoloille on oltava aina hyväksyttävä
syy: sairaus, rehtorin tai ryhmänohjaajan antama lupa. Luvan enintään kolmen päivän poissaoloon myöntää
ryhmänohjaaja, muutoin rehtori tai vararehtori. Poissaololuvan koeviikolta tai koulun juhlista myöntää vain
rehtori tai vararehtori. Tämä lupa on pyydettävä kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija ilmoittaa äkillisestä sairauspoissaolosta Eepoksen kautta. Jos opiskelijalla
on tarve olla pois koulutyöstä esimerkiksi lääkärikäynnin vuoksi, tulee huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan
anoa tätä varten lupa poissaololle etukäteen ryhmänohjaajalta. Ryhmänohjaajan tehtävä on merkitä luvallinen
poissaolo Eepokseen. Jos opiskelija on pois oppitunnilta ilman, että huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija on
etukäteen anonut tähän lupaa tai ilmoittanut äkillisestä sairauspoissaolosta, aineenopettajat merkitsevät pois-
saolot aina oppitunnin alussa Eepokseen. Huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan tehtävä on selvittää poissaolon
syy Eepoksen kautta.

Ryhmänohjaajat ja opiskeluhoitoryhmän jäsenet seuraavat säännöllisesti poissaolojen kertymistä. Jos poissa-
oloja kertyy paljon ja useilta eri opintojaksoilta, ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja keskustelelee asiasta opiske-
lijän kanssa. Tarvittaessa kootaan tapauskohtainen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä
(TAMMA), jossa selvitetään opiskelijan tilannetta yhdessä. Opiskelijan tilanne ja tarvittavat toimet kirjataan
opiskeluhoollkertomukseen. Tarpeen mukaan opiskelijalle tarjotaan opiskeluhoollon tai oppilaitoksen ulko-
puolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi opintojakso saattaa keskeytyä.

Poissaolo kokeen valmistelusta, kokeesta tai palautustunnilta on selvitettävä opintojakson opettajalle heti.
Poissaolo koulun yhteisestä tilaisuudesta, ryhmänohjaustuokiosta tai -tunnilta on selvitettävä ryhmänohjaajalle
heti. Kaikki poissaolot on selvitettävä ennen opintojakson summatiivista koetta. Poissaoloja pyritään ehkäise-
mään tiedottamalla poissaolokäytänteistä sekä opiskelijoita että huoltajia ryhmänohjaustunneilla ja vanhem-
painilloissa. Myös panostamalla terveelliseen ja turvalliseen oppilaitosympäristöön sekä oppilaitoksen hyvään
ilmapiiriin ehkäistään osaltaan turhia poissaoloja.

Aikuislukio

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että
nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnuksat koulun

käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksytyjä opintosuorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppivelvollisten opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. TUVA-koulutuksen ryhmänohjaajat seuraavat TUVA-opiskelijoiden opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. Jos TUVA-opiskelijoilla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja on mahdollisesti yhteydessä huoltajaan. Aikuislukion opiskelijoiden poissaolojen seurannan malli on kuvattu opetussuunnitelmassa.

Poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla oppivelvollisia koulun ohjaus- ja valvontakäytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololleen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on anottava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan huoltajan on selvítettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjestelmään. Jos poissaolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Tarvittaessa opiskelijalle tarjotaan opiskeluhoollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi kurssi tai opintojakso voi keskeytyä.

4.3.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Peruskoulu ja lukio

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen pyritään vahvalla yhteisöllisellä ja ennaltaehkäisevällä hyvinvointia tukevalla työllä sekä aikuisten läsnäololla. Tarvittaessa järjestetään kohdennettua opiskeluhoollollista työskentelyä. Lahden yhteiskoulun opiskelijat osallistuvat yhteistyötahojen järjestämiin päihdekasvatustapahtumiin.

Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöissä (liite 3) kielletään tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttö. Jos opiskelija käyttää tupakkatuotteita koulupäivän aikana, havaitsija huolehtii, että huoltajaan ollaan yhteydessä.

Lahden yhteiskoulussa noudatetaan Lahden kaupungin päihteidenkäytön puuttumisen toimintamallia. Mahdollista havaintoa tai epäilyä opiskelijan päihteiden käytöstä koulupäivän aikana lähdetään selvittämään aina useamman aikuisen kanssa yhdessä. Opiskelija saatetaan terveydenhoitajan luokse tilanteen arvioimiseksi ja asiasta ilmoitetaan rehtorille. Terveydenhoitaja ja/tai rehtori keskustelee oppilaan kanssa tilanteesta ja ottaa aina yhteyttä huoltajaan. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta, ollaan yhteydessä sosiaalipäivystykseen. Huoltajaa kehoitetaan viemään opiskelija laboratorioon (lähete terveydenhoitajalta tai päihdepäivystyksestä), jossa otetaan näyte päihtymistilan selvittämiseksi. Koululla järjestetään monialaisen asiantuntijaryhmän neuvottelu, jossa sovitaan mahdolliset opiskeluhoollon tukitoimet, seuranta (myös vastuuhenkilö) ja tehdään mahdollinen koulun ulkopuolisen tuen arvio. Tilanteesta tehdään lastensuojeluilmoitus. Koulun kurinpidolliset toimet ja dokumentaatio tehdään järjestyssääntöjen mukaan.

Aikuislukio

Aikuislukion opiskelijoita ohjataan päihteettömyyteen ja terveellisiin elämäntapoihin. Ennaltaehkäisevään ohjaustyöhön osallistuu koko aikuislukion henkilökunta. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttöön puututaan välittömästi, jos käyttöä koulutyön aikana, koulun tiloissa tai koulun alueella havaitaan. Aikuislukiossa noudatetaan Lahden yhteiskoulun järjestyssääntöjä. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö koulussa on kielletty. Kielto koskee koulun sisätiloja ja koulun piha-alueita. Havainnoista ilmoitetaan aikuislukion rehtorille. Rehtori pyytää opiskelijaa kuultavaksi. Tarvittaessa rehtori on yhteydessä opiskelijan huoltajaan. Aikuislukion alaikäisten opiskelijoiden kohdalla sovelletaan peruskoulun ja lukion käytänteitä.

4.3.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön on suojattava terveyttä. Hyvät työ- ja opiskeluolosuhteet luovat edellytykset koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnille, työ- ja opiskelukyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Opiskelijan terveyden edistämiseksi on oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa.

Työolot tutkitaan Lahden ympäristöterveyden aloitteesta. Tarkastuksesta laaditaan raportti ja samoin todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma. Arvioinnissa todetut puutteet korjataan. Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, oppilaitostyön ergonomia, tapaturmavaarat, kalusteiden, sosiaalilojen, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso huomioidaan tarkastuksessa.

4.4 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä⁹². Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen⁹³. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti⁹⁴. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä⁹⁵.

4.4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoiltopalveluihin (kouluterveydenhoolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää opiskelijan hyvinvointia, terveyttä, sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia, osallisuutta, oppimista sekä edistää yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Tavoitteena on varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä. Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (OHL 18 §).

Jos koulun tai opiskeluhoollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija, huoltaja tai muu henkilö on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto tässä pykälässä säädetystä yhteydenotosta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16§). Terveystarkastajan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että terveydenhoitaja on tavoitettavissa saman päi-

⁹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §

⁹³ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

⁹⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §

⁹⁵ EU:n tietosuojasetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 22 § (377/2022) ja 23 §, perustuslaki 40 § (1288/2013), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812)

vän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 17 §).

Lahden yhteiskoulussa opiskelija ohjautuu opiskeluhuoltopalveluihin oma-aloitteisesti, huoltajan tai koulun henkilöstön ohjaamana. Lahden yhteiskoululla on omat koulupsykologit ja koulukuraattorit. Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää oppilaitoksen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon.

4.4.1.1 Psykologipalvelut

Opiskeluhuollon psykologi on mielenterveyden asiantuntija oppilaitoksessa. Psykologin työn tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia psykologisten arviointi-, tukikeskustelu- ja konsultaatiopalvelujen avulla. Psykologi tekee myös yhteisöllistä työtä tavaten luokkia ja opiskelijaryhmiä opiskelua ja hyvinvointia tukevilla teemoilla. Psykologin tukitapaamisilla tavoitellaan esimerkiksi itsetunnon, opiskelumotivaation, mielialan, tunteiden käsittelyn ja ihmissuhdeasioiden edistämistä. Oppimisvaikeuksien arviointi ja tutkiminen tapahtuvat psykologisten menetelmien avulla. Psykologi antaa yksilökohtaista konsultaatiota muun muassa oppimisvaikeuksiin liittyen sekä seuraa opiskelijan saamien tukitoimien riittävyttä ja vaikuttavuutta. Psykologi tekee moniammatillista yhteistyötä oppilaitoksen sisällä sekä perheen ja oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa ja toimii tarvittaessa monialaisissa asiantuntijaryhmissä.

4.4.1.2 Kuraattoripalvelut

Opiskeluhuollon kuraattorit ovat oppilaitoksen sosiaalityön asiantuntijoita. Kuraattorien tehtävänä on tukea opiskelijoita kokonaisvaltaisesti ja edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia.

Kuraattorit painottavat työssään yhteisöllisestä opiskeluhuollosta. Kuraattorit järjestävät luokkakohtaista yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja osallistuvat vahvasti myös koko koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltoon. Kuraattorit ovat organisoimassa tukioppilas- ja tutortoimintaa sekä ovat mukana koulun KiVa-työryhmässä.

Kuraattorit tekevät myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. He antavat opiskelijan sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä tarjoavat kriisiapua vaikeissa elämäntilanteissa. Kuraattorien tukitapaamisilla käsitellään esimerkiksi opiskelun haasteita, ihmissuhdeasioita, perhetilanteita, jaksamista, mielen hyvinvointia, elämänmuutoksia sekä omaan kasvuun- ja kehitykseen liittyviä asioita. Kuraattorit tekevät moniammatillista yhteistyötä Lahden yhteiskoulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa ja toimivat tarvittaessa monialaisissa asiantuntijaryhmissä.

Lahden yhteiskoulussa kuraattorit tekevät vahvaa yhteisöllistä työtä ja pyrkivät näin olemaan opiskelijoille tuttuja ja helposti lähestyttäviä aikuisia. Tästä johtuen suuri osa kuraattorin asiakkaista ohjautuu palveluiden piiriin oma-aloitteisesti tai huoltajien yhteydenoton kautta. Koulun henkilökunta ohjaa opiskelijoita kuraattoripalveluihin yhdessä nuorten ja heidän huoltajiensa kanssa keskustellen ja kokoamalla monialaisia asiantuntijaryhmiä.

4.4.1.3 Terveystarkastuspalvelut

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön ja vanhempien kanssa. Kouluterveydenhuollossa työskentelevät kouluterveydenhoitajat ja koululääkärit. Määräaikaiset koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja ne toteutetaan joka ikäluokalle vuosittain. Kahdeksannella luokalla oppilaille tehdään laaja terveystarkastus, johon kuuluu terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastus sekä vanhempien tapaaminen. Terveystarkastuksissa pyritään havaitsemaan tukea tarvitsevat lapset ja nuoret. Perheiden kanssa tehdään yhteistyötä tarvittavan tuen järjestämiseksi. Oppilas voi hakeutua kouluterveydenhoitajan vastaanotolle koulukohtaisesti sovittuina vastaanottoaikoina. Myös vanhemmat voivat ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan lapsen terveyteen tai hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Koululääkärin vastaanotolle hakeudutaan terveydenhoitajan kautta. Sairaushoito ei sisälly kouluterveydenhuoltoon, ainoastaan koulupäivän aikana tapahtuneet lievät tapaturmat ja sairaustapaukset kuuluvat palvelun piiriin. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut tuotetaan yhteistyössä terveysasemien kanssa.

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b säädetyn mukaisesti.⁹⁶

Opiskeluterveyden terveydenhoitaja toteuttaa ennalta ehkäisevää hoitotyötä. Hän myös koordinoi opiskelijan hoidon ja kuntoutuksen toteutumista opiskelijahuollossa. Terveydenhoitajan palvelut ovat opiskelijalle maksuttomia. Terveystarkastukseen kutsutaan lukioaikana ensimmäisen vuosikurssin tytöt. Pojat varaavat toisen vuosikurssin keväällä terveydenhoitajalta ajan kutsuntatarkastukseen, joka sisällöltään vastaa ensimmäisen vuosikurssin tarkastuksia. Terveystarkastuksen tarkoituksena on saada kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjata opiskelijaa tekemään terveyttä tukevia valintoja, tunnistaa varhaisen tuen tarve, ehkäistä syrjäytymistä ja tarvittaessa ohjata opiskelija hoitoon tai tutkimuksiin ja järjestää tarvittava tuki. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveysriskeihin. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta. Tuen tarpeen arvioinnin työvälineinä käytetään terveystarkastusta sekä mieliala- ja päihteidenkäyttötöstejä. Erityisen tuen tarvetta voivat aiheuttaa mm. nuoren krooninen sairaus, mielenterveys- ja päihdeongelmat, kiusaaminen, oppimisvaikeudet, vanhempien sairaus tai mielenterveys- ja päihdeongelmat, läheisväkivalta ja vaikeudet perheen tai nuoren toimeentulossa. Terveydellisten, opiskelukykyyn vaikuttavien asioiden selvittely on opiskeluterveydenhuollon tehtäväaluetta, ja siksi opiskeluterveydenhuollossa tehdäänkin laajaa yhteistyötä tuen järjestämiseksi muiden opiskelijahuollon toimijoiden kanssa. Opiskeluterveydenhuolto tukee nuorta omalta osaltaan yhteistyösuunnitelman mukaisesti.

Lääkärintarkastus tehdään tarveharkintaisesti terveydenhoitajan tarkastuksen jälkeen. Kutsuntatarkastukseen sen sijaan liittyy lakisääteinen lääkärintarkastus. Muuten opiskeluterveydenhuollon lääkärielle ohjataan opiskelijat opiskeluun liittyvissä asioissa terveydenhoitajan kautta opiskeluterveydenhuollon ja lähiklinikoiden kesken sovitun työnjaon mukaisesti. Varsinaiset sairaanhoitopalvelut on Lahdessa keskitetty lähiklinikoille. Opiskelijoiden raskaudenehkäisyasiat ja seksuaalineuvonta hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

4.4.2 Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Tarvittaessa kootaan opiskelijan tukemiseksi yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä (TAMMA). Ryhmän kokoonpano perustuu opiskelijan ja/tai huoltajan suostumukseen. Opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen perustuu aina suostumukseen. Koollekutsuja huolehtii prosessin käynnistämisestä ja vastuuhenkilö opiskeluhuoltokertomuksen kirjaamisesta ja tuen seurannasta.

Monialainen asiantuntijaryhmä työskentelee opiskelijaa kuunnellen ja kunnioittaen.

4.4.3 Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhuoltolain mukainen opiskeluhuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

⁹⁶ Terveydenhuoltolaki 19.1.2023/120

Opiskeluhuoltokertomukset säilytetään opiskeluhoitokisterissä, jonka vastuhenkilö on koulupsykologi Lari Laakkonen.

4.4.4 Tarvittavan opiskeluhoiton järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lahden yhteiskoulun kurinpidollisten keinojen suunnitelma on liitteenä 2. Yhteiskoulussa oppilaalle tarjotaan opiskeluhoiton palveluita kurinpidollisten toimien tai opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Jälkimmäisessä tapauksessa palvelut tarjotaan samana tai seuraavana arkipäivänä.

Oppilaalle on taattava tarpeellinen opiskeluhoiton tuki kurinpitotukien yhteydessä. Tarpeelliset tukitoimet voivat tilanteesta riippuen olla esimerkiksi yksilökohtaista kuraattorin, psykologin tai terveydenhuollon palvelua. Jossain tilanteessa myös monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen voi olla perusteltua.

4.4.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokalla 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy oppilaan hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja terveydentilan arvioimisen lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvoinnin selvittely kokonaisvaltaisesti ja siihen kutsutaan mukaan oppilaan molemmat huoltajat. Tarkastusta varten oppilas täyttää terveystarkastuslomakkeen ja vanhemmat terveystarkastuksen esitietolomakkeen. Luokanvalvoja antaa kouluterveydenhuollolle oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Asetuksen 338/2011 (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta) 7 §:n mukaisesti laajaan terveystarkastukseen sisällytetään huoltajan kirjallisella suostumuksella opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Tarkastusten käytännön toteutus sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhoiton yhteistyönä. Lomakkeen käyttöön liittyvät asiat, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, käydään koululla läpi yhdessä kouluterveydenhuollon ja tarkastettavien luokkien opettajien tai luokanvalvojien kesken. On tärkeää, että kaikki osaavat tarvittaessa vastata huoltajien ja oppilaiden kysymyksiin lomakkeesta. Lomakkeen käyttöön voidaan yhdistää vanhempaintapaamisia tai muita yhteistyötilanteita, mikäli se on aikataulullisesti mahdollista. Ennen tarkastusten alkua käytävä kouluterveydenhuollon ja opettajan/luokanvalvojan välinen keskustelu luokan tilanteesta yleisellä tasolla auttaa suuntaamaan terveystarkastusten sisältöä oikein.

Laajoissa terveystarkastuksissa huomioidaan kaikki edellä mainitut kyselyt ja niissä esille tulevat asiat käydään läpi oppilaan ja vanhempien kanssa. Oppilaan tuen ja avun varmistamiseksi laajojen terveystarkastusten kokonaisarvioista ja jatkosuunnitelmista siirretään tarvittavaa tietoa muille oppilaan kanssa työskenteleville opiskeluhoiton toimijoille, opettajalle/luokanvalvojalle tai muille tahoille. Tietojen luovuttaminen kouluterveydenhuollosta tapahtuu aina tietosuojalainsäädännön mukaisesti: kirjallisella suostumuksella tai lakiin perustuen (esim. perusopetuslaki ja lastensuojelulaki). Oppilaan potilasasiakirjaan kirjataan mitä tietoa on siirretty, kenelle ja millä perusteella (suostumus tai säädösperuste). Allekirjoitetut tiedonsiirtoluvat säilytetään alkuperäisinä.

4.4.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Kokonaisvastuu lapsen sairauden hoidosta ja lääkkeiden annosta on aina vanhemmilla. Vanhempien tehtävä on tiedottaa koulussa lapsen opettajille lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt on aina sovittava koulussa lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja koulun kanssa.

Tarvittaessa asioiden järjestämisestä pidetään hoitoneuvottelu, johon osallistuvat opiskelija, vanhemmat, terveydenhoitaja, opettaja sekä tarvittaessa koululääkäri ja erikoissairanhoidon edustaja. Hoitoneuvotteluissa on

tarkasteltava, onko lapsi riittävän terve käydäkseen koulua tietyin erityisjärjestelyin. Lisäksi on selvitettävä, onko koululla mahdollisuus tällaisiin erityisjärjestelyihin vai päädytäänkö sairaalakouluun tai kotiopetukseen. Koulun henkilöstön vastuu lapsen voinnista ei ulotu koskaan vanhempien vastuuta laajemmaksi.

Jokaisen aikuisen on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos lapselle koulussa tulee hätätilanne kuten epileptiakohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio. Terveydenhuollon ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä. Vanhemmat ilmoittavat oppilaan tarvitsemasta lääkityksestä ja sen muutoksista kouluterveydenhoitajalle.

Kouluruokailu on tärkeä osa koulupäivää. Peruskoulun oppilas on velvollinen osallistumaan yhteiseen koululounastuokioon. Yhteiskoululaisten koululounas valmistetaan ja tarjoillaan kouluravintola Ellissä Kirkkokadulla. Kansakoululla ruokaillaan kahvila Pikku-Ellissä. Ellin henkilöstö suunnittelee ja valmistaa lounaan omalla koululla hyvistä aineksista. Listalla on päivittäin tarjolla myös kasvisvaihtoehto. Terveydellisiin, eettisiin tai uskonnollisiin syihin perustuvasta erityisruokavaliosta on tehtävä ilmoitus. Terveydellisistä syistä johduttavasta erityisruokavaliosta tulee toimittaa erillinen lääkärin tai kouluterveydenhoitajan antama todistus. Lakto-ovovegetaristisesta ruokavaliosta ei tarvitse tehdä ilmoitusta. Ilmoituslomake löytyy koulun verkkosivuilta. Täytetyn lomakkeen voi tuoda Elliin tai lähettää sähköpostitse ravintolaelli@lyk.fi.

4.4.7 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Ei-kiireellisissä vaivoissa ja sairauksissa opiskelija voi varata ajan oman oppilaitoksensa terveydenhoitajalle tilanearvioon. Opiskeluterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sisältävät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhaisen toteamisen, hoidon ja jatkohoitoon ohjauksen sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut. Opiskelija ohjautuu opiskeluterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalveluihin oma-aloitteisesti, huoltajan tai koulun henkilöstön ohjaamana puhelimitse, sähköisen ajanvarauksen tai Eepoksen kautta. Opiskeluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan oppilaitoksen ja Päijät-Soten verkkosivuilla. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijan käytössä koko opintojen ajan. Opiskeluterveydenhuollossa toimii lisäksi terveydenhoitajan akuutti sairastuvastoon ajanvarauksella sellaisissa asioissa, joissa hän arvelee terveydenhoitajan antaman hoidon riittäväksi. Pääsääntöisesti akuutit sairaustilanteet hoidetaan omilla terveysasemilla, Digiklinikalla, kiirevastaanotolla tai Akuutti24. Koulutapaturmat hoidetaan Lahden kaupunginsairaalan tapaturmapoliklinikalla. Opettaja, terveydenhoitaja tai kanslia täyttää tapaturmalomakkeen opiskelijan mukaan. Lahden yhteiskoulu on vakuuttanut opiskelijat koulussa, koulumatkoilla ja koulun järjestämällä retkillä sekä matkoilla.

4.5 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä⁹⁷. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

4.5.1 Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Peruskoulu ja lukio

Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoollon suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoollon tiedottaminen lisäävät opiskeluhoollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Yhteisöllistä opiskelu-

⁹⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §

huoltotyötä suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös oppilaskunnan ja opiskelijakunnan edustajat sekä vanhempainyhdistys. Vanhemmilta kerätään tietoa ja mielipiteitä luokkien ja kouluyhteisön toiminnasta esimerkiksi vanhempainvarteissa, vanhempainiloissa, kodin ja koulun yhteisessä päivässä sekä suunnatuin kyselyin.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa opiskelijat osallistuvat vahvasti yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen. Yhteiskoulussa tehtävällä tukioppilastyöllä on pitkät perinteet kouluyhteisön vahvistamisessa. Peruskoulun vanhimmasta ikäpolvesta koostuva, koulutettu tukioppilasjoukko huolehtii osaltaan uusien luokkien ryhmittämisestä ja hyvinvoinnista. Tukioppilastyön rinnalla toimii LYK-kummi, eli LUMMI-toiminta, jossa peruskoulun vanhimmat oppilaat toimivat kummeina nuoremmille oppilaille. Lisäksi Yhteiskoulussa toteutetaan vahvasti oppilaskunnan hallituksen toimintaa.

Lahden yhteiskoulun lukiossa opiskelijakunnan hallitus tekee vahvasti yhteisöllistä opiskeluhoollon järjestämällä vuosittain itsenäisyyspäivän Linnanjuhlat, joka on koko lukion opiskelijoille suunnattu yhteinen juhlatilaisuus. Hallitus järjestää vuosittain myös teemapäiviä ja tempauksia. Tärkeää yhteisöllistä työtä tekevät myös lukion tutoropiskelijat, jotka ohjaavat uusia lukiolaisia varsinkin lukio-opintojen alussa, mutta myös lukuvuoden aikana.

Lahden yhteiskoulussa opettajat toteuttavat yhteisöllistä opiskeluhoollon vahvistamalla oppilaiden kiinnostusta koulun oppituntivuorovaikutuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukseen, ohjaukselliseen tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tuleminen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen oppilaan suhde koulussa käymiseen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien toiminta on sujuvaa, opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Aikuislukio

Aikuislukiossa opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen osallistuvat opiskelijat, huoltajat ja aikuislukion henkilöstö. Opiskelija ja hänen huoltajansa voivat vaikuttaa opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen osallistumalla yhteisiin keskustelutilaisuuksiin, arvioimalla opiskeluhoollon toimivuutta ja antamalla siihen kehittämissuhteita. Opiskeluhoollon ohjauksellinen toiminta on aikuislukion henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

Opiskelija osallistuu ohjauksen ja opetuksen keinoin opintojen kaikissa vaiheissa yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen. Tavoitteena on, että aikuislukion opiskelijoista koostuu oppilaskunta, mikä edistää koulun kehittämistä ja eri osapuolien välistä yhteistoimintaa. Oppilaskuntatoiminnan tavoitteena on luoda yhteishenkeä, vahvistaa yhteistoimintaa ja järjestää virkistystoimintaa.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä koko koulutuksen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä tuetaan osallisuutta. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

4.5.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Lahden yhteiskoulu vastaa riittävästä henkilöstön perehdyttämisestä ja kouluttamisesta. Uudet opettajat perehdytetään työsuhteen alkaessa koulun toimintakulttuuriin ja opiskeluhoollon käytänteisiin. Perehdytykseen osallistuvat eri aineryhmien mentoriopettajat ja tarvittaessa opiskeluhoollon henkilöstö. Henkilöstön osaamista pidetään lisäksi yllä suunnittelemalla ja järjestämällä tarvittavaa koulutusta.

4.5.3 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon, jonka opettajat laativat. Pedagogisen arvion laadinnassa voidaan hyödyntää opiskeluhuollon asiantuntijoiden konsultaatiota. Kun oppilas saa tehostettua tukea, hänelle laaditaan oppimissuunnitelma yhteistyössä oppilaan, tämän huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa. Mikäli tehostettu tuki ei riitä, tehdään moniammatillisesti pedagoginen selvitys erityistä tukea varten. Kun oppilas saa erityistä tukea, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kuten oppimissuunnitelma myös HOJKS tehdään yhteistyössä kodin ja koulun kanssa. Verattuna yleiseen tukeen sekä tehostetussa että erityisessä tuessa osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä kodin että koulun taholta.

Jos oppilas on vaarassa jäädä ilman päättötodistusta, huoltajat voivat yhteistyössä koulun erityisopettajan ja tarvittaessa opiskeluhoitohenkilöstön kanssa hakea lapselleen paikkaa joustavan perusopetuksen (JOPO) luokalta. Joustavassa perusopetuksessa korostuvat toiminnallisuus, oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä ja työssäoppiminen. On tärkeää, että ennen JOPO-luokalle hakemista oppilas, koti ja koulu ovat yhteistyössä hyödyntäneet eri tukimuotoja ja todenneet JOPO-luokan hyväksi vaihtoehdoksi suorittaa peruskoulu loppuun.

Jos koululla järjestettävästä tuesta huolimatta oppilas ei terveydentilansa vuoksi kykene suoriutumaan koulutyöstä ilman sairaalahoitoa tai muuten tiivistä hoitokontaktia, hoitava taho ohjaa oppilaan suorittamaan opintoja sairaalakoulussa. Koululta annetaan tarvittavat tiedot opintojen tilanteesta sairaalakoulun henkilöstölle. Kun oppilas palaa kouluun, sairaalakoululta annetaan tiedot opintojen etenemisestä sekä keskustellaan yhdessä perheen, oppilaanohjaajan ja luokanvalvojan kanssa tuen järjestämisestä jatkossa. Tarvittaessa kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä.

4.5.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat opiskelijan kasvua, kehitystä ja oppimista. Koulun henkilöstö voi olla ohjaajana opiskelijaa yhteistyössä perheen kanssa koulun ulkopuolisiin palveluihin, kuten lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin tai lapsiperhepalveluihin ja täysi-ikäisten opiskelijoiden kohdalla vastaaviin aikuisten palveluihin.

Opintojen nivelvaiheessa oppilaanohjaaja voi tehdä yhteistyötä esimerkiksi nuorisopalveluiden kanssa, jos oppilas on vaarassa jäädä ilman opiskelupaikkaa tai muuten on tuen tarpeessa. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä Lahden nuorisopalveluiden oppivelvollisuuden tuen työntekijöiden kanssa, jos opiskelija keskeyttää opintonsa ilman tietoa seuraavasta opiskelupaikasta.

Poliisin työ koululla on ennen kaikkea koulutus- ja valistustyötä, mutta poliisia voidaan tarvita myös esimerkiksi sellaisissa kiusaamistapauksissa, joissa koulun KiVa-tiimin puuttuminen asiaan ei ole ratkaissut tilannetta. Opiskelijan tietojen siirtäminen edellä mainituissa tilanteissa perustuu aina opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa suostumukseen. Hämeen poliisin Ankkuri-tiimin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä liittyen syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin.

Mikäli opiskelijaa jo tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta, on yhteistyön kannalta tiedon jakamisessa ja kokonaistilanteen kartoittamisessa hyvä hyödyntää esimerkiksi verkostotapaamisia. Tarkoituksena on koota opiskelijan tukemisen kannalta keskeiset toimijat ja tiedot yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäisiä selvityksiä/tutkimuksia ja tukitoimia sekä suunnitella yhdessä, mitä kukin taho opiskelijan auttamiseksi tekee. Työntekijät voivat konsultoida toisiaan ja näin mahdollisesti saada yhä parempia näkökulmia ja välineitä opiskelijan auttamiseen. Esimerkiksi luvattomien poissaolojen käsittelyssä lastensuojelun, perheen ja koulun yhteistyö voi olla hyödyllistä. Vastaavasti esimerkiksi nuorisopsykiatrian näkemys opiskelijan sosiaalisen ahdistuksen esiintymisestä ja käsittelystä on tärkeä tieto opettajalle luokkatilanteissa. Tärkeää on myös sopia siitä, kuinka opiskelijan tilannetta seurataan jatkossa. Tietojen siirto perustuu opiskelijan ja/tai tämän huoltajan antamaan suostumukseen.

Edellä kuvattu yhteistyö voi tapahtua sekä yksittäisten työntekijöiden ja opiskelijan yhteistyössä tai laajemmin opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän työskentelyssä.

4.5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan LYK-kalentereissa, koulun verkkosivuilla ja vanhempainilloissa. Opiskeluhuoltohenkilöstö tapaa kouluvuoden aikana jokaisen opetusryhmän. Henkilöstö saa tietoa erilaisissa tilaisuuksissa, esimerkiksi opettajainkokouksissa ja koulutus-tilaisuuksissa lukuvuoden aikana. Yhteistyötahoille tiedottaminen tapahtuu alueellisissa verkostotapaamisissa sekä muissa kohtaamisissa.

4.6 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus⁹⁸. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle⁹⁹. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuolto- palveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia¹⁰⁰.

4.6.1 Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet

Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön kattaa sen ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan oppilaitoksessa tai sen ulkopuolella. Tämä koskee myös perusopetuksen työelämään tutustumista. Lahden yhteiskoulussa noudatetaan koulun järjestyssääntöjä, jotka ovat liitteenä 3. Lahden yhteiskoulussa jokaisella aikuisella on velvollisuus puuttua havaitsemaansa väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään.

Lievissä opiskelijoiden välisissä konflikteissa asia selvitetään koulun sisäisin keinoin. Koulu voi puuttua opiskelijoiden toimintaan omilla kurinpidonkeinoillaan. Koululla on nollatoleranssi henkistä- tai fyysistä väkivaltaa kohtaan. Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täytyessä koulu tekee aina rikosilmoituksen poliisille. Tällöin poliisista tulee tapahtumaa tutkiva viranomainen, jolle koulu antaa tietoja ja tarvittaessa tukea. Poliisille ilmoitettavia asioita ovat mm. pahoinpitelyt, isommat varkaudet, pitkään jatkunut raju kiusaaminen ja yleensäkin sellaiset tapaukset, joihin koulun kurinpitovalta ei enää riitä.

⁹⁸ Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

⁹⁹ Perusopetuslaki 29 § (163/2022)

¹⁰⁰ Perusopetuslaki 40 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki (417/2007) 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §

4.6.1.1 Toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi

Peruskoulu

Lahden yhteiskoulu toteuttaa KiVa Koulu -ohjelmaa. Koulussa on nimetty KiVa-tiimi, johon kuuluu jäseniä opettajakunnasta ja opiskeluhuoltoryhmästä. KiVa Koulu -toimintaan osallistuu kuitenkin koko koulu, ja pääpaino on ennaltaehkäisevässä työssä.

Koulun 6. ja 7. luokille pidetään lukuvuoden aikana neljä teematuntia, joissa käsitellään muun muassa vuorovaikutusta ryhmässä, minäkäsitystä ja jokaisen ihmisen ainutlaatuisuutta, kiusaamisen muotoja ja mekanismeja sekä kiusaamisen seurauksia ja vastavoimia. 8. ja 9. luokille pidetään lukuvuoden jokaisen jakson lopussa luokanvalvojan tunti, johon sisällytetään tarpeen mukaan KiVa Koulu -asiaa. Luokanvalvoja voi pyytää KiVa-tiimin jäseniä mukaan oppituntien suunnitteluun ja pitämiseen. KiVa Koulu -toiminnasta kerrotaan oppilaiden vanhemmille vanhempainilloissa ja kotiin lähetettävillä tiedotteilla. Tukioppilaat järjestävät joka syksy uusille 6.- ja 7.-luokkalaisille KiVa-päivän. Joka kevät sekä 7.- että 8.-luokkalaiset järjestävät KiVa-temaan liittyvää ohjelmaa. Jokaisen lukuvuoden alussa 9.-luokkalaiset toteuttavat valokuvaprojektin kiusaamista vastaan. Lisäksi koululla järjestetään lukuvuoden aikana muitakin tietoiskuja ja erilaisia muistutuksia kiusaamisen vastaisen työn tärkeydestä.

Jos kiusaamista tapahtuu, KiVa-tiimi selvittää yhdessä luokanvalvojan kanssa tapausta. Osapuolien kanssa keskustellaan erikseen, ja tilannetta seurataan keskustelujen jälkeen. Oppilaiden huoltajia tiedotetaan asiasta. Jos kiusaaminen ei lopu KiVa-tiimin käsittelyn jälkeen, pyydetään vanhempia koululle keskustelemaan asiasta ja tarvittaessa ollaan yhteydessä myös viranomaisiin, esimerkiksi poliisiin. Tarvittaessa kiusatulle järjestetään opiskeluhuollollista tukea, esim. mahdollisuus keskustella kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa. Myös kiusaajalle tai kiusaajille järjestetään tarvittaessa apua.

KiVa-tiimi kokoontuu säännöllisesti lukuvuoden aikana ja suunnittelee lukuvuoden aikana toteutettavaa KiVa-toimintaa. KiVa-tiimi tekee yhteistyötä opiskeluhuoltoryhmän kanssa.

Lukio ja aikuislukio

Opintojen alussa opiskelijoita muistutetaan toisten huomioimisesta, tasa-arvoisesta kohtelusta ja yhdenvertaisen ilmapiiriin luomisesta. Vanhempia tiedotetaan kiusaamisen vastaisesta työstä vanhempainilloissa. Lahden yhteiskoulun lukiossa ryhmänohjaaja kysyy mahdollisesta kiusaamisesta opiskelijoilta osana ryhmänohjaajan haastattelua. Myös säännöllisesti toteutettavassa ilmapiirikyselyssä on kysymyksiä kiusaamisesta.

Jokainen koulun aikuinen puuttuu tilanteeseen, jos havaitsee mahdollista kiusaamista tai muuta häirintää. Jos kiusaamista esiintyy, ryhmänohjaaja tai rehtori selvittää tilannetta. Tarvittaessa mukaan pyydetään opiskeluhuoltoryhmän tukea ja koulun KiVa-tiimi. Sekä kiusatulle että kiusaajalle järjestetään tarpeen mukaan tukea esim. opiskeluhuollon palveluista. Tarvittaessa hyödynnetään myös poliisin tai muiden viranomaisten palveluja.

Opiskeluhuoltoryhmä seuraa kokouksissaan vuosittain oppilaitoksen kiusaamistilannetta ja kiusaamisen vastaisen työn toimivuutta.

4.6.1.2 Toimintamalli väkivaltatilanteessa

Lahden yhteiskoulussa lasten, nuorten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Koulun toimintakulttuuri ja johtaminen edistää turvallisuutta ja kehittää yhteisöllisyyttä. Opetuksen ja koulupäivän aikana ei sallita väkivaltaa missään muodossa, ja kaikkiin väkivaltatilanteisiin puututaan. Opettaja vastaa kunkin oppilasryhmän turvallisuudesta opettaessaan ryhmää, ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen. Väkivaltaa ei hyväksytä, vaan sitä ennaltaehkäistään, ja kaikkiin henkilöstön tietoon tuleviin väkivallan muotoihin puututaan.

Opettajan ja rehtorin tulee ilmoittaa viiveettä tietoonsa tulleesta, oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta väkivallasta, niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Tarpeen vaatiessa opetushenkilöstö, muu henkilöstö tai rehtori tekee ilmoituksen väkivallasta tai sen uhasta muille viranomaisille. Väkivallasta tai väkivallan uhasta, joka koskee oppilaan vapaa-aikaa tai kotioloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja myös lastensuojeluun. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä.

Päiväkoulu ja lukio (ohjeita sovelletaan aikuislukion toiminta-aikoina)

- Puutu tilanteeseen, pyydä apua. Käytä koulun hätäsoittojärjestelmää.
- Arvioi, tarvitaanko välitön ensiapu
 - Ohjaus kouluterveydenhoitajalle tai soita 112
- Ilmoittaminen rehtorille ja koulun toimistoon
- Selvittely oppilaiden kanssa, mikäli mahdollista kaksi aikuista selvittelemässä
 - Selvittelyn kirjaaminen
- Yhteys osallisena olleiden oppilaiden huoltajiin puhelimitse
 - Huoltaja tulee tarvittaessa koululle
 - Kerrotaan huoltajalle tapahtuneesta, miten koulu toimii ja mitkä ovat huoltajan mahdollisuudet toimia
 - Tarvittaessa lastensuojeluilmoitus
 - Tarvittaessa rikosilmoitus tai ilmoitus lapseen kohdistuneesta rikosepäilystä
 - Tarvittaessa oppilaan kotiuttaminen loppupäiväksi
 - Lähettäminen terveydenhoitajalle tai lääkäriin
 - Koulun määräämät rangaistukset
- Tarvittavat jatkoselvittelyt (tilanteesta riippuen esimerkiksi seuraavana päivänä)
- Dokumenttien kerääminen (selvittely, jatkotoimet, tehdyt ilmoitukset)
- Seurannasta sopiminen
- Opiskeluhuollollisista toimista sopiminen
- Rehtori harkitsee tiedottamisen tarpeen mukaan Eepos-viestinä kaikille huoltajille
 - Yleisellä tasolla, salassapitoa loukkaamatta esim. tilanteessa, jossa on jouduttu tilaamaan ambulanssi
 - Tarvittava tilanteen läpikäynti luokassa / luokissa
- Tilanteen läpikäyminen henkilöstön kanssa.

4.6.1.3 Toimintamalli seksuaalisen häirinnän tilanteessa

Lapsen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa työntekijää

- ilmoitus rehtorille
- tapahtuman kulku selvitetään rehtorin tai hänen määräämän henkilön toimesta
- kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut. Selvittelyn kirjaaminen.
- päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
- häirinnän kohteeksi joutunut ohjataan yksilökohtaisten opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan
- jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen)
- jos asiassa epäillään rikosta, tehdään tutkintapyyntö poliisille

Seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen opiskelijaa

- ilmoitus rehtorille
- tapahtuman kulku selvitetään rehtorin tai hänen määräämän henkilön toimesta
- kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta. Selvittelyn kirjaaminen.
- häirintään syyllistyneelle opiskelijalle määrätään kurinpitoseuraamus
- jos asiassa epäillään rikosta, tehdään tutkintapyyntö poliisille.
- häirinnän kohteeksi joutunut ja häirintään syyllistynyt ohjataan yksilökohtaisten opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan
- alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun

4.6.1.4 Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Opetuksen ja opiskeluhuollon henkilöstö on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, mikäli työssään havaitsee lastensuojelullisen huolen. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä. Vaikka työntekijä olisi muuten velvollinen pitämään salassa työssään esiin tulleita asioita, on hänen velvollisuutensa tehdä lastensuojeluilmoitus, jos lapsen tilanne niin vaatii. Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, vaikka lapsi tai perhe kieltäisi sen tekemisen. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.

Ilmoitus tulee tehdä silloin, kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Ilmoituksen tekemisen ja lastensuojelutarpeen selvittämisen taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja, jotka liittyvät lapsen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen, kehitystä vaarantaviin olosuhteisiin tai lapsen omaan käyttäytymiseen.

Muun muassa:

- lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejättö, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö tai niiden epäily tai uhka
- lapsen hoidossa tai huolenpidossa havaitaan muutoin puutteita tai osaamattomuutta, joka vaarantaa lapsen hyvinvointia
- lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus tai oman hoidon laiminlyöminen tai myös arjen tukiverkon puuttuminen silloin, kun se saattaa vaarantaa lapsen hyvinvointia
- lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelma, rikoksilla oireilu tai lapsen itsetuhoisuus.

Muu lapsen kehitystä vaarantava olosuhde voi olla esimerkiksi lapsen kehitykseen todennäköisesti vaikuttavat vanhemman ja lapsen väliset vakavat vuorovaikutusongelmat, jatkuva koulunkäynnin laiminlyöminen sekä tilanne, jossa lapsi joutuu kantamaan ikätasoonsa nähden suhteetonta vastuuta perheen arjesta esimerkiksi vanhemman sairauden vuoksi. Joissakin tilanteissa myös perheen erittäin heikko taloudellinen tilanne saattaa vaarantaa lapsen huolenpitoa tai kehitystä, jolloin lapsen tilannetta parannetaan antamalla taloudellista tukea esimerkiksi lastensuojelullisin perustein. Ilmoitus tulisi tehdä myös havaittaessa edellä lueteltujen lisäksi muita vastaavia syitä, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää.

Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, voi kysyä neuvoa lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä. Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä. Sen arviointi, johtaako ilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammattilaisille.

Uuden lastensuojelulain hengen mukaisesti ilmoituskynnys on matala. Ilmoitusvelvollisilla ei ole lain mukaan harkintavaltaa, jonka perusteella he olisivat oikeutettuja siirtämään lastensuojeluilmoituksen tekemistä sen vuoksi, että itse arvioivat, ettei ilmoitus todennäköisesti tule johtamaan välittömiin lastensuojelutoimenpiteisiin, esim. kiireelliseen sijoitukseen. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei myöskään voi viivästyttää tai jättää

tekemättä sillä perusteella, että arvioi jonkun muun tahon jo tehneen samasta asiasta ilmoituksen. Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta. Usean tahon kautta saadut tiedot auttavat sosiaali-toimea muodostamaan asiasta kokonaiskuvan. Ilmoitusten kautta sosiaalitoimi saa myös tarvittavat yhteystiedot tietojen mahdollista tarkistamista varten. Ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään poista se, että ilmoitusvelvol-linen taho tietää varmuudella, että kyseinen lapsi tai perhe on jo lastensuojelun asiakkaana. Ilmoitus ei tällöin käynnistä uuden lastensuojelutarpeen arvion tekemistä, mutta se voi johtaa asiakkaan tilanteen uudelleen arviointiin ja mahdollisesti kiireellisesti toteutettaviin toimenpiteisiin. Sen sijaan tietoja, jotka ovat jo käyneet ilmi yhteisessä verkostopalaverissa tms., ei tarvitse erikseen ilmoittaa lastensuojeluun.

Lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sähköisen linkin kautta. Lastensuojeluilmoitusta tehtäessä on hyvä sisällyttää ilmoitukseen ainakin ne lasta koskevat henkilötiedot, jotka ovat ilmoittajan tiedossa. Lisäksi ilmoitukseen on sisällytettävä syy ilmoituksen tekemiselle, tarkoittaen esimerkiksi perusteita ja tapahtumia, joiden vuoksi ilmoitus tehdään. Lastensuojeluilmoituksen tekijä lisää ilmoitukseen myös maininnan siitä, ovatko lapsi ja hänen huoltajansa tietoisia siitä, että ilmoitus tehdään.

4.6.2 Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjau-miseksi opiskeluhoitopalveluihin

Lahden yhteiskoulun henkilökunnan jäsenen havaitessa väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää, siihen puututaan välittömästi. Tilanteen vaatimalla tavalla havaittaja on yhdessä opiskelijan kanssa yhteydessä opiskeluhoiton ammattilaiseen, joka arvioi tuen tarpeen. Tarvittava jälkihoito järjestetään psykososiaalisen opiskeluhoiton toimijoiden ja kouluterveydenhuollon sekä koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen suunnitelmallisena yhteis-työnä.

4.6.3 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Hyvin suunniteltu ja organisoitu normaaliajan turvallisuuden ylläpito toimii hyvänä pohjana myös varaudut-taessa poikkeusoloihin ja suuronnettomuuksiin. Lahden yhteiskoulun turvallisuussuunnitelmassa on ohjeet mm. erilaisiin vaara- ja kriisitilanteisiin. Suunnitelma päivitetään vuosittain, ja jokainen oppilaitoksen työntekijä perehtyy suunnitelmaan ja turvallisuusasioihin. Jokaisen lukuvuoden alussa henkilöstö kertaa opiskeli-joille turvallisuuteen liittyviä asioita, jonka jälkeen järjestetään mm. poistumisharjoitus. Lisäksi vuosittain jär-jestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sekä henkilöstölle että opiskelijoille (esim. ensiapu ja paloturvallisuus).

Lahden yhteiskoulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteessa vastaa rehtori. Oppilaitoksen apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtorit ja aikuislukion rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä.

Opiskeluhoito tarjoaa tarpeen mukaan tukea (esim. keskusteluapua) opiskelijoille ja heidän perheilleen krii-sitilanteiden jälkeen ja ohjaa tarvittaessa jatkoavun piiriin. Koulun henkilöstölle järjestetään tukea työtervey-den kautta.

4.6.3.1 Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisiti-lanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa ovat kuvattuina Lahden yhteis-koulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelmissa. Lahden yhteiskoulun kriisisuunnitelma on liitteenä 4.

4.6.3.2 Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako

Lahden yhteiskoulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteessa vastaa rehtori. Oppilaitoksen apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtorit ja aikuislukion rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä. Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn ja vastuunjako on kuvattu Lahden yhteiskoulun turvallisuus- ja kriisisuunnitel-missa.

4.6.3.3 Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa

Lahden yhteiskoulun sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa on kuvattu Lahden yhteiskoulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelmissa.

4.7 Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä, Lahden yhteiskoulu säätiö, seuraa oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoillon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §).

Lahden yhteiskoulun opiskeluhoitoryhmät päivittävät opiskeluhoitosuunnitelman vuosittain. Keväällä arvioidaan kuluneen lukuvuoden tavoitteiden toteutumista ja asetetaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhoitolliset tavoitteet. Lukuvuoden aikana ryhmät seuraavat tavoitteiden toteutumista sekä reagoivat lukuvuoden aikana syntyneisiin tarpeisiin.

Opiskeluhoito kerää palveluiden saatavuudesta, laadusta ja asiakkuuksista yksilöimätöntä tilastotietoa. Tietoa käytetään toiminnan suunnitteluun ja mitoituksen seurantaan. Yksilöimätön tilastotieto luovutetaan viranomaisille näiden pyytäessä säännöllisesti seurantatietoa oppilaitoksilta. Tällainen taho on esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, joka kysyy tilastoitua tietoa Tea-viisari kyselyssä, jolla mitataan opiskeluhoillon johtamisen laatua. Lisäksi kouluterveyskyselyistä saadaan tietoa opiskeluhoitopalveluiden toimivuudesta.

Yhteistyötä tehdään kaupunkitasoisen opiskeluhoillon ohjausryhmän kanssa. Myös Yksityiskoulujen Liitto ry:n opiskeluhoillon ohjausryhmä tukee oppilaitosta opiskeluhoillon arviointimenetelmien ja seurannan kehittämistyössä. Yksityiset oppilaitokset tekevät myös yhteistyötä toiminnan laadun arvioinnissa.

5. Oppiaineet

5.1 Vuosiluokat 6-9

Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokan 6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokan 6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 5 ja 6 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen viidenneltä kuudennelle luokalle edellyttää koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lahden yhteiskoulu tekee suunnitelmallista yhteistyötä Möysän lähikoulun kanssa. Pyrimme siihen, että jokaisen oppilaan koulupolku jatkuu sujuvasti myös siirtymävaiheessa. Tavoittemme on, että kaikki uudet oppilaat tuntevat itsensä tervetulleeksi Lahden yhteiskouluun. Siirtymäprosessi etenee vaiheittain:

1. Tukioppilaat vierailevat Möysän koululla kertomassa tulevasta koulusta.
2. Molempien koulujen oppilashuoltoryhmät kokoontuvat tiedonsiirtopalaveriin, jossa keskustellaan tarvittaessa oppilaskohtaisesti oppimiseen liittyvistä asioista ja siirretään tuen lomakkeet. Samalla annetaan luokanopettajille tiedonsiirtolomake, jonka oppilaiden huoltajat täyttävät.
3. Lahden yhteiskoulu järjestää lähikoululaisten huoltajille vanhempainillan.
4. Tulevat 6. luokkalaiset (yleis- ja painotetut luokat) tulevat tutustumaan Lahden yhteiskouluun.
5. Luokanvalvoja jakaa tiedonsiirtopalaverista saadut opetuksen kannalta välttämättömät tiedot aineenopettajille.
6. Tukioppilaat yhdessä KiVa-tiimin kanssa järjestävät 6. luokkalaisille oppilaan hyvinvointia tukevaa toimintaa.
7. Huoltajille järjestetään vanhempainilta.
8. Koulun kuraattori ryhmäyttää 6. luokkia yhteistyössä luokanvalvojan kanssa.
9. Pienryhmätapaamiset (3-5 oppilasta) 6. luokkalaisille, joihin on sisällytetty esim. uuden koulun käytänteet.

10. Nuorisotoimi järjestää yhteistyössä koulun kanssa 6. luokkalaisten luokkakohtaisen toimintakokemuksen päivän (TOKO-päivät).

OPH:n POPS 2014, vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe, luku 15.1

5.2 Vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämällä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja siirtyminen seuraavaan koulutusvaiheeseen

Lahden yhteiskoulussa oppilaat saavat tietoa peruskoulun jälkeisistä opiskelumahdollisuuksista oppilaanohjauksen tunneilla. Jokainen oppilas pääsee myös keskustelemaan perusopetuksen päättövaiheessa oppilaanohjaajan kanssa henkilökohtaisesti omista koulutus- ja uravalinnoistaan. Näihin keskusteluihin voi huoltajakin osallistua halutessaan. Oppilaat pääsevät myös tutustumaan jatko-opintomahdollisuuksiin omien kiinnostustensa mukaan alueen toisen asteen oppilaitosten tutustumispäivinä. Huoltajille järjestetään Lahden yhteiskoulussa vanhempainiltoja, joissa kerrotaan yhteishausta ja esitellään jatko-opintomahdollisuuksia. Huoltajille tiedotetaan oppilaiden jatko-opintoihin liittyvistä asioista myös Helmi-järjestelmän kautta.

Jos oppilaalla epäillään luki- tai oppimisvaikeutta, hänet ohjataan erityisopettajalle lukitestiin ja/tai koulupsykologille laajempiin oppimistesteihin. Jos oppilaalla todetaan oppimisvaikeus, hänellä on mahdollisuus hakea yhteishaussa myös harkinnanvaraisessa haussa. Tämä päätös tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, oppilaanohjaajan, erityisopettajan ja koulupsykologin kanssa. Tieto oppimisvaikeuksista siirretään myös siihen toisen asteen oppilaitokseen, josta oppilas saa opiskelupaikan. Tiedonsiirto tehdään myös yhteistyössä em. toimijoiden kanssa.

5.3 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 6-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3.2. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 6-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyytään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien

vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemis- muodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämislä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojat ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakkoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja ura-

valinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuuluisuudet ja arvostetuksi tuleminen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittamista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

6 Oppiaineet vuosiluokilla 6-9

6.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Vuosiluokilla 7-9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Vuosiluokalla 6 tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Vuosiluokilla 7-9 oppimisympäristön tavoitteena on olla yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitoja edistävä. Oppilaalle tarjotaan runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta (esim. Lahden eri teatterit, museot, kirjastot, erilaiset tapahtumat sekä maakuntalehti Etelä-Suomen Sanomat). Lisäksi voidaan tehdä yhteistyötä alueen muiden koulujen ja päiväkotien kanssa.

Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtäminen vahvistuu ja tekstin tuottaminen sujuvoituu. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä sekä käsin että viestintäteknologiaa hyödyntäen. Käsin kirjoittamista pidetään edelleen tärkeänä. Erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti: työskennellään yksin, pareittain ja ryhmässä. Tehdään

erilaisia vuorovaikutusharjoituksia. Käytetään kokemuksellisia ja toiminnallisia, eri aistit huomioon ottavia työtapoja. Draamaa käytetään oppiaineen eri osa-alueiden (esimerkiksi kirjallisuuden) opetukseen.

Opetusta eheytetään projektityöskentelyn (vähintään yksi kokonaisuus/lukuvuosi) avulla niin, että oppiaineen eri sisältöalueet yhdistyvät luontevasti. Projektityöskentelyyn kuuluu tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely. Työtapoihin kuuluu myös yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa yhteisten projektien muodossa

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea.

Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä.

Vuosiluokilla 6-9 myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

LISÄKSI: Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 6–9

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Arviointikerrat lukuvuoden aikana

Lukuvuoden aikana **opintokokonaisuuksien arviointikertoja on kaksi**. Väliarviointi annetaan sopivassa kohdassa noin lukuvuoden oppimäärän puolessa välissä. Lukuvuosiarviointi on lukuvuoden lopussa, jolloin annettava numero kuvaa koko lukuvuoden opiskelua.

Työskentelyn arviointi

Työskentelytaidoista oppilas saa arvioinnin **kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella**. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea väli- ja vuosiarviointinumeroa.

Työskentely arvioidaan asteikolla

- *Erinomainen (E)*
- *Kiitettävä (K)*
- *Hyvä (H)*
- *Tyydyttävä (T)*
- *Välttävä (V)*

Erinomainen

Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä. Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteessa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita.

Kiitettävä

Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan.

Hyvä

Oppilas noudattaa **useimmiten** seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.

Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat välineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa. Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan. Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa) on **melko usein** puutteita.

Välttävä

Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan

kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosi- arvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän 6. vuosiluokan lukuvuosi- arvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisäl- tö- alu- eet	Opetuksen tavoit- teista johdetut op- pimisen tavoitteet	Arvioin- nin koh- teet	Osaamisen ku- vaus arvo- sanalle 5	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 7	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 8	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavannomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja otta- maan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmä- viestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymi- sen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puheesityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puheesityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puheesityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monime-diaisissa vuorovaikutus-tilanteissa	S1	Oppilas oppii ha-vainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vah-vuuksiaan sekä ke-hittämisalueitaan.	Vuorovai-kutustaito- jen kehit-täminen	Oppilas osaa ni-metä jonkin vies-tinnällisen vah-vuutensa tai ke-hittämiskoh-teen.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muuta-man vahvuutensa ja kehit-tämiskohteen.	Oppilas osaa kuvata vah-vuuksiaan ja kehittämiskoh-teitaan viesti-jänä. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaito-jaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toi-minnastaan sekä antaa mo-nipuolista pa-lautetta.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta su-juvoittamaan lukutaito- aan ja käyttämään teks- tin ymmärtämisen stra- tegioita sekä tarkkaile- maan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja op-pii käyttämään tekstin ymmärtämi- sen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutai- don kehit- tyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa oh-jatusti käyttää jotakin yksinker-taista tekstiny-mmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa ni-metä jonkin yksittäisen kehittä-miskohteen luki-jana.	Oppilas osaa lukea raken-teeltaan ja kie-leltään yksin-kertaisia teks-tejä melko su-juvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmär-tämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemis-taan ja kuvata itseään luki-jana.	Oppilas osaa lukea ikätasol-leen sopivia tekstejä suju-vasti. Oppilas osaa käyttää tavalli-simpia teks-tinymmärtämi-sen perusstra-tegioita. Oppilas osaa tarkkailla ja ar- vioida itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea monen-laisia ikätasol-leen sopivia tekstejä suju-vasti. Oppilas osaa käyttää teks-tinymmärtämi-sen perusstra-tegioita moni-puolisesti ja tarkoituksen-mukaisesti.
T6 opastaa oppilasta ke-hittämään monimuotoi- sten tekstien erittelyn, ar- vioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevaranto- aan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa se- lostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohja-tusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja ker-tovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisen kantaa ot-tavien tekstien joistakin kie-lellisistä ja vi-suaalisista piir-teistä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin raken-tamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa kuvata ohja-tusti tavalli-simpien kerto-vien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisen kantaa ot-tavien tekstien keskeisiä kie-lellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havain-toja tekstin ra-kentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintataidot ja lähdekirjittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatuksi yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatuksi tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatuksi tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediasissa ympäristöissä	S2	Oppilas kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediasissa ympäristöissä.	Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa ohjatuksi selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen. Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksistaan.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö. Oppilas osaa kuvata pinta-puolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika. Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä. Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen							
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteitään ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatuksi nimetä jonkin yksittäisen kehittämis-kohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa ohjatuksi tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämis-kohteen.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediasissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatuksi kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatuksi käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoite-	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto-	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja vies-	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä

tun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa		tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	kielen hallinta	tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.	ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	tintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille	Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas on lue- nut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen	Oppilas on lue- kenut osan so-	Oppilas on lue- kenut sovitut	Oppilas osaa valita luettavaakseen myös

lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön		suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	ja tekstivalikoiman laajentaminen	ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	viituista kauno-kirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitää-tyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavaakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokalla 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet.

Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintä-taitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestintän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesti, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteitaan erilaisissa, myös monimediasissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteitaan.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita.

taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita		lukemisensa kehittämistarpeita.	miskoh- teiden tunnistaminen	Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksi- aan ja kehittä- miskohteita.	Oppilas osaa eritellä lukutai- toaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa arvioida lukutai- tojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilalle monipuolisia mahdolli- suuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida moni- muotoisia kaunokirjalli- sia, asia- ja mediatekste- jä	S2	Oppilas oppii va- litsemaan, käyt- tämään, tulkitse- maan ja arvioi- maan monimuo- toisia kaunokir- jallisia, asia- ja mediatekstejä.	Teksti- maailman monipuol- listumi- nen ja monilu- kutaito	Oppilas osaa lukea yksin- kertaisia kau- nokirjallisia, asia- ja media- tekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyt- tää ja lukea erilaisia teks- tejä mutta pi- täytyy enim- mäkseen it- selleen tu- tuissa teksti- lajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia teks- tejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvi- oida myös itsel- leen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta ke- hittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, har- jaannuttaa oppilasta te- kemään havaintoja teks- teistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukai- sia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutai- toa, oppii teke- mään havaintoja asia- ja media- teksteistä ja tul- kitsemaan niitä tarkoituksenmu- kaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja media- tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia teks- tistä keskeisiä sisältöjä apu- kysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muuta- man yksinker- taiselle teksti- lajille tyypilli- sen kielellisen tai tekstuaali- sen piirteen.	Oppilas osaa erottaa teks- tin pääasiat ja kuvata tekstin ta- voitteita. Oppilas osaa kuvata tavan- omaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstila- jien piirteitä ja kuvata niitä muutamien kes- keisten käsitte- den avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakenta- mia merkityksiä ja arvioida teks- tin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida teks- tilajien piirteitä tarkoituksen- mukaisia käsit- teitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitukseen.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan ar- vioida erilaisista läh- teistä hankkimaansa tie- toa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Oppilas oppii ar- vioimaan erilai- sista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttä- mään sitä tarkoi- tuksenmukaisella tavalla.	Tiedon- hankinta- taidot ja lähde- kriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäi- siä tietoja an- netuista läh- teistä. Oppilas osaa nimetä muuta- man lähteiden luotettavu- teen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa käyttää ta- vanomaisia lähteitä ja ha- kea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyt- tämiensä läh- teiden luotet- tavuutta.	Oppilas osaa kuvata tiedon- haun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa ar- vioida erilaisten lähteiden luotet- tavuutta ja käy- tettävyyttä.	Oppilas osaa toimia tiedon- haun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää moni- puolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituk- senmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytet- tävyyteen liitty- viä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppäjä kohtaän, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenslaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää eritellyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksemukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tuultuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosesseja ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukka tai yksipuolista palautetta	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saa-	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden

		tekstin tuottajana.		muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.	maansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittämässään tekstin tuottamisen taitojaan.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidositeisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyin pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omassa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							

<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.</p>
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuutta ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohittamaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämyksen hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas avartaa kirjallisuuskäsitteitään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajeja.</p> <p>Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälaajien tyypillisiä piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista.</p> <p>Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksesta.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaihteita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin.</p> <p>Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaihteita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita.</p> <p>Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.</p>
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohittamaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoisiksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa.</p> <p>Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentamisen kannalta.</p>

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaise-
maan mielipiteensä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

TAVOITTEIDEN T1-T15 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T15 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnointit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-
tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvitta-
essa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden
käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiai-
neen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja
niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentelytaidot vaikuttavat kokonaisarviointiin erikseen työskentelytaitojen kriteereissä mainitulla tavalla.

Lukuvuosiarvioinnissa 6. luokan päättyessä tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen valtakun-
nalliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T15 työskentelyssä erilaisissa oppimisti-
lanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin
lukuvuoden aikana.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioi-
maan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esi-
tystilanteissa, myös draaman avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimedialaisissa vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunniottaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaille mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien media-tekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Sujuvoitetaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omista teksteistä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja **sivulausetyypit** sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille

läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan media-kulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikkoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta. Käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

TAVOITTEIDEN T1-T17 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T17 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnointit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tuntiarvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin teksteihin sekä niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, referointiin ja asioiden välisten suhteiden osoittamiseen. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta myös tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville ja ohjaaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen

käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tunti-arvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
---	---

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaille tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessin hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja luku-harrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja on luenut sovitut kirjat.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

LISÄKSI: Käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohuviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituksia ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohviville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyyli- ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen, kuten elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin ja keskeisiin tyyli-ilmenmuuksiin. Luetaan

monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

TAVOITTEIDEN T1-T17 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T17 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnointit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puheesitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tunti-arvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudentlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.
-------------------------------	---

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, teksti-maailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työkennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
--	---

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaille mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja luku-harrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajat ja on lkenut sovitut kirjat.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielten merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.
--	--

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituseriä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Tuotetaan tekstejä vaihteellain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Pehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Hyödynnetään tietoa kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja erityisesti pohtivien ja kantaaottavien tekstien tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä, kun tuotetaan omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omassa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: opetellaan käyttämään ja tunnistamaan lauseenvastikkeita, käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-,

muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta.

6.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitettun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä. Yhteistyössä kotien ja muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarvetta selvitetään ja testataan aina tapauskohtaisesti. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat: oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokilla 6-9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomen toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 6-9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaiden S2-tuen tarve arvioidaan aina yksilöllisesti. Oppilaat ovat useimmiten osan äidinkielen ja kirjallisuuden tunneista S2-ryhmässä, jossa on mahdollista pienessä ryhmässä antaa hyvin yksilöllistä tukea. Arvosanan antavat äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja ja S2-opettaja yhdessä, jos oppilas osallistuu molempien tunneille.

Vieraskielisyys otetaan huomioon tarpeen mukaan kaikissa oppiaineissa, ja S2-oppilaille voidaan järjestää eriytettyjä kokeita.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 6–9

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Arviointikerrat lukuvuoden aikana

Lukuvuoden aikana **opintokokonaisuuksien arviointikertoja on kaksi**. Väliarviointi annetaan sopivassa kohdassa noin lukuvuoden oppimäärän puolessa välissä. Lukuvuosiarviointi on lukuvuoden lopussa, jolloin annettava numero kuvaa koko lukuvuoden opiskelua.

Työskentelytaidoista oppilas saa arvioinnin **kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella**. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelytaitojen arviointiin on **erilliset kriteerit**.

Työskentelyn arviointi

Työskentely arvioidaan asteikolla

- *Erinomainen (E)*
- *Kiitettävä (K)*
- *Hyvä (H)*
- *Tyydyttävä (T)*
- *Välttävä (V)*

Arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea väli- ja vuosiarviointinumeroa.

Erinomainen

Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä. Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteessa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita.

Kiitettävä

Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan.

Hyvä

Oppilas noudattaa **useimmiten** seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse **yleensä** huomauttaa.

Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat välineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa. Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan. Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa) on **melko usein** puutteita.

Välttävä

Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin. Arvosana 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa voi olla numeroarvosana tai sanallinen arvio.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisällö- aluet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas ymmärtää pääosan opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan keuhollisesti.	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja ja ottaa huomioon puhelukumppaninsa. Oppilas pitää valmistellun puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puheesityksen.
Tekstien tulkitseminen							

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa keskeisiä tekstilajeja.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä. Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	Sana- ja käsitevarannon laajentaminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittyvät osina. Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas hallitsee riittävän sana- ja käsitevarannon voidakseen tehdä päätelmiä lukemastaan.	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltaisan tekstien tulkinnan.
Tekstien tuottaminen							
T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsin kirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.	Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tekstien tuottaminen	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoaltaan hyvin rajallista.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.	Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta. Oppilas noudattaa pääpiirteisään kirjoitetun kielen normeja.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.	Oppilas tarkastelee ohjautusti tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.	Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa palautetta muille.	Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kieltietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kieltietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.	Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa joitakin keskeisiä kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia.	Oppilas tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä tapoja luoda merkityksiä. Oppilas kuvaillee kielen tilanteista vaihtelua.	Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä niiden käyttöä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuden ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämyksen jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukuelämyksen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä tekstejä. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn kuuntelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn keskustelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas keskustelee ja kirjoittaa lukukokemuksistaan ja kokemuksistaan lasten- ja nuortenkulttuurista.	Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas tarkastelee lukeensa eri näkökulmia.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta, saa tukea monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen sekä oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja oman monikielisen identiteetin ja kielirepertuaarin vahvistaminen	Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisydestään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisydestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas kuvaillee omaa ja lähiympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas kuvaillee monikielisuuden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas vertaillee eri kielten ja kulttuuristen

							piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimiseen ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas tunnistaa vahvuksiinsa ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielillä.	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvaillee, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietoaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas oppii kehittämään tietoaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toisistaan. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.	Oppilas käyttää lähdetietoa kopiaimatta sitä suoraan. Oppilas edistää yhteistä työskentelyä. Oppilas tekee havaintoja lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsenen suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti. Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä. Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta.

Päätösarviointi on 9. luokalla, jolloin oppiaineen opiskelu päättyy yhteisenä oppiaineena. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi

sisältyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutussuhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittoa puheettaan tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhe tilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä taitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhe tilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä taitoja.	Ymmärtämistä taitoja	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhe tilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistä taitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Oppilas kehittää esiintymistä taitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.	Esiintymistä taitoja	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohteisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	Oppilas valmistee ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas valmistee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas valmistee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelyä tekstinmerkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päätelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resursseina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee teksteistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä

					Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.		omientekstien lähteinä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissatarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamisessaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resursina sekä kielen tyyli- ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseenkeskuksena.	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakennesiinsa.	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisesti käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylienvaihtokutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytösääntömuodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentamiseen tekstissä.
---	----	---	--------------------------------	--	--	---	--

<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailman kirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailman kirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.</p>	<p>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</p>	<p>Oppilas lukee lyhyitä, helpotajaisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä.</p> <p>Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä.</p> <p>Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksistaan muiden kanssa.</p> <p>Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin.</p> <p>Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä.</p> <p>Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan.</p> <p>Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.</p>	<p>Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla.</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.</p>
<p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisista ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.</p>	<p>Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia yhteyksiä omassa elämässään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.</p>	<p>Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan.</p> <p>Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisien ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.</p>	<p>Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.</p>
<p>Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p>							
<p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielen oppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja -tapoja sekä oppimaan muilta</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.</p>	<p>Oman kielenoppimisen kehittäminen</p>	<p>Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.</p>	<p>Oppilas tunnistaa vahvuksiinsa ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.</p>	<p>Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.</p>	<p>Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.</p>

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyi arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinna.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentelee ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentelee ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuottaa oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eritietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuväriä ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelyssä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Kannustetaan ja kehoitetaan oppilaita käyttämään suomen kieltä suullisesti mahdollisimman paljon ja usein.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pyritään oppilaan kielitaito huomioon ottaen siihen, että lukuvuoden aikana tulisi luettua useitakin kokonaisteoksia.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella. Oppilaat myös kirjoittavat puhtaaksi tekstejään.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentamalla koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen on osa työskentelyä ja koulun arkea koko lukuvuoden ajan. Kulttuurisia vuorovaikutustaitoja koulun arjessa ja juhlassa opetetaan aktiivisesti osana koulun toimintaa kaikilla vuosiluokilla. Tavoitteena on, että oppilas oppii noudattamaan yleisiä suullisesti annettuja ohjeita koulutilanteissa ja rohkeasti ilmaisemaan itseään puhumalla. Oppilaan tulisi myös oppia selviytymään kulttuurisidonnaisista puheviestintätilanteista käyttämällä sopivia fraasi-ilmauksia.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

S2-oppitunneilla mahdollistuu pienehkössä ryhmässä esimerkiksi se, että oppilas voi olla enemmän äänessä ja puhua suomea opettajan ja toisten oppilaiden kanssa. Tavoitteena onkin, että oppilas rohkaistuu puhujana ja voi työskennellä aktiivisesti tunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä koko lukuvuoden ajan ja kaikilla vuosiluokilla.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Tavoitetta arvioidaan S2-kirjoitelmissa, mutta kirjoitetun kielen normien noudattamista opetetaan sovellettavaksi muihinkin aineisiin liittyvissä teksteissä. On myös mahdollista, että muutkin kuin S2-opettaja puuttuvat selkeisiin kielenvastaisuuksiin esimerkiksi kokeiden esseevastauksissa. Niissä eivät kielivirheet kuitenkaan muuten ymmärrettävässä vastauksessa alenna pistemäärää.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvaila kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida, mutta on toivottavaa, että oppilaalle kehittyy myönteinen kuva itsestään osana suomalaista kouluyhteisöä ja myös osana yhteiskuntaa jo perusopetuksen alkuvaiheessa.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Suomi toisena kielenä -oppiaineessa arvioidaan jatkuvaa näyttöä ja tuntiaktiivisuutta kaikkien tavoitteiden kohdalla kaikilla vuosiluokilla. Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. On toivottavaa, että oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida, mutta se on osana työskentelyaktiivisuutta. Kannustetaan oppilasta esimerkiksi käyttämään sankakirjaa oppitunneilla, jotta hänen sanavarastonsa karttuu.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Opetellaan esimerkiksi pääajatusten, avainsanojen ja tärkeiden yksityiskohtien etsiminen teksteistä. Tutkittavana voi olla esimerkiksi reaaliaineessa parhaillaan käsiteltävä teksti, jonka avulla opetetaan oppilas lukemaan oppikirja-aukeaman tekstikokonaisuutta siten, että hän osaa hyödyntää myös kuvat teksteineen sekä erilaiset taulukot.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Kaikilla luokka-asteilla harjoittelun kohteena ovat monipuoliset vuorovaikutustilanteet, joissa esimerkiksi osallistutaan keskusteluun tutuista aiheista, kuten perheestä, harrastuksista, koulusta tai ikäryhmälle sopivista

ajankohtaisista aiheista. Yritetään saada oppilaat käyttämään suomen kieltä mahdollisimman paljon joka tilanteessa. Tehtävinä eri luokka-asteilla voivat olla esimerkiksi perustellun mielipiteen suullinen esittäminen, lyhyen esitelmän pitäminen, kirjan tai elokuvan juonen suullinen selostaminen. Ääneen lukeminen on tärkeä, keskeinen työtapana kaikilla luokka-asteilla.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoittamista harjoitellaan jatkuvasti sekä käsin että koneella. Jos oppilas ei aluksi pysty tuottamaan itsenäistä tekstiä, hän voi kopioida esimerkiksi oppikirjatekstistä. Harjoitellaan kirjoittamaan ikätason mukaisia lyhyitä tekstejä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Kielioppiasioista kerrataan sanaluokat ja niiden taivutus sekä tarpeen mukaan verbi- ja nimityypppejä. Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja opetellaan monilukutaitoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi siten, että oppilas kirjoittaa perustellun mielipiteen tai pitää pienen vaikuttamaan pyrkivän puheen.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

On toivottavaa, että oppilaan taito ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa vahvistuu. Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi siten, että oppilas kertoo tarinan tai selostaa elokuvan juonen.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti. Tavoitteena on, että oppilas rohkaistuu käyttämään suomen kieltä entistä enemmän myös muussa kuin arkipuheessa ja pintasujuvuuden lisäksi kielitaito monipuolistuu.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan

	tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
--	---

Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä. Tekstit valitaan oppilaan ikä- ja kielitaitotason mukaan.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä. Tavoitteena on, että oppilas tutustuu monenlaisiin kielitaitotasolleen sopiviin tekstilajeihin.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Kirjoittamistaitoa vahvistetaan, harjoitellaan ja arvioidaan koko vuosiluokan ajan. Tavoitteena on, että oppilas oppii kirjoittamaan yleiskielisesti yhä vähemmän virhein. Oikeinkirjoituksen sääntöjä pyritään vahvistamaan runsaalla harjoittelulla.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja. Oppilas tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroavaisuuksia.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu kulttuuriin ja sen monimuotoisuuteen mahdollisimman monen kanavan kautta. Tavoitetta ei arvioida, mutta sen tavoitteluun kannustetaan.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittämistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Tavoitteena on, että oppilaalle alkaa muodostua realistinen käsitys omasta kielitaidostaan. Oppilaan tulisi oppia ymmärtämään pääasiat ikätason mukaisista, erilaisista lyhyistä teksteistä sekä omaksua lukustrategioita, joilla helpotetaan luetun ymmärtämistä.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

S2-oppitunneilla tuetaan opiskelun, eri oppiaineiden, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta tärkeiden yleiskielisten tekstien lukemista ja analysointia käyttäen apuna eri medioita. Oppilaiden sana- ja käsitevarastoa laajennetaan esimerkiksi siten, että tutkitaan reaaliaineiden oppikirjatekstejä, joita voidaan avata vaikkapa erilaisten kaavioiden, kuvien ja käsitekarttojen avulla. Samalla voidaan tehdä oppiainerajat ylittävää koulutyötä, joka tukee aineen ja suomen kielen oppimista.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten projekti- ja ryhmätöiden osana. S2-oppilaat voivat toimia omana ryhmänään ja toisaalta äidinkielisten oppilaiden ryhmissä.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuden ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet

fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Tavoitetta ei arvioida, mutta oppilaan toivotaan oppivan käyttämään puheessaan laajahkoa sanastoa sekä yleisimpiä fraaseja ja idiomeja. Oppilaan tulisi pystyä myös huoletta osallistumaan valmistautumatta keskusteluun tutuista tai ajankohtaisista aiheista.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti. Oppilaan tulisi tässä vaiheessa kyetä kuvailemaan kokemuksiaan ja vaikutelmiaan hyvin ymmärrettävästi ja rohkeasti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

Tavoitteena on monilukutaidon kehittyminen entistä paremmaksi. Oppilaan tulisi pystyä lukemaan erilaisia muutaman sivun pituisia tekstejä tutuista aiheista ja eri kouluaineista. Hänen pitäisi kyetä etsimään tekstien pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. Oppilaan olisi hyvä myös kehittyä kriittiseksi lukijaksi.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

Tavoitteena on, että oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä. Tavoitetta arvioidaan erilaisissa kirjoitustehtävissä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Yhdeksänteen luokkaan mennessä S2-oppilaiden kanssa opetellaan tarpeen mukaan:

- sanaluokat ja niiden taivuttaminen, verbi- ja nimityyppejä tarpeen mukaan
- suomen kielen peruslausetyypit, lauseenjäsennystä
- rektio, synonyymit
- vokaaliharmonia ja astevaihtelu
- puhutun ja kirjoitetun kielen ero
- kielenhuollon perusasiat

Se, missä vaiheessa ja miten tarkasti kutakin kielioppi- ja kielenhuoltoasiaa opiskellaan, riippuu oppilaan kielitaitotasosta. Oppilaan tulisi pystyä tuottamaan ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä. Hänen tulisi tuntea pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja osata soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja. Oppilaan tulisi osata myös vaihdella lukutapaansa tilanteen ja tekstin mukaan.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen. Tavoitteena on, että oppilas pystyy lukemaan muunkin kuin selkokielen suomenkielisen kokonaisuuden.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Peruskoulun päättövaiheessa S2-oppilaalle on toivottavasti muodostunut realistinen käsitys omasta suomen kielen taidostaan. Tavoiteltavaa on myös se, että oppilas suhtautuu myönteisesti kielitaidon kehittämiseen edelleen, jotta toisen asteen opiskelu onnistuu.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Tavoitteena on, että oppilaan kielitaitotasoa mahdollistaa toisen asteen opinnot.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puheesityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta, jos oppilaan kielitaitotasoa on riittävä tähän. Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä. Voidaan tehdä luetun ymmärtämistehtäviä eri alojen ja oppiaineiden tekstejä hyväksi käyttäen ja siten soveltaa aineiden välistä yhteistyötä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. Harjoitellaan omista kirjoitelmista saadun palautteen vastaanottamista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä eri medioiden avulla.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään oman oppimisen tukena ja kannustetaan edelleen sanakirjan käyttöön. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan suomen kieltä aktiivisesti. Rohkaistaan keskustelemaan suomeksi mahdollisimman paljon ja usein sekä käyttämään lukemista viihteenä ja tiedon etsimisen keinona.

6.3 Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisisa tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-5 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä, yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Vuosiluokilla 7-9 arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielessä tehdään arvosanoilla 4-10:

- vuosiluokilla 6 ja 8 kahdesti lukuvuodessa
- vuosiluokilla 7 ja 9 kerran lukuvuodessa

Väliarvosana annetaan vuosiluokilla 6 ja 8, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentely arvioidaan alla olevien kriteerien mukaisesti. Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.

- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitsemisen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Oppilas oppii hahmottamaan osaamiensa ja opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä kehittämään kielitaitoaan.	Kielten yhtäläisyyksien ja erojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin osaamiensa ja opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittämään kielitaitoaan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä osaamiensa ja opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittämään kielitaitoaan.	Oppilas osaa kertoa osaamiensa ja opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittämään kielitaitoaan.	Oppilas osaa vertailla osaamiensa ja opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja kehittämään kielitaitoaan.
T2 tutustuttaa oppilasta suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen	S1	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä sekä	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet.	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä.

vaikutukseen suomen kieleen		ruotsin kielen vaikutusta suomen kieleen.		Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa mainita joitakin syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen lainasanoista suomen kielessä.	Oppilas osaa pohtia, miksi Suomessa puhutaan ruotsia. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen vaikutuksesta suomen kieleen.
Kielenopiskelutaidot							
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Oppilas oppii käyttämään viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa sekä käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa kehittääkseen ruotsin kielen taitoaan. Hän oppii ottamaan vastuuta ruotsin opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan.	Viestinnällisten taitojen käyttäminen, sopivien kielen oppimistapojen löytäminen ja vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta.	Oppilas osaa käyttää jotain viestinnällistä taitoa yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä. Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää joitakin viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä. Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa käyttää useita oppimistapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä. Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja monipuolisesti yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä. Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaranon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivaranon ja jatkuvaa oppimista sekä löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.	Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivaranon ja jatkuvaa oppimista sekä ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytäminen ja hyödyntäminen	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä. Oppilas osaa nimetä jonkin ruotsinkielisen toimintaympäristön.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivaranon kartuttamista. Oppilas osaa kertoa omaa oppimistaan hyödyttävistä ruotsinkielisistä toimintaympäristöistä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivaranon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas osaa vertailla omaa oppimistaan hyödyttäviä ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso esi-A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmistä toistuvista ja rutiinomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmistä toistuvista ja rutiinomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielillisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistussaan viestintään.	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 ohjata oppilasta harjoittamaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehdys, kiittäminen).	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdys, kiittäminen, hyväksily, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaisuuden kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso esi-A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso esi-A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät omaan itseensä, perheeseen ja vapaa-aikaan.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin tukeutuessaan harjoiteltuihin sanoihin ja opettuihin vakioilmauksiin. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia	Oppilas pystyy kertomaan ohjattuihin joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittamaan lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.

				Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.	ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.
--	--	--	--	---	--	--	--

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokalla 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päätöarviointin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalai-	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökieleksi Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyin ruotsin kielen erityispiirteistä.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökieleksi Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyin ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalai-

					sista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kuvaillla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.	salaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havainnot joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielen opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kieltenopimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun

kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella		omassa elämässään. Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	kehittyminen	mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.		ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.1		Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmistä ja rutiinomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa usein.	Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielikäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdyminen, hyvästely, kiittäminen)	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisesti	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielikäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiin-	Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu- toja sekä esittää esimerkiksi pyyn-

				joissakin kaikkein rutiinimaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	sisä sosiaalisissa kontakteissa.	omaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	töjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.1		Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestyksen tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutama sananmittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.1		Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opettuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tuntuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muuttaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetettuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tavoite tulee esille oppitunneilla koko lukuvuoden ajan.

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilas ymmärtää arkipäivän esimerkkien avulla kansalliskielien aseman ja ruotsin kielen vaikutuksen suomen kieleen.

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Viestinnällisiä taitoja kehitetään puhe-, luku-, kirjoitus- ja kuunteluharjoitusten avulla hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite tulee esille oppitunneilla koko lukuvuoden ajan.

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta harjoitetaan oppitunneilla koko lukuvuoden ajan. Suullista taitoa arvioidaan.

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoite tulee esille oppitunneilla koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta arvioidaan eri yhteyksissä.

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta harjoitetaan oppitunneilla koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta arvioidaan lukuvuoden aikana.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta harjoitetaan oppitunneilla koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta arvioidaan lukuvuoden aikana.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

Opetuksessa tuodaan esille pohjoismaista kieliympäristöä ja arvopohjaa eri tilanneyhteyksissä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kielellinen päätely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmuokaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
---------------------	--

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Suullisten pariharjoitusten avulla oppilaita kannustetaan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa päätavoite on viestin välittämisessä keskustelukumppanille.

Vuorovaikutuksen onnistumista arvioidaan jatkuvasti.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Oppitunneilla harjoitetaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tavoitetta arvioidaan.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoitetta harjoitetaan koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Oppilasta kannustetaan kohteliaaseen kielenkäyttöön oppitunneilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kuullun- ja luetunymmärtämisen taitoja harjoitetaan lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan koesuoritusten yhteydessä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Puhumista ja kirjoittamista harjoitetaan koko lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja/tai koesuorituksissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomen-ruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotiivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

Opetuksessa tuodaan esille pohjoismaista kieliympäristöä ja arvopohjaa eri tilanneyhteyksissä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Suullisten pariharjoitusten avulla oppilaita kannustetaan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa päätavoite on viestin välittymisessä keskustelukumppanille.

Vuorovaikutuksen onnistumista arvioidaan jatkuvasti.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Oppitunneilla harjoitetaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tavoitetta arvioidaan.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoitetta harjoitetaan koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Oppilasta kannustetaan kohteliaaseen kielenkäyttöön oppitunneilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kuullun- ja luetunymmärtämisen taitoja harjoitetaan lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan koesuoritusten yhteydessä.

T9 tarjota oppilalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Puhumista ja kirjoittamista harjoitetaan koko lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja/tai koesuorituksissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotiivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
--	---

Opetuksessa tuodaan esille pohjoismaista kieliympäristöä ja arvopohjaa eri tilanneyhteyksissä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päätely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Suullisten pariharjoitusten avulla oppilaita kannustetaan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa päätavoite on viestin välittymisessä keskustelukumppanille.

Vuorovaikutuksen onnistumista arvioidaan jatkuvasti.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Oppitunneilla harjoitetaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tavoitetta arvioidaan.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoitetta harjoitetaan koko lukuvuoden ajan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Oppilasta kannustetaan kohteliaaseen kielenkäyttöön oppitunneilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kuullun- ja luetunymmärtämisen taitoja harjoitetaan lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan koesuoritusten yhteydessä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Puhumista ja kirjoittamista harjoitetaan koko lukuvuoden aikana. Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja/tai koesuorituksissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomen-ruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotiivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

6.4 Vieraat kielet

6.4.1 Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1-kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päätelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalien oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Oppimisympäristön tavoitteena on olla yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitoja edistävä. Oppilaalle tarjotaan runsaasti kielellisiä virikkeitä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen meitä ympäröivä englanninkielinen maailma.

Työtavat valitaan niin, että kehitetään monipuolisesti englannin kielitaidon eri osa-alueita. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä eri tavoin. Erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti. Työskennellään yksin, pareittain sekä ryhmässä ja painotetaan kuuntelemisen taitoa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tarvittaessa apua pyydetään koulun erityis- ja S2 -opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 6–9

Vuosiluokalla 6 arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalle 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Vuosiluokilla 7-9 arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty (opettajan harkinnan mukaan vähintään kahden arvioitavan jaksokokeen tai muun suorituksen jälkeen, yleensä kahden opiskellun jakson jälkeen). Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana (9.luokalla päättöarvosana), jossa otetaan huomioon koko lukuvuoden opinnot.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitsemisen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. Vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen ta- voite	Si- säl- tö- alu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen ta- voitteet	Arvioin- nin koh- teet	Osaamisen ku- vaus arvosana- lalle 5	Osaamisen kuvaus ar- vosanalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosana- lalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppi- lasta havaitse- maan lähiympäri- stön ja maailman kielellinen ja kult- tuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä	S1	Oppilas oppii tun- nistamaan lähiym- päristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moni- naisuutta sekä tuntemaan englannin kielen asemaa globaalien viestinnän kielenä.	Kielellisen ja kulttuu- rinen moni- naisuuden sekä englannin kielen aseman ja merkityksen hah- mottaminen	Oppilas osaa ni- metä joitakin hänen lähiympäri- stössään tai maailmassa käy- tettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esi- merkin eri eng- lanninkielisten maiden kulttuu- reille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäri- stössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri englan- ninkielisten maiden kulttuu- reille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimer- kin tilan- teesta, jossa englantia käytetään globaalien viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa lähiym- päristönsä ja maailman kie- lellisestä run- saudesta. Oppilas osaa antaa esimerk- kejä eri englan- ninkielisten maiden kulttuu- reille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa ti- lanteissa eng- lantia käytetään globaalien vies- tinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lähiym- päristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa ti- lanteissa sekä miksi englantia käytetään globaalien viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppi- pilasta arvosta- maan omaa kieli- ja kulttuuritausta- taansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja koh- taamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	Oppilas oppii arvosta- maan omaa kieli- ja kulttuuri- taustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppi- lasta havaitse- maan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittämistä	S1	Oppilas oppii tun- nistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esi- merkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päätelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppi- lasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa, ja valitsemaan	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa.	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta englanninkielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esi- merkkejä häntä itseään kiinnostavaa	Oppilas osaa kertoa englanninkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa					vista englanninkielisistä aineistoista.	ja jotka kiinnostavat häntä.	
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertomaan englannin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Englannin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen englannin kielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieltä sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieltä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa englannin kielen taitonsa kehittämässä sekä käyttämään englannin kielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen englannin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisien viestinnän jatkamiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinimaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäymällä), ääninähyksin tai	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toista tai selvennystä melko usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).

				Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai tois-toa hyvin usein.	Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	Oppilas oppii käyttämään englannin kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdys, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu-toja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen ta-soisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita		Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tuke-mana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätte-lyyn asiayhteyden tuke-mana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä ra-	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sa-	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia

ääntämisen perussääntöihin		kenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	nastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvärsätoä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
----------------------------	--	--	--	--	---	--	--

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu 9. lukuvuoteen, jolloin oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehiksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Englannin A-oppimäärän päätöarviointin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arviointin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilaille val-	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomauttaminen ja kulttuurien välinen	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jota-	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden

miuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään		Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	toimintakyky	kin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maaillankansallaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kielisiin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieltä ja	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	tapojen hahmottaminen	vuorovaikutuksessa.			
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyä luottamus itseensä kieltenopijana.	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuulla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohdita ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellisen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokielten käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tunteuttoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja

				Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.			melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurivälisiä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summattaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaali-tempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieinan vaatimamasta normaali-tempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T10 ohjata oppilasta tuotta-	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen	Oppilas osaa kuvata luettelomai-	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja

<p>maan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p>	<p>kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>sesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampia.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	---	--	--	---	---

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päte-lykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välityminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaan kohdekielen opiskelun tavoitteista kertomista ei arvioida erikseen. Ryhmän toimintaan ja yhteistyöhön osallistumista arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana **tuntitehtäviä ja/tai** erilaisia koesuorituksia.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havainnoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Kuudennella vuosiluokalla laajennetaan tietoa englannin kielen levinneisyydestä ja kielialueesta.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

Pohditaan yhdessä, millaisia ovat ne kielenopiskelutavat, joiden avulla opitaan syventämään omaa kielitaitoa ja joilla luodaan mahdollisimman hyvä pohja kielenopiskelun jatkumiselle.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan niiden maiden kulttuureihin ja elämänmuotoihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu niiden kulttuurista monimuotoisuutta ja arvomaailmaa unohtamatta. Oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan näistä maista ja niiden kulttuureista. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan sekä mielipiteitään rakentavasti. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan TVT-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä,

	miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
--	--

Oppilasta ohjataan havaitsemaan englannin ja muiden osaamiensa kielten sanastollisia ja rakenteellisia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä hyödyntämään hankkimaansa tietoa opiskelussaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Seitsemännellä luokalla oppilasta ohjataan entistä enemmän ottamaan vastuuta omasta työskentelystään ja pohtimaan omia tapojaan oppia. Oppilasta rohkaistaan itsearviointiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan kielenopiskelutaitoja monipuolisesti. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai osana erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Keskustellaan englannin kielelle tyypillisistä kohteliaisuussäännöistä, verrataan niitä omaan kulttuuriin ja ohjataan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Tekstien aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämään ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoiden sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia harjoitella tuottamaan erilaisia ikätasolleen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua tekstiä. Oppilasta rohkaistaan entistä monipuolisempaan luovaan ilmaisuun. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kielenopiskeluun soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja, ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

7.luokalla tutustutaan englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

7. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpääpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan englannin kielen itsensä ilmaisemiseen jo vähäiselläkin kielitaidolla sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
---	--

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Oteetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tv-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu - ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kielenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
---------------------------------------	--

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusääntöjä. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuusääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämää ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin perusrakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kieltenopeutukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

8.luokalla tutustutaan edelleen englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

8. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokalla jatketaan oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevien sisältöjen käsittelyä laajentaen aihepiirejä kuitenkin jo kodin ulkopuolelle. Aihepiireinä on esimerkiksi tunteiden ilmaiseminen, mielipiteet, ihmissuhteet ja matkustaminen. Oppilasta kannustetaan englannin kielellä itsensä ilmaisemiseen sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
---	--

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Oteetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tvt-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan edelleen hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu - ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kielenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaille painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja liittyvät nuoren elämään, mutta niissä korostuvat jo asiapitoisemmat aiheet. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin rakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kielenopetukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

9.luokalla jatketaan tutustumista englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

9. luokalla kannustetaan oppilasta itsenäiseen tiedonhankintaan ja hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ottaen huomioon myös jatko-opintosuunnitelmansa ja pystyy arvioimaan ja tarvittaessa muuttamaan omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokalla aihepiireissä painottuvat asiapitoisemmat tekstit. Opiskelu- ja työelämä ovat 9. luokalla keskeisiä aihepiirejä ja niiden lisäksi käsitellään muun muassa ympäristö, media ja oma kotimaa. Oppilasta ohjataan itsenäiseen viestintään ja kielellisten ongelmatilanteiden ratkaisuun. Laajennetaan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa sekä syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

6.4.2 Saksa, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä. Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Saksan kielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielessä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.

- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän
- tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitaitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
TI ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten

				dekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalien viestinnän kielenä.	ten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalien viestinnän kielenä.	maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalien viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieliä ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemustaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittämistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päätelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päätelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.	Kohdekielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielistä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista kohdekielistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla kohdekielistä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertomaan kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muista kannustajista.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kerrominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen	Vastuun ottaminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta	Oppilas ottaa jonkin verran	Oppilas ottaa melko paljon	Oppilas osaa ottaa paljon vas-

kielenopiskelutaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintätekniologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten		dekielen opiskelutaan asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintätekniologiaa kohdekielen taitonsa kehittämiseksi sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.	kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielenoppimistapojen löytäminen	kohdekielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	vastuuta kohdekielen opiskelutaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	vastuuta kohdekielen opiskelutaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	tuuta kohdekielen opiskelutaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinimaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja joka päiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielille ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuuriin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdys, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoitettuja sanoja ja tavallisimpia opetteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan saksan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saksa kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin

päätösarvioinnin kriteereihin. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saksan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Saksan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saksan kielen A-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailman-kuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailman-kuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

					muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.		
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kieltenopijana.	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinimaaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muita kompensatiota</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkeisiin keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielisiin ilmaisiin.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vaki-osanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.</p> <p>Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan taimuotoilla viestinsä uudelleen.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu-toja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi-pyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>				<p>Taitotaso A1.2</p>	<p>Taitotaso A2.1</p>	<p>Taitotaso A2.2</p>	<p>Taitotaso A2.2/B1.1</p>
<p>T9 tarjota oppilalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnaassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mitaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puheetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helpo- poja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puheetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydin- sisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>	<p>Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>	<p>Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella sekä itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Tavoitetta arvioidaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä ja/tai projekteissa. Oppilasta kannustetaan huolehtimaan läksyistään ja työvälineistään.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, esitykset, projektit.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan saksankielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. Opetellaan kohteliasta ja luontevaa kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Tutustellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Harjoitellaan saksankieliselle kulttuurille ominaisia viestintämuotoja ja pienimuotoisia, jokapäiväisiä viestintätilanteita. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Opetellaan ymmärtämään tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Syvennetään saksan kielen perusrakenteita, myös toiminnallisuuden kautta. Sanaston ja rakenteiden opiskelua harjoitellaan erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan edelleen ääntämistä sekä muita kielen suulliseen ilmaisuun liittyviä seikkoja. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta ensin opettajan johdolla ja myöhemmin myös itsenäisesti. Aineiston löytäminen edellyttää tiedonhakuaitojen harjoittelua.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
----------------------	---

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

7.luokalla tutustutaan saksankieliseen kielialueeseen. Opetuksessa vahvistetaan äidinkielen opinnoissa esille tulleita kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta saksan kielen opinnoissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan käyttämään jo vähäistäkin saksan kielen taitoaan lyhyissä suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja kehitetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
---	---

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Erilaisia viestintätilanteita harjoitellaan oppitunneilla. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1:Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

8. luokalla aihepiireinä ovat saksan kielen ja kulttuurin lisäksi erityisesti Itävallan ja Sveitsin maantuntemus, kieli ja kulttuuri.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokan aihepiireissä korostuvat arkipäivän asiointitilanteet sekä nuorten omaan elämämpiiriin liittyvät teemat kuten musiikki ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella ja / tai itse- ja vertaisarviointilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielissä toimintaympäristöissä.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilaita kannustetaan hyödyntämään muita osaamia vieraita kieliä saksan kielen opinnoissa sekä löytämään kielistä yhtäläisyyksiä ja eroja. Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopevuus	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota jatkuvasti. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiategstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
-------------------------	--

9. luokalla käsitellään erilaisia tekstejä ja kehitetään oppilaiden luetun ymmärtämisen taitoja. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa saksankielisten maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja saksan kielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokan aihepiireissä korostuvat nuorten oma elämänpiiri ja koulunkäynti. Teemoina ovat myös opiskelu ja työelämä sekä ympäristöasiat. Syvennetään tietämystä saksankielisen kielialueen kulttuurista ja elämänmuodosta.

6.5 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaamatematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokkien 6-9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 6-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilasta tuetaan tarvittaessa omien oppituntien mukana. Tukiopetusta annetaan akuuteissa tilanteissa esim. sairauden tai vastaavan syyn vuoksi tai muuten tilanteen vaatiessa. Tarvittaessa on myös mahdollisuus saada tukea erityisopettajilta niin, että oppilas opiskelee ainetta määräjän erityisopettajan kanssa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota vuosiluokilla 7-9. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaamatematikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroin (4-10) kaksi kertaa/vuosiluokka. 9. luokan viimeinen arviointikerta on samalla päättöarviointi. Väliarvosana annetaan kerran lukuvuodessa, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 6.-8. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan muu työskentely (kokeiden, testien ym. lisäksi) arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa koearvosanan tai kurssiarvioinnin yhteydessä.

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- osaa toimia ryhmässä
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- myönteinen asenne oppiaineeseen ja annettuihin tehtäviin

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Lisäksi esim. kiitettävän kriteereitä voi esiintyä myös muilla arvosanoilla, tämä huomioidaan kokonaisuudessa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Matematiikan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamisen näyttötilanteissa.

6.vuosiluokan lukuvuosiarviointin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1–S5	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Hän pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Työskentelyn taidot							
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiansa asioiden välillä	S1–S5	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla ja selittää havaintojaan.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä ja antaa ohjattuna esimerkkejä.	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiansa asioiden välisistä yhteyksistä.	Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiansa asioiden väliset yhteydet johtuvat.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1–S5	Oppilas esittää kysymyksiä ja osaa tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas havaitsee, mihin tarvitsee apua. Oppilas osaa ohjattuna tehdä havaintoja ja koota tietoa tehdäkseen päätelmiä.	Oppilas harjoittelee matemaattisten kysymysten esittämistä. Oppilas osaa ohjattuna esittää perusteltuja päätelmiä.	Oppilas osaa esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Oppilas antaa perusteltuja päätelmilleen.	Oppilas esittää opiskeltavaa aiheetta tukevia kysymyksiä. Oppilas osaa esittää selkeitä perusteltuja päätelmille.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisilla välineillä, piirroksilla ja kirjallisesti myös tietojen ja viestintätekniikkaa hyödyntäen	S1–S5	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas pystyy kertomaan päätelyään ja esittää ratkaisujaan ohjattuna jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tilanteeseen sopivalla ilmaisukeinolla.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1–S5	Oppilas käyttää eri strategioita ongelmanratkaisussa.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ohjattuna käyttää jotakin tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas kokeilee oikeaa lopputulokseen johtavaa tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa arvioida ratkaisutapansa toimivuutta ja tehokkuutta.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1–S5	Oppilas arvioi ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa ohjattuna hahmottaa saadun tuloksen järkevyyttä.	Oppilas pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja perustelee ratkaisua sekä tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkin­töjä	S1–S5	Oppilas käyttää ja ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkin­töjä.	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas tunnistaa ohjattuna matemaattisia käsitteitä ja harjoittelee merkin­toja.	Oppilas tuntee matemaatiikan käsitteitä ja käyttää pääsääntöisesti oikeita merkin­toja.	Oppilas käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkin­toja.	Oppilas ymmärtää ja käyttää oikeita käsitteitä ja merkin­toja.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen.	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas erottaa toisistaan kokonaislukujen suuruusluokkia ja tunnistaa ohjattuna desimaaliluvun lukuyksiköt.	Oppilas osaa nimetä desimaaliluvusta lukuyksiköt ja käyttää kymmenjärjestelmää luonnollisten lukujen laskutoimituksissa.	Oppilas hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmänä laskutoimituksissa.	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän olevan yksi paikkajärjestelmästä.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämiseksi positiivisiin rationaaliluvuihin	S2	Oppilas ymmärtää positiivisen rationaaliluvun ja negatiivisen kokonaisluvun käsit-	Lukukäsite	Oppilas osaa asettaa negatiiviset luvut suuruusjärjestykseen ja ohjattuna vertailee	Oppilas osaa asettaa murtolukuja suuruusjärjestykseen ja osaa antaa	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia	Oppilas käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja

lukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin		teet ja prosenttiluvun yhteyden murtolukuun.		murtolukujen suuruuksia.	esimerkkejä negatiivisten lukujen käytöstä.	tiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.	osana ongelmanratkaisua.
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia.	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia kahdella luonnollisella luvulla.	Oppilas laskee useamman kuin yhden laskutoimituksen sisältäviä laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja osaa ohjattuna hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas laskee sujuvasti useita laskulausekkeitä sisältäviä laskuja ja osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia laskutapoja.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Oppilas havainnoi ja kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia ja tuntee geometrian peruskäsitteet	Geometrian käsitteet ja geometrisien ominaisuuksien havainnointi	Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet sekä niiden osat. Oppilas osaa piirtää yleisimmät geometriset kuviot.	Oppilas havainnoi ja kuvailee pisteen, janan, suoran ja kulman välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa ohjattuna suurentaa tai pienentää kuviota. Oppilas osaa merkitä annetun pisteen koordinaatistoon.	Oppilas havainnoi ja kuvailee kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia. Oppilas osaa käyttää annettua mittakaavaa.	Oppilas osaa hyödyntää kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa piirtää pienenöksiä ja suurennoiksi kuvia ja määrittää mittakaavan annettujen mittojen pohjalta.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittauskohteen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittauksen järjestyttä	S4	Oppilas arvioi mittauskohteen suuruuden ja valitsee mittaukseen sopivan välineen ja tuloksen ilmoittamiseen sopivan mittayksikön. Hän arvioi mittauksen järjestyttä.	Mittaaminen	Oppilas suorittaa mittauksen annetulla mittavälineellä ja ilmoittaa, kuinka monta mittavälinettä hän sai tulokseksi. Oppilas osaa ohjattuna muuttaa pituusyksikön toiseksi pituusyksiköksi.	Oppilas suorittaa mittauksen valitsemallaan mittavälineellä ja osaa ilmoittaa mittauksen pyydytyssä yksikössä. Oppilas osaa muuttaa vetomittojen (l, dl, jne.) yksiköitä.	Oppilas osaa havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaukseen sopivan välineen. Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohtii mittauksen järjestyttä.	Oppilas osaa selittää mittauksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä ja valita oikean mittayksikön. Oppilas osaa muuttaa pintaalojen mittayksiköitä.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja	S5	Oppilas laatii ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja. Hän määrittää onko tapahtuma varma, mahdollinen vai mahdoton.	Havaintoihin perustuvan ja kauman kuvailu.	Oppilas osaa taulukoida havainnot ja lukea pylväsiagrammia. Oppilas tunnistaa varman tapahtuman.	Oppilas osaa tulkita erilaisia diagrammeja.	Oppilas osaa laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla. Oppilas osaa päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.	Oppilas hyödyntää taulukoita, diagrammeja.
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmien graafisissa ohjelmointiympäristössä	S1	Oppilas laatii toimintaohjeen (ohjelman) graafisissa ohjelmointiympäristössä.	Ohjelmointi graafisissa ohjelmointiympäristössä	Oppilas testaa valmiista ohjelmaa ja tunnistaa, mitä eri komennot saavat aikaan.	Oppilas osaa lisätä valmiiseen ohjelmaan ehto- tai toistorakenteen sekä etsiä ohjelmointivirheitä ja korjata ohjelmaa.	Oppilas osaa ohjelmoida graafisissa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.	Oppilas hyödyntää graafista ohjelmointia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa arvioida ohjelmaa ja muokata sitä tiettyyn tarkoitukseen

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustelun oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaali maailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotavuutta.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjautusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päätely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päätelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaali lukuihin	S2	Oppilas ymmärtää reaali lukujen algebrallisia, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piikkiin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvaillee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutoksen ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

						välisen eron.	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelämällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelämällä tai symbolisesti.	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän tuntee monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriian ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskeja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmär-	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

						tää mitta- kaavan kä- sitteen.	
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjatuna ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometriisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruus-kappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyypiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä.	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjat-	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää	Oppilas havainnoi ja vertailee tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslask-

		Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.		tuna tyyppi- piarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee oh- jattuna klas- sisia toden- näköisyyk- siä.	tutkimustulok- sista ja johtopää- töksistä. Oppilas laskee klassisia toden- näköisyyksiä.	tilastolas- kenta. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennä- köisyyk- siä.	kentaa ongel- manratkai- sussa.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritmi- nen ajat- telu ja oh- jelmointi- taidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmin ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitoissa vaikuttavat korotavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit ja mahdolliset ryhmätyöt vaikuttavat arviointiin.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit vaikuttavat arviointiin.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit vaikuttavat arviointiin.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Sisältöalueet

- S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Sisältöalueet

- S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointiin vaikuttavat mahdolliset ryhmä/projektityöt.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Sisältöalueet

- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioidaan oppilaan ohjelmointitaitoja tietokoneella.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua allekkain/jakokulmassa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia väli-
neitä.

Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosenttien käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laske-
mista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelöllä ja ko-
keilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja mui-
hin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kar-
tioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden omi-
naisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita
hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päätelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
------------------------------	---

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korostavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra

- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan ongelmanratkaisutehtävien ja erilaisten testien avulla.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta ja testejä.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässä lasku- ym. testejä. Arvioidaan mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan hyödyntämistä geometristen ongelmien ratkaisemisessa.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Pehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Pehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennyslaskuja.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja pehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opiskellaan ympyrän osia ja niihin liittyviä käsitteitä.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
--	--

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Oppittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässä lasku- ym. testejä.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässäälasku- ym. testejä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korostavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot

- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Ei arvioida erikseen, vaan on osana muuta arviointia.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönsuoritusaitojaan

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönsuoritusaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päätelemällä tai symbolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässä lasku- ym. testejä.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässä lasku- ym. testejä.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pinta-alojen laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkittamista ja tuottamista.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

S5 Geometria

Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korottavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S4 Funktiot

- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Arvioidaan oppilaan tuottamia pienempiä tai suurempia projekti-/ryhmätöitä. Tietotekniikan hyödyntäminen huomioidaan myös arvioinnissa.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Ei arvioida erikseen, vaan on osana muuta arviointia.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan ongelmanratkaisutehtävien ja erilaisten testien avulla.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Prosenttilasku ei kuulu varsinaisesti 9. luokan asioihin. Prosenttilaskun sovelluksia arvioidaan kuitenkin tunti- ja kotitehtävissä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelämällä tai symbolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä. Arvioidaan mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan hyödyntämistä geometristen ongelmien ratkaisemisessa.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Sisältöalueet

- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä. Tietotekniikan hyödyntäminen huomioidaan myös arvioinnissa.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Arvioidaan oppilaan taitoa luoda yksinkertaisia ohjelmia tietokonetta apuna käyttäen.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Vahvistetaan laskutaitoa erilaisilla luvuilla (reaaliluvut). Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon eroista sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.

S3 Algebra

Vahvistetaan lausekkeen arvon laskemista. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Vahvistetaan ensimmäisen asteen yhtälöiden ratkaisemista. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Varmennetaan Pythagoraan lauseen osaaminen, ja opitaan trigonometriset funktiot. Lasketaan monikulmioiden ja piirejä ja pinta-aloja. Kerrataan ympyrän pinta-alan laskeminen. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Opiskellaan käsitteet keskiarvo ja tyyppi-arvo. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

6.6 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnaissa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Biologiassa painotetaan monipuolisia oppimisympäristöjä. Työtavoissa korostuvat luonnontieteellinen ajattelutapa ja biologialle tyypilliset tutkimusmenetelmät.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Biologiassa kiinnitetään erityistä huomiota biologisiin käsitteisiin ja tuetaan oppilasta hänen omien vahvuuksiensa pohjalta. Opetusta voidaan eriyttää erilaisten tehtävien avulla.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Arviointikertojen määrä

Biologia arvioidaan kerran (1) lukuvuodessa arvosanoin 4-10, kun oppiainekokonaisuus on suoritettu.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelyn arvioinnin kriteerit

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan kaksi (2) kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjauksen kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Biologian päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimitä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

<p>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.</p>	<p>Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminoista ja niiden tehtävistä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta tutki- maan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.</p>	<p>Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>	<p>Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä</p>	<p>S1, S4, S5</p>	<p>Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä.</p>	<p>Perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus</p>	<p>Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä biotekno-</p>

						<p>ovat kehittyneet evoluution kautta.</p> <p>Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.</p>	<p>logian mahdollisuuksista ja haasteista.</p> <p>Oppilas kuvaillee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina.</p> <p>Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja</p>	S5	<p>Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet.</p> <p>Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.</p>	<p>Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvaillee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja.</p> <p>Oppilas kuvaillee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä</p> <p>Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia.</p> <p>Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta arvioidaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemi-palveluiden merkitys</p>	S6	<p>Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.</p> <p>Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemi-palveluiden merkityksen.</p>	<p>Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärrys</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas kuvaillee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas kuvaillee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.</p> <p>Oppilas kertoo biotaloudesta ja</p>	<p>Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia.</p> <p>Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta.</p> <p>Oppilas arvioi biotalouden ja</p>

					Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	ekosysteemipalveluista.	ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävästä tulevaisuuden näkökulmasta.
Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsenneilysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjatuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjautusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjautusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökoelmaa ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökoelman laatiminen ja kasvien keellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjatuksi pienen eliökoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatukseen ja kertoo kasvatukseen tulokset.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas toteuttaa kasvatukseen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatukseen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä seilittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppi-		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan</i>			

ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta		laan luontosuhde vahvistuu.		<i>pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta sekä digitaalisen eliökokoelman koostamisesta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävään tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävään tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävään elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä, digitaalisen eliökokoelman keräämistä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen.

Tavoitetta arvioidaan osana digitaalisen eliökokoelman keräämistä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävä tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siitä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden väliin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita. Sisältöä S4 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestäväa ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestäväa tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.
---	--

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä, projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä ja projektityötä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
--	--

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävä elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan projektityössä.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätöskentelyä, projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen.

Tavoitetta arvioidaan osana projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävään tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus.

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä. Sisältöä S3 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 8.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elin-toiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestäväa ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?

- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koetta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Keskeiset sisällöt

- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta, ryhmätyöskentelyä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta, ryhmätyöskentelyä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elin-toiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen. Sisältöä S5 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 9.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestäväa ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

6.7 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Maantiedon oppimisympäristöissä korostuvat paikalliset esimerkit. Työtavoissa korostuvat maantieteellinen ajattelutapa ja maantieteelle tyypilliset tutkimusmenetelmät.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatioaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedian arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Maantiedossa kiinnitetään erityistä huomiota maantieteellisiin käsitteisiin ja geomedian tulkintaan. Oppilasta tuetaan hänen omien vahvuksiensa pohjalta ja opetusta voidaan eriyttää erilaisten tehtävien avulla.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Arviointikertojen määrä

Maantieto arvioidaan kerran (1) lukuvuodessa arvosanoilla 4-10, kun oppiainekokonaisuus on suoritettu.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelyn arvioinnin kriteerit

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan kaksi (2) kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Maantiedon päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentamista maapallostasta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisten paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet.	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon	Oppilas ymmärtää Maan planeetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa mi-

muualla maapallolla		muualla maapallolla.			Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmajeimia Suomessa ja maapallolla.	ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmajeimien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	ten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmajeimien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutki- maan ihmis- maantieteelli- siä ilmiöitä ja kulttuurimai- semia sekä ymmärtämään erilaisia kult- tuureja, elin- keinoja ja ih- misten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ih- miskaantietee- listen ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaise- mien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmiskaantietee- listen ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa ni- metä joitakin ih- miskaantietee- listiä ilmiötä, ku- ten väestö, elin- keinot, liikenne- muodot ja mat- kailu Suomessa ja muualla maa- ilmassa.	Oppilas osaa ni- metä ja antaa esimerkkejä ih- miskaantietee- lististä ilmiöistä Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piir- teisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuu- rimajeimia	Oppilas osaa kertoa ihmis- maantietee- lististä ilmiöistä Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kult- tuurien piirtei- siin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaise- mia eri alueilla.	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmiskaantietee- lististä ilmiöistä Suomessa ja muualla maail- massa ja perus- tella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piir- teiden vaihtelua Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vai- kuttavat kulttuu- rimajeimien syn- tyyn Suomessa ja muualla maa- ilmassa.
T4 kannustaa oppilasta poh- timaan ihmi- sen toiminnan ja luonnonympä- ristön vä- listä vuorovai- kutusta sekä ymmärtämään luonnonvaro- jen kestävän käytön merki- tys	S1–S6	Oppilas oppii ih- misen toiminnan ja luonnonympä- ristön välistä vuorovai- kutusta. Oppilas ymmär- tää luonnonvaro- jen kestävän käytön merki- tyksen.	Luonnon ja ih- misen toiminnan välisen vuoro- vaikutuksen ym- märtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan, kuten elin- keinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luon- nonvaroja.	Oppilas osaa ku- vailla, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan. Oppilas luokitte- lee luonnonva- roja niiden kes- tävyyden näkö- kulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan Suomessa ja eri puolilla maa- palloa. Oppilas kertoo, miksi luonnon- varojen kestävä käyttö on tär- keää.	Oppilas osaa se- littää, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan ja nimeää alueellisia esi- merkkejä niistä. Oppilas peruste- lee, miten ihmi- sen toiminta ai- heuttaa erilaisia ympäristöongel- mia. Oppilas osaa se- littää luonnonva- rojen kestävän

							käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.
Maantieteelliset taidot							
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja. Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.	Oppilas osaa määrittellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symbolien, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1–S6	Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään karttan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.	Tilatajuna kehittyminen	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyypejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaanuttamaan arkielämän geomeidiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geomeidiataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geomeidiataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomeidiataitoja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan karttoista, diagrammeista, muusta geomeidiataitoista sekä muista maantieteellisistä malleista.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pieni-muotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavon tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteellista selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittyy tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjautusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja reflektoi omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen.	Oppilas osaa ohjautusti suunnitella ja osallistuu	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympä-

ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja		taitoja eri aluetasoilla.		vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	ristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemustaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiä sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiä sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemustaan osana itsearviointia.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsenyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.
--------------------------------	--

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajuna kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaanuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan kartoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
----------------	---

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arviointi	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
--	--

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestäväan kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestäväan elämäntavan mukaisesti.
---	---

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiötä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. Sisältöä S1 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käytöstä. Paneudutaan erityisesti lähialueen pohjavesivoiroihin. Sisältöä S3 painotetaan vuosiluokalla 7.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä. Sisältöä S6 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä ryhmätyöskentelyä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta,

	Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.
--	--

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajuna kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
----------------	---

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa

	tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.
--	---

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. Sisältöön S1 tutustutaan projektityössä.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. Sisältöön S2 tutustutaan projektityössä.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Sisältöön S4 tutustutaan projektityössä.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Sisältöön S5 tutustutaan projektityössä.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometiataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometiataitoja.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geometriataitoja.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja, projektityötä sekä ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Paneudutaan erityisesti jääkauden merkkeihin lähialueella. Sisältöä S4 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 9.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestäväään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

6.8 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 ja 9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7 ja 9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vuosiluokilla 7 ja 9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan

asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

Fysiikasta annetaan arvosana 4-10 yhden kerran 7. luokalla ja kaksi kertaa 9. luokalla. 9. luokan arvosanoista ensimmäinen annetaan, kun noin puolet vuoden oppisisällöstä on suoritettu ja toinen opintojen päättyessä. Jälkimmäinen on samalla oppilaan päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvio vähintään kerran 7. luokan aikana ja vähintään kaksi kertaa 9. luokan aikana. Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Muun työskentelyn arviointikriteerit (kokeiden lisäksi)

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa toimia ryhmässä
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- asennoituu myönteisesti

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu 9 luokalle paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkai-	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia rat-	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentami-

käytön kannalta					suja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	kaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	seen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöistä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelman noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisisissa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten

hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla				Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	taustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	losten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsitteitä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsitteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisesta käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mitaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjautusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehitymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita,	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita,

sesta ja liik- keestä sekä sähköstä					malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	lakeja tutuissa tilanteissa.	malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä kotitehtävissä tai kokeellisessa työskentelyssä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeellisena työskentelynä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai ryhmätyönä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeella.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai osana kokeellista työskentelyä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyössä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan osana monialaista oppimiskokonaisuutta tai kokeellisena työskentelynä.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
----------------------------------	--

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävä käytön kannalta

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävä kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävä käytön kannalta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeessa tai ryhmätyönä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä kotitehtävissä tai kokeellisessa työskentelyssä osana jokaista opintokokonaisuutta.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta tai kokeellisena työskentelyä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta tai kokeessa.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arvioidaan osana jatkuvaa näyttöä.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai ryhmätyönä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeella.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai osana kokeellista työskentelyä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
---	---

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyössä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Sisältöalueet

- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeellisena työskentelynä ja kokeella.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan osana monialaista oppimiskokonaisuutta tai kokeellisena työskentelynä.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuden sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

6.9 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittämistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-8 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-8

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista. Mahdollisia tukitoimia ovat esimerkiksi erityis- ja klinikkaopetus sekä aineenopettajan antama tukiovetus.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-8

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteisiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu

monimuotoisten tuotosten (esim. kokeet, pari- ja ryhmätyöt, mahdolliset projektityöt) lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

7. luokalla on yksi arviointikerta.

8. luokalla on kaksi arviointikertaa, joista jälkimmäinen on päättöarviointi.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio 7. luokalla vähintään kerran ja 8. luokalla vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa toimia ryhmässä
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- asennoituu myönteisesti

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Päättöarviointi vuosiluokalla 8

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokalle 8, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7 tai 8 yksittäinen tavoite on asetettu opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian

tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoritutuksen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostetaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemustaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylle sekä työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemustaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaista kemian tietoa on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaista kemian tietoa on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioidaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemialla tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuuskohdat huomioiden ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjauksella. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen ja luotet-	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon.

					tavuuteen vaikuttavista tekijöistä.		Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemian soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa. Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemian soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata kemian soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata kemian soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia oma-toimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsitteitä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsitteiden rakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaa-	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

maan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		ilmiöiden tarkastelussa.			kuvataan malleilla.	erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelevaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmotamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selvittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selvittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monilaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden taitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioidaan kokeella ja/tai ryhmätyöllä sekä jatkuvalla näytöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja/tai kokeellisella työllä sekä jatkuvalla näytöllä.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologioita välineinä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Sisältöalueet

- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsitelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen. Malleja käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arvioidaan jatkuvalla näytöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioidaan kokeella ja/tai ryhmätyöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan kokeellisella työllä ja jatkuvalla näytöllä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arvioidaan kokeellisella työllä ja jatkuvalla näytöllä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja /tai kokeellisella työllä ja jatkuva näyttö.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja /tai kokeellisella työllä ja jatkuva näyttö.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
------------------------------------	--

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Sisältöalueet

- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan jatkuvalla näytöllä.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

6.10 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoi-keuksien mukainen arvokas elämä. Terveysteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvien osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiiriin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvioinnin, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiainesten kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erlaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Terveystiedon opetuksen ydintavoitteena on oppilaan monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen tarkoittaa teoreettisen tiedon hallintaa (T1, T5, T9), käytännön taitoja (T2, T6 ja T10), itsetunte-

muksen harjoittamista (T3, T7 ja T11), kriittistä ajattelutaitoa ja eettistä vastuullisuutta (T4, T8 ja T12). Arvioinnissa huomioitavaa on, ettei itsetuntemusta koskevia tavoitteita käytetä arvosanan muodostamisen perusteena vaan oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- Teoreettinen tieto (T1, T5, T9)
- Käytännön taidot (T2, T6, T10)
- Itsetuntemus (T3, T7, T11)
- Kriittinen ajattelu ja Eettinen vastuullisuus (T4, T8, T12)

Terveystiedossa huomioidaan erilaiset oppimisympäristöt monipuolisesti hyödyntämällä mm. erilaisia vuoro-vaikutustilanteita, mediaa ja lähiympäristöä vierailuineen. Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä oman arjen ja terveysvalintojen havainnointiin itsereflektiota hyödyntäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Terveystiedossa tehdään jatkuvaa yhteistyötä oppilashuollon kanssa ja aihepiirejä käsiteltäessä otetaan oppilaiden kehitystaso ja yksityisyys huomioon.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Arviointikertojen määrä

Terveystiedosta annetaan arvosana 4-10 kerran lukuvuoden aikana. 9. luokan arvosana on samalla peruskoulun päättöarvosana, jossa otetaan huomioon sekä 7. että 8. luokan opinnot, kuitenkin 9. luokkaa painottaen.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio kerran lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan "Hyvä" kohtien mukaista, sekä oppilas ohjautuu itsenäisesti työhön ja auttaa tarvittaessa muita ja työskentelyssä näkyy aktiivisuus ja innostuneisuus. Oppilas ottaa aktiivisesti osaa ongelmanratkaisuun ja pohdintaan ja tuo mukaan myös omia näkökulmia suullisesti tai kirjallisesti.

Kiitettävä

- Oppilaan työskentely on arvosanan "Hyvä" kohtien mukaista, sekä oppilas pystyy suunnittelemaan omaa työtään ja saattaa tehtävät ajoissa valmiiksi. Oppilas osallistuu säännöllisesti keskusteluun tai osoittaa aktiivisuutta muutoin työskentelemällä ja toimii itsenäisesti käytännön tehtävissä.

Hyvä

- Oppilas osallistuu jonkin verran ohjattuun keskusteluun tai osoittaa aktiivisuutta muutoin työskentelemällä ja toimii ohjeiden mukaan. Oppilas osallistuu käytännön tehtäviin, osaa toimia ryhmässä ja osaa keskeisimmät käsitteet. Opiskeluvälineet ja kotitehtävät on hoidettu asianmukaisesti.

Tyydyttävä

- Oppilas tarvitsee ohjausta tai tukea saadakseen työnsä valmiiksi. Työskentelyssä jättäytyy ulkopuolelle, tehtäviä on toisinaan tekemättä tai ne on tehty huolimattomasti. Oppilas antaa useimmiten työrauhan. Opiskeluvälineet ovat välillä kadoksissa. Oppilaan työskentelyssä on arvosanan "Hyvä" mukaisissa asioissa melko usein siis puutteita.

Välttävä

- Oppilas tarvitsee säännöllisesti ohjausta ohjeiden noudattamiseen tai tehtävien tekemisessä. Tehtävät jäävät kesken ohjauksesta huolimatta ja omatoimisuus puuttuu. Oppilas jättää jatkuvasti kotitehtäviä tekemättä eikä osallistu opetukseen. Tarvittavat opiskeluvälineet pääsääntöisesti puuttuvat. Oppilas häiritsee muiden koulutyötä tunnilla. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suorituksen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Terveystiedon päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elä-	S1-S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elä-	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin,	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä

mänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti		mänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.		elämänkulun vaiheen.	mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.	eritellä, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään ja oppimistaan.		<i>Ei käytetä arvosanan muo- dostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä ky-

teen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa		liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.		esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	symyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
---	--	---	--	---	---	--	--

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittämistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Terveyteen, turvallisuuden ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteita sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjautusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri							
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	Ympäristön terveysvaikutusten hahmotaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tv:t:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tv:t:n yhteyksistä terveyteen.	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tv:t:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tv:t:n yhteyksiä terveyteen.

<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p>	<p>S1–S2</p>	<p>Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.</p>	<p>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p> <p>Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p> <p>Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman.</p> <p>Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustelun suunnitelman.</p> <p>Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioidaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.</p>	<p>S1–S3</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.</p>	<p>Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsitteisiin.</p> <p>Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsitteille.</p> <p>Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsitteille.</p> <p>Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.</p>
<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauden liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauden liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa</p>	<p>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida ohjautusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja</p>	<p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p>

		oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.		Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.
--	--	---	--	--	--	--	---

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Oppilas ymmärtää terveyden koostuvan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä käsittää, että terveydessä keskeisintä on terveyden edistäminen, arjen voimavarojen ylläpitäminen sekä terveysosaamisen (tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu ja eettinen vastuullisuus) kehittäminen. Oppilas osaa nimetä terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja tietää, mitkä tekijät vahvistavat ja mitkä puolestaan vaarantavat fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Oppilas ymmärtää koetun ja mitatun terveyden käsitteet.

Oppilas tietää elämäntapaa keskeiset kohdat sekä tunnistaa elämäntapaa ja eri ikäkausien tunnuspiirteitä terveyden näkökulmasta. Oppilas osaa kuvata ihmisen fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä nuoruudessa ja ymmärtää sen olevan yksilöllistä. Oppilas osaa selittää kasvuun ja kehitykseen liittyviä käsitteitä.

Oppilas tunnistaa kiusaamisen eri piirteitä ja siihen liittyviä rooleja sekä tietää keinoja kiusaamisen ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi.

Oppilas tietää, mitä käsitteet mielihyvä ja riippuvuus tarkoittavat ja osaa nimetä erilaisia mielihyvän ja riippuvuuden lähteitä. Oppilas ymmärtää riippuvuuksiin liittyvät terveysriskit ja osaa nimetä syitä erilaisille riippu-

vuuksille sekä keinoja niistä eroon pääsemiseksi. Oppilas tiedostaa tupakkatuotteista (tupakka, nuuska, sähkösavuke) aiheutuvan riippuvuuden ja osaa selittää niihin liittyviä terveyshaittoja. Oppilas ymmärtää käsitteen passiivinen tupakointi.

Arviointi: koe/käsitekartta, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja ristiriitatilanteissa (kiusaaminen, ystävyysuhteet).

Arviointi: osallistuminen vuorovaikutustilanteisiin/harjoituksiin oppilaan omalla tasolla

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas käsittää, että jokainen ihminen on ainutlaatuinen. Oppilas oppii tapoja kehittää omaa itsetuntemustaan, itsensä arvostamista sekä itsensä kuuntelemista. Oppilas ymmärtää, että omien kehon ja mielen viestien kuunteleminen ja niiden ymmärtäminen ovat osa terveydenlukutaitoa.

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas harjoittelee terveyteen ja sairauteen liittyvien tiedonhankintamenetelmien käyttämistä. Oppilas miettii, miten toimitaan kiusaamistilanteissa ja millaista olisi kiusaamista ehkäisevä toiminta. Oppilas keksii keinoja välttää tupakoinnin aloittaminen.

Arviointi: käytännön kieltäytymisharjoituksiin osallistuminen, yksilö-/ ryhmätyöt esim. tupakan terveyshaittoista, itseohjautuvuuden määrä erilaisissa työskentelytilanteissa, tiedonhaun harjoitustyöt

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää omaa terveyttä koskevien elintapavalintojen merkityksen jokapäiväisessä elämässä ja pysyy nimeämään omaa terveyttä vahvistavia asioita. Oppilas miettii elämänhallintataitojen merkitystä osana terveyden kannalta merkittäviä voimavaroja.

Oppilas opettelee tunnistamaan mahdollisia riippuvuutta aiheuttavia tekijöitä omassa elämässään ja miettimään, miten välttää riippuvuuksien kehittymistä.

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveystietä, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Oppilas opettelee arvioimaan omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten terveystieteiden (lääketieteellinen, toiminnallinen, subjektiivinen) vaikutusta omaan terveyteen.

Arviointi: kotitehtävät

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys

Tutustutaan terveystieteen laaja-alaisuuteen ja mietitään eri terveyden osa-alueiden, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden, merkitystä osana kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tarkastellaan elämäntavan vaihteita terveyden edistämisen näkökulmasta. Kasvu ja kehitystä käsitellään nuoren omasta näkökulmastaan käsin. Käsitellään minäkuvan muodostumista ja itsetuntemuksen kehittämistä sekä itsensä arvostamista osana kokonaisvaltaista terveyttä.

S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tutkitaan terveyttä voimavaroiltaan ja käsitellään mielen hyvinvointia terveyttä tukevana tekijänä. Mietitään terveyttä kuluttavia ja tukevia tekijöitä, kuten arjen rytmi, uni, hygienia, liikunta, riippuvuus, tupakkatuotteet ja kiusaaminen. Käsitellään turvataitoja vaativien tilanteiden tunnistamista ja niissä toimimista kiusaamisen ehkäisyn näkökulmasta. Tarkastellaan itsestä huolehtimisen taitoja osana hyvää terveystietosaamista.

S3 Terveystietä, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tarkastellaan omia terveystieteitä perhekulttuurien näkökulmasta. Mietitään median vaikutusta terveydelle ja käsitellään mediataitoa osana hyvää terveystietosaamista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Oppilas harjoittelee erilaisia tunnetaitoja (erilaisten tunteiden nimeäminen, tunnistaminen, ilmaiseminen ja niiden säätelyminen). Oppilas harjoittelee rakentavaa toimimista erilaisissa ristiriita- ja ongelmatilanteissa.

Arviointi: koe, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas osaa arvioida omaa käyttäytymistään erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Oppilas pohtii erilaisten nuorten elämässä tyypillisten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä niiden ratkaisuja.

Arviointi: työskentely ja kotitehtävät

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Oppilas ymmärtää terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä mm. ravitsemukseen, seksuaalikäyttäytymiseen ja alkoholiin liittyen.

Arviointi: koe

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas harjoittelee opittujen tietojen ja taitojen soveltamista erilaisissa harjoituksissa (ensiapu).

Arviointi: koe (käytäntö ja teoria)

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteen ja sairauksien liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Oppilas tarkastelee erilaisia terveyteen liittyviä ajankohtaisia ilmiöitä.

Arviointi: keskusteluharjoitukset, erilaisiin tehtäviin osallistuminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Lähiympäristön ja yhteisöjen merkitys omia hyvinvointiin liittyviä valintoja tehdessä.

Arviointi: koe

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauksien liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiympäristössä.

Ohjataan oppilasta pohtimaan omien elintapojen ja valintojen merkitystä lähiympäristölle.

Arviointi: tiedonhakuharjoitukset ja nettitehtävät

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Käsitellään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista sekä perustunteita ja tunnetaitoja. Mietitään ristiriitojen ja ongelmatilanteiden rakentavaa käsittelyä. Tutustutaan seksuaalisuuden portaisiin ja seksuaaliterveyteen.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Käsitellään terveyttä tukevista/kuluttavista tekijöistä ravitsemusta ja liikuntaa, alkoholia ja tartuntatauteja. Opetellaan ensiaputaitoja ja itsehoitoa.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tutustutaan opiskelu-, työ- ja toimintakyky- käsitteisiin ja mietitään, miten voitaisiin edistää omaa opiskelukykyä terveyden eri osa-alueet huomioiden. Pohditaan ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta seksuaalisuuteen liittyen. Mietitään mm. alkoholi- ja liikennekulttuurin vaikutuksia ja muutoksia yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.
--	--

Oppilas opettelee äkillisen kriisin vaiheet ja osaa soveltaa erilaisia selviytymistapoja kriisitilanteissa. Oppilas oppii tunnistamaan stressiä ja harjoittelee stressin hallintataitoja.

Arviointi: koe, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilasta ohjataan löytämään sekä arvioimaan omaa käyttäytymistään stressi- ja kriisitilanteissa sekä tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä.

Oppilas miettii oman elämänsä ja terveytensä kannalta tärkeitä arvoja ja opettelee arvioimaan omia asenteitaan itseä ja muita kohtaan.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Terveystieteiden kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
--	---

Oppilas pohtii terveyteen liittyvää yhdenvertaisuutta omasta ja eri vähemmistöryhmien näkökulmasta.

Arviointi: työskentely

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteiden vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairautteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Oppilas tiedostaa huumeiden käytöstä aiheutuvan riippuvuuden sekä terveysriskin ja ymmärtää huumeiden käytön syyt ja seuraukset.

Oppilas tietää yleisimpiä suomalaisia kansantauteja ja näihin liittyviä riskitekijöitä, ehkäisykeinoja.

Oppilas tietää raskauden ehkäisykeinoja ja sukupuolitaudeilta suojautumisen eri keinoja sekä tietää seksuaalisen riskikäyttäytymisen ja seksuaalisen kaltoinkohtelun käsitteiden sisällöt.

Oppilas tietää suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän pääpiirteet.

Arviointi: koe, ryhmätyö

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas erottaa epäluotettavan ja luotettavan tietolähteen toisistaan ja osaa etsiä terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa ja toimintaohjeita (esimerkiksi seksuaalinen kaltoinkohtelu).

Oppilas osaa tunnistaa terveydelle vaarallisia tekijöitä ja ymmärtää sairauksien ennaltaehkäisyn merkityksen.

Arviointi: koe, ryhmätö

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas osaa arvioida omia elintapojaan ja terveystottumuksiaan sekä niiden vaikutusta esimerkiksi kansantauteihin.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteen ja sairauksien liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Oppilas opettelee pohtimaan kriittisesti terveyteen ja sairauksien liittyviä tietoja eri näkökulmista, kyseenalaistamaan tiedon luotettavuutta sekä tarkastelemaan sen merkitystä hyvinvoinnille.

Arviointi: keskustelut

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Oppilas ymmärtää, että ympäristö vaikuttaa terveyden eri osa-alueisiin ja kestävä elämäntapa auttaa ympäristöä säilymään terveyttä tukevana.

Arviointi: koe

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Oppilas ymmärtää toimintamalleja, joilla edistää omaa opiskelu-, toiminta- ja työkykyä.

Oppilas osaa hakea tukea ja apua erilaisissa ongelmatilanteissa.

Arviointi: työskentely

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuden vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Oppilas ymmärtää omat vaikutusmahdollisuutensa terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa. Oppilas pohdii kansalaistoiminnan ja osallisuuden merkitystä kestävä elämäntavan, kansanterveyden ja sen edistämisen kannalta.

Arviointi: tutustumisvierailutehtävä, koe

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Käsitellään mielen hyvinvointia osana kokonaisvaltaista terveyttä. Mietitään erilaisten stressi- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisyä sekä niissä toimimista. Pohditaan omia arvoja ja asenteita sekä niiden vaikutusta terveyteen.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Käsitellään terveyttä kuluttavista tekijöistä nuoren mielen pahoinvointia, ravitsemuksen ongelmia sekä huumeita. Harjoitellaan turvallisuustaitoja vaativien tilanteiden tunnistamista ja niissä toimimista sekä tuen ja avun hakemista.

Tiedetään sekä tartuntatauteja että suomalaisia kansantauteja aiheuttavat tekijät, osataan toimia ennaltaehkäisevästi sekä tiedetään, miten ja missä tauteja hoidetaan.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Käsitellään ympäristön terveysvaikutuksia terveyden eri osa-alueet huomioiden. Tutustutaan erilaisiin terveyspalveluihin ja kansalaistoiminnan muotoihin. Tarkastellaan ajankohtaisia terveyteen liittyviä ilmiöitä mm. terveysmarkkinointia ja vaikuttamisen keinoja. Pohditaan opiskelu-, työ- ja toimintakykyä osana kestävästä elämäntapaa.

6.11 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntutkimuksia ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 6-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetus suunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksien pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä uskonnon omasta luokkatilasta ympäröivään yhteiskuntaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 6-9

Opetukseen liittyvät ratkaisut tehdään huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa huomiota kiinnitetään erilaisiin oppijoihin ja opetusta voidaan eriyttää erityyppisten tehtävien avulla. Tarvittaessa tukea saadaan myös S2- ja erityisopettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittämiseen.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Arviointikertojen määrä

Oppilaiden oppimista arvioidaan kerran lukuvuodessa opiskelun päättyessä asteikolla 4-10. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Uskonnon arvosanaan vaikuttaa osaltaan oppilaan työskentely tunneilla sekä kotitehtävien tekeminen. Työskentelyä arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt *hyvän* työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.

- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan.
- Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta.
- Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita.
- Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.
- Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa on **melko usein** puutteita).

Välttävä

- Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää.
- Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokkaan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arviointin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista. Oppilas osaa kertoa ohjattua opetusta jostain kertomuksen merkityksistä	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

					tai tavoista tulkita sitä.		
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnon rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityksellisistä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvasuutta	S1, S2	Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvasuutta.	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas tunnistaa annetuista uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvasuudesta.	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvasuudesta.
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa ohjatuksi etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havainnot ja luotettavuudesta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa kertoa esi-merkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntaan Suomessa ja Euroopassa.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhän pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>
T8 ohjata oppilas perehtymään	S1, S2, S3	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä	Oppilas osaa pohjata uskontojen erilaisten

opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.		metä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksesta.	opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksesta tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.	eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.	eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänsäpiiriinsä.	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.	Eettinen pohdinta	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemään omia näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5,

7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjautusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakkenuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimenä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojansa opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojansa opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri

					mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottoisuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottoisuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argu-	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation ta-	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä

mentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja		poja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	vuorovaikutuksen taidot	väitteen toistaan.	Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiinsa pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohdittamaan ihmisytyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohdittamaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisytyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisytyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisytyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisytyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

		omien arvojen suhdetta niihin.			Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävä elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjautusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiin rakentamaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan luterilaiseen oppiin, tapoihin, rituaaleihin ja yhteisöihin sekä sisäiseen monimuotoisuuteen. Tarkastellaan Raamatun keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma

Keskeisenä sisältönä on kristinusko suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Kuudennella luokalla nostetaan esille eri uskontojen ja niiden pyhän kunnioittaminen. Tutustutaan tarkemmin YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Pohditaan ajankohtaisten asioiden kautta eettisiä ongelmia.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottamisen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilais- ten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä sekä osana mediaseurantatehtävää.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Seitsemännellä luokalla tavoitteena on oppia hahmottamaan eri uskontojen tapoja vastata eettisiin kysymyksiin. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tutustutaan kristinuskoon maailman suurimpana uskontona.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään eri uskontojen eettisiin käsityksiin ja uskonnon rooliin eettisessä päätöksenteossa.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilas havaitsemaan kristinuskon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan kristinuskoon liittyvä monimuotoisuus. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilas syventämään tietojään kristinuskosta ja sen vaikutuksista. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan kristinuskon ja kristillisperäisten liikkeiden tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan näihin liittyviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös verkkotehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen sen nykytilannetta. Lisäksi tutustutaan kristillisperäisiin liikkeisiin. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen ja keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa ja Uuden testamentin keskeistä sisältöä. Kristinuskon kulttuurivaikutuksista tarkastellaan esimerkiksi kristinuskon näkymistä mediassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Opetuksessa jäsennetään kristinuskon suhdetta suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa syvennetään ekumenian ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Yhdeksännellä luokalla tavoitteena on, että oppilas syventää tietojaan Raamatusta ja sen ihmiskuvan vaikutuksesta. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Yhdeksännellä luokalla tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan uskontojen eettisiä ohjeita sekä tunnistamaan näitä käsitteleviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, ryhmätehtävillä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, ryhmätehtävillä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Tavoitetta arvioidaan osana itsenäistä tehtävää.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tutustutaan Raamatun tutkimukseen, tulkintatapoihin ja maailmankatsomuksen merkitykseen raamatuntulkinnassa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan uskonnon ja tieteen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroja. Opetuksessa tutustutaan uskontojen ääriilikkeisiin ilmiöinä sekä uskontoon voimavarana yksilön elämässä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Tutustutaan kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen sekä tarkastellaan maailmankatsomuksen vaikutusta eettisessä päätöksenteossa. Perehdytään YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Tutustutaan uskonnonvapauteen, sen historiaan Suomessa sekä toteutumiseen nykypäivän maailmassa. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

6.12 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät jatkuvasti muuttuvassa globaalissa maailmassa. Elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä pyritään siihen, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 6-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa huomiota kiinnitetään erilaisiin oppijoihin ja opetusta voidaan eriyttää erityyppisten tehtävien avulla. Tarvittaessa tukea saadaan myös s2- ja erityisopettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

Oppilaiden oppimista arvioidaan kerran lukuvuodessa opiskelun päättyessä asteikolla 4-10. Elämäkatsomustiedon arvosanaan vaikuttaa osaltaan oppilaan työskentely tunneilla sekä kotitehtävien tekeminen. Työskentelyä arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt *hyvän* työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan.
- Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta.
- Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita.
- Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.
- Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa on melko usein puutteita).

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää.

- Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokkaan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämäkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämäkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltaamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1–S4	Oppilas harjaantuu eettisen ajattelun taidoissa. Hän osaa soveltaa eettisiä periaatteita arjen tilanteissa ja valinnoissa.	Kyky eettiseen ajatteluun ja eettisten periaatteiden soveltamiseen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti jonkin eettisen periaatteen tai arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas osaa kuvailla ja perustella yhden eettisen periaatteen ja yhden arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa kuvailla ja perustella, miten voi soveltaa eettisiä periaatteita arjessa.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa selittää ja perustella eettisten periaatteiden johdonmukaista soveltamista eri tilanteissa.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1–S4	Oppilas oppii havaitsemaan väitteitä ja tunnistamaan sekä arvioimaan niiden perusteluita.	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti keskustelusta tai tekstistä väitteen.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä väitteen ja sille perustelun.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja erilaisista teksteistä keskeisiä väitteitä perusteluineen. Oppilas osaa pohtia monipuolisesti perusteluiden asiaankuuluvuutta.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita, tunnistaa virheellistä päättelyä sekä kehittyä ajattelun taidoissa.	Ajattelun taidot	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja asioiden välisistä suhteista tai virheellisestä päättelystä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja asioiden välisistä suhteista ja virheellisestä päättelystä.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita. Oppilas osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita monipuolisesti ja tunnistaa virheellistä päättelyä. Oppilas osaa hyödyntää näitä taitoja omassa ajattelussaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä,	S1, S2, S3	Oppilas osaa kantaa vastuuta itsestä, toisista ja luonnosta.	Vastuullisen toiminnan	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden tavan kantaa	Oppilas osaa kuvailla yhden tavan kantaa vastuuta itsestä,	Oppilas osaa kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista	Oppilas osaa selittää ja perustella, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta

toisista ihmisistä ja luonnosta			ymmärtäminen	vastuuta itsestä, toisista ihmisistä tai luonnosta.	toisista ihmisistä ja luonnosta.	ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.	vastuun ottaminen, sekä kuvata erilaisin esimerkein, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4	Oppilas tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa mainita ohjautusti yhden kulttuurivähemmistön. Oppilas osaa nimetä ohjautusti yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas tietää, että on erilaisia kulttuureja, ja osaa mainita yhden kulttuurivähemmistön ja siihen liittyvän piirteen. Oppilas osaa nimetä yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas osaa nimetä ja selittää useita kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa kuvailla yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurista moninaisuutta ja pohtia sen merkitystä.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleisivistystään	S1–S4	Oppilas tunnistaa katsomusten ja kulttuurien peruspiirteitä sekä tunnistaa ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen, kulttuurin tai katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin sekä siihen liittyviä piirteitä. Oppilas tietää ainakin yhden katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomuksia ja kulttuureja sekä kertoa ja antaa niistä esimerkkejä katsomuksellisia käsitteitä käyttäen.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1–S4	Oppilas havainnoi omaa katsomuksellista osaamistaan ja asettaa sen pohjalta tavoitteita sekä arvioi katsomuksellista oppimistaan.	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa ohjautusti yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselle.	Oppilas tunnistaa osaamistaan ja asettaa ainakin yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselle. Oppilas suunnittelee ja arvioi ohjautusti opiskeluaan.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas arvioi monipuolisesti tavoitteiden toteutumista.
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	Oppilas ilmaisee katsomustaan ja toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä.	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas kuuntelee muiden katsomuksellisia kannanottoja asiallisesti.	Oppilas tuo ohjautusti esille omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään. Oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa asiallisesti.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään rakentavasti. Oppilas toimii positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään monipuolisesti. Oppilas toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.	Ihmisoikeusetiikan tunteminen	Oppilas osaa kuvailla ohjautusti yhden keskeisen lapsen oikeuden.	Oppilas tietää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa ihmisoikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta.	Oppilas ymmärtää ja osaa selittää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä ainakin

					Oppilas tietää, että on olemassa lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas tietää, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä kaksi.	kolme ihmisoikeutta. Oppilas tietää ja osaa perustella sen, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä ainakin kolme.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1–S4	Oppilas tietää, että on olemassa kansainvälisesti sovitut kestävä kehityksen tavoitteita. Hän osaa toimia omassa lähiympäristössään vastuullisesti.	Vaikutuksen keinojen tunteminen	Oppilas osaa kertoa ohjautusti yhden tavan toimia vastuullisesti omassa lähiympäristössä.	Oppilas osaa kuvailla yhden kestävä kehityksen tavoitteen. Oppilas osaa kuvailla yhden tavan toimia vastuullisesti lähiympäristössä.	Oppilas tietää, että kestävä kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaa kuvailla ja perustella niistä kaksi. Oppilas osaa antaa esimerkkejä oman toiminnan vastuullisuudesta.	Oppilas tietää, että kestävä tulevaisuuden tavoitteisto on laaja kokonaisuus. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kolme kestävä kehityksen tavoitetta. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kaksi tärkeää tapaa toimia vastuullisesti lähiympäristössä ja kertoa, miten niissä voisi olla aloitteellinen.

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päätöarviointia annettaessa.

Elämäkatsomustiedon päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältyvät alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäkatsomus,	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailman-	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet, tunnistaa	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuk-

tämään katso- muksellisia kä- sitteitä				uskonto, uskon- nottomuus).	kuvan ja elä- mäkatsomuk- sen käsitteet.	niiden välisiä suh- teita ja osaa käyt- tää niitä.	sellisessä ajattelus- saan ja tuotoksis- saan.
T2 rakentaa oppi- pilaan kulttuu- rista yleissivis- tystä ohjaamalla oppilasta tutus- tamaan erilai- siin kulttuurei- hin ja katso- muksiin ja pe- rehtymään Unescon maail- manperintöoh- jelmaan	S1	Oppilas raken- taa yleissivis- tystä erilai- sista kulttuu- reista ja katso- muksista ja Unescon maa- ilmanperintö- ohjelmasta.	Kulttuu- rien ja katso- musten tuntemi- nen	Oppilas osaa ni- metä vähintään yhdessä kulttuurin perustekijän (ku- ten pukeutumi- nen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, tek- nologia) ja yh- den Unescon maailmanperin- tökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maail- manperintöoh- jelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperin- tökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa eri- laisista kulttuu- reista ja katso- muksista. Oppilas osaa ker- toa Unescon maa- ilmanperintöohjel- man lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintö- kohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja kat- somuksellista mo- ninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maail- man kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa ku- vailla Unescon maailmanperintö- ohjelman lähtökoh- tia ja nimetä useim- mat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintö- kohteita.
T3 ohjata oppi- lasta tuntemaan erilaisia uskon- nottomia ja us- konnollisia kat- somuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutki- muksen roolia kat- somusten arvioin- nissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan eri- laisia katso- muksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutki- muksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Eriolaisten katso- musten tuntemi- nen ja vertailu	Oppilas osaa ni- metä vähintään kaksi erilaista katsomusta (ku- ten kristinusko, marxismi ja ve- ganismi).	Oppilas osaa ni- metä seemiläi- sen monoteis- min ja sekulaar- in humanismin keskeisiä piir- teitä. Oppilas tietää, että katsomuk- sellisia kysy- myksiä voi lä- hestyä tieteelli- sesti.	Oppilas osaa ni- metä keskeisten maailmankatso- musten ja kulttuu- rien tärkeimpiä piirteitä ja kehitys- kulkuja, erityisesti seemiläisen mono- teismin ja sekulaar- in humanismin historiallisia, kult- tuurisia ja yhteis- kunnallisia vai- heita. Oppilas osaa ker- toa, miten katso- muksia voi tarkas- tella tutkivasti ja tieteellisesti.	Oppilas ymmärtää keskeisten maail- mankatsomusten ja kulttuurien tär- keimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, eri- tyisesti seemiläisen monoteismin ja se- kulaarin humanis- min historiallisia, kulttuurisia ja yh- teiskunnallisia vai- heita. Oppilas osaa selit- tää, miten katso- muksia voi tarkas- tella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppi- lasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja us- kontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan us- konnollisen ajattelun ja us- kontokritiikin perusteita.	Uskon- nollisen ajattelun ja uskon- tokritiikin tuntemi- nen	Oppilas osaa oh- jatusti hankkia informaatiota us- konnoista ja us- kontokritiikistä.	Oppilas tunnis- taa, mitä uskon- nollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskonto- kritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäi- sesti hakea in- formaatiota asi- asta.	Oppilas osaa selit- tää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimer- kkejä uskontokriti- ikin pääpiirteistä sekä hakea infor- maatiota asiasta.	Oppilas osaa eri- tellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskonto- kritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäi- sesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppi- lasta tuntemaan katsomusva- pauksen ihmisoikeu- tena sekä	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusva- pauksen ihmisoikeu- tena sekä	Katso- musva- pauksen merkityksen	Oppilas osaa an- taa esimerkin katsomusvapau- desta.	Oppilas tunnis- taa katsomusva- pauksen ihmisoikeu- tena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katso- musvapaudesta ihmisoikeu- tena,	Oppilas selittää kat- somusvapauksen ihmisoikeu- tena ja joi- takinkin katsomusva-

katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja		perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	hahmotaminen		Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keidon, jolla katsomusvapautta turvataan.	joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	pauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjautusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmotaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettisiä käsitteitä ja tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestävään tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävään tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierätyksen, kulusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävään elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.
---	--------	--	-----------------------------	---	--	---	--

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoite on keskeisesti esillä opetuksessa lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite on keskeisesti esillä opetuksessa lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nyky maailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita

Opetuksessa tutustutaan eri katsomusten eettisiin käsityksiin ja katsomuksen rooliin eettisessä päätöksenteossa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaihteita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

Kahdeksannella luokalla tutustutaan erityisesti sekulaariin humanismiin. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä.

Kahdeksannella luokalla tarkastelukohteena on luonto ja ympäristö. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestäväan elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmene- mistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Tutustutaan valittujen teististen ja ateististen katsomusten, esimer- kiksi sekulaarin humanismin, historiaan sekä nykypäivään. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identi- teetin rakentamista tukevia keskusteluja.

S2 Etiikan perusteita

Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukai- suus. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuk- sien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden hallinta ja sovelta- minen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.

Yhdeksännellä luokalla perehdytään maailmankuvan sekä maailman- ja elämäkatsomuksen käsitteisiin. Ta- voitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista.

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
---	--

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Tutustutaan uskonnonvapauteen, sen historiaan Suomessa sekä toteutumiseen nykypäivän maailmassa. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävästä tulevaisuudesta hyväksi.

6.13 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneitä aikoja, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-8

Vuosiluokilla 7-8 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-8

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Vuosiluokalla 6-8 oppilaat voidaan esimerkiksi asettaa ryhmäkeskeisten ongelmanratkaisutehtävien kautta perehtymään jonkin historiallisen ihmisryhmän tasolle ja tavoittelemaan menneisyyden tunnejälkiä. Tarinat, joko opettajan kertomina, oppilaiden keksiminä tai jostain ulkoisesta lähteestä tulkittuna syventävät opetuksen teemoja. Aikakausiin syövereihin pyritään sukeltamaan sen ajan ihmisten näkökulmasta, sillä nykypäivän näkökulmasta tulkittuna ne vääristävät historiakuvaa. Nykymaailman ristiriitaisuuksien ymmärtäminen on kaikessa opetuksessa tärkeää. Työtavoilla pyritään lisäämään suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä erilaisuutta kohtaan.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Kontrafaktuaalisuutta voidaan käyttää rajoitetussa mitassa historian opetuksessa, kuitenkin korostaen faktan ja fiktion eroa. Tämä auttaa hahmottamaan, että alternatiiviset käyttäytymismallit ovat vaikuttaneet historian kulkuun, joka ei ole itsestään selvä polku. Samalla tavalla valinnat vaikuttavat nykypäivässäkkin. Kausaalisuus-suhteet korostuvat nykyisessä historianopetuksessa enemmän kuin vuosilukujen sisäistäminen. Kronologian ymmärrys on kuitenkin historian kannalta olennaista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 6-8

Vuosiluokalla 6 historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Vuosiluokilla 7-8 historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Opetuksessa eriytetään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tavoitteena on eritasoisten oppilaiden monipuolinen huomioiminen. Tarvittaessa tukea pyydetään erityis- ja S2-opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 6-8

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittämiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Arviointikertojen määrä

Historiasta annetaan arvosana 4-10 yhden (1) kerran 6. vuosiluokan aikana. Annettu numero on samalla lukuvuoden päättöarviointi. 7. ja 8. vuosiluokalla arvosana annetaan kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 7. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan ”Hyvä” kohtien mukaista. Oppilalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan ”Hyvä” kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä arvosanan ”Hyvä” mukaisissa asioissa on melko usein puutteita.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan ”Hyvä” kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S5	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan</i>			

				<i>pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–S5	Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkuperäislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinallisuuden	S1–S5	Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinallisuuden.	Historiatiedon tulkinallisuuden havaitseminen	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkinnoita.	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1–S5	Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika; esihistoria, historia; eaa, jaa).	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja ja sijoittaa eri aikakausien tapahtumia aikajärjestykseen.	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.	Oppilas kuvaillee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikakausijakoja.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S5	Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1–S5	Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkäkestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet	S1–S5	Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten samat muutokset	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutok-	Oppilas kuvaillee esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille muutos ei ole sama asia kuin edistys.

tarkoittaa eri asioita eri ihmisille		ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.			sen merkityksestä eri ihmisille.		
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1–S5	Oppilas hahmottaa jatkuvuuksia historiassa.	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.	Oppilas nimittää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.	Oppilas kuvaillee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttunut eri aikoina.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S5	Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osoittaa jonkin syyn muutokseen.	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.	Oppilas kuvaillee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnot saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1–S5	Oppilas osaa selittää, miten tulkinnot menneisyydestä saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.	Tulkintojen selittäminen	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttaa historian tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttaa historian tulkintoja.	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo, miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoituksia.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.	Oppilas kuvaillee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

Päätöarviointi vuosiluokalla 8

Päätöarviointi sijoittuu 8. lukuvuoteen. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon 7. ja 8. luokan historian tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit. Päätöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Historian päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esityksissä tulkintoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6			Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.			
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttaa	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen

historiallisissa tilanteissa		erilaisissa historiallisissa tilanteissa.			vat heidän tekojensa motiiveihin.	historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiallisessa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttaneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemissa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
T7 ohjata oppilasta analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6				Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvaillee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä,	Oppilas kuvaillee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen	Oppilas kuvaillee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja mi-

käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	luotettavuuden arvioiminen	miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	ten lähteiden tulkit-sijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjastusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjastusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvaillee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvaillee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut

kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään. Tätä tavoitetta ei oteta huomioon arvostelussa.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa tutustutaan erilaisiin lähteisiin, kuten maalauksiin, eri kulttuureja kuvaaviin esineisiin, kirjallisiin dokumentteihin ja aikalaislähteisiin. Oppilaalle opetetaan, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, joiden tiedot perustuvat tutkimuksessa käytettyihin lähteisiin sekä siihen, että tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden ja tarkastelutapojen myötä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Historian saatossa tapa tulkita tapahtumia on muuttunut, esimerkiksi löytöretket eivät ole enää yksiselitteisesti eurooppalaisia sankaritekoja, vaan ovat johtaneet myös alkuperäiskansojen tuhoon. Oppilaille tarjotaan samasta asiasta erilaisia näkökulmia. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien keinoin.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaat perehdytetään historian aikakausijaotteluun. 6. luokan oppisisällöt pitävät sisällään ne keskeiset tapahtumat, joihin aikakausien jaottelu perustuu. Jaotteluun vaikuttaa edellisen aikakauden ilmiöihin liittyvät muutokset, kuten feodalismien murentumisen ja kirkon maahan vähenemisen vaikutus keskiajan päättymiseen. Lisäksi käydään läpi käsitteiden taustoja, esimerkiksi "keskiaika"-käsitteen syntymistä renessanssin aikana. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja kokeen avulla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa huomioidaan historiallinen empatia, eli kyky tarkastella tapahtumia historiallisten henkilöiden näkökulmasta. Tavoitteena on luoda selkeä ero nykypäivän ja menneisyyden välille, sillä historiallisia tapahtumia ei voida arvioida puhtaasti tämän päivän moraalisisistä lähtökohdista. Esimerkiksi keskiaikana tyypilliset ankarat rangaistukset esiintyivät nykyihmiselle julmina ja epäinhimillisinä, mutta olivat useimmille keskiaikaisille ihmisille osa luonnollista maailmanjärjestystä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että historialliset tapahtumat ovat monien asioiden summa ja myös niiden seuraukset ovat moninaisia. Esimerkiksi löytöretkien lähtökohtana oli maustekauppaan liittyvät suuret voitot, mutta niiden seurauksina lukuisat sivilisaatiot tuhoutuivat eurooppalaisten alkaessa perustaa kauppa-asemia ja siirtokuntia merten taa. Toisaalta seurauksena oli myös maailmankuvan laajeneminen ja globalisaatio. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, projektien ja kokeen avulla.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään, kuten esimerkiksi kristinuskon vaikutus Suomessa. Tämän historiallisen taustan ymmärtäminen on tärkeää monikulttuurisessa maailmassa. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan havaitsemaan, kuinka eri aikakausilla nousseet vaikutteet kerrostuvat ja muodostavat yhdessä kulttuurien perustan. Nykyajan kulttuuri on muodostunut pienistä palasista eri aikakausilta tuhansien vuosien jatkumona. Esimerkiksi 1700-luvulla syntynyt valistusaate on pohjana YK:n ihmisoikeuksien julistukselle ja oikeusvaltion periaatteille. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, projektien ja kokeen avulla.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan historiallisen empatian keinoin tutustumaan yhden tapahtuman kahteen puoleen, kuten kuvaamaan Ranskan suurta vallankumousta 1789 niin hyvinvoivien aatelisten kuin köyhien talonpoikien näkökulmasta. Historiantutkimus löytää jatkuvasti uusia lähteitä tulkittaviksi tai perehtyy uudesta näkökulmasta vanhoihin, jo useaan otteeseen tutkittuihin lähteisiin. Se pitää historian alati muuttuvana tiedonalana. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että historiakaan ei ole muuttumatonta, vaan tulkintaa säilyneiden lähteiden pohjalta. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön keinoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan purkamaan kertomus osiin "tausta - tapahtuma - seuraus" ja liittämään se historialliseen kontekstiin. Esimerkiksi Kustaa Vaasan tahto lujittaa valtaansa johti perintökuninkuuteen, joka on edelleen käytössä Ruotsin monarkeilla. Tätä tavoitetta arvioidaan esimerkiksi jatkuvan näytön ja projektien avulla.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600-1700 -luvulla.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sisältö- ja laaja-alaisen osaamisen alueiden osalta oppilas ymmärtää historiallisten ilmiöiden ja tapahtumien vaikutuksen nykypäivään. Opiskelu tapahtuu eri tieto- ja viestintäteknologian keinoja hyödyntäen. Kansalliset identiteetit rakentuivat pitkälti 1800-luvun aikana. Oppitunneilla tarkastellaan niin suomalaisen kuin muidenkin kulttuurien identiteettien rakentumista, muuttumista ja murtumista, historiallisten tapahtumien valossa. Tätä tavoitetta ei oteta huomioon arvioinnissa.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Oppilaat tarkastelevat tapahtumia eri lähteiden valossa ja tulkitsevat eri näkökantoihin vaikuttaneita tekijöitä. Oppilaat voivat myös tehdä kurssialueen teeman ympärille rakentuvan esitelmän, johon he etsivät tietoa eri lähteitä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan arvioinnin avulla.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Oppilas tarkastelee historiallista tapahtumaa eri näkökulmien kautta. Esimerkiksi intiaanisotia amerikkalaisten sotilasraporttien ja intiaanien silminnäkijäkertomusten pohjalta. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Asiasisältöjen käsittely etenee kronologisesti syy- ja seuraussuhteita hyödyntäen temaattiset kokonaisuudet huomioiden. Arviointi tapahtuu kokeen ja laaja-alaisesti jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Oppilas ohjataan ymmärtämään tämän tavoitteen osa-alueita esimerkiksi siirtolaisuuden kautta. Tämän tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen on keskeinen osa historian opiskelua. Seitsemännen luokan osalta sisällöt nivoutuvat toisiinsa kumulatiivisesti. Sisältöjä opiskellessa tulee kuitenkin huomioida tiettyjen asioiden välillä vallitseva inkommensurabiliteetti. Tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen ja jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Tämä tavoite toteutuu osana seitsemännen luokan historian opiskelua. Esimerkkinä muutoksesta voidaan käyttää vaikka siirtymistä sääty-yhteiskunnasta luokkayhteiskuntaan, sen vaikutusta poliittisten puolueiden syntyyn ja maaseudun yhteiskunnallisten olojen kärjistymiseen. Tavoitteen toteutumisen arviointi tapahtuu kokeen, projektien ja jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Oppilas oppii ymmärtämään historiallisten tapahtumien syitä ja arvioimaan niitä kyseisen aikakauden lähtökohdista käsin. Tavoitteen arvioinnissa käytetään koetta, projekteja ja jatkuvan työskentelyn kriteeristöä.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kurssilla hyödynnetään esimerkiksi kohdassa T3 esiteltyjä menetelmiä. Tavoitteen arviointi tapahtuu kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Opiskelussa hyödynnetään erilaisia lähteitä, kuten aikalaiskuvauksia, kirjeitä, kuvia, taulukoita ja tulkitaan niitä yhdessä. Kurssilla voidaan käyttää myös fiktiivistä aineistoa, kuten kirjoja ja elokuvia, kuitenkin niin, että oppilas ymmärtää faktan ja fiktion eron. Tavoitteen arviointi tapahtuu projektien ja jatkuvan näytön kautta.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää historiallisten ilmiöiden ja tapahtumien vaikutuksen nykypäivään. Kansallisten identiteettien nousu 1800- ja 1900-luvulla muokkaa voimakkaasti nykyihmisen käsitystä itsestään, maastaan ja muista kansoista. Oppitunneilla tarkastellaan niin suomalaisen kuin muidenkin kulttuurien identiteettien rakentumista, muuttumista ja murtumista historiallisten tapahtumien valossa. Tätä tavoitetta ei huomioida arvostelussa.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Oppilaat tarkastelevat tapahtumia eri lähteiden valossa ja tulkitsevat eri näkökantoihin vaikuttaneita tekijöitä. Oppilaat voivat myös tehdä kurssialueen teeman ympärille rakentava esitelmän, johon he etsivät tietoa eri lähteitä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Oppilas tarkastelee historiallista tapahtumaa eri näkökulmien kautta. Esimerkiksi tutkitaan kylmän sodan kriisejä useista eri lähteistä. Tätä tavoitetta arvioidaan työskentelyn kautta. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Asiasisältöjen käsittely etenee kronologisesti syy- ja seuraussuhteita hyödyntäen temaattiset kokonaisuudet huomioiden. Arviointi tapahtuu laaja-alaisesti jatkuvan työskentelyn kriteerejä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön avulla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Oppilas ohjataan ymmärtämään tämän tavoitteen osa-alueita esimerkiksi holokaustin kautta. Tämän tavoitteen toteutumista arvioidaan jatkuvan työskentelyn keinoin. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen on keskeinen osa historian opiskelua myös kahdeksannen luokan osalta. Sisällöt nivoutuvat toisiinsa ja lomittuvat eri aikakausien välillä. Sisältöjä opiskellessa tulee kuitenkin huomioida, etteivät kaikki asiat ole verrattavissa toisiinsa. Tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön avulla.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Historiallisen muutoksen ymmärtäminen ja tiettyjen asioiden jatkuvuus meidän päiviimme on olennainen osa kahdeksannen luokan oppilaan opiskelua. Esimerkkinä muutoksesta voidaan käyttää vaikka Suomen itsenäistymistä, kansakunnan rakentamista, yhteiskunnan rakennemuutosta ja siitä seurannutta hyvinvointivaltion muodostumista. Tavoitteen toteutumisen arviointi tapahtuu jatkuvan työskentelyn, kokeen ja projektien avulla.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

Tavoitteen toteutumisessa käytetään monenlaisia eri lähteitä tai materiaaleja. Hyvänä esimerkkinä voidaan tulkita punaisten ja valkoisten taistelua, sodan eriäviä nimityksiä ja ihmisten motiiveja sotaan lähtemisessä tai esimerkiksi kylmän sodan eri osapuolten välistä propagandasotaa. Oppilaita voidaan kannustaa myös itsearviointiin, joka tukee tulkintojen tekemisen kehittymistä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön kriteerien avulla.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.

Oppilas oppii ymmärtämään historiallisten tapahtumien syitä ja arvioimaan niitä kyseisen aikakauden lähtökohdista käsin. Esimerkkinä oppilaat voivat pohtia ääriliikkeiden kehittymistä ennen ja nyt, joka luo siltaa oppiaineen ja arkielämän, menneisyyden ja nykyisyyden välille. Tavoitteen arvioinnissa käytetään jatkuvan työskentelyn kriteeristöä, koetta ja projekteja.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kurssilla hyödynnetään esimerkiksi kohdassa T3 esiteltyjä menetelmiä. Tavoitteen arviointi tapahtuu jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Opiskelussa hyödynnetään erilaisia lähteitä, kuten aikalaiskuvauksia, kirjoja, päiväkirjoitteita, lehtiartikkeleja, maalauksia, propagandajulisteita, internetblogeja, taulukoita ja tulkitaan niitä yhdessä. Oppitunneilla voidaan käyttää myös fiktiivistä aineistoa, kuten kirjoja ja elokuvia, kuitenkin niin, että oppilas ymmärtää faktan ja fiktion eron. Tavoitteen arviointi tapahtuu jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Oppilasta motivoidaan tulevaisuuden tarkasteluun historiallisten tapahtumien pohjalta. Esimerkiksi miten kansainväliset kriisit ovat lähteneet kehittymään, miten ne ovat ratkenneet ja miten ne vaikuttavat tähän päivään. Myös nykyisiä kriisejä pyritään pohtimaan näiden tapahtumapolkujen kautta. Esimerkiksi mitkä ovat terrorismin juuret, sen nykyisyys ja tulevaisuus. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan oppimisen kriteerien avulla.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

6.14 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtojen mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6 ja 9

Vuosiluokkien 6 ja 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6 ja 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Työtapojen avulla tutkitaan käsiteltävien asioiden arvopohjaa ja korostetaan eettisten kysymysten roolia, sillä mikään aihe ei ole täysin arvoneutraali.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 6 ja 9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tavoitteena on eritasoisten oppilaiden monipuolinen huomioiminen. Tarvittaessa tukea voidaan pyytää erityis- ja S2-opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 6 ja 9

Vuosiluokalla 6 yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimia tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Vuosiluokalla 9 oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään

ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetus suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opin-tojen edistymisen kannalta merkittävää on oppilaan ymmärrys omasta ympäristöstään, vaikutusmahdollisuuksistaan yhteisön jäsenenä, kuluttajana ja aktiivisena toimijana nyt ja tulevaisuudessa.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

9. vuosiluokan arviointia suhteutetaan oppilaiden kasvaneeseen median ja yhteiskunnan arviointikykyyn. Oppilaita kannustetaan yhä enemmän yhteisön toimijoiksi erilaisin harjoituksin, joilla testataan opittuja vastuita ja velvollisuuksia. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja yhteiskunnallisen informaation hallintaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroarvosanoin 4-10 yhden (1) kerran 6. vuosiluokan aikana. Annettu arvosana on samalla lukuvuoden päättöarvosana. 9. vuosiluokalla arvosana annetaan kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Ensimmäinen arviointikerta on väliarvosana, jälkimmäinen arviointikerta on samalla peruskoulun päättöarviointi, jossa koko lukuvuoden opinnot otetaan huomioon. Arvioinnissa ei oteta huomioon 6. luokan arvosanaa.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan ”Hyvä” kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan ”Hyvä” kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.

- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälaineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä arvosanan ”Hyvä” mukaisissa asioissa on melko usein puutteita.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan ”Hyvä” kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosaan.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1–S4	Oppilas kiinnostuu ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii harjaannuttamaan inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyvää eettistä arviointikykyään.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1–S3	Oppilas oppii hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.	Yhteisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas antaa esimerkkejä yhteisistä säännöistä. Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyviä asioita arkielämässä. Oppilas tunnistaa ohjautusti keskeisiä oikeudellisia periaatteita.	Oppilas kertoo, miksi tarvitaan yhteisiä sääntöjä. Oppilas kuvailee tasa-arvon ja ihmisoikeuksien merkitystä. Oppilas antaa esimerkin oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä. Oppilas perustelee, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan. Oppilas antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas erittelee yhteisten sääntöjen, oikeusjärjestelmän ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan toiminnalle ja sen jäsenille.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1–S4	Oppilas oppii tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.	Median roolin tarkastelu	Oppilas tunnistaa, miten media vaikuttaa hänen omassa elämässään.	Oppilas antaa esimerkkejä erilaisista tavoista, joilla media vaikuttaa hänen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas kuvailee, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.	Oppilas erittelee median erilaisia tapoja vaikuttaa yhteiskunnassa ja tarkastelee median käyttöä ja merkitystä kriittisesti.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään.	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden eroja.	Oppilas antaa esimerkkejä palkkatyön ja yrittäjyyden piirteistä ja nimeää niitä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee työnteon ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä lähiyhteisössään.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituseriä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituseriä.	Erialaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituserien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjautusti, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia.	Oppilas tunnistaa, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia ja tarkoituseriä.	Oppilas antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoituseristä.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituseriä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1–S3	Oppilas oppii demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä rakentavaa keskustelua.	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas tunnistaa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa demokraattisissa asioihin, jotka koskevat häntä ja muita yhteisön jäseniä. Oppilas antaa esimerkin tavasta vaikuttaa.	Oppilas käyttää joitakin demokraattisen vaikuttamisen keinoja. Oppilas kuuntelee toisia ja perustelee omia näkemyksiään.	Oppilas soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannan ottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja. Oppilas arvioi omaa ja yhteisönsä toimintaa demokraattisen vaikuttamisen

							näkökulmasta.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä niihin liittyviä taitoja.	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas antaa esimerkkejä kuluttamisesta ja säästämisestä.	Oppilas antaa esimerkkejä kestävästä rahankäytöstä ja kulutusvalintojen vaikutuksista.	Oppilas arvioi erilaisia tapoja käyttää rahaa ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoo, millaisia vaikutuksia hänen kulutuspäätöksillään on muihin ihmisiin ja ympäristöön.	Oppilas erittelee yksilön rahankäytön ja kuluttamisen vaikutuksia lähiyhteisöön, ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Oppilas oppii osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja käyttämään mediaa turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.	Osallistuminen ja mediataidot	Oppilas antaa esimerkin median turvallisesta käyttämisestä. Oppilas osaa ohjatusti antaa esimerkin median käyttämisestä yhteiskunnallisen toiminnan välineenä.	Oppilas antaa esimerkkejä median turvallisesta käyttämisestä ja tunnistaa median käytön liittyviä riskejä. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineinä.	Oppilas pohtii median käyttämiseen liittyviä turvallisuuksnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.	Oppilas arvioi erilaisia median käyttötapoja sekä vaikuttamisen että median turvallisen käytön näkökulmasta.

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu 9. lukuvuoteen. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit. Päätöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Yhteiskuntaopin päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan</i>			

				<i>osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamisessa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottaen ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaiuttamista yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avorakateisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joihtakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen).	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti-	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia kotija kansantalouksille.

				Oppilas osoittaa tunnista- vansa ohjatusti yksilön kei- noja vaikuttaa kestävään tule- vaisuuteen.	kestävä tule- vaisuus aset- taa koti- ja kansantalou- delle sekä yksilön tal- oudenpi- dolle.	ja kansantalou- delle sekä yksi- lön taloudenpi- dolle.	Oppilas arvioi annetun aineis- ton pohjalta yksilön talou- denpitoa kos- kevia suunnit- telmia kestä- vän talouden näkökulmasta.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näke- myksiään, osallistu- maan yhteiskunnalli- seen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediatai- tojaan ja tietoaan yh- teiskunnasta omien käsitystensä muodos- tamisessa ja kansalai- sena toimimisessa	S1– S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnalli- sessa toimin- nassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskun- nallinen ajattelu, osallistu- mis-, me- dia- ja vai- kuttamistai- tojen sovel- taminen	Oppilas antaa ohjatusti esi- merkkejä kei- noista osallis- tua ja vaikuttaa yhteiskun- nassa. Oppilas ottaa kantaan yhteis- kunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osal- listua ja vai- kuttaa yhteis- kunnallisesti. Oppilas pe- rustelee mie- lipiteitä yh- teiskunnalli- sista aiheista.	Oppilas osallis- tuu yhteiskunnal- lis-poliittisten kysymysten kä- sittelyyn ja ver- tailee erilaisia ta- voja vaikuttaa. Oppilas peruste- lee monipuoli- sesti mielipiteitä yhteiskunnalli- sista aiheista.	Oppilas osal- listuu rakenta- vasti yhteis- kunnallis-poliittisten kysy- mysten käsitte- lyyn sekä esit- tää arvioita niistä käytä- västä keskuste- lusta.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Oppilas alkaa tutustua yhteiskunnan toimintaan ja omaan rooliinsa siinä. Tätä tavoitetta ei huomioida arvoste-
lussa.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnalli-
siin ja taloudellisiin kysymyksiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Harjoitellaan oikean ja väärän erottamista yhteiskunnallisessa mittakaavassa, oppilaan oman ikätason kautta. Oppilaiden kanssa voidaan pohtia esimerkiksi kuluttamiseen liittyviä moraalisia kysymyksiä. Perehtyminen sosiaalisen median mahdollisuuksiin ja uhkakuviin on ensiarvoisen tärkeää. Arviointi tapahtuu jatkuvan näy-
tön kautta.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan tähän tavoitteeseen käytännön esimerkkien, kuten oppilaskunnan ja perheen merkityksen kautta. Ihmisoikeudet ja tasa-arvo koskettavat jokaista oppilasta, joten niiden käsittely kulkee mukana opetuksessa. Tätä tavoitetta voidaan arvioida kokeen ja jatkuvan näytön keinoin.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaiden kanssa voidaan tarkastella erilaisten medioiden käyttötottumuksia, esimerkiksi katsaukset viikon uutisiin. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa käydään läpi kokemuksia heidän lähipiirinsä kosketuksista työelämään. Voidaan pohtia 14-vuotiaana alkavaa siirtymistä työmarkkinoiden käytettäväksi. Tutustutaan yrittäjyyteen ja sen merkitykseen kansantaloudelle. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön kautta.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Oppilaille opetetaan media- ja lähdekriittisyyttä. Tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön keinoin.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa käydään läpi äänestämisen ja yhteisen vaikuttamisen käytäntöjä. Keskustelun ja väittelyn taitoja voidaan harjoittaa opettajan suunnittelemissa debaateissa. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden kanssa käsitellään rahan merkitystä ja sen arvoa sekä esimerkiksi ostoboikotteja. Tätä arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön kautta.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdolliset vierailut oppilaiden kanssa erilaisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi paikallislehden toimitukseen, ovat toivottuja. Myös erilaiset vapaaehtoisjärjestöt voidaan ottaa huomioon. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön keinoin.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää olevansa yhteiskunnan jäsen, jolla on oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. Sitä kautta on tärkeää ymmärtää yhteiskunnan rakenteita, sääntöjä ja toimintaa. Tätä tavoitetta ei huomioida arvostelussa.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilaita kannustetaan erilaisten harjoitusten ja tiedon lisäämisen kautta asettumaan esimerkiksi pakolaisten asemaan ja elämään. Sisäistämässä käytetään hyväksi mediaa ja erilaisten järjestöjen tuottamaa materiaalia, esimerkiksi UNHCR:n tuottamaa Kovat kertoimet-peliä. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Sisältöalueet

- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

Yhteiskunnan perusoikeuksien vertailu Suomessa ja muissa maissa antaa oppilaille käsityksen siitä, että kaikkialla eivät toteudu samanlaiset oikeudet. YK:n ihmisoikeuksien julistus on pohjana teeman käsittelyssä. Suomalainen oikeusjärjestelmä käydään teorian tasolla läpi oppitunneilla jo senkin takia, että oppilaat ovat vasta tulleet rikosoikeudellisen vastuun piiriin. Oppilaiden tulee ymmärtää paitsi velvollisuudet muita kohtaan, myös omat oikeutensa kansalaisina. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.

Oppilaita kannustetaan seuraamaan uutisia erilaisista medioista mm. lähes joka viikko pidettävillä uutiskyselyillä. Ajankohtaisia teemoja nostetaan tunneilla käsittelyyn monipuolisesti ja samalla opetetaan medialukutaitoa. Keväisin oppilaat osallistuvat valtakunnalliseen Taloustieto-kilpailuun, jossa menestyminen edellyttää talousasioiden laajempaa seuranta. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien, kokeen ja uutiskysymysten kautta.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta

Oppilaiden kanssa käydään oppitunneilla läpi yrittäjyyden erilaiset muodot, riskit ja voittomahdollisuudet. Oppilaiden suorittaman TET-jakson kokemuksista keskustellaan. Työelämän pelisääntöjä tarkastellaan työsovimusten ja muiden käytännön asioiden näkökulmasta, jolla tuetaan nuoria näiden tullessa työmarkkinoille. Oman rahatilanteen seuranta ja käyttöä harjoitellaan, jotta nuorista tulisi vastuullisia kuluttajia. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsenytyneesti.

Yhteiskuntaan perehtyminen voidaan aloittaa heterogeenisen suomalaisuuden kuvauksella. Vähemmistöryhmiin tutustutaan ainakin teorian tasolla, mikä on tärkeää yhä monikulttuurisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassa. Eläytyminen vähemmistöjen asemaan auttaa oppilaita ymmärtämään ihmisten erilaisuutta ja auttaa suhtautumaan siihen avarakatseisesti. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Oppilaiden kanssa käydään läpi perusperiaatteet niin paikallisesta, kansallisesta kuin yhteiseurooppalaisesta päätöksenteosta. Valtakunnallisten vaalien aikana koulussamme pyritään järjestämään nuorisovaalit, jotta oppilaille muodostuisi ruohonjuuritason näkemys yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeästä valintaprosessista. Tavoitteena on saada nuoret ymmärtämään, että juuri he itse voivat vaikuttaa asioihin esimerkiksi äänestämällä tai jopa päättäjäksi pyrkimällä. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien, jatkuvan näytön ja uutiskysymysten kautta.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Talouden perusteiden hahmotaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään globaalin talouden mekanismit, esimerkiksi tuotteiden alkuperä ja niissä käytetyt tuotantotavat. Oman kulutuskäyttäytymisen vaikutusta korostetaan. Säästämisen ja sijoittamisen peruseriaatteen käydään oppitunneilla läpi. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisyhteisön toimimisessa

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

Ajankohtaisia asioita nostetaan tunneilla esille ja niistä käydään oppilaiden kanssa keskustelua. Vuorovaikutuksen avulla opetetaan ilmaisemaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ryhmässä. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien, uutiskysymysten ja jatkuvan näytön kautta.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

6.15 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokan 6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisina toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7

Vuosiluokalla 7 musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-7

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 6-7

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Musiikille oppiaineena eriyttäminen on luonteenomaista. Opetusta pyritään eriyttämään jokaisen oppilaan lähtötaso huomioiden. Opetuksessa korostetaan monipuolisen osallistumisen tärkeyttä sukupuolesta riippumatta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 6-7

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailta tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Arviointikertojen määrä

Musiikissa annetaan arvosana 4-10 kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Poikkeuksena luokat, joilla vain yksi vuosiviikkotunti. Tällöin annetaan vain yksi arvosana vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 6. luokan jälkimmäinen arvosana on samalla myös lukuvuosiarvosana. 7. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla alustava päättöarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon. Mikäli oppilas jatkaa musiikinopintoja valinnaisena oppiaineena, otetaan menestys valinnaisessa oppiaineessa huomioon lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilaalla ei ole musiikkia valinnaisaineena, on 7. luokalla annettu alustava päättöarvosana myös lopullinen päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Koska musiikki on toiminnallinen oppiaine, ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunneilla, työskentelyn vaikutus myös musiikin numeroon on merkittävä. Työskentelyä arvioidaan kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Erinomainen

Kiitettävän kriteerien lisäksi oppilas

- Pystyy tarvittaessa auttamaan oma-aloitteisesti muita
- Pitää positiivisen asenteen uusien ja haastavienkin asioiden/tilanteiden kohdalla
- Pystyy selvittämään oma-aloitteisesti ratkaisuja ongelmiin
- Ottaa vastuuta laitteista ja ryhmästä

Kiitettävä

Hyvän kriteerien lisäksi oppilas

- Ottaa vastuun omasta toiminnastaan
- Osaa pitää tavarat, varusteet, opiskeluvälineet mukana
- Kykenee toimimaan itsenäisesti ja oma-aloitteisesti
- Suhtautuu myönteisesti opiskeluun
- On kannustava muita kohtaan

Hyvä

Hyvää työskentelyä osoittava oppilas

- Keskittyy työskentelyyn
- Osaa toimia ryhmän jäsenenä
- Toimii ohjeiden mukaan
- Osaa käsitellä musiikin välineitä asiaankuuluvasti
- Osaa arvioida omaa työskentelyään

Tyydyttävä

Tyydyttävää työskentelyä osoittava oppilas

- Keskittyy pääsääntöisesti työskentelyyn
- Ohjeiden noudattaminen tuottaa vaikeuksia
- Käsittelee musiikin välineitä huolimattomasti

Välttävä

Välttävää työskentelyä osoittava oppilas

- Oppilaan toiminta häiritsee opetusta
- Oppilas ei kykene toimimaan ryhmän jäsenenä
- Oppilas ei kykene noudattamaan ohjeita
- Oppilas vahingoittaa tahattomasti/ tahallaan musiikin välineitä

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää perusteissa määriteltyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokan 6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokan 6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusiisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musiisoivan ryhmän toimintaan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu musiisointiin ryhmän jäsenenä.	Oppilas osallistuu yhteismusiisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.	Oppilas osallistuu yhteismusiisointiin rakentavasti huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-,	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä keho-, rytm-, me-	Äänenkäyttö, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas kokeilee äänenkäytön ja soittamisen	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä sekä keho-, rytm-, melodia- ja	Oppilas kehittää äänenkäyttöään ja keho-, rytm-, melodia- ja soinn-

rytmi-, melodia- ja soitusoitimien soitotaitoan musisoivan ryhmän jäsenenä		lodia- ja soitusoitinten soitotaitojaan musisoivan ryhmän jäsenenä.		mahdollisuuksia yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja soitusoitimia ryhmän jäsenenä.	soitusoitimien soitamista. Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.	tusoittimien soitotaitoan sekä osallistuu yhteislauluun ja -soittoon sujuvasti.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunteilujen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.	S1–S4	Oppilas ilmaiseksi ja tutkii musiikkia ja taiteen maailmaa musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan.	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisissa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.
T4 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertoamaan siitä	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään.	Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja esittää kuulemastaan huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja keskustelee havainnoistaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintätekniologiaa käyttäen	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin äänillä leikkien, kokeillen ja improvisoiden sekä säveltäen tai työskentelemällä taiteidenvälisesti. Hän käyttää tietoa ja viestintätekniologiaa musiikin tekemisessä.	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaisemisen eri keinoin	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisiä ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa. Oppilas osaa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittämällä ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikillisia kokemuksiaan sekä musiikillisen maailman monimuotoisuutta.	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo musiikillisista havainnoistaan sekä tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistaan sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.	Oppilas esittää perustelluja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisiä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1–S4	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja ja osaa	Oppilas toimii opiskeltujen merkintöjen mukaisesti musisoidessaan.	Oppilas käyttää ja soveltaa opiskeltuja musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.

					musisoida niiden mukaisesti.		poja musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta. Hän tunnistaa musiikin ja ääninympäristön vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin.	Soitinten ja laitteiden turvallinen käyttö <i>Lisäksi oppilasta ohjataan pohtimaan äänen ja musiikkiin liittyviä kokemuksiaan, mutta tätä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>	Oppilas noudattaa kulloinkin annettavia turvallisuusohjeita käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas toimii turvallisuusohjeiden mukaisesti käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti ja huolehtia musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen musiikilliselle oppimiselle sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä harjoittelee tavoitteiden asettamista ja edistymisen arviointia yhteismusisoinnissa.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusisoinnissa.	Oppilas asettaa tavoitteita musiikilliselle osaamiselleen ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Musiikin päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen ta- voite	Sisäl- töalu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen ku- vaus arvos- analle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta raken- tavaan toiminta- taan musisoivan ryhmän ja musi- killaisten yhteisöjen jäse- nenä	S1– S4	Oppilas oppii toimimaan musiikkilisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikil- lisen ryh- män jäse- nenä toi- miminen	Oppilas osal- listuu musi- soivan ryh- män toiminta- opettajan konkreettisen ohjeen mu- kaan.	Oppilas osaa toi- mia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii it- senäisesti musi- soivan ryhmän ja musiikkilisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuu- destaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikkilisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudesta sekä kannustaan ja auttaa toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppi- lasta ylläpitä- mään äänen- käyttö- ja laulu- taitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryh- män jäsenenä	S1– S4	Oppilas kehittää äänen- käyttö- ja laulu- taitoaan edel- leen musisoiva- van ryhmän jä- senenä.	Äänen- käyttö ja laulami- nen musi- kiryhmän jäsenenä	Oppilas käyt- tää ääntään osana musi- killaista ilmai- sua.	Oppilas käyttää ääntään musiikkilisen ilmaisun vä- lineenä ja osallistu- u yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikkilisen ilmaisun vä- lineenä ja osallistu- u yhteislauluun sovittaen osuu- tensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikkilisen ilmaisun välineenä tehtävään ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1– S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia.	Soittami- nen musiik- kiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteis- soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteis- soittoon melko sujuvasti.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteis- soittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun	S1– S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikki- liikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas soivittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.	Oppilas soivittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuessaan, myös rytmisesti perus- sykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisu- ssa ja vuorovaikutuksessa.
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääninympäristön ja musiikin elämyk-	S1– S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääninympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä	Ääninympäristön ja musiikin kuuntelu ja	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia keskuksellisten havainnoistaan sekä

selliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan		kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	siitä keskusteleminen				perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaan ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1–S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurinen osaa-	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin monista käyttötapoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnustamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia</i>			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulos- taan sekä musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulos- taan ja pitää huolta musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musi- sointi- ja ääniympä- ristön tur- vallisuu- desta huolehtiminen	Oppilas nou- dattaa annetta- via turvalli- suusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ää- niympäristön tur- vallisuuteen liit- tyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvalli- suusohjeiden mu- kaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soitti- mia musisointi- lanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimak- kuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liitty- vät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuulli- sesti musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikil- lista osaamis- taan harjoittelun avulla, asetta- maan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan tai- tojensa edisty- mistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii ke- hittämään musi- killista osaamis- taan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musi- killiselle oppimi- selleen sekä ar- vioi taitojensa edistymistä suh- teessa tavoittei- siin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehit- tää osaamis- taan opettajan tukemana jol- lakin musiikil- lisen osaami- sen osa-alu- eella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjat- tuna musisoin- tiin, musiikkilii- kuntaan tai sävel- tämiseen ja muu- hun luovaan tuot- tamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntai- sesti ja työsken- telee niiden suun- taisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoit- teita, harjoittelee niiden suuntai- sesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoit- teisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikun- taan tai säveltä- miseen ja muu- hun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoit- teita ja työsken- telee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään
Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppitunneilla musisoidaan yhdessä erilaisissa kokoonpanoissa, erilaisilla instrumenteilla käsiteltävästä aiheesta riippuen. Yhteismusisoinnin arvioinnissa otetaan huomioon tuntiaktiivisuus ja jatkuva näyttö.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppitunneilla lauletaan ja tehdään äänenkäytön harjoituksia monipuolisesti. Tehdään lauluharjoituksia ja lauletaan kappaleita yksi- ja moniäänisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja laulunäytteen perusteella.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T4 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite arvioidaan osana työskentelyä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös vertaisarviointia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasryhmien kanssa **voidaan toteuttaa** ryhmätöyprojekti. Arviointi toteutetaan vertaisarviointina ja itsearviointina. Arvioinnin tavoitteena on kehittää oppilaiden kriittistä ajattelua muille ja itselle annettavan rakentavan palautteen kautta.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn sekä kirjallisen kokeen perusteella.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilasta ohjataan havainnoimaan omaa kehitystään itsearvioinnin avulla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan myös käytännön näytteen avulla.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

Oppitunneilla harjoitellaan äänenkäyttöä monipuolisesti tekemällä äänenkäytön harjoituksia, laulamalla yksija moniäänistä lauluohjelmistoa. Rytminkäsittelyyn, motoriikan kehittämiseen ja keuhonhallinnan tukena käytetään keuhosoitteita. Bändisoittimista (kitara, basso, rummut ja koskettimet) opetellaan perusteita. Tunneilla tehdään ilmaisuharjoituksia musiikin innoittamana.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Oppitunneilla perehdytään musiikin peruselementteihin teoriassa ja käytännössä. Tutustutaan tahtiosoitukseen ja aika-arvoihin, sävelten nimiin, duurien ja mollien muodostamiseen koskettimistolla. Soitinryhmiin tutustutaan kuuntelemalla ja mahdollisuuksien mukaan kokeilemalla. Opetellaan nuottisymbolien merkityksiä ja nuottisuunnistusta. Tutustutaan dynamiikan käsitteisiin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Koulutyön ohessa pyritään käymään konsertissa koulun ulkopuolella. Oppilaat osallistuvat koulun juhliin ja musiikkiesityksiin yleisönä ja osallistuvat yhteislauluihin. Taidemusiikin historiaa opiskeltaessa pohditaan musiikin merkityksiä yhteiskunnassa eri aikoina. Käsitellään maailmanmusiikkia soittamalla, laulamalla ja liikkumalla. Kiinnitetään huomiota ympäröivään äänimaailmaan ja toteutetaan äänimaisemia.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

Oppitunneilla musisoidaan yhdessä erilaisissa kokoonpanoissa erilaisilla instrumenteilla käsiteltävästä aiheesta riippuen. Yhteismusisoinnin arvioinnissa otetaan huomioon tuntiaktiivisuus ja jatkuva näytö.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

Oppitunneilla lauletaan ja tehdään äänenkäytön harjoituksia monipuolisesti. Tehdään lauluharjoituksia ja lauletaan kappaleita yksi- ja moniäänisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja laulunäytteen perusteella.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja soitusoittoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja soitusoittoja ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

Oppitunneilla musisoidaan erilaisissa ja monipuolisissa musisointiryhmissä käyttäen keho-, rytm-, melodia- ja soitusoittoja. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja soittonäytteen perusteella.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessään ja soittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan

- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

Opetuksessa hyödynnetään taideintegraatiota. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Oppilasryhmien kanssa toteutetaan ryhmätyöprojekti. Arviointi toteutetaan vertaisarviointina ja itsearviointina. Arvioinnin tavoitteena on kehittää oppilaiden kriittistä ajattelua muille ja itselle annettavan rakentavan palautteen kautta.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tapoihin tehdä musiikkia mm. käyttämällä musiikkiteknologisia sovelluksia. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn perusteella.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn perusteella.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu

- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Kuulonhuollon perusasioita testataan kirjallisessa kokeessa.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilasta ohjataan havainnoimaan omaa kehitystään itsearviointin avulla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan myös käytännön näytteen avulla.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Oppitunneilla kuunnellaan erilaisia esimerkkejä kuorotyypeistä ja ääniin jakamisesta (s,a,t,b). Tehdään lauluja ilmaisuharjoitteita, sekä lauletaan yksi- ja moniäänisesti. Harjoittelussa käytetään apuna kehorytmejä. Koulusoittimena jatketaan kitaransoittoa. Bändisoittimien (koskettimet, basso, rummut) perusteita kerrataan ja tietoa ja taitoja syvennetään. Oppilaita rohkaistetaan kokeilemaan ja tekemään omia sovituksia ja pieniä sävellyksiä. Harjoitellaan improvisointia blues-kaavan pohjalta.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehityksessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa

Musiikin peruselementteihin (muoto, melodia, harmonia, sointiväri, rytm, dynamiikka) tutustutaan ja havainnoidaan niitä käytännössä. Opetuksessa kiinnitetään huomiota kappaleiden rakenteisiin ja kappaleen rakenteen hahmottamiseen nuottikuvan avulla. Harjoitellaan tulkitsemaan kitaran sointumerkintöjä ja tabulatuureja. Opetellaan lukemaan erilaisia rumpukompeja. Harjoitellaan pianosointujen (duuri ja molli) muodostamista. Pyritään ymmärtämään musiikkia tyylinmukaisesti.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Oppilaat osallistuvat koulun juhliin. Opetuksessa tarkastellaan yhteiskunnan ja eri aikakausien olosuhteiden vaikutusta musiikin kehitykseen (populaarimusiikin kehitys, maailmanmusiikki). Opettaja auttaa oppilasta tunnistamaan ja kehittämään musiikillisia vahvuuksia. Oppitunneille pyritään rakentamaan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Turvalliseen ääniympäristöön kiinnitetään huomiota, siitä keskustellaan ja käydään läpi kuulonhuoltoon liittyviä asioita.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset

6.16 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuviutus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-8

Vuosiluokilla 6-8 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkko-ympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-8

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 6-8 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 6-8

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisissa ilmaisuissa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyö-

dyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 6-8 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 6-8

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taidooppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Arviointikertojen määrä

Kuvataiteesta annetaan arvosana 4-10 kerran 6. luokalla, kaksi kertaa 7. luokalla ja kerran 8. luokalla. 6. luokan arvosana on samalla myös lukuvuosiarvosana. Yleisopetuksen luokilla sekä Luma-luokilla 8. luokan arvosana on samalla oppilaan alustava päättöarvosana, jossa otetaan huomioon myös seitsemännen luokan arvosanat. Musiikkiluokalla alustava päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosiarvosana. Mikäli oppilas jatkaa kuvataideopintoja valinnaisena oppiaineena, niin valinnaisten kurssien arvosanat huomioidaan lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilas ei valitse kuvataidetta valinnaiseksi oppiaineeksi, silloin 7. luokan tai 8. luokan alustava päättöarvosana jää myös lopulliseksi kuvataiteen päättöarvosanaksi.

Työskentelyn arviointi

Kuvataide on kokonaisvaltainen ja toiminnallinen oppiaine ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunneilla. Oppilaan työskentelyllä on vahva merkitys kuvataiteen arviointiin. Työskentelyä arvioidaan kerran 6. luokalla, kaksi kertaa 7. luokalla ja kerran 8. luokalla.

Erinomainen

- oppilas pystyy suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan oppitunnilla annettuja tehtäviä itsenäisesti.
- oppilas pystyy tarvittaessa jakamaan saamaansa opetusta muille oppilaille.
- oppilas osoittaa kuvataiteen harrastuneisuutta.

Kiitettävä

- oppilas pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan oppitunnilla annettuja tehtäviä melko itsenäisesti.
- oppilaan asennoituminen oppiainetta ja toisia kohtaan on kannustavaa.

Hyvä

- oppilas suoriutuu hyvin useimmista oppitunnilla annetuista tehtävistä.
- oppilas osallistuu opetukseen ja haluaa ilmaista itseään kuvallisesti.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan on myönteistä.

Tyydyttävä

- oppilas suoriutuu tyydyttävästi useimmista annetuista tehtävistä, mutta työt ovat usein keskeneräisiä tai viimeistelemättömiä.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan on usein välinpitämätöntä.

Välttävä

- oppilas osallistuu oppitunneille, mutta ei ryhdy työskentelemään.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan usein kielteistä.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokan 6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokan 6 kuvataiteen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokan 6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältyvät alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arviointikohde oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi	Oppilas tekee ohjatusti havaintoja koikeilemällä joltain kuvallista välinettä.	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelemista yksin ja ryhmän jäsenenä.	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas jakaa ohjatusti jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti. Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa. Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelemista.	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiaan aktiivisesti yhteiseen keskusteluun. Oppilas osaa perustella näkemyksiään.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioon ottaen. Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Hän harjoittelee käyttämään kuvailmaisussaan myös muita kuin näköaistiin perustuvaa tietoa.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee ohjatusti havaintojaan ja ajatuksiaan kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös joltain muuta tiedon	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja.	Oppilas osaa syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvailmaisun välineillä ja keinoilla. Oppilas hyödyntää kuvailmai-

					tuottamisen tapaa.	Oppilas käyttää kuvailmaisuunsa myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	suksaan tavoitteellisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu erilaisiin kuvailmaisun välineisiin ja keinoihin sekä oppii käyttämään niitä monipuolisesti. Hän oppii harjoittelemaan ja kehittämään kuvan tekemisen taitojaan pitkäjänteisesti.	Kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee erilaisten kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttöä. Oppilas käyttää niistä joitakin tehdessään kuvia.	Oppilas osaa käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvailmaisuun. Oppilas kehittää kuvan tekemisen taitojaan.	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tarkoituksenmukaisesti kuvallisessa tuottamisessaan. Oppilas harjaannuttaa kuvan tekemisen taitojaan pääosin tavoitteellisesti.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kehittämään tavoitteellisesti kuvailmaisuun yksin ja yhteistyössä.	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä	Oppilas harjoittelee ohjatusti työskentelyä oman tai yhteisen suunnitelman pohjalta.	Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää yksittäisiä kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden suuntaisesti.	Oppilas osaa asettaa tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.	Oppilas osaa asettaa johdonmukaisesti tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden mukaisesti.
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin vaikuttamisen keinoja kuvissaan.	Oppilas harjoittelee ja käyttää joitakin vaikuttamisen keinoja ilmaisessaan näkemyksiään kuvissaan.	Oppilas osaa käyttää vaikuttamisen keinoja ilmaisessaan näkemyksiään kuvissaan.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia vaikuttamisen keinoja kuvissaan. Oppilas ilmaisee näkemyksiään kuvissaan ja osallistuu niillä keskusteluun.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee monipuolisesti erilaisia kuvia. Hän oppii pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.	Kuvien tarkastelu	Oppilas tarkastelee ohjatusti kuvia sekä pohtii todellisuuden ja fiktion suhdetta jossakin kuvassa.	Oppilas tarkastelee erilaisia kuvia ja huomioi ohjatusti niiden lähtökohtia ja yhteyksiä. Oppilas ilmaisee näkemyksiään todellisuuden ja fiktion suhteesta joissakin kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaissa kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella monipuolisesti sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa perustellen näkemyksiään.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee visuaalisen kulttuurin merkityksiä eri näkökulmista. Hän oppii käyttämään kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas käyttää ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas kertoo kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas käyttää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti kuvatulkinna menetelmiä tulkitsaan kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas hyödyntää tulkintojaan perustellessaan näkemyksiään kuvista keskusteltaessa.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisen tapoja omista kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu kulttuurisiin kuvailmaisiin tapoihin. Hän oppii käyttämään niitä omassa kuvailmaisuudessaan.	Kulttuuristen kuvailmaisen tapojen tuntemus ja käyttäminen	Oppilas tutustuu ja kokeilee ohjatusti jotakin kulttuurista kuvailmaisen tapaa tehdessään kuvia.	Oppilas harjoittelee joitakin kulttuurisia kuvailmaisen tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisen tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas osaa soveltaa kulttuurisia kuvailmaisen tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee omien näkemysten esittämistä visuaalisesta kulttuurista ja oppii keskustelemaan siinä ilmenevistä arvoista.	Arvojen tarkasteleminen ja niistä keskusteleminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti visuaalisessa kulttuurissa ilmenevien arvojen tarkastelemista ja niistä keskustelemista.	Oppilas ilmaisee ja tuo keskusteluun joitakin näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ilmaisee aktiivisesti näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisen kulttuurin arvoista käytävään keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisen sisällön ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	Oppilas ottaa kuvailmaisuudessaan huomioon kulttuuriseen moninaisuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia.	Kuvailmaisen valinnat omien näkemysten esittämisessä	Oppilas tuo ohjatusti esille jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestäväan kehityksen näkökulman.	Oppilas huomioi joissakin kuvailmaisuudessaan sisällöissä tai toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia.	Oppilas huomioi kuvailmaisuudessaan sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Oppilas kertoo kuvailmaisen valinnoillaan näkemyksistään.	Oppilas huomioi kuvailmaisuudessaan sisällöissä ja toimintatavoissa tavoitteellisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Hän perustelee näkemyksiään ja ratkaisujaan.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonais-

arviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytetyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Osaamisen kuvaus arvosalalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisusaan myös jotta-kin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisusaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisusaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisen keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itseenisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskentellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaisessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöönsä soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoiltaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.

tapoja kuvallisessa tuottamisessaan							tamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisuksaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisuksaan huomioon jonkin kulttuurin moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	Oppilas ottaa kuvailmaisuksaan huomioon erilaisia kulttuurin moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	Oppilas tarkastelee kuvailmaisuksaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurin moninaisuuden ja kestävä kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöönsä ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppitunneilla mediaharjoituksia. Oppilas oppii havaitsemaan erilaisia tapoja tulkita mediaa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaanuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla tutustutaan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaaleihin ja tekniikoihin. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan omia ideoitaan kuvallisin keinoin.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointi- ja ongelmanratkaisukykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Ryhmätyöt.

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmitöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit

- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Omat kuvakulttuuri

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisällöt valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taide-teoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Arvioidaan taiteellisen tehtävän tavoitteiden saavuttaminen.

Oppitunnilla oppilasta ohjataan havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilasta ohjataan kuvittamaan näkemiään havaintoja. Oppilas oppii käyttämään useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöönsä ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.
------------------------------------	--

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilasta ohjataan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaalien ja tekniikoiden käyttöön.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointi- ja ongelmanratkaisukykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
--	--

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Ryhmätyöt

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmätöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä

taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Arvioidaan taiteellisen tehtävän tavoitteiden saavuttaminen.

Oppitunnilla oppilasta ohjataan havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilasta ohjataan kuvittamaan näkemiään havaintoja. Oppilas oppii käyttämään useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilasta ohjataan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaalien ja tekniikoiden käyttöön.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointikykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Ryhmätyöt

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmätöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

6.17 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita koko käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologioita sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa onnistumisen kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisesta maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat toisia ja itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnustetaan myös erilaisia teknologioita toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppimisympäristön ja erilaisten työtapojen avulla luodaan edellytykset hyvään käsityön oppimiseen, oppilaan oppimismotivaation, onnistumisen kokemusten, itseluottamuksen, työskentelytaitojen sekä yhteistyötaitojen vahvistamiseen. Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo-, näyttely- ja yritysvierailuilla.

Oppiminen rakentuu teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja ja menetelmiä käyttäen. Opetus tapahtuu tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen, joka mahdollistaa monipuolisen ja tarkoituksenmukaisen opetuksen ja huomioi oppilaan yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeet. Käsityössä hyödynnetään tietotekniikkaa ja harjaannutetaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen.

Opetus toteutetaan pääsääntöisesti luokka-asteittain määritellyissä ryhmissä. Tarvittaessa käytetään suunnitelmallista ja yksilöllisesti opetuksen eriyttämistä. Jokaisen ryhmän käsityön oppitunnit määritellään lukujärjestyksessä, jota toteutetaan opetuksenjärjestäjän laatimissa puitteissa. Tavoitteena on, että opetusryhmässä on enintään 16 oppilasta. Tällöin opettajalla on mahdollisuus seurata ja tukea oppilaan turvallista työskentelyä, oppimista ja muuta kehitystä. Käsityön oppimisessa järjestetään mahdollisuuksia yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja oppilaiden keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 6-9

Käsityöopetuksen ohjauksessa on keskeisessä asemassa oppilaan yksilölliset tiedot, taidot ja tarpeet. Oppimisen tavoitteiden kannalta ohjauksen/tuen järjestämisessä huomioidaan pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan erilaisten oppijoiden suunnittelutaitoja, käsityötaitojen vahvistamista ja yhteisöllistä

työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työ tavoilla kannustetaan oppilasta osallistumiseen, aktiivisuuteen ja itsenäiseen työskentelyyn. Oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ohjaavat eriytettyihin ratkaisuihin, esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen yhteisenä tavoitteena on tuottaa onnistumisen kokemuksia ja lisätä oppilaan luottamusta omiin taitoihin – omalla tasollaan – käsityötuotteiden suunnittelijana ja valmistajana.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsitöissä vuosiluokalla 6-9

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemistä, testaamista, eri materiaalien työstämisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Arviointikertojen määrä

Käsityössä annetaan arvosana 4-10 kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Arviointikertojen perusteella muodostuu lukuvuoden lopullinen arvosana. Ensimmäinen arvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Kuvataide- ja musiikkiluokkien sekä yleisopetuksen luokkien 7. vuosiluokan lukuvuoden lopullinen arvosana on samalla alustava päättöarvosana. Luma-luokkien alustava päättöarvosana on sama kuin 8. luokan lukuvuosiarvosana.

Mikäli oppilas jatkaa käsityöopintoja valinnaisena oppiaineena, otetaan menestys valinnaisessa käsityössä huomioon lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilaalla ei ole käsityötä valinnaisaineena, on 7. luokalla tai 8. luokalla annettu alustava päättöarvosana myös lopullinen päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Käsityö on toiminnallinen oppiaine ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunnilla. Työskentelyn arviointi korostuu osana oppiaineen arviointia. Oppilaan työskentelyn arviointi on jatkuvaa ja prosessikohtaista. Työskentelyn arviointiin osallistuu opettajan lisäksi oppilas itse. Arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työskentelyään. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan vastuullisuutta työskentelyssä sekä sosiaalisia- ja yhteistyötaitoja oppimisprosessissa.

Käsitöissä arvioidaan oppilaan työskentelyä jatkuvasti. Työskentelystä annetaan arvio jokaisen prosessin valmistuttua ja kokonaisarvio vähintään kerran lukukauden aikana yhteisesti sovittujen arviointikriteerien asteikolla.

Erinomainen

- on aktiivinen, oma-aloitteinen, kiinnostunut ja soveltaa opittuja asioita erinomaisesti
- on ahkera, tuottelias ja valitsee haastavia töitä
- osaa arvioida realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamansa palautteen
- noudattaa tinkimättä turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia ja auttaa mielellään muita
- huolehtii oman työn etenemisestä
- osaa toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Kiitettävä

- on oma-aloitteinen, kiinnostunut ja soveltaa opittuja asioita kiitettävästi
- on ahkera ja valitsee haastavia töitä

- osaa arvioida realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamansa palautteen
- noudattaa tinkimättä turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia ja auttaa mielellään muita
- huolehtii oman työn etenemisestä
- osaa toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Hyvä

- on yleensä oma-aloitteinen ja melko ahkera
- osaa melko usein soveltaa opittuja asioita ja hyödyntää saamaansa palautetta
- osaa ohjatusti arvioida toimintaansa realistisesti
- noudattaa hyvin turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia
- huolehtii yleensä oman työn etenemisestä
- osaa yleensä toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Tyydyttävä

- keskittyminen opetukseen ja työskentelyyn on vaihtelevaa
- muistaa osan opetuksista asioista – suunnitteleminen ja palautteen hyödyntäminen satunnaista
- arvioi omaa toimintaansa osittain epärealistisesti
- noudattaa tavallisesti työturvallisuusohjeita
- oman ja toisten tuotosten arvostaminen vaihtelevaa
- työn eteneminen vaihtelevaa – tuotteet valmistuvat hitaasti
- osaa harvoin toimia ryhmässä – järjestyksestä ja siisteydestä huolehtiminen on puutteellista

Välttävä

- keskittyminen opetukseen ja työskentelyyn on välinpitämätöntä – runsaasti poissaoloja
- muistaa harvoin opetetut asiat ja tarvitsee jatkuvasti opettajan ohjausta
- arvioi puutteellisesti omaa toimintaansa
- tarvitsee jatkuvaa muistuttamista työturvallisuuden noudattamisesta
- ei osaa arvostaa omia ja muiden tuotoksia
- työskentely on satunnaista ja työt eivät valmistu ajallaan
- toimii ryhmässä sivustakatsojana ja tarvitsee toistuvasti huomauttamista järjestyksestä ja siisteydestä

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6.vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalla 6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokan 6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokalla 6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmassa osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokalla 6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

6.vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Osaamisen kuvaus arvosalalle 9
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1–S6			<i>Ei vaikuta arvosalan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokeimuksia osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin, johon sisältyy oman työn suunnittelu, valmistus ja työskentelyaikainen arviointi. Hän dokumentoi prosessia.	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin osat. Oppilas toteuttaa jonkin käsityöprosessin osan opettajan konkreettisesti ohjaamana ja dokumentoi sen.	Oppilas toteuttaa käsityöprosessin keskeiset osat opettajan ohjaamana. Oppilas dokumentoi joitakin käsityöprosessin vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja dokumentoi sen eri vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin itsenäisesti ja dokumentoi käsityöprosessin vaiheet. Oppilas pohtii omaa työskentelyään.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1–S4	Oppilas suunnittelee ja valmistaa yksin tai ryhmässä käsityötuotteen tai teoksen, jossa toteutuu perustellut, esteettiset ja tekniset ratkaisut.	Tuotteen valmistaminen	Oppilas suunnittelee tai valmistaa tuotetta tai teosta opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen opettajan ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus. Oppilas arvioi ja perustelee tuotteen esteettisiä tai toiminnallisia ratkaisuja.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä ja tuntee erilaisia käsityön materiaaleja. Hän työstää tarkoituksenmukaisesti erilaisia materiaaleja ja valitsee niihin sopivia valmistusmenetelmiä.	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistusmenetelmien valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas tunnistaa joitakin käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tunnistaa ja nimeää käsityön käsitteistöä ja käyttää käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan ohjaamana.	Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä monipuolisesti. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää taitavasti eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä soveltaen niitä tarkoituksenmukaisesti.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisuudesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1–S5	Oppilas toimii pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja työskentelee työturvallisuusohjeita noudattaen. Hän valitsee ja käyttää työhön sopivaa välineistöä.	Työskentelytaidot	Oppilas harjoittelee pitkäjänteistä ja turvallista työskentelyä opettajan konkreettisesti ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää työvälineitä	Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuullisesti ja turvallisesti opettajan ohjaamana. Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä.	Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystään sekä toimii pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden	Oppilas työskentelee vastuuntuntoisesti, pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas huomioi työturvallisuuden omassa ja toisten kanssa työskentelyssä.

				opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä opettajan ohjaamana.	den toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä turvallisesti ja taroituksenmukaisesti.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa valita niistä taroituksenmukaisimmat.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1–S2, S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa jonkin käsityöprosessin vaiheen aikana opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opettajan ohjaamana käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeistuksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää itsenäisesti oman käsityöprosessinsa eri vaiheisiin ja niiden dokumentointiin sopivia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaihteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia	S6	Oppilas arvostaa omaa ja muiden työtä sekä tarkastelee omaa käsityöprosessiaan ja tarvittaessa muuttaa työskentelyään. Hän antaa vertaispalautetta käsityöprosessista.	Oman työn ja käsityöprosessin tarkastelu, vertaispalautteen antaminen	Oppilas harjoittelee oman työn ja käsityöprosessin tarkastelua sekä vertaispalautteen antamista opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas osallistuu oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun sekä vertaispalautteen antamiseen opettajan ohjaamana.	Oppilas osallistuu rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun. Oppilas osallistuu tarkoituksenmukaisesti vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas tarkastelee realistisesti omaa työtään ja käsityöprosessiaan. Oppilas antaa aktiivisesti rakentavaa vertaispalautetta käsityöprosessista.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1–S3, S5	Oppilas tarkastelee kulutus- ja tuotantotapoja monipuolisesti. Hän valmistaa tuotteitaan materiaalityöllisesti.	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas pohtii kulutus- ja tuotantotapoja opettajan ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalityöllisesti.	Oppilas tarkastelee monipuolisesti kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalityöllisesti ja perustelee valintojaan.

Päätösarviointi

Päätösarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Käsityön päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoissaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatuksi.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatuksi. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.	Oppilas osaa asettaa oppimiseksi ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyttisesti ja realistisesti.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu monien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatuksi työskentelynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valitsemassaan suunnittelemaan tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttökelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.
T4 ohjata oppilas käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisu	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materi-	Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologinen ilmaisuus	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joi-	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja joltain muuta tapaa käyttämällä.	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materi-

		aaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.		tain havaintojaan ja ajatuksiaan.			aaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoii työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annettua ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.	Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osallistuu opettajan ohjajana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjajana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaan liittyviä valintoja.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön.

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasta ohjataan kekseliäisyyteen sekä oman luovuuden löytämiseen ja hyödyntämiseen käsityöprosessien suunnittelussa ja valmistuksessa.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi.

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa suhteuttaa osaamisensa oman työn suunnittelussa, toteuttamisessa ja dokumentoinnissa. Oppilas osaa suunnitella koko käsityöprosessissa ajankäyttöä ja loogista etenemistä.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa soveltaa luovasti tietojaan ja taitojaan tuotteen suunnittelussa ja valmistusprosessin aikana. Oppilas osaa valita esteettisesti toimivia tekniikoita ja materiaaleja omaan käsityöprosessiinsa. Oppilas osaa toimia ryhmässä toisten kanssa, tuoda esille omia näkemyksiään ja antaa tilaa toisten mielipiteille.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Sisältöalueet:

- S3 Kokeilu
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen:

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilas tietää ja osaa käyttää käsityön tavallisimpia termejä, tekniikoita ja tietää materiaalien rakenteista sekä osaa käyttää niitä sujuvasti omassa käsityöprosessissa.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa koko käsityöprosessin ajan.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Sisältöalueet:

- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilas oppii sekä oman että toisten töiden arviointia ja palautteen antamista.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilas osaa huomioida tuotteen elinkaaren käsityössä.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään käsityön erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Käsityöprosessin suunnittelussa oppilaan itseohjautuvuus ja vastuu kasvaa. Käytetään tietokoneavusteista suunnittelua ja mallinnusta mahdollisuuksien mukaan. Harjoitellaan teknistä piirtämistä. Laaditaan omaan työhön työsuunnitelma, mikä osoittaa kirjallisen ohjeen ja käsityössä käytettävien yleisten merkkien ymmärtämistä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Työskennellään ohjatusti oman suunnitelman ja työohjeiden mukaan. Vahvistetaan turvallista, ikätasoon ja työturvamääräyksiin suhteutettua, itsenäistä koneiden ja välineiden käyttöä.

Käytetään valvotusti akkuporakonetta ja käsihiomakonetta sekä puuntyöstölaitteita, esim. penkki- tai pylväsporakone, hiomakone ja puusorvi. Käytetään ompelukonetta sujuvasti: ompelukoneen langoitus, ompelukoneen säädöt ja saumurilla ompelu. Käytetään erilaisia mittausvälineitä. Harjoitellaan henkilökohtaisten mittojen ottoa ja tutustutaan mittataulukon. Tutustutaan kaavoihin ja käytetään valmiskaavoja: jäljentäminen sekä kaavamerkkit. Kerrataan ompelun perusasioita: saumanvara, sauma ja huollittelu. Lankatöissä käytetään erilaisia tekniikoita. Samaan työhön voidaan yhdistää useampia tekniikoita. Kerrataan elektroniikkasanastoa ja peruskomponenttien toimintaa. Käytetään erikoistekniikoita; esimerkiksi kankaan kuviointi ja -värjäys, huovutus, kirjonta, juottaminen, 3D-mallintaminen ja -tulostus, nahan ompelu, kuviointi ja leikkaus käsin tai lasertyöstöasemaa hyödyntäen.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perektyään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin. Materiaalien ja työvälineiden valinnassa huomioidaan kestävä kehitys ja taloudellisuus. Tutustutaan turvallisuuskulttuurin arvioimiseen ja kehittämiseen ikätason mukaisesti. Oppilaat osallistuvat turvallisen työskentelyn suunnitteluun ja vaarojen arviointiin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarvittaessa osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta. Dokumentoidaan käsityöprosessia ohjatusti. Arvioidaan omaa suunnittelua, työskentelyä ja tuotosta.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Keskeiset sisällöt

- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi eri käsityön materiaaleja ja tekniikoita.

Arvioidaan opettujen tietojen ja taitojen oppimista ja soveltamista omassa suunnittelussa ja työskentelyssä. Arviointi on jatkuvaa työskentelyn ja oppimisen seurantaa ja havainnointia. Tavoitteen toteutumista arvioivat sekä oppilaat että opettaja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

Oppilas osaa asettaa käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttaa niiden perusteella koko käsityöprosessin sekä arvioida oppimistaan.

Arvioidaan koko lukuvuoden ajan koko käsityöprosessin hallintaa, tavoitteellista työskentelyä, innovointia ja oman käsityöprosessin arviointia. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seurantaa ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaan tuotteita/teoksia.

Arvioidaan oppilaan kykyä innovoida, käyttää ja hyödyntää omaan käsityöprosessiin soveltuvia työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seuranta ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Visuaalinen, materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään käsityön terminologiaa sekä ymmärtää ja soveltaa teknologista ilmaisua.

Arvioidaan jatkuvasti oppilaan tietojen hallintaa käsityön materiaaleista ja teknologiasta. Arvioidaan kykyä hyödyntää ja käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seuranta ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.

Keskeiset sisällöt

- S6 Työturvallisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

Tavoitteena on turvallinen työskentely käsityöluokassa, ennakointi ja havainnointi.

Arvioidaan, että oppilaan työskentely ja toiminta on turvallista luokkatilanteessa koko käsityöprosessin aikana.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan arvioinnin kautta koko tehtävän ajan.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. Tutustutaan robotiikkaan ja harjoitellaan ongelmien ratkaisemista ohjelmoinnin ja rakentelun avulla.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tutustutaan konetyöstöön. Kokeillaan ja harjoitellaan eri materiaalien koneellista työstöä, lämpömuovaamista ja liittämismenetelmiä. Harjoitellaan kaavan muokkaamista. Käytetään ompelukonetta ja saumuria sujuvasti. Tutustutaan johonkin käsityön erikoistekniikkaan.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti. Tutustutaan turvallisuuskulttuurin arvioimiseen ja kehittämiseen oppilaan ikätason mukaisesti. Oppilaat osallistuvat turvallisen työskentelyn suunnitteluun, vaarojen arviointiin ja turvakävelyihin, jotta heidän roolinsa turvallisen oppimisympäristön ylläpitämisessä ja kehittämisessä on aktiivinen.

6.18 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokalla 6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 6-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla pa-

lautteella. Vuosiluokalla 6 kiinnitetään huomioita sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokalla 6-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroin (4-10) kaksi kertaa/vuosiluokka. 9. luokan viimeinen arviointikerta on samalla päättöarviointi. Työskentely vaikuttaa osana liikunnan kurssiarviointia. Työskentelyn arviointi suoritetaan kurssiarviointin yhteydessä. Päättöarviointi sijoittuu siihen luvuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arvioinnissa käytetään seuraavaa asteikkoa.

Erinomainen

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilaalla on halu oppia ja kehittyä
- Työskentely on erittäin aktiivista ja oma-aloitteista sekä suhtautuminen oppiaineeseen on erinomaista.
- Oppilaan toiminnalla on positiivinen vaikutus ryhmän toimintaan ja ilmapiiriin.
- Oppilas kannustaa ja pystyy tarvittaessa ohjaamaan muita oppilaita.

Kiitettävä

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilaalla on halu oppia ja kehittyä
- Oppilaan työskentely on oma-aloitteista ja tehokasta.
- Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja liikuntavälineistä.
- Oppilas suhtautuu myönteisesti toimintaan sekä kannustaa muita oppilaita.

Hyvä

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilas käyttäytyy asiallisesti.
- Työskentely on pääosin aktiivista ja suhtautuminen oppiaineeseen on hyvä.

Tyydyttävä

- Oppilaan liikuntavarusteissa on ajoittaisia puutteita.
- Oppilas myöhästelee tunneilta.
- Oppilaan asenne ja työskentely vaihtelee sekä on tehotonta ja halutonta.

Välttävä

- Oppilaalla on paljon selittämättömiä poissaoloja ja myöhästymisiä.

- Oppilaalta puuttuvat asianmukaiset liikuntavarusteet toistuvasti.
- Oppilas häiritsee käytöksellään muun ryhmän toimintaa.
- Oppilaan työskentely on välinpitämätöntä ja passiivista.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Liikunnan arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetus suunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosi arviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetus suunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosi arvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosi arviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

6.vuosiluokan lukuvuosi arvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas toimii liikuntatunneilla satunnaisesti ja valikoiden.	Oppilas toimii liikuntatunneilla kokeillen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja harjoittelee opettajien ohjeittamia liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan opettajan ohjaamana sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan sekä hyödyntää niitä toiminnassaan.	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Oppilas sopeuttaa liikumistaan ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja havaintojensa mukaan.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	Oppilas oppii arvioimaan ja kehittämään fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, millä tavalla fyysisiä kunto-ominaisuuksia voi mitata ja osaa harjoittaa joihtain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan, asettaa omia tavoitteita sekä kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas osaa uida 50 m ja hypätä uintisyvyiseen veteen.	Oppilas on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).	Oppilas osaa uida 100 m kahta uintitapaa käyttäen sekä pelastautua vedestä.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa ilmaista, miten toimitaan turvallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä opettajan ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunteilmaisuaan niin, että pystyy opettajan ohjaamana toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee valikoimatta kaikkien kanssa sekä toimii useimmiten yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa ilmaista reilun pelin periaatteita ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista opettajan ohjaamana.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja pyrkii edistämään sitä.
Psyykinen toimintakyky							

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa ilmaista, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii yleensä opettajan ohjajana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtii siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohdimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumulatiivisesti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päätösarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Liikunnan päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöaluet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään ais-	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eriaistien avulla ja tekee tar-	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia rat-	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pysyy peruste-

tien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja		koituksenmuksaisia ratkaisuja.				kaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	maan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuden liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovai- kutustaidot sekä työskente- lytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunnelmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjajana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

iloa ja virkistystä tuottavia liikunta-harrastuksia							
---	--	--	--	--	--	--	--

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 6

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itseenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitteviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotasaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitettäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opitellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liik- kumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumis- taitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsit- telytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arvi- ointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Psykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitettäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden

kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

6.19 Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-8

Kotitalousoppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, suunnitelmallisuuden ja oma-aloitteisuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi.

Oppimistilanteella on oltava selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys on huomioitava opetuksen ja ohjauksen suunnittelussa. Oppilaan osaamistason perusteella voidaan eriyttää joustavin opetusjärjestelyin. Käytännön toimintataitojen tukemista toteutetaan havainnollistamalla ja yhdessä tekemällä, jonka seurauksena op-

pilas saa osaamiskokemuksia. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheet edellyttävät ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävien jäsentelyssä.

Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen yhteisenä tavoitteena on tuottaa onnistumisen kokemuksia ja lisätä oppilaan luottamusta omiin arjen tietoihin ja taitoihin. Kotitaloustieteellisen tiedon avulla tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden sisältöjen oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen alan koulutukseen ja työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-8

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Arviointikertojen määrä

Kotitaloudessa annetaan arvosana 4-10 kolme (3) kertaa 7. luokan aikana ja kaksi (2) kertaa 8. luokan aikana. Väliarvosana annetaan 7. luokalla aina kun noin kolmannes lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 8. luokalla väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Kumpanakin vuonna viimeinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana. 8. luokan jälkimmäinen arvosana yleisopetuksen luokilla ja Luma-luokilla on samalla peruskoulun alustava päättöarvosana, jossa otetaan huomioon sekä 7. että 8. luokan opinnot. Musiikki- ja kuvataideluokkien osalta yhteinen kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen, alustava päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosiarvosana.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden arviointiin. Työskentelyn arviointi tehdään ensimmäisen ja viimeisen numeroarvioinnin yhteydessä, yhteensä kaksi (2) kertaa lukuvuodessa sekä 7. että 8. luokalla.

Erinomainen

- on työskentelyssään organisoiva, varma ja taitava sekä oma-aloitteinen ja huolellinen.
- suhtautuu vastuullisesti työskentelyyn noudattaen hyviä käytöstapoja
- edistää ryhmän yhteistyötä
- toimii taloudellisesti ja järjestystä ylläpitävästi
- osaa soveltaa ennalta oppimaansa
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta

Kiitettävä

- on työskentelyssään varma, taitava ja huolellinen sekä useimmiten organisoiva ja oma-aloitteinen
- suhtautuu vastuullisesti työskentelyyn noudattaen hyviä käytöstapoja
- toimii aina yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- toimii useimmiten taloudellisesti ja järjestystä ylläpitävästi
- osaa lähes aina soveltaa ennalta oppimaansa
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta

Hyvä

- osoittaa työskentelyssään varmuutta, taitavuutta ja huolellisuutta ja pyrkii toimimaan oma-aloitteisesti
- yrittää toimia vastuullisesti ja hyvien käytöstapojen mukaisesti
- toimii ryhmässä lähes aina yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- osaa ohjatusti hakea tietoa ja seurata ohjeita ja soveltaa niitä
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta jossain määrin

Tyydyttävä

- osoittaa työskentelyssään ajoittain varmuutta ja huolellisuutta sekä toimii annettujen ohjeiden mukaan
- vaatii ohjausta hyvien käytöstapojen mukaiseen toimintaan
- suorittaa ryhmässä omat tehtävänsä
- osaa ohjatusti hakea tietoa sekä seurata sitä ohjatusti
- suorittaa kotitehtävät

Välttävä

- työskentely on huolimaton ja välinpitämätöntä
- käyttäytyminen on häiritsevää tai passiivista
- ei tee omia tehtäviään
- harvoin myönteinen, aktiivinen ja vastuuta ottava
- osaa hakea tietoa ohjatusti
- laiminlyö usein kotitehtävät

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 7 tai 8, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, tai 8 yksittäinen tavoite on asetettu. Päätösarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kotitalouden päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoidaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtään ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toi-	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja esteetiikka	Oppilas suorittuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suorittuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä	Oppilas suorittuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentai-	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä.

sekä kannustaa luovuuteen ja esteetiikan huomiointiin		minnassaan luovuuden ja esteetiikan.			voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että esteetiikalla on merkitystä.	toja edellyttä- vissä kotitalou- den tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteetti- siä näkökulmia.	Oppilas perustelee luovuuden ja esteetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonai- suutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävää.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelemista, rakentavaa keskustelua	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisissä suunniteluissa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukena keskusteluun yhteisissä	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat

ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa				suunnittelu- ja työtilanteissa.	suunnittelu- ja työtilanteissa.	suunnittelu- ja työtilanteissa.	näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentamisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvaillee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavaisten kohtelun ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteen luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoa ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietoa ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietoa ja taitojaan. Oppilas kuvaillee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietoa ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa (käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

Kotitalouden tavoitteet ja arviointi jaetaan kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat käytännön toimintataidot, tiedonhallintataidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Näiden perusteella muodostuu oppiaineen kokonaisarvosana. Seuraavien tavoitteiden kohdalla arvioinnilla tarkoitetaan ensisijaista arviointiperustetta, mutta oppiaineen laaja-alaisuuden johdosta arviointi perustuu aina useampiin tekijöihin. Esimerkiksi jatkuva näyttö vaikuttaa lähes kaikkien tavoitteiden arviointiin.

Kotitalouden oppitunneilla opitaan suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan omaa työtä ja toimintaa käytännön työskentelyn kautta. Tavoitteen toteutumista arvioivat sekä oppilaat että opettaja. Oppilaan onnistuessa tässä tavoitteessa hänellä on taitoja hallita sekä nykyistä että myöhempien elämänvaiheiden arkea.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Kädentaitoja opitaan ja estetiikkaan kiinnitetään huomiota ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kodinhoidon töissä. Oppilaita kannustetaan jatkuvasti ja erityisesti oppilaiden omien projektituotoisten suunnittelutehtävien yhteydessä luovuuteen. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan työskentelyn ja mahdollisten käytännön kokeiden avulla.

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta keskeinen toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas osaa toimia hygieenisesti ja turvallisesti kodin arjessa sekä osaa huomioida ergonomian työskentelyssään. Tätä osaamista arvioidaan jatkuvan työskentelyn havainnoinnin ja keskustelujen avulla. On tärkeää ymmärtää ja osata soveltaa oman ajankäyttöä ja muita voimavaroja nyky-yhteiskunnan hektisessä arjessa.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Tavoitteena on, että kotitaloustuntien erilaisissa ja toistuvissa ryhmätyötilanteissa opitaan toisten kuuntelemista, rakentavaa keskustelua ja argumentointia. Näiden taitojen myötä kehittyy suvaitsevaisuus ja yhteistyökykyisyys, joita tarvitaan työ- ja perhe-elämässä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat yksi kotitalouden arvioinnin osa-alueista ja arviointi perustuu siihen, miten oppilas toimii ryhmän jäsenenä.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

Tavoitteena on, että oppilas pystyy työskentelemään tilanteen mukaan joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä yhteistyökykyisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvasti oppitunneilla.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Hyvät tavat ja vuorovaikutustaidot ryhmän toiminnassa vaikuttavat oppiaineen kokonaisarvosanaan.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
-----------------------------	--

Tavoitetta arvioidaan monipuolisten kirjallisten tehtävien avulla sekä arvioimalla osaako oppilas vertailla tietolähteiden luotettavuutta ja soveltaa hankkimaansa tietoa käytännössä.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyyppilisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.

Tavoitteen tietojen oppiminen antaa valmiuksia toimia itsenäisesti tulevaisuuden arjessa. Tavoitetta arvioidaan oppilaan kykyä ymmärtää ja soveltaa ohjeita niin oppitunneilla kuin koetilanteissa.

T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Tavoitetta arvioidaan oppilaan toimintaa perustelevissa keskusteluissa sekä kirjallisissa tehtävissä. Tavoitteena on, että oppilas toimii ympäristö- ja kustannustietoisesti oppitunneilla ja osaa soveltaa toimintatapoja myöhemmin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri, ruokaketju, ravitsemussuositukset, elintarviketuntemuksen perusteet, ruokaturvallisuus, taloudellisuus, eettisyys ja ruokaan liittyvä luotettava tieto.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Kodin puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita kuluttajana toimimisessa. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Kädentaitoja opitaan ja estetiikkaan kiinnitetään huomiota ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kodinhoidon töissä. Oppilaita kannustetaan jatkuvasti ja erityisesti oppilaiden omien projektituotoisten suunnittelutehtävien yhteydessä luovuuteen. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan työskentelyn ja mahdollisten käytännön kokeiden avulla.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyuden kannalta.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas oppii tietoa kestävän kulutuksen mukaisista materiaaleista, työvälineistä sekä laitteista ja osaa soveltaa tätä oppimaansa tietoa käytännössä toimien vastuullisena kuluttajana. Tavoitetta arvioitaessa painottuu se, että perustuuko soveltaminen opittuun tietoon. Arviointia tehdään keskustelemalla käytännön työskentelyn lomassa. Kotitalousopetuksessa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja ohjataan sen hyödyntämisessä kodin arjessa, mitä ei erikseen arvioida.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas osaa toimia hygieenisesti ja turvallisesti kodin arjessa sekä osaa huomioida ergonomian työskentelyssään. Tätä osaamista arvioidaan jatkuvan työskentelyn havainnoinnin ja keskustelujen avulla. On tärkeää ymmärtää ja osata soveltaa oman ajankäyttöä ja muita voimavaroja nyky-yhteiskunnan hektisessä arjessa.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Tavoitteena on, että kotitaloustuntien erilaisissa ja toistuvissa ryhmätyötilanteissa opitaan toisten kuuntelemista, rakentavaa keskustelua ja argumentointia. Näiden taitojen myötä kehittyy suvaitsevaisuus ja yhteistyökykyisyys, joita tarvitaan työ- ja perhe-elämässä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat yksi kotitalouden arvioinnin osa-alueista ja arviointi perustuu siihen, miten oppilas toimii ryhmän jäsenenä.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.

Tavoitteen tarkoitus on, että oppilas oppii, millaista kodin arki on ollut ennen ja on nykyään. Tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät monikulttuurisuuden vaikutukset arjen toimintoihin ja osaavat toimia niiden mukaisesti. Edellistä tavoitetta arvioidaan osana oppituntien jatkuvaa näyttöä.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Tavoitetta arvioidaan monipuolisten kirjallisten tehtävien avulla sekä arvioimalla osaako oppilas vertailla tietolähteiden luotettavuutta ja soveltaa hankkimaansa tietoa käytännössä.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä. Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

Tavoitteen mukainen toiminta auttaa oppilasta etsimään ja valitsemaan oikeaa tietoa ongelman ratkaisemiseksi arjen eri tilanteissa. Oppilaan osaamisen arviointiin vaikuttavat tämän tietotaito ja luovuuden osalta käytännön tehtävät.

T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Mittaamisen ja laskemisen sekä kiertämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.
---	--

Tavoitetta arvioidaan oppilaan toimintaa perustelevissa keskusteluissa sekä kirjallisissa tehtävissä. Tavoitteena on, että oppilas toimii ympäristö- ja kustannustietoisesti oppitunneilla ja osaa soveltaa toimintatapoja myöhemminkin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri, ruokaketju, ravitsemussuositukset, ruokaturvallisuus, taloudellisuus, eettisyys ja ruokaan liittyvä luotettava tieto. Kahdeksannella luokalla käsitellään myös kalenterivuoden ja kodin juhlia sekä syvennyttään elintarviketuntemukseen ja -vertailuun. Lisäksi kahdeksannella luokalla tehdään ateriasuunnitelmia ja toteutetaan niitä.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt ovat yhdessä eläminen ja asumistaidot, kahdeksannella luokalla syventyen asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuteen ja kodin teknologiaan. Kodin puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla tavoitellaan hyvinvointia, tasapuolista voimavarojen käyttöä ja vastuunottoa perheessä. Sisällöt johdattavat tunnistamaan asumiseen ja kotitalouteen liittyvien palveluiden ja kodinteknologian tarpeellisuutta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

6.20 Ympäristööoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristööoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Ympäristööopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristööopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristööopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristööopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristööopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristööopissa kiinnitetään huomiota kestävä kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristööopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristööopissa rakennetaan perustaa ympäristööopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristööopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristööopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Ympäristööopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristööopin monitieteinen perusta. Ympäristööopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tietoa ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisien näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristööopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristööopissa vuosiluokalla 6

Ympäristööopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristööopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopin vuosiluokalla 6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuudeksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalla 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Arviointikertojen määrä

Ympäristöoppi arvioidaan kolme kertaa lukuvuodessa, joista viimeinen numero on lukuvuosiarvosana. Lukuvuoden arvosana muodostuu kolmen eri kokonaisuuden keskiarvosta. Kokonaisuudet ovat biologia ja maantieto, fysiikka ja kemia sekä terveystieto.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan vähintään kolme kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1–S6	Oppilas ylläpitää kiinnostustaan ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä kokee kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ympäristöopin opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6	Oppilas asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskentelee pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistaa ympäristöopin osaamistaan.	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas asettaa yksittäisen tavoitteen ohjautusti ja osallistuu yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ohjautusti ja työskentelee ohjautusti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja arvioi niiden saavuttamista sekä työskentelee oma-aloitteisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6	Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan sekä toimii ja vaikuttaa ympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi. Hän ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas antaa esimerkin ihmisen aiheuttamasta muutoksesta ympäristössä. Oppilas nimeää myönteisiä asioita, joita hän voi tehdä ympäristön ja yhteisön hyväksi.	Oppilas kuvaillee esimerkkien avulla ympäristön tilaa ja mainitsee joitakin kestävästä tulevaisuutta uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvaillee keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistuu ohjatusti yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas kuvaillee esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvaillee ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas antaa perusteltuja esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevista ja uhkaavista tekijöistä. Oppilas kuvaillee perustellen erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu aktiivisesti yhteiseen vaikuttamiseen.
Tutkimisen ja toimimisen taidot							
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi	S1–S6	Oppilas muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osallistuu aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamiseen yhdessä toisten kanssa tai hän tunnistaa aiheita, joihin voidaan kehittää kysymyksiä.	Oppilas muodostaa ohjautusti kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä ja kehittää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia sekä tekee havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osallistuu havainnointiin, mittaamiseen ja tulosten dokumentoimiseen ja kertoo näistä ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjautusti pieniä tutkimuksia. Oppilas tekee ohjautusti havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjautusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti ja tekee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia eri oppimisympäristöissä tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan eri tavoin	S1–S6	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita, tekee johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittää tuloksiaan eri tavoin.	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas kuvaillee ohjautusti tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia käyttäen tutkimuksessa kerättyä tietoa tai tehtyjä havaintoja.	Oppilas tekee ohjautusti yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas esittää tuloksiaan ohjeiden mukaisesti.	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan selkeästi.	Oppilas kuvaillee syy-seuraussuhteita ja esittää johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja tur-	S1–S6	Oppilas edistää hyvinvointia ja turvallisuutta toimin-	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas nimeää jonkin hyvinvointiin	Oppilas nimeää useita hyvinvointiin	Oppilas kuvaillee keskeisiä hyvinvointiin	Oppilas perustelee, miten keskeiset tekijät vaikuttavat

vallisuutta toiminnassa ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan		nassaan ja ympäristössään sekä toimii turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti ja itseään suojelemaan.		ja turvallisuuteen liittyvän tekijän. Oppilas nimeää jonkin toimintatavan turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen.	ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas nimeää toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja huomioi niitä ohjatusti oppimistilanteissa.	ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas kuvaillee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja osaa käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.	hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Oppilas kuvaillee perustelluina toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä asianmukaisesti oppimistilanteissa.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6	Oppilas tutkii ja toimii sekä liikkuu ja retkeilee luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osallistuu ulkona oppimiseen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja ohjatuksi luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas osallistuu ohjatusti tutkimuksen tekemiseen joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee omaaloitteisesti havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä auttaen tarvittaessa muita ryhmän jäseniä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6	Oppilas toimii ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, ilmaisee itseään ja kuuntelee muita. Hän tunnistaa, ilmaisee ja säätelää tunteitaan.	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmissä ohjatusti. Oppilas nimeää ohjatusti tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee ryhmän antaman tehtävän mukaisesti ja antaa pyydettyä toimintaa palautetta. Oppilas nimeää tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta. Oppilas kuvaillee tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja omaaloitteisesti erilaisissa rooleissa antaen, vastaanottaen ja hyödyntäen palautetta. Oppilas kuvaillee perustellen tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja ja soveltaa niitä eri tilanteissa ja rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.	Tieto- ja viestintätekniologian käyttäminen	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas osallistuu digitaalisen tuotoksen tekemiseen ja esittämiseen.	Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas toimii aktiivisesti digitaalisen tuotoksen tekemisessä ja esittämisessä.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätekniologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas kuvaillee tieto- ja viestintätekniologian vastuul-	Oppilas valitsee perustellen ja käyttää tieto- ja viestintätekniologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä sekä tukee muita ryhmän jäseniä. Oppilas kuvaillee perustellen

				Oppilas nimeää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyvän tekijän.	Oppilas nimeää tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyviä tekijöitä.	lista, turvallista ja ergonomista käyttöä.	tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys							
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6	Oppilas hahmottaa ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Hän kehittää käsite- rakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.	Käsitteiden käyttö	Oppilas tunnistaa joitakin ympäristöopin tiedonalojen käsitteitä ja osaa yhdistää niitä ympäristöön, ihmisen toimintaan ja niihin liittyviin ilmiöihin.	Oppilas kuvaillee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä joillakin ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää toisiinsa liittyviä käsitteitä.	Oppilas kuvaillee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää käsitteitä toisiinsa loogisesti toisiinsa.	Oppilas selittää ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas käyttää ja yhdistää käsitteitä toisiinsa niin, että ne muodostavat loogisia kokonaisuuksia.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6	Oppilas ymmärtää, käyttää ja tekee erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Mallien käyttäminen	Oppilas tietää, että malli on todellisuuden yksinkertaistus. Oppilas nimeää ohjatusti jonkin annetun mallin keskeiset osat.	Oppilas käyttää ja tekee ohjatusti malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee tarkoituksenmukaisia malleja sekä selittää perustellen niiden avulla ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6	Oppilas hankkii luotettavaa tietoa, ilmaisee perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas hakee ohjatusti tietoa annetuista tietolähteistä. Oppilas nimeää jonkin tietolähteen luotettavuuteen liittyvän tekijän.	Oppilas hakee tietoa ohjatusti erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi ohjatusti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee ohjatusti erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee monipuolisesti tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi monipuolisesti tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja vertailee eri näkökulmia.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajattelun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoi-	S1, S3–S6	Oppilas tutkii luonnon, tunnistaa eliöitä ja elinympäristöä sekä osaa ajatella ekologisesti. Hän ymmärtää ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.	Biologian tiedonala: luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen; ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas tunnistaa ohjatusti joitakin eliöitä, elinympäristöjä ja elottoman luonnon tekijöitä. Oppilas tunnistaa joitakin	Oppilas tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas nimeää elottoman ja elollisen luonnon tekijöitä, joita	Oppilas nimeää eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas antaa esimerkkejä elottoman ja	Oppilas nimeää monipuolisesti eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas kuvaillee eliöiden ja elottoman luonnon välisiä

<p>mintojen ja kehityksen ymmärtämiseen</p>				<p>ihmisen rakenteita ja elintointintoja sekä ihmisen kehittymisen vaihteita.</p>	<p>eliöt tarvitsevat ympäristöstään.</p> <p>Oppilas nimeää joitakin ihmisen rakenteita ja antaa esimerkkejä ihmisen elintoinnoista ja kehityksen vaihteista.</p>	<p>elollisen luonnon vuorovaihtokutuksesta.</p> <p>Oppilas nimeää ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen elintoimintoja ja kehitystä.</p>	<p>vuorovaikutussuhteita.</p> <p>Oppilas nimeää monipuolisesti ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen rakenteiden ja elintoimintojen välisiä yhteyksiä.</p>
<p>T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja</p>	<p>S3–S6</p>	<p>Oppilas hahmottaa omaa lähiympäristöä ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla. Hän osaa käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.</p>	<p>Maantiedon tiedonala: maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot</p>	<p>Oppilas nimeää joitakin maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita.</p> <p>Oppilas käyttää joitakin maantieteellisiä käsitteitä ja nimeää pääilman-suunnat.</p> <p>Oppilas käyttää ohjatusti karttoja.</p>	<p>Oppilas nimeää maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.</p> <p>Oppilas antaa esimerkkejä alueiden piirteistä maantieteellisiä käsitteitä käyttäen ja nimeää ilman-suunnat.</p> <p>Oppilas käyttää ohjatusti karttoja tai muita geomedialähteitä.</p>	<p>Oppilas nimeää maanosat sekä valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.</p> <p>Oppilas kuvaillee alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta.</p> <p>Oppilas käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.</p>	<p>Oppilas nimeää ja tunnistaa maanosat sekä monipuolisesti valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.</p> <p>Oppilas vertailee alueiden piirteitä ja sijaintia käyttäen maantieteellisiä käsitteistöä.</p> <p>Oppilas tulkitsee käyttämäänsä karttoja ja muita geomedialähteitä sekä arvioi niitä kriittisesti.</p>
<p>T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi</p>	<p>S2, S4–S6</p>	<p>Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä ymmärtää energian säilymisen periaatteen.</p>	<p>Fysiikan tiedonala: fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen</p>	<p>Oppilas tekee havaintoja jos-takin fysikaalisesta ilmiöstä ja kuvailee sitä käyttäen ohjatusti fysiikan käsitteitä.</p> <p>Oppilas nimeää joitakin energialähteitä ja -lajeja tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää ohjatusti joitakin yksinkertaisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä.</p> <p>Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa.</p> <p>Oppilas nimeää eri energialähteitä ja -lajeja ja osaa antaa yksittäisiä esimerkkejä energian muuntumisesta eri lajeihin.</p>	<p>Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä.</p> <p>Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arjessa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.</p>	<p>Oppilas havainnoi, tutkii ja selittää fysikaalisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä.</p> <p>Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa.</p> <p>Oppilas selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa.</p>

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntilannetta, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamista arjessa	S1–S3, S6	Oppilas ymmärtää terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntilannetta, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Hän saa valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.	Terveystiedon tiedonala: terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen sekä ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas nimeää jonkin terveyden osa-alueen ja terveyttä edistävän elintavan. Oppilas nimeää jonkin lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyvän tunnuspiirteen.	Oppilas nimeää terveyden osa-alueita ja kuvailee yk-sittäistä terveyttä edistävää elintapaa. Oppilas nimeää lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyviä tunnuspiirteitä.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja. Oppilas kuvailee lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä niiden välisestä yhteydestä. Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten elintavat vaikuttavat terveyteen. Oppilas selittää perustellen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niihin liittyvää yksilöllistä vaihtelua.
---	-----------	--	--	---	---	---	--

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Merkitys, arvot ja asenteet

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Merkitys, arvot ja asenteet

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla tai kotitehtävissä tai kokeissa.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtävien, tuntiosaamisen ja kokeen avulla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutus-tilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tuntea, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtäviin osallistumisen sekä kokeen perusteella.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tiedot ja ymmärrys

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja.

Keskeiset sisällöt

- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tiedot ja ymmärrys

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tiedot ja ymmärrys

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveystietoa arjessa

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtävien, tuntiosaamisen ja kokeen avulla.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehittymistä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan monipuolisesti mielenterveystaidoista tunnetaitoja. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Sisältöaluetta S1 painotetaan erityisesti terveystiedon kokonaisuudessa.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: palo- ja sähköturvallisuus, päihteet Päihdeputken kautta, kiusaamisen ehkäisy sekä fyysinen ja henkinen koskemattomuus.

Sisältöaluetta S2 painotetaan erityisesti terveystiedon kokonaisuudessa.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialla.

Sisältöaluetta S3 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua.

Sisältöaluetta S4 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Perehdytään lähiavaruuteen ja maapallon rakenteeseen. Tutkitaan sähköä ja magnetismia. Tutustutaan ravintoketjuihin, kasvien lisääntymiseen ja ravinnon tuotantoon.

Sisältöaluetta S5 painotetaan erityisesti fysiikan ja kemian kokonaisuudessa.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Sisältöaluetta S6 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

6.21 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työsäään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 6-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokan 6 aikana jokaista oppilasta ohjataan kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata erilisiä oppitunteja (pienryhmäohjaus) opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltävien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia oma-kohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa. Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen. Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määriteltyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaan-ohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tuustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 6-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksen arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätö- ja vuorovaikutustaitojaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin.

He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämäntietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämäntaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

7. Painotettujen luokkien opetus

7.1 Kuvataideluokka

Vuosiluokat 6-9, laajuus yhteensä 14 kurssia. Perusopetuksen oppimäärän (4 kurssia) lisäksi opiskellaan 10 kurssia ja 1 valinnainen kurssi.

Painotetun kuvataiteen opetuksen tehtävä ja tavoitteet

Painotetun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kokonaiskasvua kehittäen hänen luovuuttaan, itsetuntoaan ja sopeutumiskykyään muuttuvassa maailmassa. Tavoitteena on innostaa ja ohjata oppilasta ilmaistamaan itseään kuvallisin keinoin sekä kannustaa hänen kykyään nauttia taiteesta ja sen tekemisestä. Opiskelu kuvataideluokalla mahdollistaa pitkäjänteisen ja omaa taiteellista ilmaisua syventävän työskentelyn, jonka myötä oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen ja kulttuuriin.

Kuvataide luokkien tehtävänä on osallistua koulun juhlien, vuotuisten tapahtumien sekä teemapäivien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Sisältö ja arviointi

Painotetussa kuvataideopetuksessa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita, sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä. 9. luokan viimeinen kuvataiteen arvosana on samalla päättöarvosana.

Kuvataideluokan kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen ja päättöarvosana on sama kuin 7. luokan luku- arvosana. Kotitalouden oppimäärä opiskellaan kokonaan 7. vuosiluokan aikana.

Kuvataiteen valtakunnallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen opetussuunnitelman sisältöjen lisäksi:

6. luokalla (3 kurssia)

Kerrataan ja kehitetään kuvataiteen tekniikoita ja ilmaisutapoja. Otetaan oppilaan erilaiset lähtökohdat huomioon ja painotetaan oppilaan oman ilmaisun kehittämistä.

- painopiste perustekniikoiden monipuolisessa kokeilussa ja kehittämisessä
- lähiympäristön hyödyntäminen havaintojen kehittämisessä

7. luokalla (3 kurssia)

Opiskellaan lisää tekniikoita, työvälineitä ja materiaaleja. Tutustutaan mediaviestintään ja kehitetään opiskelijan kuvaviestintätaitoja. Taiteidenvälistä työskentelyä.

- tutustutaan uusiin tekniikoihin ja materiaaleihin
- paneudutaan laajemmin kuvan sanomaan ja omaan ilmaisuun
- hahmotetaan lisää omia vahvuuksia ja mieltymyksiä erilaisten taiteilijoiden tuotantoon tutustumalla sekä paikallisissa museoissa ja gallerioissa vieraillemalla

8. luokalla (4 kurssia + 1 valinnainen kurssi)

Syvennetään taiteen tekemisen taitoja. Kehitetään taiteen, taidehistorian ja kulttuurin tuntemusta. Suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän yhteinen projektityö.

- tutustutaan maailman taiteen tyylisuuntiin
- viritellään ryhmässä toimimisen taitoja taiteellisessa yhteisprojektissa

Kuvataideluokan valinnainen kurssi

Työpajakurssi. Kurssin tavoitteena on oman taideilmaisun syventäminen. Kurssilla toteutetaan taideprojekteja eri tekniikoin yksin ja ryhmässä, esim. elokuvaa, videota, puvustusta. Työpajakurssilla osallistutaan koulun vuotuisiin projekteihin, mahdollisuus myös yhteistyöhön muiden taito- ja taideaineiden kanssa. Valinnainen kurssi arvioidaan hyväksyty/hylätty.

9. luokalla (4 kurssia)

Kehitetään oppilaan omaa taiteellista ja persoonallista ilmaisua. Syvennetään taiteen, taidehistorian ja kulttuurin tuntemusta. Yhdeksänteen luokkaan kuuluvassa lopputyössä kannustetaan oppilasta käyttämään havaintojaan, mielikuviaan ja kokemuksiaan omassa taideprosessissaan.

- tutustutaan Suomen taiteen kenttään
- Helsingin arkkitehtuuriin ja taidetarjontaan tutustuminen
- oman taideprojektin suunnittelu ja toteutus

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Koulutilojen lisäksi hyödynnetään lähiympäristöä, paikallisia museoita ja taidelaitoksia sekä mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisia taidetapahtumia.

Oppilasta ohjataan tekniikoissa ja työtavoissa tarvittavien välineiden turvalliseen käyttöön.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan. Suuremman tuntimäärän ansiosta opettajalla on mahdollisuus antaa oppilaille yksilöidämpää opetusta.

7.2 Matemaattis-luonnontieteellinen luokka

Vuosiluokat 7-9

Laajuus

Perusopetuksen oppimäärän lisäksi opiskellaan 2 kurssia teknologiaa, 1 kurssi matematiikkaa, 1 kurssi fyysikka-kemiaa ja 1 kurssi biologia-maantietoa. Lisäksi 8. luokalla kotitaloudessa, kuvataiteessa ja käsityössä on lumapainotusta.

Tehtävä ja tavoitteet

Painotetun opetuksen tehtävänä ja tavoitteena on vahvistaa oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Opetus auttaa ymmärtämään luonnontieteiden ja niiden sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus vahvistaa oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa.

Sisältö ja arviointi

Kaikissa oppiaineissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita ja sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä.

Lisäksi:

7. luokalla

TEKNOLOGIASSA tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin ja tehdään robotit, joita ohjelmoidaan opittujen taitojen avulla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailu johonkin teknologiayritykseen. Numeroarviointi (4-10). Oppilaan teknologisia taitoja arvioidaan sen perusteella, miten oppilas kykenee yhdistämään kädentaitoja ja ohjelmointia. Arvioinnissa huomioidaan työskentely, asenne, työskentely ryhmässä sekä itsenäinen suoriutuminen annetuista tehtävistä.

8. luokalla

- **KEMIASSA** tutustutaan ainemäärään ja konsentraatioon. Pyritään järjestämään yritys- tai oppilaitosvierailuja.
- **KOTITALOUDESSA** sovelletaan luonnontieteellistä tietoa arjen käytännön taidoiksi. Arkielämän ilmiöitä ja kotitalouden osa-alueita tarkastellaan syvemmin luonnontieteiden näkökulmasta. Painotettavia osa-alueita ovat esimerkiksi ruoanvalmistuksen kemia, puhdistuksen- ja kodinteknologia sekä kuluttaja- ja talousosaaminen
- **KUVATAITEESSA** tutustutaan kolmiulotteiseen työskentelyyn ja digitaalisen kuvan käyttöön.
- **KÄSITYÖSSÄ** suunnitellaan ja valmistetaan tuotteita, joissa sovelletaan geometriaa ja avaruudellista hahmottamiskykyä käyttäen tekstiilin- ja teknisen työn tekniikoita ja materiaaleja.
- **BIOLOGIASSA JA MAANTIEDESSA** syvennetään ja laajennetaan maantiedon ja biologian osamista kokeellisilla ja soveltavilla työtavoilla. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan vierailukäyntejä.

9. luokalla

- **MATEMATIIKASSA** laajennetaan oppisisältöjä, osallistutaan matematiikkakilpailuihin ja tehdään soveltavia projekteja kaikilla vuosiluokilla.
- **FYSIIKASSA** syvennetään oppisisältöjä valo- ja lämpöopissa kokeellisesti ja laskennallisesti. Valo-opissa tutustutaan valon taittumiseen sekä kuvan muodostumiseen linsseissä ja peileissä. Lämpöopissa tutustutaan energian säilymiseen, lämpölaajenemiseen ja olomuodon muutoksiin. Pyritään järjestämään yritys- tai oppilaitosvierailuja.
- **TEKNOLOGIASSA** perehdytään elektroniikan perusteisiin ja sovelletaan opittuja taitoja elektronisten sovelluksien rakentamiseen. Lisäksi tehdään kemian töitä, aiheena ”Teollisuus tutuksi”. Mahdollisuuksien mukaan tehdään myös yritysvierailu teknologiayritykseen. Numeroarviointi (4-10). Arvioidaan elektroniikan ja kemian kokeellista työskentelyä ja työselostuksia. Päättöarviointi annetaan 7. ja 9. vuosiluokan perusteella painottaen 9. vuosiluokkaa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista. Mahdollisia tukitoimia ovat esimerkiksi erityis- ja klinikkaopetus sekä aineenopettajan antama tukiovetus.

7.3 Musiikkiluokka

Vuosiluokat 6-9, laajuus yhteensä 14 kurssia. Perusopetuksen oppimäärän (4 kurssia) lisäksi opiskellaan 10 kurssia ja 1 valinnainen kurssi.

Painotetun musiikin opetuksen tehtävä ja tavoitteet

Musiikkipainotteisen opetuksen tehtävä on antaa mahdollisuus musiikista kiinnostuneille oppilaille laajentaa tietämystään ja taitojaan perusoppimäärää enemmän. Lisäkurssien ansiosta oppitunneilla voidaan käyttää monipuolisempia työtapoja ja syventää aineen hallintaa. Tehtävänä on myös kannustaa yhteismusisointiin, osallistua koulun juhlien järjestämiseen ja toteuttamiseen sekä erilaisten projektien, kuten musailtojen, järjestämiseen.

Painotetun musiikinopetuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on luoda tai vahvistaa oppilaan omaa musiikillista identiteettiä.

Oppilas perehtyy neljän vuoden aikana kaikkien bändisoitinten perusteisiin. Tavoitteena on, että oppilas suoriutuu omassa roolissaan bändissä soittimesta riippumatta.

Sisältö ja arviointi

Painotetun opetuksen kaikissa oppiaineissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita, sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä. Sisältöjä käydään laajemmin. Vaikka päättöarviointi noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, kurssikohtainen arviointi on yksityiskohtaisempaa. 9. luokan viimeinen musiikin arvosana on samalla päättöarvosana.

Musiikkipainotteisen luokan kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen ja päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosiarvosana. Kotitalouden oppimäärä opiskellaan kokonaan 7. vuosiluokan aikana.

Musiikin valtakunnallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen opetussuunnitelman sisältöjen lisäksi:

6. luokalla (3 kurssia)

- enemmän ja laajemmin yhteismusisointia
- laajemmin musiikin teoriaa
- moniäänistä laulua
- bändilaitteistoon tutustuminen
- musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikillisessa keksimisessä
- esityksen valmistaminen 6. luokkalaisten vanhempainiltaan
- adventtihartauden musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

7. luokalla (3 kurssia)

- enemmän ja laajemmin yhteismusisointia
- musiikin teoriaa käytännön kautta
- moniäänistä laulua
- bändilaitteiston käyttäminen
- musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikillisessa keksimisessä
- musiikki ja media
- Lucia-juhlan valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

8. luokalla (4 kurssia + 1 valinnainen kurssi)

- suomalainen populaarimusiikki tutkien, kuunnellen ja itse musisoiden
- näyttämö- ja elokuvamusiikki
- suomalainen perinнемusiikki
- suomalainen taidemusiikki
- projektin valmistaminen ja sen vieminen lähiympäristöön (esim. kansainvälisyysysteemalla)
- yhteismusisointia

- musiikin teoriaa käytännön kautta
- moniäänistä laulua
- musiikkiteknologian hyödyntämistä
- joulujuhlan musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

Musiikkipainotteisen 8. luokan valinnaiskurssi toteutetaan projektina oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden. Projekti voidaan toteuttaa esimerkiksi lähiympäristössä (päiväkodit, vanhainkodit), omana sävellys-/tuottamisprojektina tai mahdollisuuksien mukaan yhteistyöprojektina kuvataidepainotteisen luokan kanssa. Valinnainen kurssi arvioidaan hyväksyty/hylätty.

9. luokalla (4 kurssia)

- ulkomaisen populaarimusiikin tyylilajeja, myös oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden
- maailmanmusiikki
- jazzin historia ja kehitys tutkien, kuunnellen ja itse musisoiden
- 1900-luvun taidemusiikki
- musiikin tuottaminen ja omien kappaleiden säveltäminen ja äänittäminen
- kevätjuhlan musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetusta toteutetaan mahdollisimman paljon pienryhmissä kokoonpanoja vaihdellen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opettajalla on suuremman tuntimäärän ansiosta mahdollisuus antaa yksilöidämpää opetusta oppilaan taidot huomioiden.

8 Valinnaiset oppiaineet

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taito- ja taideaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taito- ja taideaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa

8.1 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet: syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- tai taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokille 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusta valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

8.2 Englanti, A2-Kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta

riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1-kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-englannissa vahvistetaan 6. luokalla sanastoa ja rakenteita, sekä harjoitellaan vaihdellen kielen eri osa-alueita. Tavoitteena on saavuttaa A1-kielen taso 6. luokan päättyessä. A2-englantia opiskellaan 6. luokalla kaksi vuosiviikkotuntia ja 7-9 -luokilla A1-englannin oppimäärän mukaan. Opetuksessa noudatetaan vuosiluokilla 6-9 A-kielen tavoitteita ja sisältöjä.

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päätelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Oppimisympäristön tavoitteena on olla yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitoja edistävä. Oppilaalle tarjotaan runsaasti kielellisiä virikkeitä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen meitä ympäröivä englanninkielinen maailma.

Työtavat valitaan niin, että kehitetään monipuolisesti englannin kielitaidon eri osa-alueita. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä eri tavoin. Erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti. Työskennellään yksin, pareittain sekä ryhmässä ja painotetaan kuuntelemisen taitoa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tarvittaessa apua pyydetään koulun erityis- ja S2 -opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty (opettajan harkinnan mukaan vähintään kahden arvioitavan jaksokokeen tai muun suorituksen jälkeen, yleensä kahden opiskellun jakson jälkeen). Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana (9.luokalla päättöarvosana), jossa otetaan huomioon koko lukuvuoden opinnot.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita.
- Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.

- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä.	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päätely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	Englanninkielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekkoon.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.1
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuo-toja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi-pyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen

			perussääntöjä muissakin kuin harjoiteluissa ilmauksissa.
--	--	--	--

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu 9. lukuvuoteen, jolloin oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Englannin A-oppimäärän päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilalle valmiuksia kehittää kulttuurivälisiä toimintakykyään	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomioon ottaminen ja kulttuurien välisen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielinä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielinä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

siinä toimimisen mahdollisuuksista							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännön mukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja josakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja josakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja josakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englannin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieltä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohdita tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaille	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvata mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

		kehittyä luottamus itseensä kielenoppijana.					
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammassa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokielten käytössä ja merkityksneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vaivattomasti apukeinoja. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsi- tettä tai yleisempää käsi- tettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentamaan kulttuurien välistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asiantuntevaan ilmaistamiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavallisia ilmauksia ja perustason	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summitaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkoh-tia, tunnistaa usein ympäril-lään käytävän keskustelun ai-heen sekä ym-märtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tunte-mattomien sanojen merkityk-siä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selke-ästä ja lähes normaalitem-poisesta yleis-kielisestä pu-heesta tai yleis-tajuisesta kirjojitetusta tekstistä ja ymmärtää yh-teiseen koke-mukseen tai yleistietoon pe-rustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksset, avainsanat ja tärkeitä yksi-tyiskohtia myös valmistautu-matta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityis-kohtia hieman vaativammasta normaalitempoi-sesta yleiskieli-sestä puheesta tai yleistajui-sesta kirjoite-tusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa pu-hetta tai kirjojitet-tua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksset, avainsanat ja tärkeitä yksityis-kohtia myös val-mistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englan-nin kielen kes-keistä sanastoa ja keskeisiä ra-kenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettä-västi.	Tekstien tuotta-mistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja il-mauksia, kes-keistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arki-sista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen sup-peaa ilmaisuv-aarastoa ja kirjoit-tamaan yksin-kertaisia vies-tejä sekä ääntää harjoitellut il-mausut ymmär-rettävästi.	Oppilas osaa kuvata luettelomaaisesti (ikä-kaudelleen tyy-pillisiä) jokapäi-väiseen elämään liittyviä asioita käyttäen taval-lista sanastoa ja joitakin idiomaattisia il-mauksia sekä perustason ra-kenteita ja jos-kus hiukan vaa-tivampiakin. Oppilas osaa so-veltaa joitakin ääntämisen pe-russääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskoh-tia erilaisista jo-kapäiväiseen elämään liitty-vistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyt-täen melko laa-jaa sanastoa ja rakennevali-koimaa sekä joita-kin yleisiä fraa-seja ja idiomeja. Oppilas osaa so-veltaa useita ääntämisen pe-russääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia eri-laisista jokapäi-väiseen elämään liittyvistä itse-ään kiinnosta-vista todellisista tai kuvitteelli-sista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevali-koimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa so-veltaa useita ääntämisen pe-russääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkieltensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi-pyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana erilaisia koesuorituksia.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havainnot sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Kuudennella vuosiluokalla laajennetaan tietoa englannin kielen levinneisyydestä ja kielialueesta.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Tututellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Pohditaan yhdessä, millaisia ovat ne kielenopiskelutavat, joiden avulla opitaan syventämään omaa kielitaitoa ja joilla luodaan mahdollisimman hyvä pohja kielenopiskelun jatkumiselle.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puheryymiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja

kulttuurienvälinen toimintakyky	kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
---------------------------------	--

Oppiaineessa tutustutaan niiden maiden kulttuureihin ja elämänmuotoihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu niiden kulttuurista monimuotoisuutta ja arvomaailmaa unohtamatta. Oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan näistä maista ja niiden kulttuureista. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan sekä mielipiteitään rakentavasti. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tv-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan havaitsemaan englannin ja muiden osaamiensa kielten sanastollisia ja rakenteellisia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä hyödyntämään hankkimaansa tietoa opiskelussaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Seitsemännellä luokalla oppilasta ohjataan entistä enemmän ottamaan vastuuta omasta työskentelystään ja pohtimaan omia tapojaan oppia. Oppilasta rohkaistaan itsearviointiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan kielenopiskelutaitoja monipuolisesti. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai osana erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Keskustellaan englannin kielelle tyypillisistä kohteliaisuussäännöistä, verrataan niitä omaan kulttuuriin ja ohjataan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
-------------------------	--

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Tekstien aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämään ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia harjoitella tuottamaan erilaisia ikätasolleen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua tekstiä. Oppilasta rohkaistaan entistä monipuolisempaan luovaan ilmaisuun. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kieltenopiskeluun soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja, ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

7.luokalla tutustutaan englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

7. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan TVT:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Osetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan englannin kielen itsensä ilmaisemiseen jo vähäiselläkin kielitaidolla sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Osetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tv-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu - ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kielenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen koh-

teita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämää ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin perusrakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kieltenopeutukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä - ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

8.luokalla tutustutaan edelleen englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

8. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoja ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokalla jatketaan oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevien sisältöjen käsittelyä laajentaen aihepiirejä kuitenkin jo kodin ulkopuolelle. Aihepiireinä on esimerkiksi tunteiden ilmaiseminen, mielipiteet, ihmissuhteet ja matkustaminen. Oppilasta kannustetaan englannin kielellä itsensä ilmaisemiseen sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailemankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tv-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan edelleen hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kieltenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaille painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kieltenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
-------------------------------	---

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussääntö. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen koh-

teita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja liittyvät nuoren elämään, mutta niissä korostuvat jo asiapitoisemmat aiheet. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoida sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin rakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kieltenopetukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

9.luokalla jatketaan tutustumista englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

9. luokalla kannustetaan oppilasta itsenäiseen tiedonhankintaan ja hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ottaen huomioon myös jatko-opintosuunnitelmansa ja pystyy arvioimaan ja tarvittaessa muutta-

maan omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan TVT:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokalla aihepiireissä painottuvat asiapitoisemmat tekstit. Opiskelu- ja työelämä ovat 9. luokalla keskeisiä aihepiirejä ja niiden lisäksi käsitellään muun muassa ympäristö, media ja oma kotimaa. Oppilasta ohjataan itsenäiseen viestintään ja kielellisten ongelmatilanteiden ratkaisuun. Laajennetaan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa sekä syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

8.3 Ruotsi, B1-Kieli

Vuosiluokka 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävät ja tavoitteet

Kurssin tavoitteena on suullisen kielitaidon vahvistaminen ja kehittäminen sekä ruotsin kieliopin keskeisten rakenteiden kertaaminen ja oppiminen lukio-opintoja ajatellen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- kehitetään suullista kielitaitoa erilaisten kommunikatiivisten harjoitusten ja arkipäivän kielenkäyttölanteiden avulla
- kehitetään luontevaa keskustelutaitoa ja hyvää ääntämystä
- laajennetaan sanavarastoa
- kerrataan ja opitaan lisää keskeisiä kielioppirakenteita
- vahvistetaan kielitaitoa tulevia lukio-opintoja varten

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- opetuksessa hyödynnetään erilaisia viestintäkanavia ja -välineitä
- opetuksessa käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä
- ruotsin kieltä käytetään mahdollisuuksien mukaan asianmukaisella ja luontevalla tavalla

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan
- oppilaita kannustetaan käyttämään rohkeasti omaa kielitaitoaan

Arviointi: Hyväksytty

8.4 Ranska, B2-kieli

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 8-9

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ranskan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 8-9

Valinnaisen B2-ranskan opetus järjestetään vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kielyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Ranskan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Euroopalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille,

joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville. Tehtävät valitaan niin että jokainen oppilas voi käyttää kieltä omalla tasollaan.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa sekä 8. että 9. luokalla. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätoissa hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa em. arviointikriteerien mukaisesti.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan ranskan B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit. Päätösarvosana on ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ranskan kielen B2-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Ranskan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ranskan kielen B2-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoiteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelmiinsa kieleen ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyiden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaranon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttäen kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttäen kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttäen kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tuuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienien elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmauksiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielälle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkien yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmauksia sisältävää muutaman sananmittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmauksia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmauksia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksien tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakiolmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjautusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan ranskan kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielillisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee ranskan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin ranskan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja/tai vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja / tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteellisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustellella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-

ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan ranskan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan ranskan kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee ranskan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin ranskan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja/tai itse- ja vertaisarviointilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa ja läksyistä huolehtimisessa.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

8.5 Saksa, B2-Kieli

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 8-9

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Saksan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville. Tehtävät valitaan niin että jokainen oppilas voi käyttää kieltä omalla tasollaan.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 8-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa em. arviointikriteerien mukaisesti.

Päätöarviointi vuosiluokalla 9

Päätöarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan saksan B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit. Päätöarvosana on saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saksan kielen B2-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Saksan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saksan kielen B2-oppimäärän päätöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelmiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päteilykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päätelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päätely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohdita kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkasta oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaranannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisista itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

taitoaan myös op- pituntien ulko- puolella							
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppi- laalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestintäsäännöksiin kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään tarvutuen harvemmin eikielellisiin ilmauksiin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia omassa viestintässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdyminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhutellumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata selaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkitatit	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutama sanan mitaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen, itseään kiinnostavien viestien ydinsällön ja tekstin pääajatuksen	Oppilas ymmärtää helpoita, tuttua sanastoa ja ilmauksia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisen, itseään kiinnostavien viestien ydinsällön ja tekstin pääajatuksen

						sinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätellyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjautusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskie-liopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskie-liopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kielisiin, tutustumaan saksan kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
------------------	---------------------------------------

Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saksan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saksan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
---	--

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja/tai vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään saksan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon kartuttamista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saksan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan saksan kielen levinneisyyden taustaan, esitään oppilaita kiinnostavaa tietoa saksan kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saksan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin saksan kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saksankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan saksan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan saksan kielen suhdetta aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päätelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saksan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saksan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja/tai itse- ja vertaisarviointilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saksan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan saksan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saksan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin saksan kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saksankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja

aiheita otetaan jossain määrin huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan saksan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

8.6 Venäjä, B2-Kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Venäjän kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 8-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kielyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyt kielikohtaiset viitekehykset noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Euroop-

palaisen kielisalkun tai vastaavan työväliseen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki venäjän kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi venäjän kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 8-9. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 8. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä annetaan arvio kaksi kertaa lukuvuodessa. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esim. kokeiden yhteydessä. Oppilaan työskentely vaikuttaa oppiaineen arvosanaan.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilas on aina valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu aina aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa aina työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa aina työrauhan muille eikä tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii aina työvälaineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Kiitettävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on lähes aina valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu lähes aina aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa lähes aina työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa lähes aina työrauhan muille eikä tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii aina työvälaineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Hyvä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on yleensä valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa yleensä työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa yleensä työrauhan muille eikä juuri tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii yleensä työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on melko usein kielteinen.
- Oppilaalta puuttuu usein tarvittavat työskentelyvälineet ja oppilaalla on usein kotiläksyt tekemättä.
- Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia osallistua opiskeluun viittaamalla, seuraamalla opetusta tai tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilaalla on satunnaisesti vaikeuksia työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää vain harvoin apua, vaikka tarvitsisi sitä. Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia antaa työrauha muille. Hän tekee usein opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia huolehtia työvälineistä. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita.

Välttävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on hyvin usein kielteinen.
- Oppilaalta puuttuu hyvin usein tarvittavat työskentelyvälineet ja oppilaalla on toistuvasti kotiläksyt tekemättä.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia osallistua opiskeluun viittaamalla, seuraamalla opetusta tai tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas ei pyydä apua tarvittaessa eikä osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilaalla on hyvin usein vaikeuksia antaa työrauha muille. Hän tekee hyvin usein opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilaalla on hyvin usein vaikeuksia huolehtia työvälineistä. Oppilas ei aina noudata turvallisuusohjeita.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokilla 8-9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan venäjän kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy venäjän kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Venäjän kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Venäjän kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelmiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohdita kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistu-	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämyseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjautusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin ai-neksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin ai-neksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielillisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja vertaisarviointilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisilla ilmauksilla, pienillä eleillä (esim. nyökkäämällä), äännähdyksillä, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopi- vuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyt- töön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat venäjän kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustellella. Opetellaan kyrilliset kirjaimet. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjän kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielillisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyiden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja vertaisarviointilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa ja läksyistä huolehtimisessa.

T7 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perusanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat venäjän kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustellella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjän kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.

8.7 Tietotekniikka

Tehtävä ja tavoitteet

Tietotekniikan opetus antaa oppilaalle vahvat perustiedot ja -taidot tietotekniikassa. Tavoitteena on, että oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknikan sovelluksia opiskelun apuna. Tietotekniikan opetus tukee muiden perusopetusaineiden opiskelua ja on pohjana seuraavien kouluasteiden tietotekniikan opiskelulle. Ohjelmointikurssi antaa lisäksi yleiskuvan tietokoneohjelmien tekemisestä.

Vuosiluokat 6-9

6. luokka

Kurssi 1 (AT61)

Kuudesluokkalaiset opettelevat tietotekniikan perustaitoja yhden viikkotunnin verran ensimmäisenä yhteiskouluvuotenaan. Opetuksen tavoitteena on antaa koko ikäluokalle riittävät perustiedot ja -taidot, joita voidaan hyödyntää yläasteen aikana muiden kouluaineiden oppimisessa. 6. luokan aikana käsiteltävään mm. seuraavia aiheita: tekstinkäsittelyn perusteet, esitysgrafiikan alkeet, taulukkolaskennan perusteet, koulun TVT-sovellusten ja -järjestelmien käyttö

Valinnainen tietotekniikka (AT)

Vuosiluokat 8 ja 9

Sisällöt

8. luokka

Kurssi 2 (ATV2)

Opiskellaan yleisimpiä perusohjelmia Microsoft Office-ohjelmapaketista. Pääpaino on tekstinkäsittelyssä, taulukkolaskennassa ja esitysgrafiikassa. Jos aikaa jää, harjoitellaan lisäksi kymmensormijärjestelmää.

Kurssi 3 (ATV3)

Monimediakurssi: Aiheina ovat bittikarttagrafiikka, vektorigrafiikka, julkaisu ja taitto sekä videoeditointi.

9. luokka

Kurssi 4 (ATV4)

Ohjelmoinnin peruskurssi. Ohjelmoidaan perinteisellä ohjelmointikielellä. Kurssi on tarkoitettu niille, jotka haluavat syventää tietojaan tietotekniikan erityisosa-alueella.

Kurssi 5 (ATV5)

Kurssi 5 (ATV5), tietotekniikan työpaja. Sovelletaan edellisten kurssien tietoja ja opiskellaan erilaisten laajempien sovelluksien tekemistä projektituotoisesti. Tuotoksena voi olla esimerkiksi pienessä ryhmässä toteutettu lehti (perinteinen tai digilehti), nettisivusto, opetus- tai muu peli jne. Tätä kurssia(atv5) ei voi valita ai-noana tietotekniikan valinnaiskurssina. Ennen tämän kurssin suorittamista pitää olla vähintään yksi valinnaiskurssi suoritettuna.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknisiä laitteita.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opiskelua eriytetään siten, että oppilas voi edetä edellytyksiensä mukaan. Nopeammin asian oppivat suorittavat annettuja tehtäviä opiskellen itsenäisemmin valmiin opetusmateriaalin avulla. Opettaja voi tällöin antaa enemmän tukea hitaammin edistyville oppilaille.

Arviointi

Oppilaan tietoteknisiä taitoja arvioidaan sen perusteella, miten oppilas kykenee soveltamaan laitteistojen ja ohjelmistojen käyttöä erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.

Tietotekniikan 8.- ja 9.-luokkien kurssit arvioidaan numeroarvosanoin 4-10. Arvioinnissa huomioidaan työskentely, asenne, työskentely ryhmässä sekä itsenäinen suoriutuminen annetuista tehtävistä. Lukuvuosiarvosana määräytyy kurssiarvosanojen mukaan.

Päätösarviointi

Päätösarvosana määräytyy kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla osoitettujen tietojen ja taitojen perusteella. Jos valinnaista tietotekniikkaa on opiskeltu peruskoulussa vain yksi kurssi, on arviointi hyväksytty.

8.8 Musiikki

Vuosiluokka 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään aiemmilla musiikin kursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Pääasiallinen tavoite on yhteis-
musisointitaitojen kehittäminen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Suomalainen populaarimusiikki
- Elokuva- ja näyttämömusiikki

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikin valinnaiskursilla pääpaino on musisoimisessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetusta eriytetään oppilaan taso huomioiden ja toimitaan pienryhmissä mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen musiikin arvosanat vaikuttavat musiikin päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään aiemmilla musiikin kursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Pääasiallinen tavoite on yhteis-
musisointitaitojen kehittäminen ja musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikin tekemisessä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Populaarimusiikin kehitys bluesista tähän päivään
- Ryhmän kiinnostuksesta riippuen sisältöä ja ohjelmistoa maailmanmusiikista, jazzista ja taidemusii-
kista
- Kappaleiden tekeminen musiikkiteknologiaa hyödyntäen musiikin peruselementit huomioiden
- Mahdollisuus esiintyä koulun juhlissa

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikin valinnaiskursilla pääpaino on musisoimisessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetusta eriytetään oppilaan taso huomioiden ja toimitaan pienryhmissä mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen musiikin arvosanat vaikuttavat musiikin päättöarvosanaan.

8.9 Kuvataide

Vuosiluokka 8. Teen ja tuunaan taiteesta

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Oman luovuuden irtipäästäminen ja omien taiteellisten vahvuuksien löytäminen.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

- kaikki taiteen keinot käyttöön
- omien ilmaisukeinojen kehittäminen
- osallistutaan vuotuisiin teemoihin ja tapahtumiin

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa paneudutaan ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin sekä vierailaan taidetapahtumissa koulun ulkopuolella.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9. Käsittele kuvia

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Oman kuvailmaisun kehittäminen. Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisista ympäristöistä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

- minä ja mediamaailma

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa tutustutaan taiteen uusiin sähköisiin välineisiin ja kehitetään oppilaan mediakriittistä ajattelua.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9. Työpaja taiteeseen

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Osaan ilmaista itseäni taiteen keinoin. Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

- tutustutaan taiteen monimuotoiseen kenttään
- omat ilmaisukeinot käyttöön
- oma taiteellinen projekti

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa tutustutaan kuvataiteen ammatteihin ja taiteilijoiden projekteihin

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

8.10 Tekninen työ/tekstiilityö

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävät ja tavoitteet

Valinnainen käsityö ohjaa oppilasta syventämään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä soveltamaan niitä omaan suunnitteluun, valmistusprosessiin ja arviointiin. Opetus ohjaa luovaan ongelmanratkaisuun ja uusiin kokeiluihin käsityön eri materiaaleilla ja tekniikoilla. Oppilas työskentelee itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen yksin ja ryhmässä opettajan ohjauksessa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Valinnaisessa käsityössä oppilas saa luoda ja kokeilla luovasti eri materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas suunnittelee ja valmistaa erilaisia tuotteita oman kiinnostuksensa mukaan annettujen aihepiirien tai ilmiöiden puitteissa.

Tekninen työ: Oppilas hyödyntää tuotteiden suunnittelussa ja valmistamisessa puu-, metalli-, ja muovi- ja sähkötekniikan materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas muokkaa ja yhdistelee eri materiaaleja tuotteiden käyttötarkoituksen mukaan. Oppilas oppii ohjelmoinnin ja 3D-mallinnuksen perusteet ja oppii hyödyntämään niitä oppilastöissään. Oppilas dokumentoi työprosessinsa ideoinnista valmiiseen tuotteeseen hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Tekstiilityö: Oppilas hyödyntää erilaisia lankatyön ja kankaankudonnan tekniikoita, materiaaleja ja välineitä sekä suunnittelee ja valmistaa tuotteita valitsemillaan työtavoilla. Oppilas tutustuu joustavien materiaalien rakenteisiin ja hyödyntää saumurin ja joustavien ompeluiden mahdollisuuksia. Oppilas suunnittelee ja valmistaa tuotteita joustavista materiaaleista. Oppilas tutustuu erilaisiin kankaankoristelutekniikoihin ja suunnittelee ja toteuttaa tuotteisiin yksityiskohtia.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Valinnaisessa käsityössä opitaan tuntemaan käsityön materiaaleja, erikoistekniikoita, koneita ja välineitä. Opetuksessa ja dokumentoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa toteutetaan yksilöllistä työskentelyä ja ohjausta. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön, toisten oppilaiden ja opettajan kanssa.

Arviointi

Numeroarviointi asteikolla 4 -10. Alustava päättöarviointi on annettu aikaisemmin 7. luokan tai 8. luokan lopussa (Luma). Valinnaisen käsityön arvosanat voivat muuttaa 7. luokan tai 8. luokan alustavaa päättöarviointia.

Valinnainen käsityö

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävät ja tavoitteet

Valinnainen käsityö ohjaa oppilasta syventämään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä soveltamaan niitä omaan suunnitteluun ja valmistusprosessiin. Opetus ohjaa luovaan ongelmanratkaisuun ja uusiin kokeiluihin käsityön eri materiaaleilla ja tekniikoilla. Oppilas työskentelee itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen yksin ja ryhmässä opettajan ohjauksessa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Valinnaisen käsityön sisällöt

Valinnaisessa käsityössä oppilas saa luoda ja kokeilla luovasti eri materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas suunnittelee ja valmistaa erilaisia tuotteita oman kiinnostuksensa mukaan annettujen aihepiirien tai ilmiöiden puitteissa.

Tekninen työ: Oppilas hyödyntää ja syventää tuotteiden suunnittelussa ja valmistamisessa puu-, metalli- ja muovi- sähkötekniikan materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas muokkaa ja yhdistelee eri materiaaleja käyttötarkoituksen mukaan. Oppilas syvenee ohjelmoinnin ja 3D-mallinnuksen mahdollisuuksiin ja oppii hyödyntämään taitojaan oppilastöissään. Oppilas dokumentoi työprosessinsa ideoinnista valmiiseen tuotteeseen hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas tutustuu teknologian alan yritystoimintaan ja jonkun tuotteen valmistusprosessiin paikallisessa yrityksessä.

Tekstiilityö: Oppilas tutustuu lapsen maailmaan, erityistarpeisiin ja lapsen mittasuhteisiin vaatetuksen näkökulmasta. Oppilas pohtii materiaalien ja tekniikoiden vaatimuksia lapsen vaatetuksessa ja valmistaa tuotteita valitsemallaan tekniikalla. Oppilas tutustuu sisustamiseen ja syventää tietojansa sisustustekstiilien materiaaleista ja tekniikoista. Oppilas suunnittelee ja valmistaa sisustustuotteen valitsemallaan tekniikalla.

Käsityön lopputyönä oppilas suunnittelee itsenäisesti koko käsityöprosessin – ideoista tuotteiksi. Oppilas suunnittelee kokonaisuuden materiaaleineen ja työvaiheineen ja valmistaa kokonaisuuden tai osia siitä. Lopputyön prosessista kootaan portfolio, jonka oppilas toteuttaa omalla persoonallisella tavallaan ja haluamassaan muodossa, esim. sähköisesti.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Valinnaisessa käsityössä opitaan tuntemaan käsityön materiaaleja, erikoistekniikoita, koneita ja välineitä. Opetuksessa ja dokumentoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa toteutetaan yksilöllistä työskentelyä ja ohjausta. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön, toisten oppilaiden ja opettajan kanssa.

Arviointi

Oppilaan työskentelyn arviointiin osallistuu opettajan lisäksi oppilas itse. Työskentelyn arviointi on jatkuvaa ja prosessikohtaista. Arvioinnissa otetaan huomioon koko käsityöprosessi; ideointi, suunnittelu, työskentely ja tuote.

Numeroarviointi asteikolla 4 -10. Alustava päättöarviointi on annettu aikaisemmin 7. luokan tai 8. luokan lopussa (Luma). Valinnaisen käsityön 9. luokan arvosanat voivat muuttaa 7. luokan tai 8. luokan alustavaa päättöarviointia. Viimeinen arviointi on päättöarviointi.

8.11 Liikunta

1. kurssi

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutusvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään huomioimaan oppilaan erityistarpeet.

Arviointi: Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

2. kurssi

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen. Sosiaalisia taitoja kehitetään korostamalla yhdessä tekemistä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutusvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja. Oppilasryhmä valitsee osittain kurssin sisällön. Työtavoissa korostetaan yhteisöllisyyttä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa voidaan tarvittaessa huomioida oppilaan yksilölliset toiveet.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

3. kurssi

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen. Painopiste nähdä liikunnan merkitys osana kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutusvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja. Oppilasryhmä valitsee osittain kurssin sisällön. Työtavoissa korostetaan yhteisöllisyyttä.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

8.12 Kotitalous

Vuosiluokka: 9. Mieluisia makuja

Laajuus: 1 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

Syvennytään oppilaiden mielenkiinnon mukaisiin muutamaan kotitalouden sisältöalueeseen. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi ruoanvalmistuksen erityisosa-alueet, hygieniaoosaaminen, leivonta tai juhlat.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- sisältö määräytyy valitun teeman mukaisesti

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- käytännön toiminta
- projektiluontoiset ja oppilaslähtöiset työtavat
- koulun ulkopuoliset yhteistyötahot
- yhdessä tekeminen
- yhteistyö eri oppiaineiden kanssa mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason perusteella vaikeusasteelta erilaisiin oppimistehtäviin, huomioiden, että kaikille syntyy onnistumisen ja oppimisen kokemuksia.

Arviointi: hyväksytyt/hylätyt. Oppilaan aktiivisesti toimiminen ja osaamisen näyttäminen voi muuttaa alustavaa päättöarviointia.

Syventävä kotitalous

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

Syvennetään kotitalouden eri sisältöalueiden osaamista

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- ruoanvalmistus ja leivonta
- kansainväliset ruokakulttuurit
- itsenäisen asumisen ja oman talouden hallinta

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- projektiluontoiset ja oppilaslähtöiset työtavat
- koulun ulkopuoliset yhteistyötahot
- yhdessä tekeminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason perusteella vaikeusasteelta erilaisiin oppimistehtäviin, huomioiden, että kaikille syntyy onnistumisen ja oppimisen kokemuksia.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. 9. Luokan valinnaisessa kotitaloudessa annetut arvosanat vaikuttavat alustavaan päättöarviointiin. Viimeinen arviointi on päättöarviointi.

8.13 Ilmaisutaito

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1-2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan itsetuntemuksen kasvattaminen
- Itseilmaisun kehittäminen
- Ryhmäytaitojen monipuolistaminen
- Esiintymisvalmiuksien vahvistaminen

Sisältöjä

- ryhmäytymis- ja tutustumisleikkejä
- itsetuntemusharjoituksia
- roolileikkejä
- kontaktiharjoituksia
- rentoutus- ja liikeharjoituksia
- äänen ja kehon käytön harjoittelua
- improvisaation perusteita
- Voidaan mahdollisuuksien mukaan tutustua lyhytelokuvan, teatteriesityksen tai jonkin muun esityksen rakentamiseen.

1. kurssilla: Ryhmissä tehdään virittelyharjoituksia turvallisen ja itseilmaisuun rohkaisevan ilmapiirin luomiseksi. Tutustutaan erilaisten harjoitusten avulla improvisaation perusteisiin. Rentoutus- ja liikeharjoituksia.

2. kurssilla: Syvennetään ilmaisua. Tehdään äänen ja kehon käytön harjoituksia sekä tutustutaan äänenhuoltoon. Tutustutaan johonkin teatterimuotoon erilaisten harjoitusten avulla. Voidaan työstää jokin esitys ja tutustua samalla esimerkiksi lavastamiseen, puvustamiseen sekä ääni- ja valotekniikkaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Ilmaisutaidon harjoituksissa tarvitaan itseilmaisuun rohkaiseva tila (riittävän tilava, liikkumisen mahdollistava tila, patjoja, tyynyjä tms.), äänentoistolaitteet ja musiikkia.
- Ilmaisutaidossa voidaan vierailla koulun ulkopuolella, esimerkiksi teatterissa, päiväkodissa tai näyttelyssä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Ilmaisutaidossa pyritään luomaan turvallinen, rohkaiseva, heittäytymään innostava ja hyväksyvä ilmapiiri. Kurssi toteutetaan ryhmän tarpeita kuulostellen.

Arviointi

- Jos oppilas valitsee vain yhden kurssin, kurssi arvioidaan hyväksytyy-merkinnällä.
- Kaksi kurssia suorittavien arvioinnissa käytetään numeroarviointia asteikolla 4-10.
- Arvioinnin perusteena ovat aktiivinen osallistuminen, positiivinen asenne harjoituksia ja ryhmässä toimimista kohtaan sekä vuorovaikutustaitojen ja ilmaisurohkeuden kehittyminen.
- Lisäksi jokaiselle annetaan kirjallinen, rohkaiseva palaute.

8.14 Arjen laki- ja taloustieto

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 1. vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään oppilaiden tietämystä käytännön laki- ja talousasioiden sisällöistä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Arkipäivän raha-asiat, kuluttajansuoja, erilaiset sopimukset
- Sijoitustoiminta ja yrittäjyyden eri muodot
- Arkipäivän rikos-, riita- ja oikeusasiat, Suomen oikeuslaitos
- Arkipäivän talouselämän ajankohtaiset tapahtumat ja niiden seuraaminen
- Työnhaku, työsopimusasiat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Arjen laki- ja taloustiedossa seurataan aktiivisesti ajankohtaisia tapahtumia sekä pyritään vierailemaan koulun ulkopuolella. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä ryhmäkeskeisiä ongelmanratkaisumalleja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat arjen laki- ja talousasioiden tietämyksessä.

Arviointi: Hyväksytty

8.15 Retkeilykurssi

Vuosiluokka 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Opiskelu kurssilla kannustaa liikkumaan luonnossa omatoimisesti, opettaa retkeilytaitoja, lisää ympäristötietoutta ja tukee oppilaan luontosuhdetta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssi järjestetään 8. luokan viimeisessä jaksossa. Oppitunnin pituus on normaalia pidempi eli 150 minuuttia. Tapaamiskerroilla ollaan ryhmitöiden valmistamisen lisäksi myös ulkona ja kuljetaan pidempiä matkoja väliillä poluttomassakin maastossa. Yhtenä lauantaina käydään koko päivän kestäväällä maastoretkellä Nuuksion kansallispuistossa ja vierailaan luontokeskus Haltiassa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Oppilaita ohjataan omakohtaiseen havainnointiin ja toimimiseen itsenäisesti ja ryhmissä. Työskentelyssä huomioidaan turvallisuus. Työmenetelmien valintaan vaikuttavat oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet. Oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimisen iloa tuetaan yhdessä tekemisen ja luontosuhteen syvenemisen kautta.

Arviointi

Kurssin hyväksytyt suoritus edellyttää osallistumista valmistaville tunneille, ryhmiin ja retkiin.

Arviointi: hyväksytyt/hylätyt.

LIITTEET

Liite 1. ESIMERKIT TODISTUSMERKINNÖISTÄ

LUKUVUOSITODISTUS 6. VUOSILUOKKA

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

Oppilaan nimi ja syntymäaika

Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	8
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	7
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8
Matematiikka	x vvt	7*
Ympäristöoppi	x vvt	5
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	7
Historia	x vvt	9
Yhteiskuntaoppi	x vvt	10
Musiikki	x vvt	6
Bändisoittaminen	1 vt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	8
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vt	7
Käsityö	x vvt	9
Liikunta	x vvt	10
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vt	hyväksytty
Draama	1 vt	hyväksytty
Käyttäytyminen	9	

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Oppilas siirtyy x vuosiluokalle.

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	9 kiitettävä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10 erinomainen
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Matematiikka	x vvt	9 kiitettävä
Maantieto	x vvt	5 välttävä
Biologia	x vvt	6 kohtalainen*
Fysiikka	x vvt	6 kohtalainen
Kemia	x vvt	7 tyydyttävä
Terveystieto	x vvt	9 kiitettävä
Uskonto/elämänkatsomustieto	x vvt	8 hyvä
Historia	x vvt	7 tyydyttävä
Yhteiskuntaoppi	x vvt	8 hyvä
Musiikki	x vvt	10 erinomainen
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	7 tyydyttävä
Liikunta	x vvt	10 erinomainen
Kotitalous	x vvt	9 kiitettävä
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Kestävä kehitys	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	osallistunut

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Rehtorin allekirjoitus

LIITE 2.

Käyttäytymisen arviointi Lahden yhteiskoulussa

TAVOITTEET

Hyvien tapojen noudattaminen

- Oppilas käyttäytyy kohteliaasti.
- Oppilas toimii rehellisesti.
- Oppilas käyttää kunnioittavaa ja asiallista kieltä.

Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen

- Oppilas toimii koulun sääntöjen ja annettujen ohjeiden mukaan vastuullisesti ja oma-aloitteisesti.
- Oppilas huolehtii vastuullisesti opiskelutarvikkeistaan ja koulun välineistä.
- Oppilas kannustaa muita sääntöjen mukaiseen toimintaan.

Ihmisten ja ympäristön huomioon ottaminen

- Oppilas tukee toiminnallaan työrauhaa.
- Oppilas kunnioittaa muita ihmisiä ja heidän työtään.
- Oppilas hyväksyy erilaisuuden.
- Oppilas ei kiusaa eikä hyväksy kiusaamista.
- Oppilas auttaa tarvittaessa oppilastovereita ja henkilökuntaa.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KRITTEERIT

Erinomainen (10)

- Oppilas hallitsee erinomaisesti yllä mainitut tavoitteet.
- Oppilas käyttäytyy esimerkillisesti kaikissa tilanteissa ja kannustaa muitakin toimimaan samoin.

Kiitettävä (9)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet kiitettävästi.
- Oppilaan oma käytös on esimerkillistä.

Tyydyttävä (7)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet tyydyttävästi.
- Oppilaan käytökseen on toistuvasti jouduttu puuttumaan.
- Oppilas häiritsee omaa ja muiden työskentelyä.

Hyvä (8)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet hyvin.
- Oppilaan käytös on hyvää, mutta on joissakin tilanteissa vaatinut ohjausta.
- Oppilas ottaa palautteen vastaan käyttäytymisestään ja pyrkii kehittämään sitä.

Kohtalainen (6)

- Oppilas toteuttaa yllä mainittuja tavoitteita kohtalaisesti.
- Oppilaan käytökseen on jouduttu puuttumaan usein. Ohjauksesta huolimatta oppilas ei ole onnistunut parantamaan toimintaansa.
- Oppilas suhtautuu toisiin ihmisiin ja ympäristöön piittaamattomasti eikä kanna vastuuta toiminnastaan.

Välttävä (5)

- Oppilas toteuttaa tavoitteita välttävästi.
- Oppilaan toiminta on jatkuvasti vaatinut keskustelua ja ohjausta, mutta hän ei ole parantanut toimintaansa.
- Oppilas suhtautuu kielteisesti kouluyhteisöön. Hän ei hyväksy eikä noudata koulun sääntöjä.

Hylätty (4)

- Oppilas ei hallitse yllä mainittuja tavoitteita.

Seuraavat asiat voivat vaikuttaa alentavasti käytösarvosanaan:

- Toistuvat myöhästymiset
- Kiusaaminen
- Luvattomat poissaolot
- Vilppi kokeessa tai tehtävissä
- Vakava rikkomus

LIITE 3.

Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhoitosuunnitelman liitteet

Liite 1.

Opetushallituksen määräykset opetussuunnitelman perusteiden muuttamiseksi Lahden yhteiskoulun järjestämissä koulutuksissa

2.1. Perusopetus

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta¹⁰¹.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä¹⁰². Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää¹⁰³. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus¹⁰⁴.

Opiskeluhoolto toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa¹⁰⁵. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.¹⁰⁶ Opiskeluhooltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat¹⁰⁷.

2.2. Lukiokoulutus

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta¹⁰⁸.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä¹⁰⁹. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja¹¹⁰. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.¹¹¹

Opiskeluhoolto toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa¹¹². Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.¹¹³ Opiskeluhooltopalvelut järjestetään ensisijai-

¹⁰¹ Perusopetuslaki 14 § (477/2003) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

¹⁰² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §

¹⁰³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

¹⁰⁴ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

¹⁰⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)

¹⁰⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §

¹⁰⁷ Terveystoimintalaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)

¹⁰⁸ lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022

¹⁰⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §

¹¹⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §

¹¹¹ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022

¹¹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022

¹¹³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.

sesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.¹¹⁴

2.3 Aikuisten perusopetus

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta (perusopetuslaki¹¹⁵ ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki¹¹⁶).

Oppilas- ja opiskeluhooltalokia sovelletaan opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat). Opiskeluhoollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään¹¹⁷.

Opiskeluhoollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhoollon toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhoollona.

Opiskeluhoollon toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollon on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoollon on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhoollon palveluihin, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut¹¹⁸. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoollon, jota opetukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitolpalveluja¹¹⁹. Opiskeluhoollon palvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.¹²⁰

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma¹²¹. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä¹²². Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa¹²³. Hyvinvointialueella on terveydenhuollon mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa¹²⁴.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoollon tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteen opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa.¹²⁵

2.4 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)

¹¹⁴ Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022

¹¹⁵ Perusopetuslaki 477/2003, 14 §

¹¹⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 13 §

¹¹⁷ Määräys 104/01/2014

¹¹⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §

¹¹⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

¹²⁰ Terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)

¹²¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

¹²² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §

¹²³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

¹²⁴ Terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022)

¹²⁵ Oppilas- ja opiskeluhooltolaki 13 § (377/2022)

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja oppilaitosyhteisössä¹²⁶. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota opetukseen tai koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja¹²⁷. Opiskeluhoillon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet kuin perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla opiskeluhoillon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma¹²⁸. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoillon osalta paikallista opetussuunnitelmaa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yksilöllinen opiskeluhoito on osa koulun toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa. Yhteisöllinen opiskeluhoito on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä vahvistaa vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.¹²⁹

Yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon kuuluvat opiskeluhoitopalvelut, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja kuraattori- ja psykologipalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tarjoama tuki¹³⁰. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu opiskelijan suostumukseen¹³¹. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat¹³². Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetyssä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.¹³³

2.5 Aikuisten lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehditaan oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista, opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakea ei sovelleta sellaiseen opiskelijaan, joka suorittaa lukio-opintoja aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti eikä lukion aineopiskelijoihin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:n mukaan aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti lukio-opintoja suorittavat oppivelvolliset opiskelijat kuuluvat opiskeluhoillon piiriin. Näiden opiskelijoiden opiskeluhoillon toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa¹³⁴. Opiskeluhoillon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään¹³⁵. Tällöin opiskeluhoillon osuus paikallisessa opetussuunnitelmassa korvataan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmalla.

¹²⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §

¹²⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §

¹²⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 §, muutettu lailla 377/2022

¹²⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 4 §

¹³⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §

¹³¹ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

¹³² Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §

¹³³ Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti 378/2022 15 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §

¹³⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 §

¹³⁵ Määräys OPH-2263-2019

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Peruskoulu

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustietoa ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustietoa ja kurinpitotoimissa noudatettavasta menettelyistä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatustietoa on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustietoa käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevää oppilasta voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoitajan psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettuun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta

tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.¹³⁶

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustavoitusten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹³⁷. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustavoitusten ja kurinpidon toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla. Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tavoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun¹³⁸. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatustavoitusten ja kurinpidollisia toimia koskeva suunnitelma

Lahden yhteiskoulussa suunnitelman kasvatustavoitusten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista valmistelee koulun johtoryhmä. Opettajia ja oppilaskuntaa kuullaan suunnitelmaa laadittaessa ja ennen sen hyväksymistä tai päivittämistä. Suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa.

Kasvatustavoitusten

Lahden yhteiskoulussa aineenopettajan tai luokanvalvojan suorittama kasvatustavoitusten toteutus on ensisijainen tapa puuttua oppilaan sääntörikkomukseen tai epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskusteluun voivat ottaa osaa myös koulukuraattori ja koulun KIVA-tiimi. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimintatavojen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Ei-toivotun käytöksen jatkuessa oppilas ohjataan klinikkaopettajan tai erityisopettajien kanssa käytäviin kasvatustavoitustenttiin, joissa voi olla mukana myös huoltaja.

Kasvatustavoitusten toteutus käydään mahdollisimman nopeasti rikkomuksen tai epäasiallisen käyttäytymisen tapahduttua. Keskustelusta ei ole välttämätöntä tehdä muistiot. Tapauksesta riippuen keskustelun keskeiset asiat kuitenkin kirjataan ja keskustelun osapuolet allekirjoittavat sen. Luokanvalvojalle tulee kertoa pidetystä kasvatustavoitustentistä.

Kurinpidolliset keinot

Lahden yhteiskoulussa kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaiset enintään kahden tunnin pituinen jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Lahden yhteiskoulussa jälki-istunto toteutuu osallistumalla enintään kahden tunnin pituiseen läksyparkkiin klinikkaluokassa. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä

¹³⁶ Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)

¹³⁷ Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

¹³⁸ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli tarvitaan aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoilona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kurinpitoa harkittaessa otetaan huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimista päättämistä oppilaan huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata. Määräajaksi erotetulle oppilaalle järjestetään opetusta, joka estää jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettujen opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Lisäksi huolehditaan, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Lahden yhteiskoulussa rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa asioiden selvittämistä vastuusta, työnjaosta sekä kuulemis- ja kirjaamisvastuusta määrää rehtori. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan ennen päätöksen tekoa.

Vakavimmissa riketapauksissa oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Rehtori päättää kirjallisen varoituksen antamisesta. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppilaan määräaikaisesta erottamisesta päättää koulun johtokunta rehtorin esityksestä. Ennen erottamispäätöksen tekemistä kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, rehtori voi panna määräaikaisen erottamisen täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Oppilaalle järjestetään opetus siten, ettei se estä määräajaksi erotetun oppilaan jäämistä jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Kurinpidoillisten keinojen käyttöperiaatteista ja niiden muutoksista annetaan henkilöstölle säännöllistä koulutusta. Oppilaille peruseriaatteet ja koulun järjestysäännöt kerrotaan lukuvuosikalenterissa (Lyk-kalenteri). Vanhemmille asiasta kerrotaan vanhempainilloissa, lukuvuosi- ja jaksotiedotteissa.

Suunnitelman toteuttamisen ja vaikuttavuuden arviointia tekevät opiskeluhoiloryhmä ja rehtori. Lisäksi käydään läpi tilastoja esillä olleiden tapausten määrästä ja laadusta.

Lukio

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n

2momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä¹³⁹. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja¹⁴⁰.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelmanyhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelmanperusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetty kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti,

voidaan antaa kirjallinen varoitus.

- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määrääjäksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös.¹⁴¹

Laissa säädetty kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata.¹⁴²

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä Lahden yhteiskoulun lukiossa

¹³⁹ (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022)

¹⁴⁰ lukiolaki 714/2018, 41 §, muutettu lailla 165/2022

¹⁴¹ lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022

¹⁴² lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022

Lahden yhteiskoulun lukion kurinpitokeinoja ovat oppitunnilta poistaminen, kirjallinen varoittaminen, opinto-oikeuden määräaikainen epääminen tai opiskeluoikeuden menettäminen.

Lahden yhteiskoulun lukiossa kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa käytetään vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käyttö perustuu asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tekijästä riippumatta määrätään samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamus on oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä käytetä asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Lievemmissä rikkomuksissa opettaja voi puuttua opiskelijan toimintaan ohjein, neuvoin ja kehotuksin. Tarvittaessa opettajalla on oikeus määrätä opiskelija poistumaan luokasta. Vakavammissa tapauksissa vastuu opiskelijan toimintaan puuttumisesta on rehtorilla ja hänellä on myös oikeus käyttää lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja. Epäiltäessä rikosta, johon rehtorin toimivalta ei riitä, koulu ilmoittaa asian aina poliisille. Jos opiskelija on epäiltynä rikoksesta tai jos hänelle on tuomioistuin määrännyt rangaistuksen, häneen ei voida tällöin kohdistaa koulun toimesta kurinpidollisia rangaistustoimia (44§).

Opiskelijaa kuullaan ennen kurinpidollisten keinojen käyttöä. Alaikäisen opiskelijan huoltajaa kuullaan ennen päätöksen antamista. Kuulemisesta tehdään aina kirjallinen muistio, joka toimitetaan asianosaisille. Kuulemisten jälkeen rehtori tai johtokunta tekee päätöksen kurinpidollisista seuraamuksista. Ylioppilastutkintoon liittyvistä seuraamuksista säädetään laissa ylioppilastutkinnosta ja ylioppilastutkintoasetuksessa. Kirjallisesta varoituksesta ja kiireellisestä lyhytaikaisesta erottamisesta päätöksen tekee rehtori. Määräajaksi erottamisesta tai opiskeluoikeuden eväämisestä päätöksen tekee oppilaitoksen johtokunta rehtorin esityksestä. Kaikki kurinpitotapahtumat kirjataan. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Kurinpitokeinoista ilmoitetaan opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

Kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä sekä järjestysäännöistä tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille lukiolaisen kalenterissa. Lisäksi huoltajat saavat tietoa näistä asioista vanhempainilloissa.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Aikuislukio

Aikuislukion opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat toimintakulttuurin kehittäminen, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Ohjauksen, oppimisen ja opiskelun tuen, opiskeluhuollon sekä kurinpidollisten keinojen käytännöistä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista sekä oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuria.

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan Lahden yhteiskoulussa laadittuja ja aikuislukioon tarkennettuja järjestysääntöjä ja turvallisuusohjeita (liitteenä). Järjestysäännöissä on kuvattu menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt. Hen-

kilökuntaa perehdytetään ja osaamista varmistetaan kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä. Opiskelijoita ja henkilökuntaa tiedotetaan järjestyssäännöistä ja turvallisuusohjeista säännöllisesti sekä välittömästi niihin tulevista muutoksista. Suunnitelmaa seurataan sekä sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.

Jos opiskelija häiritsee oppituntia Opiskelija voi menettää oikeutensa osallistua kurssin opetukseen ja kokeeseen, jos hän vielä huomautuksen jälkeen aiheuttaa häirintää oppitunneilla. Opettaja tai rehtori antaa opiskelijalle järjestyssääntöjen rikkomisesta suullisen huomautuksen. Jos opiskelija edelleen huomautuksen jälkeen rikkoo järjestyssääntöjä, rehtori kuulee ja puhuttelee opiskelijaa ja tarvittaessa alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa asiasta. Tarvittaessa rehtori voi pidättää oikeuden opiskella.

Jos opiskelija huomautuksen jälkeen edelleen rikkoo järjestyssääntöjä, rehtori antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Kirjallinen varoitus voidaan antaa asianosaiselle opiskelijalle myös siinä tapauksessa, jos hän on vaikuttaa tai provosoi toista opiskelijaa järjestyssääntöjen rikkomiseen. Lahden yhteiskoulun johtokunta voi erottaa opiskelijan määrääjäksi, jos opiskelija rikkoo järjestyssääntöjä vielä kirjallisen varoituksen jälkeen.

Jos opiskelija vahingoittaa koulun omaisuutta, siihen puututaan heti ja pyydetään lopettamaan toiminta. Opiskelija on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta.

Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöt

1. Koulun nimi

- Lahden yhteiskoulun peruskoulu ja lukio sekä aikuislukio.

2. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

- Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.[\[i\]](#)
- Järjestyssäännöt on laadittu lainsäädännön tueksi ja ne ovat velvoittavia.
- Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa järjestyssääntöjä noudatetaan aikuislukiossa järjestettävissä koulutuksissa soveltuvin osin.
- Järjestyssäännöt ovat voimassa koulu aikana, koulun alueella ja koulunkäyntiin välittömästi liittyvissä tilaisuuksissa.
- Kaavakartta ja koulualueen rajat ovat liitteenä.

3. Oppilaan ja opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Peruskoulun oppilaista ja lukion opiskelijoista käytetään tästä eteenpäin nimitystä opiskelija

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

- Opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen tai lukiokoulutukseen.
- Kaikilla opiskelijoilla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan.[\[ii\]](#)
- Kaikki opiskelijat ovat keskenään tasavertaisia riippumatta sukupuolesta, kulttuurista ja kielestä, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnollisesta taustasta, vammasta, ulkoisesta ominaisuudesta tai muusta erityisen tuen tarpeesta.[\[iii\]](#)
- Opiskelijalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä ja oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.[\[iv\]](#)
- Jokaisella koulu yhteisön jäsenellä on oikeus häiriöttömään työskentelyyn.
- Koulussamme ei hyväksytä henkistä eikä fyysistä väkivaltaa.
- Koululla on opiskeluhuoltoryhmä, joka käsittelee tarvittaessa opiskelijoiden koulunkäyntiä haittaavia ongelmia.
- Opetussuunnitelmista löytyvät tarkemmat menettelytavat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskelijan velvollisuudet

- Oppivelvollisella on velvollisuus osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu.[\[v\]](#)
- Opiskelijan tulee osallistua opetukseen ja koulun järjestämiin tilaisuuksiin, ellei heille ole myönnetty niistä vapautusta. Peruskoulun oppilaalla on velvollisuus osallistua kouluruokailuun.
- Opiskelijan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti, käyttäytyä asiallisesti ja käsitellä huolellisesti koulun omaisuutta.
- Opiskelijalla on oltava oppitunneilla vaadittavat opiskeluvälineet.

4. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

- Kouluyhteisön jäseniltä edellytetään hyvien tapojen mukaista käyttäytymistä, kuten toisten huomiointia, työ- ja opiskelurauhan edistämistä ja kunnioittamista, tervehtimistä ja ohjeiden noudattamista.
- Kouluruokailussa noudatetaan hyviä ruokailutapoja.
- Koulun pukeudutaan asiallisesti. Pukeutumisella ei saa loukata toisia, eikä pukeutuminen saa olla hyvien tapojen vastaista. Koulun juhlatilaisuuksiin pukeudutaan niiden arvon mukaisesti.
- Kouluyhteisössä toimitaan täsmällisesti ja noudatetaan yhteisesti sovittuja aikatauluja. Mahdolliset myöhästymiset ja poissaolot tulee selvittää huoltajan varmentamana.
- Toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa. Opiskelija voi julkaista sosiaalisessa mediassa ja muualla ainoastaan sisältöjä, joihin hänellä on tekijänoikeudet ja asianmukaiset luvat.[\[vi\]](#)
- Koulutyössä kunnioitetaan tekijänoikeuksia: oppilastoihin merkitään aina selvästi, mistä lähteestä työssä käytetyt materiaalit, kuten teksti, kuvat ja videot ovat peräisin. Tekstin suora plagiointi on kielletty. Plagioinnin seuraamuksista määrätään erikseen.

Oleskelu ja liikkuminen

- Välitunnit suositellaan vietettävän koulualueella. Jos opiskelija poistuu koulualueelta ilman koulun liittyvää syytä, hän liikkuu huoltajan vastuulla. Täysi-ikäinen opiskelija liikkuu omalla vastuullaan.
- Koulurakennuksissa liikutaan rauhallisesti ja meluamatta.
- Koulumatkalla noudatetaan liikennesääntöjä ja käyttäytyään hyvien tapojen mukaisesti.
- Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille ja muuhun koulun osoittamaan toimintaan kuljettaessa noudatetaan opettajan antamia ohjeita, liikennesääntöjä ja käyttäytyään hyvien tapojen mukaisesti.
- Liikuntavälineitä säilytetään niille osoitetuilla paikoilla.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Koulun omaisuudesta, oppimateriaaleista ja omista tavaroista huolehditaan hyvin ja kunnioitetaan toisten omaisuutta.
- Roskaaminen on kielletty ja omat jäljet on siivottava. Jokainen pitää omalta osaltaan huolen, että koulu ja sen ympäristö pysyvät siisteinä.
- Opiskelijalla on velvollisuus korvata aiheuttamansa vahinko, puhdistaa tai järjestää likaamansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus.[\[vii\]](#)

Turvallisuus

- Opiskelijalla on velvollisuus ilmoittaa turvallisuuteen liittyvästä viasta tai puutteesta koulun henkilökuntaan kuuluvalle.
- Polkupyörät ja muut kaksipyöräiset parkkeerataan niille osoitetuille paikoille. Koulun pihaan ei saa tuoda opiskelijoita autolla.
- Koulun alueella on tallentava kameravalvonta, jota käyttää vain koulun turvallisuushenkilöstö.[\[viii\]](#)

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Tietokoneita, matkapuhelimia ja muita mobiililaitteita käytetään oppitunneilla opiskeluun opettajan ohjeiden mukaisesti. Opiskelutilanteissa voi käyttää myös omia laitteita, korvausvelvollisuus on kuitenkin rikkoutumistapauksissa opiskelijalla.
- Koulun juhlatilaisuuksissa käytetään mobiililaitteita opettajan ohjeiden mukaisesti.

- Opettajalla ja koulun henkilökunnalla on oikeus kieltää mobiililaitteen käyttö opetustilanteessa, jos siitä ei ole sovittu tai siitä aiheutuu häiriötä.
- Koetilanteessa mobiililaitteiden käyttö on kielletty kokeen mitätöinnin uhalla, ellei opettaja toisin määrää.
- Oppitunteja ja opiskelutilanteita ei saa kuvata tai äänittää ilman kaikkien läsnäolijoiden lupaa.

Päihteet ja vaaralliset esineet

- Lailla kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kielletty. [\[ix\]](#)
- Tupakkatuotteiden esimerkiksi tupakan, sähkötupakan ja nuuskan käyttö koulun alueella on kielletty. [\[x\]](#)
- Koululla on nollatoleranssi päihteitä kohtaan. Päihtyneeltä opiskelijalta evätään opetus loppupäiväksi ja huoltajalle ilmoitetaan. Opiskelijan hallusta löytyneet päihteet otetaan henkilökunnan halluun ja niistä ilmoitetaan aina kotiin.

Kurinpito

- Opetussuunnitelmassa on tarkemmat ohjeet kurinpitokeinojen ja kasvatustietokustelun käyttämisen osalta.
- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkistaa oppilaan tavarat. [\[xi\]](#)
- Rehtori tai opettaja voi ottaa häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet tarvittaessa haltuunsa siten kuin perusopetuslaissa määrätään. [\[xii\]](#)
- Opettajalla on oikeus poistaa häiritsevä opiskelija tunniltaan tai ohjata hänet klinikkaluokkaan.
- Koulun rehtorin ja opettajan velvollisuus on ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. [\[xiii\]](#)

5. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

- Järjestyssäännöt käydään luokissa läpi lukuvuoden alkaessa ja aina tarvittaessa.
- Järjestyssäännöt ovat luettavissa LYK-kalenterissa ja koulun verkkosivuilla.
- Järjestyssäännöt tarkistetaan vuosittain.

[\[i\]](#) Perusopetuslaki 29 § 4 mom.

[\[ii\]](#) Suomen perustuslaki (731/1999) 16 § sivistykselliset oikeudet, 6 § yhdenvertaisuus, 7 § oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen ja 10 § yksityiselämän suoja sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimus 28 ja 29 artikla oikeus koulutukseen.

[\[iii\]](#) Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lisäksi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä on säädetty yhdenvertaisuuslaissa sekä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa.

[\[iv\]](#) Perusopetuslaissa kirjattuja oppilaan oikeuksia ovat esimerkiksi 30 § oikeus saada opetusta, 31 § opetuksen maksuttomuus, 29 § oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, 32 § koulumatkaetu, 33 § majoitusetu, 34 § tapaturman hoito ja terveydenhuolto, 31 § ruokailuetu, koulunkäynnin ja oppimisen tuki (16 § tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus, 16 a § tehostettu tuki, 17 § erityinen tuki ja 17a § henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma) sekä 31a § oppilashuolto. Perusopetuslain 7 luvusta löytyvät säännökset oppivelvollisuudesta sekä oppilaan oikeuksista ja velvollisuuksista <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Lukiolain 5 luvusta löytyvät säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>.

[\[v\]](#) Perusopetuslaki 25 ja 26 §.

[\[vi\]](#) Henkilötietolaki (523/1999); Rikoslaki (39/1889) 24: 8-10 §; Tekijänoikeuslaki (404/1961).

[\[vii\]](#) Vahingonkorvauslaki (412/1974) 2 luku 2§.

[\[viii\]](#) Henkilötietolaki 5-7, 9, 24, 32, 34 §.

[\[ix\]](#) Perusopetuslaki 29 §, lukiolaki 21 §, järjestyslaki (612/2003) 9 §.

[\[x\]](#) Tupakkalaki 2 §.

[\[xi\]](#) Perusopetuslaki 36e §, lukiolaki 26e §.

[\[xii\]](#) Perusopetuslaki 36d, 36f, 36g §.

[\[xiii\]](#) Perusopetuslaki 36d, 36f, 36g §, lukiolaki 26d, 26f, 26g §.

Lahden yhteiskoulun kriisisuunnitelma

1. KRIISISUUNNITELMAN TARKOITUS

Kriisisuunnitelma sisältää tietoa ja ohjeita psykososiaalisen tuen antamisesta äkillisen kriisitilanteen sattuessa Lahden yhteiskoulussa. Kriisitilanne koulussa voi olla esimerkiksi tulipalo, väkivallanteko tai opiskelijan tai opettajan yllättävä menehtyminen tai väkivaltatilanne.

Lahden yhteiskoulussa noudatetaan Koulun turvallisuussuunnitelmassa olevia määräyksiä, ohjeita ja järjestelyitä, joilla pyritään takaamaan opiskelijoille, opettajille ja muulle henkilökunnalle turvalliset opiskelu- ja työskentelyolot niin normaalioloissa, vakavassa häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa. Lahden yhteiskoulun laatima Koulun turvallisuussuunnitelma on luettavissa Lahden yhteiskoulun sisäisellä tiedotuskanavalla Teamsissa (Lyhty, Turvallisuus).

Hyvin suunniteltu ja organisoitu normaaliajan turvallisuuden ylläpito toimii hyvänä pohjana myös varauduttaessa poikkeusoloihin ja suuronnettomuuksiin. Koulun turvallisuusohjelmassa annetaan ohjeet muun muassa erilaisiin vaara- ja kriisitilanteisiin. Ohjelmaa päivitetään vuosittain ja jokainen koulun työntekijä perehtyy ohjelmaan ja turvallisuusasioihin. Koululla järjestetään vuosittain muun muassa poistumisharjoitus ja lukuvuoden alussa henkilöstö kertaa turvallisuuteen liittyviä asioita. Lisäksi vuosittain järjestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sekä henkilöstölle että oppilaille, esimerkiksi ensiapu ja paloturvallisuus.

Koulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteessa vastaa Lahden yhteiskoulun rehtori. Koulun apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtori ja aikuislukion rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä.

Koulun opiskeluhuolto tarjoaa yhteistyössä opettajien kanssa tarpeen mukaan tukea, esimerkiksi keskustelua apua oppilasryhmille ja yksittäisille oppilaille kriisitilanteissa ja kriisitilanteiden jälkeen sekä ohjaa tarvittaessa jatkoavun piiriin. Koulun henkilöstölle järjestetään tukea työterveyden kautta.

2. LAHDEN YHTEISKOULUN PERUSKOULUN JA LUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Kriisitilanteissa rehtori kutsuu kriisiryhmän kokoon. Kuka tahansa koulun työntekijä tai opiskelija voi kriisitilanteissa olla yhteydessä kriisiryhmän jäseniin.

LAHDEN YHTEISKOULUN PERUSKOULUN JA LUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET	
Henkilö, työtehtävä	Varahenkilö, työtehtävä
Markku Moisala rehtori	Juha Hirvonen vararehtori
Lari Laakkonen psykologi	Anni Hänninen psykologi
Nina Vaittinen kuraattori	Katri Engström kuraattori
Lauri Kaartokallio apulaisrehtori	Anna Muikku apulaisrehtori
Hanna Järventausta opettaja	
tilanteen mukaan muita opettajia tai asiantuntijoita	

AIKUSSLUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Kriisitilanteissa rehtori kutsuu kriisiryhmän kokoon. Kuka tahansa koulun työntekijä tai opiskelija voi kriisitilanteissa olla yhteydessä kriisiryhmän jäseniin.

LAHDEN YHTEISKOULUN AIKUSSLUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET	
Henkilö, työtehtävä	Varahenkilö, työtehtävä
Riitta Yrjänä rehtori	Enni Rantahalme opinto-ohjaaja
Lari Laakkonen psykologi	Nina Vaittinen kuraattori
Enni Rantahalme opinto-ohjaaja	
Maria Huttunen opettaja	
Johanna Kivekäs erityisopettaja	
tilanteen mukaan muita opettajia tai asiantuntijoita	

3 KRIISIRYHMIEN TEHTÄVÄT

Kriisitilanteissa ihmisen toiminta muuttuu. Kriisitilanteessa syntyy reaktioita, jotka ovat hyvin henkilökohtaisia. Epätietoisuus, pelko, tuska tai suru ovat sellaisia reaktioita, joissa voidaan auttaa tai jonka syntymistä voi rajoittaa oikeilla tiedoilla ja osuvilla teoilla. Vakavien äkillisten tilanteiden jälkeen on inhimillistä ja välttämätöntä tarjota uhreille ja läheisille toipumista edistävää tukea. Kriisien yhteydessä ei pidä jäädä odottelemaan.

Koulun kriisityöllä pyritään pehmein keinoin reaktioiden helpottamiseen ja selviytymiseen tai pystyvyyden tunteen vahvistamiseen. Kriisityöllä viestitetään, että yhteisö ja sen aikuiset tekevät parhaansa kriisiin joutuneen henkilön tai henkilöiden tukemiseksi. Kriisityöllä pyritään vahvistamaan henkilön omia selviytymiskeinoja.

Seuraavassa on luettelo kriisiryhmän tehtävistä Lahden yhteiskoulussa:

3.1 Ennaltaehkäisevä työ

- Kriisiryhmä laatii kirjallisen kriisisuunnitelman.
- Selvittää tärkeät yhteystahot kriisitilanteita varten.
- Perehdyttää henkilöstön kriisisuunnitelmaan.
- Harjoittelee tekemään tilannearvioita erilaisista kriisitilanteista ja tarvittavista toimenpiteistä.

3.2 Kriisin sattuessa

- Kriisiryhmä organisoii toimintaa kriisitilanteissa.
 - o Huolehtii tiedottamisesta.
 - o Organisoii työnjakoa.
 - o Huolehtii käytännön toimista.

- Kutsuu tarvittaessa apuvoimia henkilöstöstä tai ulkopuolelta.
- Arvioi henkilöstön ja opiskelijoiden tuen tarvetta. Järjestää mahdollisia tukitoimia ja ohjaa ihmisiä tarvittaessa sopiviin jatkopalveluihin.

3.3 Kriisitilanteen muistilista

- Mitä on tapahtunut (kenelle, missä, milloin), kaikki tiedot, jotka ovat koulun käytettävissä sillä hetkellä?
- Mitä omaisten/huoltajien kanssa on sovittu asian käsittelystä koulussa?
- Mitä koululla on jo tehty tapahtuneen johdosta?
- Keihin on oltu yhteydessä tapahtuneen johdosta (työterveys, seurakunta)?

3.4 Arviointi

- Arvioi kriisisuunnitelmaa lukuvuosittain.
- Päivittää kriisisuunnitelmaa tarvittaessa.
- Tekee tarvittavat muutokset kriisisuunnitelmaan arvioinnin perusteella.
- Arvioi kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja niiden onnistumista.
 - o Miten tiedottaminen onnistui?
 - o Miten työnjako onnistui?
 - o Miten tilanne hoidettiin kokonaisuudessaan?

4 PSYKOSOSIAALINEN TYÖ LAHDEN YHTEISKOULUSSA

Yksittäistä koulua, kouluyhteisöä, koulun lähialuetta tai oppilaan/opiskelijan asuinalueita koskeva kriisi vaikuttaa jonkin aikaa koko koulun toimintaan, vaikka tapahtuma ei varsinaisesti kosketa yhtä luokkaa, oppilasryhmää tai yksittäistä oppilasta. Lisäksi tulee huomioida, että kansainväliset vakavat kriisitilanteet voivat vaikuttaa oppilaisiin tai opiskelijoihin.

Kriisi käynnistää ihmisissä luonnollisia, mutta joskus hämmentäviä ja rajujakin reaktioita. Psykososiaalisen tuen ensisijainen tavoite on

- o vahvistaa yksilöiden palautumista kriisisistä
- o antaa tietoa
- o antaa tukea
- o palauttaa ja vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta.

Tukea tarjotaan ja sen saatavuus varmistetaan ”matalan kynnyksen” periaatteella, samoin tarjotaan tietoa jatkohoitomahdollisuuksista. Ihmisten kriisireaktiot käynnistyvät voimakkaasti, jos joudutaan ns. tapahtumapaikalle. Kriisireaktio voi käynnistyä myös silloin, kun onnettomuus olisi voinut sattua tai tilanne oli ns. läheltä piti tilanne. Tuen järjestäminen vaatii kuitenkin eniten työtä silloin, kun onnettomuus tapahtuu koulun tiloissa ja koulutyön aikana.

5 ERILAISIA KRIISITILANTEITA JA TOIMINTA NIISSÄ

5.1 Opiskelijan kuolema

Viranomaisen ilmoittaa aina menehtyneen opiskelijan omaisille kuolemasta. Koulun kriisiryhmän jäsen voi olla tilanteessa mukana.

Peruskoulun oppilaan, lukion opiskelijan tai henkilökunnan jäsenen kuolema

- Rehtori neuvottelee ensin kriisiryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Suruliputus.
- Mahdollinen aamunavaus.
- Tapahtuneesta keskustellaan luokissa opettajan tai oman koulun oppilashuoltoryhmään kuuluvan terveydenhoitajan, psykologin tai kuraattorin johdolla.

- Vanhemmille ilmoitetaan, miten asiaa on käsitelty koulussa ja keihin vanhemmat voivat tarvittaessa ottaa koulussa yhteyttä. Samalla vanhemmille tiedotetaan mahdollisuudesta ottaa yhteyttä koulun ulkopuoliseen kriisitukeen.
- Ollaan yhteydessä seurakuntaan ja muihin sidosryhmiin.
- Kriisityön käsittely
 - o henkilöstölle annetaan mahdollisuus ryhmäkeskusteluun tapahtuneesta. Myös työterveydenpalvelut ovat käytettävissä.
 - o oppilaiden toipumista seurataan ja asia otetaan puheeksi myöhemminkin.
 - o oppilaan tai opiskelijan luokkatila voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestellä menehtyneen muistoa kunnioittavasti.
 - o hautajaisiin osallistumista tuetaan.

Jos aikuislukion opiskelija kuolee koulussa

- Rehtori neuvottelee ensin kriisiryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Kriisiryhmän jäsenet järjestävät ryhmäkeskustelun kuolemantapauksen sattuessa paikalla olleiden ihmisten kanssa.
- Paikalla olleiden ihmisten kanssa toipumista seurataan ja asia otetaan puheeksi myöhemminkin.
- Järjestetään suruliputus.

Jos opettaja saa tiedon opiskelijan kuolemasta jossakin muussa paikassa kuin koulussa, hän välittää siitä tiedon rehtorille, joka käynnistää tarvittavat toimet yhdessä kriisiryhmän kanssa.

5.2 Opiskelijan lähiomaisen kuolema

- Lähiomaisella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan vanhempia, sisaruksia, puolisoa tai isovanhempia.
- Rehtori neuvottelee kriisiryhmän tai opiskeluhuoltoryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Järjestetään opiskelijalle mahdollisuus keskustella tapahtuneesta opiskeluhuoltoryhmän kanssa.
- Myönnetään opiskelijalle tarvittaessa vapaata koulunkäynnistä.

5.3 Onnettomuus tai väkivaltatilanne koulussa

- Toimitaan ensisijaisesti Lahden yhteiskoulun turvallisuusohjelman mukaisesti.
- Tieto tapahtuneesta välitetään rehtorille, henkilöstölle ja kriisiryhmälle.
- Huolehditaan turvallisuuden tunteen säilyttämisestä ja toimitaan rauhallisesti.
- Tiedotetaan tapahtuneesta onnettomuudesta tai väkivaltatilanteesta opiskelijoille.
- Ilmoitetaan koulussa tapahtuneesta onnettomuudesta tai väkivaltatilanteesta opiskelijoiden huoltajille mahdollisimman pian.
- Järjestetään keskustelutilaisuuksia opiskelijoille.